

Gemeente
Hellendoorn

Gemeenterekening 2014

Dit is een uitgave van de Gemeente Hellendoorn: mei 2015

Willem Alexanderstraat 7
7442 MA Nijverdal
Postbus 200
7440 AE Nijverdal

Telefoon: (0548) 630 000
Email: gemeentebestuur@hellendoorn.nl
Fax: (0548) 610 505

Inhoudsopgave

Deel 1:	Inleiding	6
Deel 2:	Beleidsverantwoording programma's	19
Programma 1:	Gemeenteraad, griffie en dualisme	20
Programma 2:	Dagelijks bestuur, burgerzaken en communicatie	23
Programma 3:	Ruimtelijke ordening en wonen	28
Programma 4:	Openbare orde en veiligheid	32
Programma 5:	Wegen, riolering en verkeer	35
Programma 6:	Economische zaken, recreatie en toerisme	40
Programma 7:	Jeugd en Onderwijs	44
Programma 8:	Sport en Cultuur	47
Programma 9:	Maatschappelijke ondersteuning	51
Programma 10:	Sociale voorzieningen	55
Programma 11:	Natuur, landschap en water, agrarische zaken, begraafplaatsen en openbaar groen	59
Programma 12:	Afvalverwerking en milieu	63
Programma 13:	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	67
Deel 3:	Paragrafen	73
Paragraaf 1:	Bedrijfsvoering	74
Paragraaf 2:	Lokale Heffingen	78
Paragraaf 3:	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	85
Paragraaf 4:	Onderhoud kapitaalgoederen	91
Paragraaf 5:	Verbonden partijen	97
Paragraaf 6:	Treasury	101
Paragraaf 7:	Grondbeleid	105
Paragraaf 8:	Burgerparticipatie, overheidsparticipatie en kwaliteit van de dienstverlening	112
Deel 4:	Balans, programmarekening en toelichting	119
Deel 5:	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	175
Deel 6:	Bijlagen	179

Deel 1: Inleiding

Inleiding

Dit is de gemeenterekening 2014 van de gemeente Hellendoorn. In dit document blikken we terug op het afgelopen jaar en leggen we verantwoording af, zowel over de middelen die we inzetten als de resultaten die we bereikten. Het jaar 2014 was een jaar van verandering op het gebied van college en raad: op 19 maart 2014 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. In de eerste periode van het jaar stond het 'oude' college van burgemeester en wethouders nog aan het roer, vanaf 20 mei was het nieuwe college aan zet. Het coalitieakkoord 'Samen aan zet' en het daarop gebaseerde collegeprogramma vormden de leidraad voor het overgrote deel van 2014. De afgelopen maanden is er hard gewerkt om deze jaarrekening op te stellen. We sluiten de gemeenterekening 2014 af met een positief resultaat van € 186.505,-.

Een nieuw college en collegeprogramma

Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014 is een nieuw college van burgemeester en wethouders aangetreden. Binnen het nieuwe college werken vijf partijen samen: CDA, ChristenUnie, PvdA, D66 en VVD. Er zijn vier wethouders met burgemeester Anneke Raven als voorzitter. Twee wethouders komen uit de gelederen van het CDA. De twee andere wethouders vertegenwoordigen – zeer bijzonder – de vier andere partijen. De vier genoemde partijen droegen hen gezamenlijk voor, waarbij de kwaliteit van de wethouder voorop stond en niet de politieke 'kleur'.

Het college is aan de slag gegaan met een ambitieus collegeprogramma voor de jaren 2014-2018, waarin de beleidsaccenten en actiepunten vanuit het coalitieakkoord 'Samen aan zet' zijn verwoord. In zo'n eerste jaar na de verkiezingen is het nog niet mogelijk om al in de volle omvang een stempel op het beleid te drukken. Sommige zaken vragen om een wat langere voorbereiding. Er staat de komende jaren veel op de agenda, maar de middelen voor deze plannen zijn (nog) niet altijd beschikbaar.

Naar een nieuw sociaal gezicht

Er verandert meer. Vanaf 1 januari 2015 kwamen er binnen het sociale domein verschillende nieuwe taken naar de gemeenten toe. Taken die daarvoor bij het Rijk lagen. Die taken (Jeugdzorg, Maatschappelijke begeleiding en de Participatiewet) passen ons als gemeente goed, omdat we op die manier nog meer kunnen betekenen voor onze burgers en nog beter kunnen inspelen op de lokale situatie. Tegelijkertijd bezuinigt het Rijk echter fors op de middelen die voor de uitvoering beschikbaar zijn. Samen met de andere Twentse gemeenten (in 'Samen 14') is het afgelopen jaar veel voorbereidend werk verricht. Hoewel we niet alles kunnen voorzien, denken we in onze gemeente goed voorbereid te zijn in samenwerking met vele betrokken organisaties. We gaan dit proces goed geoutilleerd in, ook al moeten ook wij meer doen met minder mensen en middelen. We houden scherp in de gaten of er geen mensen in de knel komen.

Financieel perspectief onverminderd broos

In 2014 is opnieuw veel aandacht uitgegaan naar het opvangen van de gevolgen van de economische recessie, die ons al vanaf 2008 bezig houdt. We zien inmiddels wel een aantal hoopvolle ontwikkelingen, zoals dalende werkloosheidscijfers en een aantrekkelijke economische groei, maar voorzichtigheid blijft geboden. In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen is begin 2014 een eerste doorrekening gemaakt van het financieel perspectief voor de komende jaren, waarna bij de collegevorming afspraken zijn gemaakt over een kleine miljoen aan bezuinigingen. Bij het opstellen van de programmabegroting 2015 bleek dat toch onvoldoende. Dit werd onder meer veroorzaakt door nieuwe tegenvallers in de sfeer van grondexploitatie, loonkosten en betaald parkeren. Uiteindelijk is voor bijna € 1,6 miljoen structureel bezuinigd. Gezien alle bezuinigingen van de afgelopen jaren wordt dat een steeds zwaardere opgave.

Nieuwe impulsen en co-creatie

Een aantal grotere projecten is in 2014 afgerond. We zijn trots op de herinrichting van de stationsomgeving Zuid en de oplevering van scholencluster De Twijn. Participatie van burgers bleek op vele gebieden constructief. Goede voorbeelden hiervan zijn de Tuinen van Nijverdal en het centrumplan Daarlerveen. Ook hebben burgers een stem gehad in de nieuwe gemeentelijke omgevingsvisie. Een andere impuls kwam vanuit de goede contacten met het

bedrijfsleven: de werkloosheidscijfers zijn aan het eind van 2014 gedaald. Binnen de gemeentelijke organisatie lag de nadruk op het verder verbeteren en vereenvoudigen van processen met als doel de klant nog beter van dienst te kunnen zijn. Daarnaast werden professionaliseringsstappen gezet, bijvoorbeeld op het gebied van certificering van medewerkers betrokken bij vergunningverlening.

Maar niet alles verloopt altijd volgens planning. We hadden ons verheugd op de afronding van het Combiplan Rijksweg 35 medio december 2014. Hoewel de tunnel bouwkundig werd opgeleverd, liep de openstelling voor verkeer vertraging op door problemen met de verschillende veiligheidssystemen. Dat betekende een forse tegenvaller voor alle betrokkenen. Vooral ook omdat het Combiplan toch min of meer het startpunt was voor verschillende andere projecten binnen de gemeente. Door de latere oplevering van het Combiplan schuift ook de herinrichting van de Grotestraat door. Met lokale ondernemers bekijken we hoe we de herinrichting kunnen combineren met een gezamenlijke impuls voor het winkelklimaat in het centrum van Nijverdal.

Belangrijke activiteiten in 2014

1. In 2014 hebben we alle voorbereidingen getroffen voor de drie decentralisaties (Jeugdzorg, Wmo en Participatiewet), waar wij als gemeente vanaf 2015 verantwoordelijk voor zijn. De decentralisaties betekenen een kanteling in het werken en denken in de zorg. Uitgaan van eigen kracht en samenwerking zijn daarin de speerpunten. De kaders die we hebben vastgesteld (waarbij we binnen het budget blijven), zijn interactief met belanghebbers tot stand gekomen. Ook hebben we de interne organisatie ingericht, zodat we per 1 januari 2015 klaar waren voor de nieuwe taken.
2. Het Combiplan Rijksweg 35 is bouwkundig opgeleverd. De openstelling van de tunnel voor verkeer heeft vertraging opgelopen. Door ICT problemen kon de tunnel in december 2014 niet open. De gemeente verleent de openstellingsvergunning als de veiligheidsbeambte en de Veiligheidsregio de tunnel veilig hebben verklaard. De stationsomgeving Zuid is in 2014 afgerond. Op 11 maart vond de officiële start van de inrichting plaats. Een paar maanden later volgde de oplevering. Na openstelling van de tunnel start het project herinrichting Grotestraat.
3. In 2014 is de gemeentelijke omgevingsvisie vastgesteld. Hierin staat het ruimtelijk beleid van de gemeente Hellendoorn voor de aankomende tien jaar beschreven. De gemeente is ingedeeld in een aantal gebieden waar de gemeente inspeelt op de specifieke gebiedskenmerken. De omgevingsvisie vormt de basis voor verder beleid en is in co-creatie tot stand gekomen.
4. Het nieuwe scholencluster De Twijn is in 2014 opgeleverd. Hierin zijn een openbare basisschool, een protestants christelijke basisschool, een sportzaal, een buitenschoolse opvang en een peuterspeelzaal gevestigd. In januari 2015 is De Twijn in gebruik genomen.
5. De Tuinen van Nijverdal zijn in 2014 aangelegd en in december 2014 geopend. Het plan is in samenwerking met de burgers en omgeving gemaakt. Resultaat is een parkachtige omgeving met daarin een mini arboretum op het tunneldak. Samen met de stationsomgeving Zuid wordt steeds verder gewerkt aan een groene invulling van het centrum.
6. In de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Twente hebben we in 2014 een professionaliseringsslag gemaakt op het gebied van vergunningverlening. Het proces van vergunningverlening binnen de RUD verloopt efficiënt en effectief. Alle medewerkers moesten per 1 januari 2015 aan de landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria voldoen. Het is gelukt om alle betrokken medewerkers van de gemeente Hellendoorn in 2014 te certificeren.

7. De gemalen aan de Kerkstraat en de Boomcateweg zijn gerenoveerd. Deze gemalen verzorgen het transport van het afvalwater van een groot deel van de gemeente. Met behulp van de nieuwe pompen kan het water beter afgevoerd worden en zal het aantal storingen verminderen.
8. We hebben ingezet op het weer aan het werk helpen van werkzoekenden in de gemeente. Daarbij spelen contacten met het bedrijfsleven een grote rol. We zien dat eind 2014 een daling in de werkloosheidscijfers is ingezet. SROI (Social Return on Investment) is een belangrijk onderwerp voor onze gemeente. In dit kader hebben we ervoor gekozen de bouw van het Kulturhus in Daarlerveen als leerlingenwerkplaats in te richten en bij de bouw van De Twijn en bij enkele rioolvervangingen langdurig werkzoekenden in te zetten.
9. De openbare verlichting in het buitengebied is volledig vervangen. Er is daarbij scherp gelet op lichthinder en duurzaamheid. Op sommige plekken zijn lichtpunten vervallen. Daar waar nieuwe lampen geplaatst zijn, is LED-verlichting toegepast.
10. In 2014 is 80% van de huishoudens in de kernen Hellendoorn en Nijverdal aangesloten op het glasvezelnetwerk. Ook werd een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor uitrol van glasvezel in het buitengebied in 2015.

Hoofdpijnen van beleid

Het coalitieakkoord 'Samen aan zet' van mei 2014 vormt de basis voor het beleid in de jaren 2014-2018. Dit is vervolgens verder uitgewerkt in het nieuwe collegeprogramma. Er staat de komende jaren veel op de agenda, maar de middelen voor deze plannen zijn (nog) niet altijd beschikbaar. Bij de verdere invulling van de plannen werken we nauw samen met inwoners, bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen, kerken, buurten en dorpen. Die weten zelf heel goed wat ze willen. Als college willen we daar ook heel nadrukkelijk ruimte aan geven. De belangrijkste onderwerpen voor de komende jaren zijn:

Creatief en inventief omgaan met ruimte

Naast de ruimte die we voor burgers willen vergroten, willen we creatief en inventief omgaan met de fysieke ruimte. We zoeken daarin – samen met burgers – een goede balans tussen groene, duurzame en economische ambities. We steken daarbij extra in op duurzaamheid. Een belangrijk onderwerp dat op de agenda staat, is het samen met betrokkenen ontwikkelen van een plan van aanpak voor het centrum van Nijverdal. We stimuleren en faciliteren duurzame woningbouwinitiatieven, levensloopbestendig bouwen en zetten ons in voor starters op de woningmarkt.

Gezonde lokale economie

Hoe aantrekkelijker onze gemeente is, hoe beter dat is voor recreatie, toerisme en bedrijven. De gemeente Hellendoorn als een aantrekkelijke verblijfs- en vestigingsbestemming dus. De natuur, het landschap en de economie kunnen elkaar versterken. We voeren structureel overleg met werkgevers in de gemeente en komen samen met het bedrijfsleven tot een plan van aanpak om de werkgelegenheid te stimuleren. Daarin krijgen jongeren extra aandacht. Maximaal vier keer per jaar kan er op zondag een winkelopstelling zijn in combinatie met een grootschalig evenement.

Verkeer

We zorgen voor een goede gemeentelijke infrastructuur die het alle inwoners mogelijk maakt aan het verkeer deel te nemen. De plannen voor de Noordzuidverbinding voeren we na het gereed komen van de tunnel gefaseerd en iets versoberd uit, te beginnen bij het gedeelte langs Ben & Jerry's. Vanuit de buurt ligt er een initiatief om een aantal accenten binnen het project anders in te vullen. Dat pakken we samen met de initiatiefnemers serieus op. We reserveren het parkeerterrein aan de noordzijde van het NS-station primair voor OV-reizigers. We willen het fietsstructuurplan zoveel als mogelijk uitvoeren.

Duurzaam: afval en energie

We streven naar een goede balans tussen mens, milieu en economie. We stellen daarom ambitieuze, maar haalbare milieudoelen. De doelstellingen van het Twents Afvalplan zijn daarbij leidend. Initiatieven tot nominatie als Fairtrade gemeente ondersteunen we van harte. We willen ons eigen energieverbruik de komende vier jaar met 15% reduceren. We informeren inwoners actief over duurzaamheid en stimuleren hen om met duurzame, creatieve initiatieven te komen. We ondersteunen de oprichting van een energiefonds dat duurzame energie-oplossingen kan financieren.

Sociaal domein

Ons uitgangspunt is om te kijken naar wat mensen zelf kunnen, al dan niet met behulp van het eigen netwerk. Zo voorkomen we onnodige zorg en houden we de kosten in de hand. Preventie is nodig, zodat dure voorzieningen kunnen bestaan voor mensen die het écht nodig hebben. Toegang tot zaken als administratieve ondersteuning, schuldhulpverlening en rechtsbijstand moeten binnen bereik blijven van iedereen die dat nodig heeft. Het armoedebeleid blijft onverkort in stand. Problemen met kinderen, jongeren of de opvoeding worden zo veel mogelijk met het eigen netwerk opgelost. We houden algemene jeugdvoorzieningen op peil. Vrijwilligers en mantelzorgers verdienen onze ondersteuning en waardering. We blijven hen faciliteren. In een 'Buurthuis van de toekomst' zal door samenwerking de betrokkenheid worden bevorderd. Wij hevelen, in samenwerking met het particulier initiatief, minimeergelingen met bijbehorend budget over naar vrijwilligersorganisaties.

Jeugd en onderwijs

We zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de Jeugdzorg. Dat vraagt om een intensieve samenwerking met het onderwijs, kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk. De Stichting Peuterspeelzalen moet voldoende middelen behouden voor een goed, divers aanbod aan voor- en vroegschoolse educatie. We stimuleren verdere samenwerking tussen scholen en kinderopvang, bij voorkeur georganiseerd in brede scholen.

Kunst en cultuur

We zorgen ervoor dat voorzieningen als ZINiN theater en openluchttheater in stand blijven voor professionele en amateurvoorstellingen. Ook wijkgebouwen en dorpshuizen die ruimte bieden aan die cultuurbeleving horen daarbij. Nieuwe initiatieven die bijdragen aan bijvoorbeeld muziek, theater en cabaret ondersteunen we vooral als jongeren er nadrukkelijk bij betrokken zijn. We stellen een nieuwe cultuurnota op voor 2016 met daarin onder meer de opmerking dat er een goede basisinfrastructuur voor muziekonderwijs blijft bestaan.

Bewegen en sport

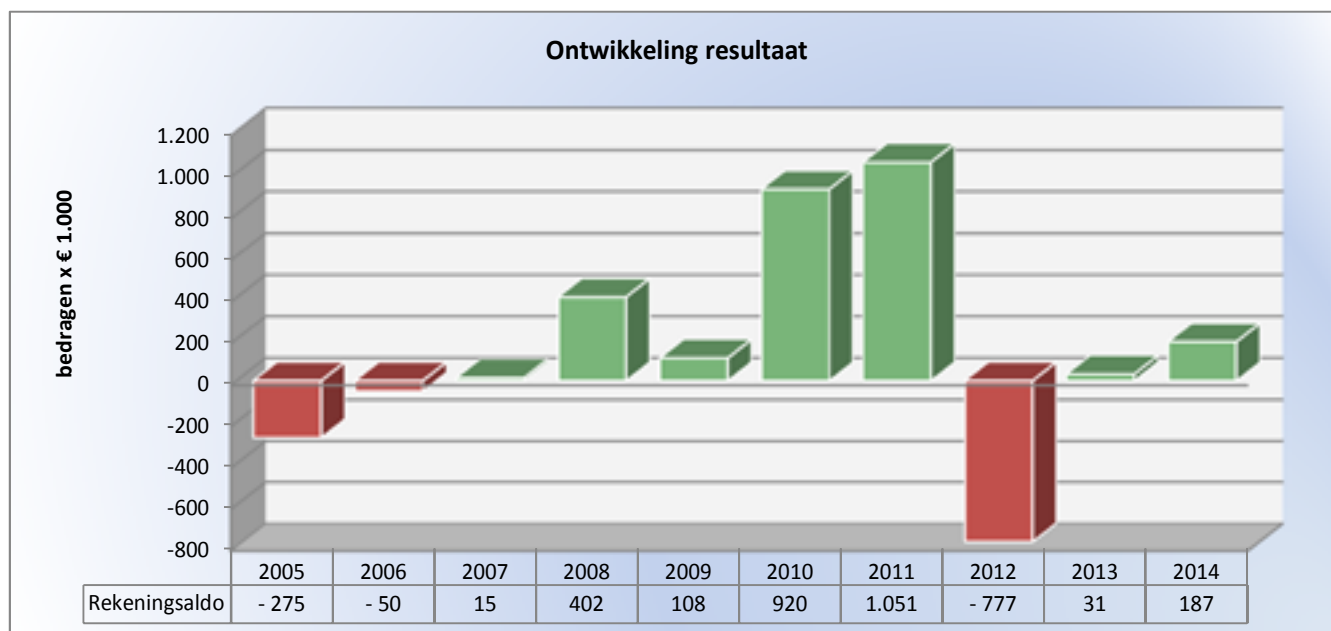
Sport moet voor iedereen mogelijk zijn. We houden ons aan de vastgestelde subsidies aan maatschappelijke organisaties en instellingen. Inwoners kunnen zelf sportdeelname organiseren, wij faciliteren hen daarbij. We actualiseren de huidige sportnota met daarin onder meer aandacht voor diversiteit in het aanbod. Het Ravijn – zwem sport zorg – is een sportvoorziening voor bewegen op alle niveaus. We zoeken samen naar oplossingen die Het Ravijn aantrekkelijker maken voor een breed publiek. Zo zoeken we ondernemers die invulling willen geven aan de ruimte in Het Ravijn voor (preventieve) zorg.

Budgettaire perspectief

De gemeenterekening 2014 sluit met een positief resultaat van € 186.505,--. En dat op een totale exploitatie van bijna € 84,9 miljoen; oftewel zo'n 0,2%. Ook lopende het jaar lieten de beide bestuursrapportages een sluitend beeld zien, al hebben we wel alle zeilen bij moeten zetten om daar op uit te komen. We zijn dan ook niet ontevreden met dit resultaat. Het rekeningresultaat kunnen we echter niet los zien van de bezuinigingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden en de komende jaren nog moeten plaatsvinden. We hebben ook in 2014 ingrijpende maatregelen genomen om inkomsten en uitgaven in evenwicht te houden. Maatregelen met een steeds forsere (maatschappelijke) impact. In dat licht bezien, moeten we ons niet rijk rekenen met het huidige resultaat. Het is een stap in de goede richting, maar we hebben ook daarna nog wel wat stappen te gaan voor we de economische recessie definitief achter ons kunnen laten. Het is daarom belangrijk om de lijn van de afgelopen jaren vast te houden en bij het aangaan van nieuwe verplichtingen terughoudend te zijn. Het economische herstel, dat een steeds solidere basis lijkt te krijgen, geeft inmiddels het nodige vertrouwen. De risico's blijven echter fors.

Ontwikkeling uitkomsten jaarrekening 2005-2014:

Het positieve saldo van € 187.000,-- is het eindresultaat van een behoorlijk aantal (overwegend incidentele) mee- en tegenvallers. In de toelichting van de programma's staan we hier uitgebreid bij stil. De grootste mee- en tegenvallers lichten we hieronder apart toe.

Tegenvallers

De grootste tegenvaller wordt veroorzaakt door een hogere storting in de pensioenvoorziening voor (oud) collegeleden. Dit hangt vooral samen met het hanteren van nieuwe sterftetabellen en de komst van het nieuwe college. Daarnaast storten we in 2014 € 185.000,-- extra in de voorziening dubieuze debiteuren. Door de aanhoudende economische situatie hebben mensen en bedrijven steeds meer moeite om aan hun financiële verplichtingen te voldoen. Voor een deel komt het bedrag ten laste van de voorzieningen (voorheen: reserves) inzameling en verwerking afval en rioleringen. Binnen de sociale werkvoorziening is sprake van een tegenvaller van € 145.000,-- als gevolg van onjuiste gegevens die door Soweco zijn verstrekt met daarbij ook een onjuiste verklaring van hun accountant. Het Rijk heeft daarom een deel van de subsidie teruggevorderd. De uitkeringen in het kader van de regelingen IOAW/IOAZ zijn met € 128.000,-- toegenomen. Ook dit heeft alles te maken met de economische situatie van dit moment. Met de provincie Overijssel zijn afspraken gemaakt over het gedeeltelijk doorbetalen van de rijksbijdrage die gemeenten vanaf 2014 ontvangen in het kader van de RUD. Daarbij gaat het om € 101.000,--. Het is een overgangsregeling

omdat de gelden voorheen naar de provincies gingen. De regeling draagt bij aan een soepele overgang van taken en verantwoordelijkheden. De kosten voor inzameling en verwerking van huishoudelijk afval zijn in 2014 opnieuw meegevallen. Nu in de jaarrekening, maar eerder ook al in de beide bestuursrapportages. De voordelen komen ten gunste van de betreffende voorziening. Maar door de wijze waarop de BTW wordt verrekend, ontstaat gelijktijdig een tegenvaller voor de algemene middelen. In de beide bestuursrapportages was daarmee geen rekening gehouden. Per saldo gaat het hier uiteindelijk om een tegenvaller van € 82.000,--.

Meevallers

Gelukkig zijn er ook meevallers. De grootste is de algemene uitkering uit het gemeentefonds die het afgelopen jaar € 390.000,-- meeviel. Daar staat echter voor € 91.000,-- aan extra kosten tegenover in verband met de (eenmalige) koopkrachttegemoetkoming voor mensen met een uitkering. De kosten voor bijstandsverlening (incl. bijzondere bijstand) zijn € 417.000,-- meegevallen omdat de eerder verwachte stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden is uitgebleven. Wel reserveren we een deel van het voordeel voor mogelijke tegenvallers in het komende jaar. De voorziening wachtgelden voormalig personeel van ultimo 2014 € 194.000,-- valt volledig vrij. Voor schoolvervoer is in 2014 € 184.000,-- minder uitgegeven dan eerder werd verwacht. Dit wordt veroorzaakt door een daling van het aantal ritten (o.a. door een strikte handhaving van de kilometergrens). De opbrengst van de bouwleges viel per saldo € 131.000,-- voordeliger uit. Voor een groot deel wordt dit veroorzaakt door een aanvraag eind december voor nieuwbouw op het bedrijventerrein 't Lochter III. In het kader van de jaarrekening zijn de verplichtingen ten laste van de voorziening verzelfstandiging was- en kleedruimten opnieuw op de rij gezet. Dat leidt tot een voordeel van € 100.000,--.

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Saldo van baten en lasten	Mutatie reserves	Totaal verschil
Nadelen			
Hogere storting in de voorziening APPA	- 178 N		- 178 N
Bijramen voorziening dubieuze debiteuren	- 185 N	28 V	- 157 N
Afrekening sociale werkvoorziening 2013	- 145 N		- 145 N
Kosten inkomensvoorziening (IOAW/IOAZ)	- 128 N		- 128 N
Bijdrage RUD aan provincie	- 101 N		- 101 N
Inzameling en verwerking (huishoudelijk) afval	137 V	- 219 N	- 82 N
Totaal nadelen	- 600 N	- 191 N	- 791 N
Voordelen			
Ontwikkeling Gemeentefonds	299 V		299 V
Kosten bijstandsverlening (Wwb)	417 V	- 167 N	250 V
Opheffen voorziening wachtgelden voormalig personeel	194 V		194 V
Kosten schoolvervoer	184 V		184 V
Opbrengst leges omgevingsvergunningen bouwen / wijziging bestemmingsplannen	131 V		131 V
Herrekening voorziening verzelfstandiging was- en kleedruimten	100 V		100 V
Inkomsten en uitgaven uitvoering Wmo	880 V	- 880 N	-
Vorbereiding decentralisaties sociaal domein	193 V	- 193 N	-
Totaal voordelen	2.398 V	- 1.240 N	1.158 V
Overige afwijkingen	- 1 N	- 179 N	- 180 N
Totaal afwijkingen	1.797 V	- 1.610 N	187 V

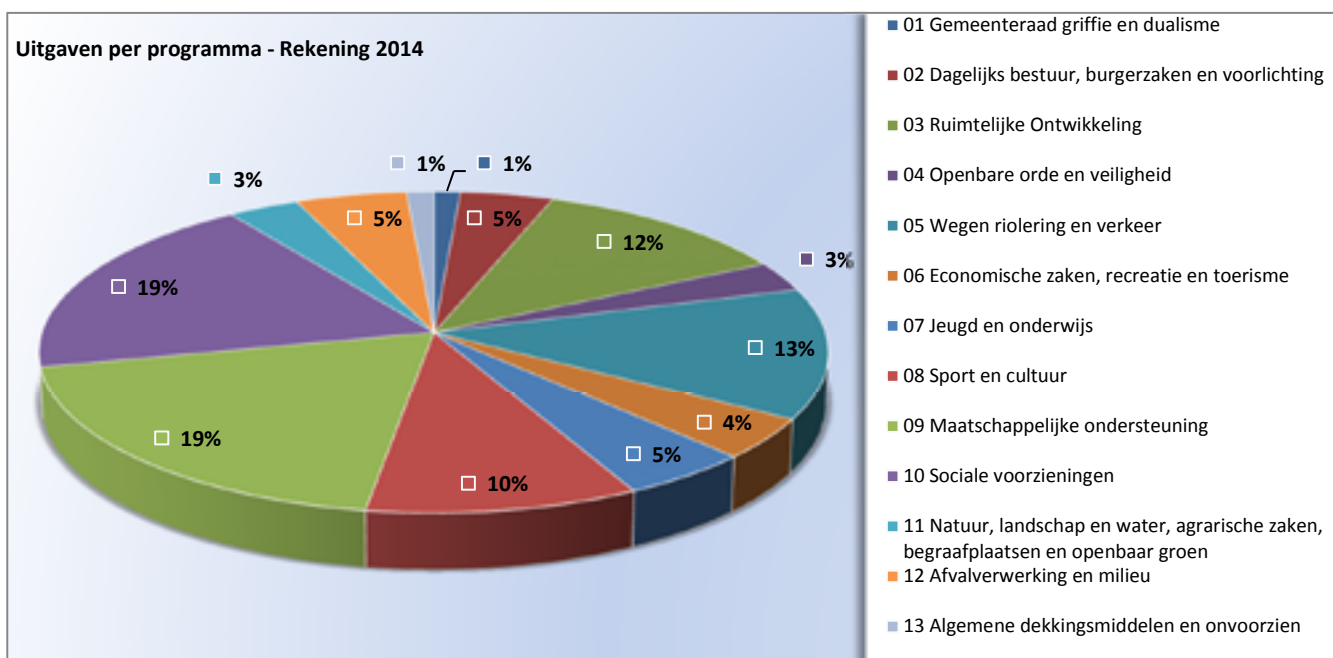
Wat we niet onmiddellijk terugzien in het rekeningresultaat is de ontwikkeling van de Wmo, omdat voor- en nadelen verrekend worden met de betreffende reserve. Maar ook hier zien we dat de kosten in de volle omvang zijn meegevallen. Zowel daar waar het de 'oude' Wmo betreft als daar waar het gaat om de invoering van de drie decentralisaties. Zo werd in 2014 minder uitgegeven aan hulp bij het huishouden, maar ook aan de Wmo-verstrekkingen als rolstoelen, vervoer en woningaanpassingen. De eigen bijdrage van cliënten – geïnd door het CAK – was het afgelopen jaar juist hoger.

Per saldo voegen we € 600.000,- toe aan de reserve, terwijl we gerekend hadden op een onttrekking van € 400.000,-. Gelet op de onzekerheid ten aanzien van de uitvoering van de decentralisaties vanaf 2015 is dit positief.

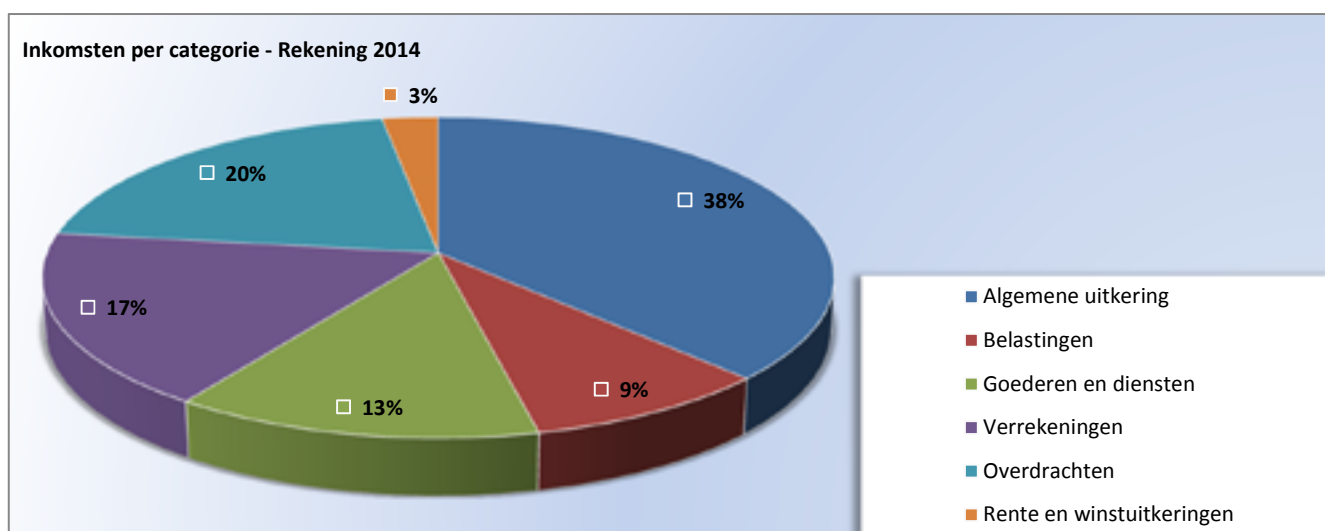
Bestemming rekeningresultaat

Wij stellen u voor om van het rekeningssaldo € 1.865,- (1%) toe te voegen aan de reserve kunst en het resterende bedrag van € 184.640,- toe te voegen aan de vrij aanwendbare reserve. Onderdeel van het rekeningssaldo is immers de vrijval van de voorziening wachtgelden voormalig personeel (€ 194.000,-) en de voorziening privatisering was- en kleedruimten (€ 100.000,-). Overeenkomstig het huidige beleidskader reserves en voorzieningen gaan de betreffende middelen dan naar de vrij aanwendbare reserve.

bedragen x € 1.000

Uitgaven per programma - Rekening 2014	Bedrag	Percentage
01 Gemeenteraad griffie en dualisme	1.026	1,2%
02 Dagelijks bestuur, burgerzaken en voorlichting	3.637	4,3%
03 Ruimtelijke Ontwikkeling	10.161	12,0%
04 Openbare orde en veiligheid	2.577	3,0%
05 Wegen riolering en verkeer	11.169	13,2%
06 Economische zaken, recreatie en toerisme	3.466	4,1%
07 Jeugd en onderwijs	4.049	4,8%
08 Sport en cultuur	8.422	9,9%
09 Maatschappelijke ondersteuning	16.217	19,1%
10 Sociale voorzieningen	15.914	18,8%
11 Natuur, landschap en water, agrarische zaken, begraafplaatsen en openbaar groen	2.787	3,3%
12 Afvalverwerking en milieu	4.349	5,1%
13 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.080	1,3%
Totaal	84.855	100,0%

bedragen x € 1.000

Inkomsten per categorie - Rekening 2014	Bedrag	Percentage
Algemene uitkering	32.009	37,6%
Belastingen	7.531	8,9%
Goederen en diensten	11.057	13,0%
Verrekeningen	14.905	17,5%
Overdrachten	17.289	20,3%
Rente en winstuitkeringen	2.252	2,6%
Totaal	85.041	100,0%

Ontwikkeling reserves en voorzieningen

Op het gebied van reserves en voorzieningen zien we een verschuiving van reserves naar voorzieningen. Dit wordt vooral veroorzaakt door nieuwe regelgeving in het kader van het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Vanaf 2014 dienen de reserves inzameling en verwerking afval (€ 2,5 miljoen) en rioleringen (€ 0,9 miljoen) te worden gezien als voorzieningen, omdat het hierbij gaat om inkomsten (afvalstoffen- en rioolheffing) die voor een specifiek doel zijn ontvangen. Daarnaast is in 2014 € 1,7 miljoen aan de bufferreserve onttrokken voor het opvangen van tekorten binnen de grondexploitatie.

Hier staat tegenover dat de reserve Wmo met € 0,6 miljoen steeg tot bijna € 1,7 miljoen eind 2014, terwijl gerekend was met een afname met bijna € 0,4 miljoen. Zowel de inkomsten als uitgaven op het terrein van de Wmo hebben zich positief ontwikkeld. Al met al dalen de gemeentelijke reserves het afgelopen jaar met ruim € 4,7 miljoen naar € 11,9 miljoen ultimo 2014.

De voorzieningen – die over het algemeen zijn gevormd voor verplichtingen, verliezen of te verwachten tegenvallers waarvan de omvang onzeker is, maar die redelijkerwijs in te schatten vallen – zijn mede hierdoor in 2014 fors toegenomen. In totaal (zowel regulier als geactiveerd) gaat het daarbij om een bedrag van € 15,7 miljoen eind 2013 respectievelijk € 20,2 miljoen eind 2014. Dit betekent een toename van € 4,5 miljoen.

Versterking financieringspositie

Wij zetten ons al enkele jaren in voor een versterking van onze financieringspositie. Het verbeteren van onze reserves is daarvan een onderdeel. Vanaf 2015 wordt hiertoe jaarlijks € 50.000,- (cumulatief) vrijgemaakt binnen onze exploitatie. Daarnaast worden incidentele meevallers voor minimaal de helft toegevoegd aan onze reserves. Verder brengen we het investeringsvolume geleidelijk terug naar maximaal € 5 miljoen per jaar. Daarbij kijken we naar de netto investeringen. Wel werken we het bestaande investeringsprogramma (incl. de overloop naar latere jaren) gewoon volgens afspraak af. Vanaf 2015 zitten we voor nieuwe investeringen op de afgesproken € 5 miljoen. Over 2014 hebben we in totaal € 12,4 miljoen geïnvesteerd, met daar tegenover € 3,9 miljoen aan inkomsten. Door (vooral) tegenvallende grondverkopen verbetert de financieringspositie slechts beperkt. Eind 2014 is nog altijd voor ruim € 139 miljoen aan langlopende geldleningen opgenomen, waarvan € 12,6 miljoen overigens is doorgeleend aan derden. Voor rekening van de gemeente komt daarom ruim € 126 miljoen. In 2015 bekijken we of verdere maatregelen op dit punt gewenst zijn.

Stand van zaken bezuinigingen

Vanaf het voorjaar van 2009 bepalen bezuinigingen in belangrijke mate het beeld van onze begrotingen en jaarrekeningen. Ook 2014 zijn we ingegaan met een omvangrijk pakket aan bezuinigingen. In totaal voor iets meer dan € 2 miljoen. Dat brengt het totaal aan bezuinigingen op zo'n € 9 miljoen; oftewel zo'n 10% van de totale exploitatie. Ook dit jaar hebben we onze bezuinigingen weer voor een groot deel weten te realiseren. Al wordt het er langzaam maar zeker niet gemakkelijker op. Na zes jaar bezuinigen is de 'rek' er uit en neemt de impact van de te nemen maatregelen (zowel intern als extern) steeds verder toe. In onderstaand overzicht schetsen we een beeld van de actuele stand van zaken.

De verschillende bezuinigingen voor 2014 zijn – zoals aangegeven – voor het merendeel gerealiseerd. Binnen de ambtelijke organisatie is voor € 539.000,- omgebogen. Dat is iets minder dan de oorspronkelijke taakstelling. Het verschil is in 2014 opgevangen binnen de totale loonsom, maar de taakstelling blijft staan voor 2015. Inmiddels is de toegestane formatie teruggegaan van 304 fte in 2010 naar 267 fte in 2014.

De bezuinigingen op de bestuurlijke organisatie en de samenwerking met andere gemeenten (vooral WT4) is niet gerealiseerd. Ook de verkoop van de boerderij van Soweco en de verhuur van een deel van het voormalige CWI-gebouw is in 2014 niet gelukt. In 2015 wordt dit verder opgepakt.

bedragen x € 1.000

Ombuigingen	Primitieve Begroting	Wijzigingen Begroting	Actuele Begroting	Realisatie
Taakstelling ambtelijke formatie	600 V	- 62 N	539 V	
Taakstelling openbaar bestuur	50 V	- 50 N	-	
Algemene taakstelling efficiency / uitbesteding WT4	50 V	- 50 N	-	
Ombuigingen Regio Twente	60 V		60 V	
Verkoop boerderij Soweco	140 V	- 140 N	-	
Ombuiging Veiligheidsregio Twente	35 V		35 V	
Budgetten wegen, bermen, materieel en verlichting	208 V		208 V	
Uitstel Noordzuidverbinding	250 V		250 V	
Extra taken Algemeen maatschappelijk werk / vrijval CJG- mic	30 V		30 V	
Gewijzigde opzet subsidiëring vrijwilligersorganisaties	66 V		66 V	
Subsidietaakstelling Kaliber kunstenschool	58 V		58 V	
Subsidietaakstelling Stichting De Welle	100 V		100 V	
Algemene taakstelling BLOS	30 V		30 V	
Invoering eigen bijdrage Wmo	67 V		67 V	
Geen financiële bijdrage meer aan het Kringloopbedrijf	45 V		45 V	
Verlaging diverse budgetten bedrijfsvoering	50 V		50 V	
Doorschuiven diverse investeringen	101 V		101 V	
Overige bezuinigingen (< € 25.000,-)	139 V	- 15 N	124 V	
Totaal ombuigingen	2.078	- 316	1.762	

De cijfers onderstrepen de uitkomsten van het in 2014 door de Rekenkamer uitgevoerde onderzoek naar de bezuinigingen in de afgelopen jaren. Over de jaren 2009-2013 constateerde de Rekenkamer een realisatiepercentage tussen de 93,9 en 97,7%. Over 2014 blijven we daar met bijna 85% duidelijk onder, maar het resultaat stemt nog altijd tot tevredenheid, gezien alle bezuinigingen van de afgelopen jaren. De financiële effecten van het een en ander zijn overigens al meegenomen bij de tweede bestuursrapportage en leiden dus niet tot tegenvallers in de jaarrekening 2014.

Portefeuilleverdeling

Burgemeester A.H. (Anneke) Raven

- Algehele coördinatie
- Openbare orde en veiligheid
- Communicatie en voorlichting
- Bedrijfsvoering
- Regionale samenwerking
- Handhaving
- Recreatie en toerisme
- Economische Zaken (bedrijfsleven)
- Bestuurlijk contactpersoon Haarle

Projecten:

- Nationaal park Sallandse heuvelrug

Wethouder J.H. (Johan) Coes

- Maatschappelijke ontwikkeling
- Volksgezondheid
- Jeugdbeleid
- Ouderenbeleid
- Sport
- Evenementenbeleid
- Gebiedswethouder Nijverdal Zuid

Projecten:

- Centrumplan Daarlerveen
- Brede School De Twijn

Wethouder J.H. (Anja) van den Dolder - Soeten

- Sociale voorzieningen
- Werk en inkomen
- Volwasseneducatie
- Inburgering
- Arbeidsmarktbeleid
- Onderwijs en onderwijshuisvesting
- Participatiewet
- Economische zaken
- Kunst en Cultuur (inclusief erfgoed)
- Gebiedswethouder Hellendoorn, Hancate, Egede, Eelen en Rhaan

Projecten:

- VSO school

Wethouder J.J. (Jelle) Beintema

- Wegen en verkeer
- Parkeerbeleid
- Riool en ondergrondse infrastructuur
- Openbaar vervoer
- Financiën
- Milieu (inclusief afval en duurzaamheid)
- Markt en detailhandel
- Gebiedswethouder Daarle, Daarlerveen, Marle

Projecten:

- Project WOP De Blokken
- Afronding Stationsomgeving
- 't Lochter III (i.s.m. portefeuillehouder grondbeleid)

Wethouder T.C. (Thomas) Walder

- Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening
- Grondbeleid
- Vergunningverlening
- Agrarische zaken
- Natuur, water en landschap
- Groen, groenonderhoud en speelplaatsen
- Begraven/Begraafplaatsen
- Energie
- Gebiedswethouder Nijverdal Noord

Projecten:

- Tuinen van Nijverdal
- Kruidenwijk Zuid
- Groene Metropool
- Herinrichting Grotestraat
- Centrum ontwikkeling Nijverdal (inclusief winkelbestand)

Leeswijzer

De gemeenterekening 2014 is de (financiële) verantwoording over 2014 van het college van burgemeesters en wethouders aan de gemeenteraad. Met dit document willen we ook andere betrokkenen, zoals inwoners, maatschappelijke organisaties, etc., inzicht geven in onze beleids- en financiële resultaten in 2014.

Voor de controlerende rol is het belangrijk dat de raad de gemeenterekening met de programmabegroting kan vergelijken. Daarom sluit de opzet van deze gemeenterekening zo goed mogelijk aan bij de programmabegroting van 2014. De nieuwe indeling in programma's en paragrafen zien we in deze gemeenterekening dan ook nog niet terug. De gemeenterekening vormt het sluitstuk van de planning- en controlcyclus 2014.

Deze gemeenterekening bestaat uit zes delen:

Delen 1 en 2

De gemeenterekening bestaat uit een jaarverslag met de beleidsinhoudelijke verantwoording en de jaarrekening met de financiële verantwoording. In deel 1, de inleiding, laten we het totaalbeeld van de belangrijkste activiteiten in 2014 zien en de daarmee samenhangende financiële resultaten. Het is een toelichting op hoofdlijnen. Deel 2, de beleidsverantwoording, geeft een overzicht van de belangrijkste activiteiten en resultaten per programma. Dit is de verantwoording van het gevoerde beleid. Per programma laten we zien in hoeverre we waarmaakten wat we in de programmabegroting van 2014 met elkaar afspraken. We volgen steeds hetzelfde stramien:

- Inleiding over het programma;
- Kaderstellende nota's;
- Wat we wilden bereiken;
- Wat we ondernamen;
- Realisatie baten en lasten.

Deel 3

In deel 3 zijn de paragrafen opgenomen. De paragrafen geven aan de hand van acht thema's een dwarsdoorsnede van acties en activiteiten op de verschillende programma's:

1. Interne bedrijfsvoering;
2. Lokale heffingen;
3. Weerstandsvermogen en risicobeheer, de benodigde weerstandscapaciteit;
4. Onderhoud kapitaalgoederen;
5. Verbonden partijen;
6. Treasury;
7. Grondbeleid;
8. Burgerparticipatie, overheidsparticipatie en kwaliteit van de dienstverlening.

Deel 4

Hierin lichten we de balans per 31 december 2014 toe. Deze geeft inzicht in de samenstelling van de bezittingen, het vermogen en de schulden aan het begin en aan het eind van het jaar. Daarnaast is de programmarekening over 2014 opgenomen met een financiële toelichting op de baten en lasten van het gevoerde beleid en beheer.

Deel 5

In deel 5 vindt u de goedkeurende controleverklaring van PricewaterhouseCoopers (PwC). PwC-Accountants controleerden de jaarrekening 2014. Het verslag van bevindingen van deze controle ontvangt u tegelijkertijd met deze gemeenterekening.

Deel 6

Een aantal bij deze jaarrekening behorende bijlagen zijn te vinden in deel 6. Hierin staan meer gedetailleerde en cijfermatige gegevens. Daarbij sluiten wij zoveel mogelijk aan bij de eisen zoals die in de begrotingsvoorschriften (BBV) zijn gesteld.

Deel 2: Beleidsverantwoording programma's

Programma 1: Gemeenteraad, griffie en dualisme

Verantwoordelijk voor dit programma

Op bestuurlijk niveau: Burgemeester, mevr. A.H. Raven

Op ambtelijk niveau: Griffier, mevr. K. Zomer

Over dit programma

Op 19 maart 2014 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. De nieuwe gemeenteraad zal de komende jaren invulling moeten geven aan zijn drie rollen: kaders stellen, controleren van het college en het vertegenwoordigen van inwoners. De raad beschikt over wettelijke instrumenten om die rollen uit te voeren, van budgetrecht, het indienen van moties, recht van amendement, initiatiefrecht, recht van interpellatie, vragenrecht, inlichtingenplicht tot recht van onderzoek. De raad stelt de kaders. Het college voert uit. Het college bereidt besluiten voor en legt deze ter besluitvorming aan de raad voor. Bij ingrijpende maatschappelijke onderwerpen kan de raad zelf kaders vaststellen die de basis vormen voor het college voor de uitvoering.

Kaderstellende nota's

- Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad (2014);
- Gedragscode (2007);
- Verordening op de raadscommissies (2014);
- Protocol Actieve informatieplicht (2012);
- Visiedocument 'Hellendoorn in actie met de burgers aan het stuur' (2010);
- Strategische visie 'Samenwerken aan een kloppend hart' (2012);
- Collegeprogramma 2014-2018 'Samen aan zet' (2014);
- Handleiding burgerparticipatie; 'Wegwijzer Burgers aan het stuur' (2011)
- Bestuurlijk besluit businesscases WT4 (2013).

Wat we wilden bereiken

Speerpunten	Realisatie
Begroting 2014	
1.1 Adequaate ingewerkte gemeenteraad.	
1.2 Andere rol voor raad, college en ambtelijke organisatie: meer invloed, zeggenschap en verantwoordelijkheid burgers.	Loopt
1.3 Digitaal vergaderen en papierarm werken.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunten uit collegeprogramma)	Planning
1.4 We faciliteren de gemeenteraad als zij aan het begin van elk politiek seizoen de boer op gaat om van inwoners te horen wat hen beweegt. (Actie 8.1)	2014-2018
1.5 We faciliteren de gemeenteraad als zij jaarlijks op eigen initiatief de plaatselijke belangen en wijkragen afdraagt. (Actie 8.2)	2014-2018
1.6 We faciliteren de gemeenteraad zodat zij maatschappelijke stages kan ondersteunen. (Actie 8.5)	Continu
1.7 Huidige werkwijze ter discussie stellen, nieuwe werkwijzen uitproberen en experts aan laten schuiven aan de vergadertafel van raadscommissies. (Actie 8.6)	2014-2018
1.8 De agenda van de regio raad bespreken we in een openbare raadsvergadering. (Actie 8.9)	2014

Wat we ondernamen

beleidsverantwoording

Samen aan zet

Op 19 maart 2014 vonden de verkiezingen plaats. De opkomst was met 61,08% nagenoeg gelijk aan die van de vorige verkiezingen (2010: 61,3%). Vooraf vond de campagne plaats. De gemeente ondersteunde die onder andere met de stemtest Stem van Hellendoorn (9.000 keer geraadpleegd), een verkiezingskrant als bijlage in het Hellendoorn Journaal, een verkiezingsmarkt en portretten van de toenmalige raadsleden. De nieuwe raadsleden kregen een uitgebreid inwerkprogramma dat de dag na de installatie van de nieuwe raad van start ging. In een overdrachtsdossier is de stand van zaken aangegeven van lopende projecten op hoofdlijnen. Ook namen raadsleden deel aan een bijeenkomst over de financiën. Tijdens een stamtafelsessie kwamen ambtenaren met ideeën voor het inwerkprogramma van de nieuwe raad.

Informateur Jan Kristen heeft met alle fracties gesproken om tot een nieuwe coalitie te komen. Het college is met hem als formateur tot stand gekomen uit vijf partijen (CDA, ChristenUnie, D66, PvdA en VVD) en bestaat uit de wethouders Johan Coes (CDA), Jelle Beintema (CDA), Anja van den Dolder-Soeten (CU, PvdA, D66 en VVD) en Thomas Walder (CU, PvdA, D66 en VVD) en burgemeester Anneke Raven. De reacties op het coalitieakkoord uit de samenwerking zijn verwerkt in actiepunten in het collegeprogramma 'Samen aan zet' of in de begroting 2015. Openstaande punten of vragen besprak de gemeente in diverse (reguliere) overleggen en bijeenkomsten.

Andere rol

Meer overheidsparticipatie door burgers werkt door in de rol die ze krijgen bij de ontwikkeling van beleid. Steeds meer betrekken we burgers aan de voorkant van een beleids- of uitvoeringstraject. Dat gebeurt meer en meer in de vorm van co-creatie. In deze gemeenterekening zijn daarvan diverse voorbeelden te vinden.

De wisselwerking met onze inwoners is ook te zien in de bezoeken die de raad aflegt in wijken, dorpen en buurten, bijvoorbeeld in Haarle en in de wijk Groot Lochter. De raad investeert in contacten met jongeren. Voorbeelden daarvan zijn de jaarlijkse Roefeldag voor kinderen van groep 5 tot en met 8 van de basisschool en de democratiedagen voor tweedejaars leerlingen havo en vwo van Csg Reggesteyn. Ook hebben we een basisschool betrokken bij de plannen voor een aantrekkelijker centrum van Nijverdal.

Digitaal vergaderen en papierarm werken

De raad van Hellendoorn heeft een voorbeeldrol als het gaat om digitaal vergaderen. Uit eigen middelen schaften raadsleden tablets aan en de vergaderstukken worden sindsdien alleen nog digitaal aangeboden. Ook het college is daarna overgegaan op digitaal vergaderen.

Rekenkameronderzoeken

In WT4 verband heeft de Rekenkamer onderzoek gedaan naar de bezuinigingen in 2010, 2011 en 2012. De conclusie was dat 95% van de bezuinigingen is gehaald, maar dat op een aantal punten de grenzen zijn bereikt. Het onderzoek is overwegend positief. Wel doet de Rekenkamer een uitdrukkelijk appel om bij nieuwe bezuinigingen nog nadrukkelijker de samenwerking te zoeken met burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen en doet hier vier aanbevelingen voor. Ook deed de Rekenkamer onderzoek naar re-integratie. De Rekenkamer heeft twee aanbevelingen meegegeven aan de raad: 'verbeter grip op effectiviteit van het gemeentelijk instrumentarium' en 'geef vorm aan het samenspel tussen raad en college'. De raad heeft ingestemd met deze twee aanbevelingen. Het contract met de Rekenkamer is voor vier jaar verlengd.

Integriteitsbeleid

Bij de coalitievorming heeft de formateur met alle wethouders een gesprek gevoerd over integriteit.

Moties en amendementen

In 2014 zijn door de raad zes moties aangenomen. De moties zijn:

- Raadsvergadering 28 januari 2014: (14INK00742) motie vreemd aan de orde van de dag Voedselbank.
- Raadsvergadering 1 juli 2014: (14INK13644) motie stimuleren van initiatieven op gebied van ruimtelijke ordening Nijverdal centrum.
- Raadsvergadering 1 juli 2014: (14INK13643) motie N35 ongelijkvloerse aansluiting en – kruising.

- Raadsvergadering 28 oktober 2014: (14INK19946) motie Right to Challenge.
- Raadsvergadering 4 november 2014: (14INK20061) motie Noordzuidverbinding in relatie tot het economisch belang Dorp Hellendoorn.
- Raadsvergadering 2 december 2014: (14INK22179) motie vreemd aan de orde van de dag over invulling WTCG en CER.

Realisatie baten en lasten

01 Gemeenteraad griffie en dualisme		Bedragen x €1.000	
		Lasten	Baten
Algemeen bestuur	- 361		-
Raadsgriffie- 665			1

Belangrijkste afwijkingen		Vershil
Voordelen		-
Totaal voordelen		-
Nadelen		-
Totaal nadelen		-
Overige afwijkingen		11 V
Totaal afwijkingen		11 V

Programma 2: **Dagelijks bestuur, burgerzaken en communicatie**

Verantwoordelijk voor dit programma

Bestuurlijk niveau:	Burgemeester, mevr. A.H. Raven
Ambtelijk niveau:	Clustermanager Samenleving, dhr. G. Koolhaas (burgerzaken) Clustermanager Bedrijfsvoering, dhr. F. Dijkstra (communicatie)

Over dit programma

Dit programma gaat over het dagelijks bestuur van de gemeente door het college van burgemeester en wethouders, dienstverlening aan de inwoners en instellingen, de communicatie tussen gemeente en burger en de samenwerking in Regionaal verband binnen Twente en met de WT4 gemeenten Rijssen-Holten, Twenterand en Wierden.

We willen inwoners, ondernemers en instellingen snel en efficiënt van dienst zijn en er voor zorgen dat inwoners niet steeds naar de bekende weg hoeven te vragen. Door ons te verplaatsen in de klant en een actieve, positieve houding kunnen we vraaggericht werken en maatwerk leveren. Dát is de dienstverlening die we voor ogen hebben en hadden, ook voor 2014.

Kaderstellende nota's

- Visiedocument 'Hellendoorn in actie met de burgers aan het stuur' (2010);
- Strategische visie 'Samenwerken aan een kloppend hart' (2012);
- Collegeprogramma 2014-2018 'Samen aan zet' (2014);
- Handleiding burgerparticipatie;
- Bestuurlijk besluit businesscases WT4 (2013);
- Programma Klantgerichte dienstverlening (2012);
- Communicatiebeleidsplan 2015-2018 'Minder zenden, meer verbinden' (2014);
- Protocol Actieve informatieplicht (2012).

Wat we wilden bereiken

Speerpunten	Realisatie
Begroting 2014	
2.1 Een kwalitatief goede gemeentelijke dienstverlening.	
2.2 Kwalitatief goede producten leveren.	
2.3 Versterking burger- en overheidsparticipatie.	
2.4 Open en transparant communiceren.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunten uit collegeprogramma)	Planning
2.5 Initiatiefnemers willen wij faciliteren, stimuleren en ondersteunen. (Actie 1.1)	Continu
2.6 Inzetten van onder andere social media, website en andere middelen. (Actie 1.2)	Continu
2.7 Voor inwoners en bedrijven aantrekkelijk maken om internet en de persoonlijke website Mijn Hellendoorn te gebruiken. (Actie 1.3)	Continu
2.8 Wij willen de gemeentelijke regelgeving opschonen, vereenvoudigen en verminderen. (Actie 1.5)	Continu
2.9 Wij bezoeken jaarlijks de werkgroepen van de woonservicegebieden en we voeren keukentafelgesprekken met de plaatselijk belangen. (Actie 8.4)	Jaarlijks
2.10 Samenwerken en realiseren van de business cases met de gemeenten Rijssen-Holten, Wierden en Twenterand (WT4). (Actie 8.7)	2014-2015

Wat we ondernamen beleidsverantwoording

Een kwalitatief goede gemeentelijke dienstverlening

Voor een beter en helder overzicht hebben we de dertien gemeentelijke programma's ingedikt tot acht herkenbare programma's van samenhangende onderwerpen. In 2014 zijn inwoners, ondernemers en bedrijven verder centraal gezet. Het voorop stellen van onze 'klanten' blijkt onder meer uit de doorontwikkeling van het digitaal portaal 'Mijn Hellendoorn' met gebundelde informatie voor en over klanten. Hierop is de voortgang en status van zaken, aanvragen en bezwaren digitaal beschikbaar en in te zien door zowel medewerkers als inwoners en ondernemers.

Snel en efficiënt werken vanuit een vraaggerichte houding heeft een versnelling gekregen door inzet van een centrale voorziening (medewerkerportaal) voor het vastleggen van contacten met inwoners én het verbeteren van centrale regie op deze contacten. Vanuit de samenwerking binnen de coöperatieve vereniging Dimpact zijn verbeteringen in kaart gebracht voor het verder in gebruik nemen van dit portaal. De inspanning en uitdaging hiervoor zit niet primair in de techniek of inrichting, maar in de organisatorische implementatie.

Binnen het kader van het stelsel van basisregistraties is intensief en voortvarend verder gewerkt aan de invoering van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Hierbij werkt de gemeente intensief samen met de gemeenten Rijssen-Holten en Twenterand én voert actief overleg met de Twentse gemeenten. In 2014 zijn met name belangrijke resultaten geboekt door het gezamenlijk verbeteren van de topografische kaart, een unicum in Nederland. Tegelijkertijd zijn de tientallen geautomatiseerde administratieve en ondersteunende systemen verder aangepast.

In 2014 heeft Burgerzaken & Belastingen 19.147 klanten aan de loketten gehad. De meest gevraagde producten waren het paspoort (3.457), de identiteitskaart (3.150) en het rijbewijs (2.509).

De gemiddelde wachttijd bedroeg 7.12 minuten en lag daarmee iets boven onze kwaliteitsnorm van 6 minuten.

Kwalitatief goede producten leveren

Burgers kunnen voortaan hun reisdocumenten en rijbewijzen afhalen bij de receptie. Dit kan zonder afspraak. Het paspoort is voortaan tien jaar geldig in plaats van vijf jaar.

Versterking burger- en overheidsparticipatie

In 2014 hebben we verschillende participatietrajecten uitgevoerd. Bijvoorbeeld Stationsomgeving Zuid, de Tuinen van Nijverdal, invulling Sporthal Noetsele, het Kulturhus Daarlerveen, het zeer intensieve traject Parkzone De Blokken/Hertenkamp en de invulling van het collegeprogramma Samen aan Zet.

Bij het ondersteunen en stimuleren van burger- en overheidsparticipatie is het onder de loep nemen van werkwijzen, processen en gedrag een vanzelfsprekendheid. Binnen de gemeentelijke organisatie zijn diverse gesprekken gevoerd met medewerkers van verschillende afdelingen. Zo kun je van elkaar leren. Diverse ambtenaren zijn volgens de aanpak Train-de-trainer opgeleid op het gebied van overheidsparticipatie. Zij trainden vervolgens weer hun collega's met als doel vooral bewustwording richting inwoners die initiatieven ontplooiën. Het programma Lean Management dat tegelijkertijd in de organisatie wordt uitgerold, sluit goed aan bij de doelstellingen van overheidsparticipatie: bewust kijken naar hoe we (samen) werken en hoe dat slimmer kan.

Open en transparant communiceren

Met als titel 'Meer verbinden, minder zenden' hebben we het communicatiebeleidsplan 2015-2018 opgesteld. Daarin voorzien we onder andere in het doorontwikkelen en uitbreiden van het gebruik van social media. Een burgerpanel heeft meegedacht over de manier waarop we social media meer kunnen inzetten en burgers met elkaar in contact kunnen brengen. In 2014 waren we op Facebook en Twitter actief. Ook hebben we een gemeentelijk YouTube kanaal geopend. In regioverband hebben we de beschikking gekregen over een tool (Obi4Wan) waarmee we (social) media kunnen monitoren en zo kunnen volgen wat onze inwoners vinden en daarop reageren.

Een voorbeeld van open en transparant communiceren is de begroting voor 2015. We hebben deze in heldere taal opgesteld en beperkt tot de hoofdlijnen.

Regionale samenwerking

Drie businesscases waarin we in WT4 verband (de gemeenten Rijssen-Holten, Wierden, Twenterand en Hellendoorn) samenwerken, hebben we verder uitgewerkt tot een plan van aanpak. Het gaat om grondexploitatie, subsidies en een gezamenlijk ingenieursbureau. De samenwerking in deze businesscases zal als een netwerkconstructie vorm krijgen. De implementatie van de plannen van aanpak volgt in 2015.

Samen met de dertien andere Twentse gemeenten hebben we de decentralisatietaken vormgegeven. Hiervoor werd samengewerkt in 'Samen14' dat inmiddels is opgegaan in de Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT). In de laatste maanden van 2014 hebben alle veertien gemeenten besluiten genomen met invulling van de eigen couleur locale.

De Regioraad is in 2014 aan de slag gegaan om te onderzoeken hoe de samenwerking verder vorm kan krijgen in de toekomst. Tijdens Twentiplaza zijn, onder regie van het dagelijks bestuur van de Regio, rondetafelgesprekken met gemeenteraden gehouden. Eind van het jaar bracht de commissie Robben een conceptnotitie uit 'Samenwerken doen we zelf' waarin alle vergaarde input was verwerkt.

Demografie

Mutatie inwoners		2014
Aantal inwoners		
Op 1-1-2014		35.711
Op 31-12-2014		35.622
Mutatie inwoners		- 89
Mutatie inwoners		
Geboortes		300
Overledenen		- 338
Nieuwe inwoners		863
Vertrokken inwoners		- 914
Mutatie inwoners		- 89

Realisatie baten en lasten

02 Dagelijks bestuur, burgerzaken en voorlichting		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 113	-	
Bestuursondersteuning	- 514	-	
Burgerlijke stand	- 90	37	
Dagelijks bestuur	- 1.216	18	
Internationale contacten	- 12	0	
Interne communicatie	- 132	-	
Overige burgerzaken	- 220	50	
Promotie & public relations	- 130	1	
Publieks- en persvoorlichting	- 500	20	
Reisdocumenten	- 358	381	
Rijbewijzen	- 141	104	
Verkiezingen	- 112	-	

Belangrijkste afwijkingen		Vershil
Voordelen		
Onderzoekskosten in het kader van samenwerking WT4		35 V
Afwikkeling jaarrekening 2013 Regio Twente		17 V
Hogere leges reisdocumenten		70 V
Voorziening Appa		18 V
Totaal voordelen		140 V
Nadelen		
Voorziening Appa		- 190 N
Inkomensoverdracht reisdocumenten aan het Rijk		- 88 N
Totaal nadelen		- 278 N
Overige afwijkingen		8 V
Totaal afwijkingen		- 130 N

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening worden de verschillen nader gespecificeerd en toegelicht.

Programma 3: Ruimtelijke ordening en wonen

Verantwoordelijk voor dit programma:

Op bestuurlijk niveau: Wethouder, dhr. T.C. Walder (ruimtelijke ordening, grondbeleid)
Wethouder, dhr. J.J. Beintema (WOP De Blokken en afronding Stationsomgeving)
Wethouder, dhr. J.H. Coes (centrumplan Daarlerveen)
Op ambtelijk niveau: Clustermanager Grondgebied, dhr. R.J.P. Willemsen

Over dit programma

Programma 3 gaat over het beschermen en versterken van onze ruimtelijke kwaliteiten door duurzaam met de ruimte om te gaan. Alle activiteiten die daarmee te maken hebben (stedenbouw, ruimtelijke ordening, volkshuisvesting/wonen, woningbouw, stedelijke vernieuwing, grondzaken, grondexploitaties en omgevingsvergunningen) zijn ondergebracht in dit programma.

Kaderstellende nota's

- Nota grondbeleid (2014 14INT01047);
- Wijkvisie De Blokken (2006);
- Weefwerk, inclusief de bijlage 'de tuinen van Nijverdal' (2007);
- Prestatieafspraken Wonen gemeente Hellendoorn 2010-2015 (2010 10INT00003);
- Beeldkwaliteitsplannen (o.a. voor het centrum van Nijverdal 2010);
- Structuurvisie De Centrale Strip (2011);
- Welstandsnota (2012 12INT01392);
- Woonvisie (2012 12INT00961);
- Omgevingsvisie 'Natuurlijk avontuurlijk' (2014).

Wat wilden we bereiken

Speerpunten		Realisatie
Begroting 2014		
3.1	Beleid ontwikkelen voor de gewijzigde opbouw van de bevolking (op de langere termijn).	
3.2	Bouwen naar behoefte: voldoende huisvesting voor starters, jongeren, senioren en andere doelgroepen.	
3.3	Komen tot een samenhangend gemeentelijk ruimtelijk beleid: ruimtelijke kwaliteit in combinatie met kwalitatief, duurzaam en gevarieerd bouwen en voldoende openbaar groen en goede voorzieningen.	
3.4	Adquate en efficiënte vergunningverlening en formeren van een robuuste netwerk RUD Twente.	
3.5	Succesvol realiseren/afroonden van lopende projecten.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunten uit collegeprogramma)		Planning
3.6	Wij stimuleren en faciliteren woningbouwinitiatieven. (Actie 6.1)	Continu
3.7	We stimuleren levensloopbestendig bouwen met grote nadruk op energiezuinigheid en duurzaamheid. (Actie 6.2)	Continu
3.8	Dorps- en wijkraden en plaatselijke belangen meer zeggenschap geven en een bedrag beschikbaar stellen om te investeren in de eigen leefomgeving. (Actie 6.7)	Jaarlijks
3.9	Actualiseren gemeentelijke monumentenlijst. (Actie 6.10)	2014
3.10	Bekijken of onze bestemmingsplannen voldoen aan het 'Verdrag van Malta' en of een archeologische waardenkaart noodzakelijk is. (Actie 6.11)	2014
3.11	Samen met alle betrokkenen een plan van aanpak voor het centrum van Nijverdal ontwikkelen. Daarbij sluiten we aan bij bestaande initiatieven. (Actie 6.15)	2014-2015

Wat we ondernamen

beleidsverantwoording

Beleid ontwikkelen voor de gewijzigde opbouw van de bevolking

De economische crisis en demografische ontwikkelingen als vergrijzing resulteren in een drastische bijstelling van onze woningbouwplannen. De in 2012 opgestelde Woonvisie geeft richting voor de woningbouw tot 2020. Jaarlijks bekijken we de demografische ontwikkelingen en bepalen we of op basis daarvan een wijziging in de opgenomen uitgangspunten nodig is.

Bouwen naar behoefte

Op basis van de Woonvisie 2012 geven we invulling aan de concrete bouwbehoeften voor starters, jongeren, senioren en andere doelgroepen. Door de economische situatie is er in 2014 vrijwel niet gebouwd. We houden hier in het reguliere beleid rekening mee.

De provincie Overijssel en het Rijk hebben middelen beschikbaar gesteld voor startersleningen. In 2014 zijn 22 startersleningen verstrekt. We merken dat de leningen in een behoefte voorzien. Om die reden is er cofinanciering nodig.

De gemeente heeft in 2014 besloten om met ingang van 2015 de grondprijzen te verlagen naar marktconforme prijzen. In het voorjaar van 2015 zal hier uitgebreid bekendheid aan gegeven worden.

Een samenhangend gemeentelijk ruimtelijk beleid

In 2014 is de gemeentelijke omgevingsvisie (ruimtelijke structuurvisie) vastgesteld. Deze visie beschrijft voor tien jaar – dus tot 2024 – het ruimtelijk beleid van de gemeente Hellendoorn. De gemeente speelt in op de specifieke gebiedskenmerken van gebieden. De omgevingsvisie vormt de basis voor verder beleid en is interactief tot stand gekomen. Deze manier van werken is uitzonderlijk en heeft goede resultaten opgeleverd. Het ministerie heeft ons voorbeeld opgemerkt en als voorbeeld voor andere gemeenten op hun website geplaatst. In de omgevingsvisie is een tiental aanbevelingen opgenomen. Drie daarvan hebben betrekking op de Grotestraat. Deze aanbevelingen zijn inmiddels opgepakt door de pilot Grotestraat c.q. het masterplan voor het centrum van Nijverdal. Dit gebeurt via een proces van co-creatie (ook een aanbeveling in de omgevingsvisie). Deze unieke aanpak wordt financieel mede ondersteund door de provincie Overijssel.

Adequate en efficiënte vergunningverlening en formeren van een robuust netwerk RUD Twente

In de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Twente hebben we een verdere professionaliseringsslag gemaakt op het gebied van vergunningverlening. De RUD kenmerkt zich door uitwisseling van werkvoorraad en middelen tussen de Twentse gemeenten, het Waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel op het gebied van het basistakenpakket plus (milieu en asbest). Het proces van vergunningverlening binnen de RUD verloopt nu efficiënt en effectief. In 2014 hebben we met elkaar gewerkt aan de kwaliteit. We wilden die kwaliteit borgen en dat is onder meer gebeurd door scholing van de medewerkers. Zij moesten per 1 januari 2015 aan de landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria voldoen. Het is ons gelukt om in 2014 alle medewerkers van de gemeente Hellendoorn te certificeren. We mogen onszelf complimenteren dat dit omvangrijke en ingrijpende proces in 2014 met goed gevolg is afgerond. De samenwerking binnen de RUD Twente is uniek. Er zijn (nog) niet veel gemeenten die op deze manier hun krachten gebundeld hebben.

Succesvol realiseren/afmaken van lopende projecten

WOP De Blokken

Wijkplan De Blokken is in 2014 opgeleverd. In dit traject hebben we nauw samengewerkt met Woningstichting Hellendoorn en dat is goed verlopen. De westzone loopt door in 2015 en de herinrichting van het Blokkenpark schuift ook door naar 2015.

Nijverdal aan de Regge

Voor het project Nijverdal aan de Regge zijn in 2014 geen concrete resultaten bereikt.

Stationsomgeving Zuid

De stationsomgeving Zuid is in 2014 grotendeels afgerond. Op 11 maart vond de officiële start van de inrichting plaats. Op dat moment werd door de initiatiefnemers van het burgerinitiatief een bijzondere boom (een vleugelnoot) geplant. Ook waren leden van de betrokken klankbordgroep bij deze officiële handeling aanwezig. Een paar maanden later was de oplevering van fase b. Het ontwerp voor de stationsomgeving Zuid is gemaakt door de leden van de klankbordgroep tijdens werkateliers die werden begeleid door een landschapsonwerper. Deze werkateliers resulteerden in het ontwerp Heanig An, dat werd aangelegd. Later in het jaar is de weg tussen de stationsomgeving Zuid en de Meijboomstraat heringericht. Het project is daarmee, op een aantal kleine werkzaamheden na, afgerond.

Van den Steen van Ommerenstraat

Voor de Van den Steen van Ommerenstraat is een proces van co-creatie opgestart om samen met de burgers en omgeving tot een inrichtingsplan voor woningbouw te komen.

Centrumplan Daarlerveen

De uitvoering van het centrumplan Daarlerveen als leerlingbouwplaats is uniek. Dit project loopt verder. In december 2014 is het Kulturhus wind- en waterdicht gemaakt. De leerlingen van het ROC doen tijdens hun werkzaamheden veel ervaring op. Plaatselijk Belang Daarlerveen levert met de inzet van vrijwilligers een positieve bijdrage aan dit project.

Om het project op tijd af te krijgen en de noodzakelijke subsidiestromen binnen te halen, zijn er extra leermeesters ingeschakeld.

Sporthal Noetsele

In 2014 is sporthal Noetsele gesloopt. De officiële sloophandeling vond plaats op 15 januari. Op verzoek van de buurt is er een tijdelijke bestemming als park ontwikkeld, een zogenaamd pauzeland. Inmiddels is een stedenbouwkundig plan gemaakt voor woningbouw op deze locatie. Het bestemmingsplan moet nu verder uitgewerkt worden. Naar verwachting start de uitgifte van de grond in het najaar van 2015.

Realisatie baten en lasten

03 Ruimtelijke Ontwikkeling		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Bestemmingsplannen	- 1.024	58	
Bouwgrondexploitatie	- 5.939	5.217	
Grondzaken	- 630	884	
Herinrichting woonomgeving	- 143	26	
Monumentenzorg	- 48	-	
Structuurplannen	- 368	185	
Vergunningen volkshuisvesting	- 1.660	729	
Wonen	- 118	25	
Woonwagens	- 11	20	

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Vershil
Voordelen	
Hogere opbrengst leges omgevingsvergunningen bouwen 2014	213 V
Meeropbrengst groenverkopen	23 V
Lagere storting voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie voor de exploitatie Kruidenwijk	128 V
Hellendoorn Noord fase 1 en 2a	
Egalisatie bufferreserve	28 V
Totaal voordelen	392 V
Nadelen	
Lagere opbrengst leges bestemmingsplannen/onderbouwingen	- 22 N
Lagere opbrengst leges omgevingsvergunningen bouwen vorige jaren	- 60 N
Hogere storting voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie voor de exploitatie Kruidenwijk Zuid fase 1	- 82 N
Hogere storting voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie voor de exploitatie Kruidenwijk Zuid fase 2 en 3	- 43 N
Totaal nadelen	- 207 N
Overige afwijkingen	9 V
Totaal afwijkingen	194 V

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening worden de verschillen nader gespecificeerd en toegelicht.

Programma 4: **Openbare orde en veiligheid**

Verantwoordelijk voor dit programma

Op bestuurlijk niveau: Burgemeester, mevr. A.H. Raven
Op ambtelijk niveau: Algemeen directeur/clustermanager bedrijfsvoering, dhr. F. Dijkstra (Brandweer)
Clustermanager Samenleving, dhr. G. Koolhaas (Openbare orde en veiligheid)
Clustermanager Grondgebied, dhr. R.J.P. Willemsen (Handhaving)

Over dit programma

Veiligheid en leefbaarheid gaan hand in hand. Daarom is voor ons veiligheid één van de speerpunten. Het veiligheidsbeleid van de gemeente heeft drie taken: preventie en participatie van burgers, voorbereiding van gemeentelijke taken tijdens rampen en crises en het tegengaan van criminaliteit en overlast. We werken daarom aan een integrale aanpak van problemen in wijk of buurt. Samenwerking tussen gemeente, politie, justitie, woningstichting, maatschappelijk werk en andere hulpverlenende instanties moet leiden tot structurele oplossingen voor alle onderdelen van veiligheid. Het brandweerbeleid is gestoeld op het streven naar een maatschappelijk acceptabel veiligheidsniveau tegen aanvaardbare kosten. Dit houdt in dat 100% veiligheid niet kan worden gegarandeerd. In dit programma valt ook toezicht en handhaving op de taakvelden Milieu, Bouwen, Brandpreventie, APV/Bijzondere Wetten en Parkeertoezicht.

Kaderstellende nota's

- Jaarplan Politie;
- Algemeen Plaatselijke Verordening;
- Nota Handhaven op Niveau 'Meerwaarde door samen te werken' (2003);
- Uitvoeringsprogramma vergunningverlening en toezicht & handhaving (2014);
- Handhavings- en gedoogstrategie Fysieke Leefomgeving Overijssel (2010);
- Preventie en handavingsplan Drank- en Horecawet 2014-2018 (2014);
- WT-4 Alcohol en Horecasanctiebeleid (2014);
- Beleidsplan brandweer 2012-2015 (2012);
- Actieplan Integrale Veiligheid 2015-2016 (2014);
- 'Samen = Veiliger' Veiligheidsbeleid 2015-2018 (2014).

Wat wilden we bereiken

Speerpunten	Realisatie
Begroting 2014	
4.1 Adequate en efficiënte handhaving.	
4.2 Veiligheidsbeleid.	
4.3 Kwaliteitsverbetering en professionalisering brandweer.	

Wat we ondernamen

beleidsverantwoording

Adequate en efficiënte handhaving

Zowel de taken die in RUD-verband worden uitgevoerd als de taken die we als gemeente zelf uitvoeren worden beschreven in het Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, toezicht en handhaving (vth programma). Om de beschikbare capaciteit zo efficiënt en adequaat mogelijk in te zetten wordt gebruik gemaakt van zogenaamde risicoanalyses. Hierin is voor elke activiteit de hoogte van het risico ten opzichte van de overige activiteiten gerangschikt en beoordeeld. De activiteiten met het hoogste risico krijgen daarbij uiteraard de meeste aandacht. Ook het slim handhaven (gebruik van doordrukformulieren die ter plaatse worden overhandigd in plaats van het achteraf verzenden van brieven) en het digitaal handhaven (implementatie wordt in 2015 compleet met het gebruik van checklisten afgerond via een nieuw vergunningen- en handhaving systeem [Squit]) zijn belangrijke instrumenten om daarbij in te zetten en deze doelstelling te bereiken.

Alle vergunningen in het kader van de Drank- en Horecawet zijn in 2014 geactualiseerd. Daarnaast is het gemeentelijke Preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet vastgesteld waarin de wijze van preventie en toezicht voor de komende jaren staat beschreven en hebben we in WT4-verband een Alcohol- en horecasanctiebeleid gemaakt voor wat betreft de handhavingsmaatregelen in het kader van de Drank- en Horecawet.

Veiligheidsbeleid

Het Veiligheidsbeleid 2015-2018, dat in 2014 is vastgesteld, geeft inzicht in de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de verschillende partners met betrekking tot het veiligheidsbeleid van de gemeente. Bij de totstandkoming van dit beleid is dan ook intensief overleg geweest met alle betrokkenen. In 2014 is ook het Actieplan Integrale Veiligheid 2015-2016 vastgesteld. Met een brede integrale focus is het doel om het veiligheidsgevoel te vergroten. Samen met (keten)partners werken we aan veiligheid. Dit is altijd maatwerk op basis van actuele informatie en goede analyses. Binnen het plan zijn de volgende hoofdthema's benoemd: woninginbraken, overlastgevende jeugdgroepen, alcohol- en drugsoverlast en strafbaar gebruik van sociale media onder jongeren, huiselijk geweld en verkeer. Tijdens een bijeenkomst met vele (keten)partners (OM, politie, Wmo-raad, de Woningstichting, de Welzijnsstichting en raadsleden) werd de visie gedeeld. De input van deze partners en signalen van inwoners zijn belangrijk geweest bij het initiëren van projecten en acties.

Kwaliteitsverbetering en professionalisering brandweer

Sinds 1 januari 2013 is er één Brandweer in Twente die onderdeel uitmaakt van Veiligheidsregio Twente. Dat betekent dat er één gezamenlijk personeelbestand, vrijwillig en beroeps, bestaat en dat huisvesting en materiaal ondergebracht zijn bij Brandweer Twente.

Cameratoezicht

Om overlast en vernielingen door de jeugd tegen te gaan, zijn camera's geplaatst op het Componistenplein in Nijverdal. Hiermee bleek dit probleem opgelost. In 2014 liep er ook een proef op de stationslocatie in Nijverdal met cameratoezicht. Het aantal fietsendiefstallen liep daarmee aanzienlijk terug. De proef was zo succesvol dat de camera's nu permanent worden geplaatst.

Rampenbestrijding

Medewerkers met een regionale functie hebben meegedraaid in rampenoefeningen en crisisbestrijdingen. Bij het ongeluk met de monstertruck in Haaksbergen hebben gemeenteambtenaren geholpen bij communicatie, de opvang van gewonden en de nazorg.

Combiplan Rijksweg 35

Het Combiplan is bouwkundig opgeleverd. De spoortunnel van het Combiplan is op 1 april 2013 in gebruik genomen. Gepland was om de wegtunnel in 2014 open te stellen. In de wegtunnel zorgen circa vijftig tunneltechnische installatiesystemen ervoor dat er bij calamiteiten snel kan worden gehandeld. De systemen afzonderlijk werken naar behoren, maar het bleek dat de ICT-systemen van de SallandTwentetunnel nog niet goed communiceerden met de ICT-systemen van het landelijk bedienennetwerk. Bovendien bleek het niet mogelijk in geval van een calamiteit de ICT-systemen lokaal te bedienen. De tunnel kon daarom in 2014 nog niet worden opengesteld. Op dit moment worden de systemen grondig geanalyseerd en getest. De openstellingsvergunning zal worden verleend als de veiligheidsbeambte en de Veiligheidsregio een positief advies hebben gegeven over de veiligheid van de tunnel.

Realisatie baten en lasten

04 Openbare orde en veiligheid		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Ondersteuning veiligheidsketen	- 1.852	-	-
Openbare orde		- 685	44
Opsporing en ruiming van conventionele explosieven		- 0	-
Preparatie		- 25	-
Rampenbestrijding		- 15	-

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Totaal voordelen	-
Nadelen	
Totaal nadelen	-
Overige afwijkingen	29 V
Totaal afwijkingen	29 V

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening worden de verschillen nader gespecificeerd en toegelicht.

Programma 5: **Wegen, riolering en verkeer**

Verantwoordelijk voor dit programma:

Op bestuurlijk niveau: Wethouder, dhr. J.J. Beintema

Op ambtelijk niveau: Clustermanager Grondgebied, dhr. R.J.P. Willemsen

Over dit programma

Programma 5 geeft invulling aan het Hellendoorns Mobiliteitsplan en het realiseren van projecten (Combiplan Rijksweg 35 en spoor, de stationsomgeving Zuid, Marsroute N35 en fietssnelweg F35). Het programma gaat ook in op het verbeteren van de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid van de gemeente met het openbaar vervoer. Verder valt het uitvoeren van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP), wegonderhoud, het in goede staat houden van bruggen en viaducten en het verder beperken van lichthinder onder programma 5.

Kaderstellende nota's

- Hellendoorns Mobiliteitsplan (2009) (B&W 09INT00966);
- Parkeernota (2009) en evaluatie betaald parkeren (2013);
- Verkeersveiligheidsplan 2012-2015 (BAVO) (2012 12INT00850);
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) (2009);
- Gladheidsbestrijdingsplan (2010 10INT01322);
- Waterplan Hellendoorn (2007);
- Lichtbeleid 2010-2014, openbare verlichting (2010 09INT01419);
- Fietsstructuurplan 2014-2025 (2013 13INT02201).

Wat wilden we bereiken

Speerpunten	Realisatie
Begroting 2014	
5.1 Verbetering bereikbaarheid Gemeente Hellendoorn.	
5.2 Waarborgen onderhoud wegen.	
5.3 Vergroten verkeersveiligheid.	
5.4 Uitvoering maatregelen Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP 2009-2015).	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunt uit collegeprogramma)	Planning
5.5 We zetten in op ongelijkvloerse kruisingen en aansluitingen op de N35 (aanleg is gepland in 2018). (Actie 4.1)	2014-2015
5.6 Opstellen van een plan voor herinrichting van de Grotestraat in samenwerking met ondernemers in het centrum, omwonenden en andere betrokkenen. (Actie 4.4)	2014-2015
5.7 Rotonde Helmkruidlaan aanpakken. (Actie 4.6)	2014-2015
5.8 Verkeerseducatie en -voorlichting aan scholen en ouderen geven. (Actie 4.7)	Jaarlijks
5.9 Wij werken voortdurend aan het optimaliseren van een duidelijk en goed parkeersysteem. (Actie 4.12)	Continu

Wat we ondernamen beleidsverantwoording

Verbetering bereikbaarheid gemeente Hellendoorn

Verbinding Nijverdal naar de A1 en Twente

Het initiatief voor de verbinding van Nijverdal naar de A1 en Twente ligt bij het Rijk. In 2014 is het budget vastgesteld. Er is een verkenningstudie uitgevoerd naar de verbreding van de RW35 naar een 2x2 autoweg met een maximum snelheid van 100 km/h tussen Nijverdal en Wierden. Bij de Burgemeester Boersingel komt een ongelijkvloerse aansluiting en bij de Baron van Sternbachlaan een ongelijkvloerse kruising. Voor het tracé Wijthmen-Nijverdal maken de provincie Overijssel en het Rijk budget vrij voor het treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen, zodat ook dit traject verantwoord gebruikt kan worden en de doorstroming op de weg bevordert wordt. Rijkswaterstaat gaat de kruispunten van de N35 met de Stationsweg en met de Molenweg aanpassen. De gemeente heeft met Rijkswaterstaat afgesproken het gedeelte tussen de Molenweg en Dalzicht te verbeteren. Rijkswaterstaat betaalt de gemeente hiervoor een vast bedrag.

Combiplan Rijksweg 35

Het Combiplan is bouwkundig opgeleverd. Helaas is de openstelling van de tunnel voor verkeer vertraagd. Vanaf april 2013 rijden er wel treinen door de tunnel. De tunneltechnische installatie is nog niet helemaal gereed. Daarom is de tunnel tot die tijd niet veilig in gebruik te nemen. De verwachting is dat dit halverwege 2015 gereed zal zijn en dat de tunnel dan in gebruik kan worden genomen. In 2014 heeft Rijkswaterstaat in samenspraak met de gemeente het inrichtingsplan ontwikkeld voor de landschappelijke inpassing van het project. In het najaar is de aannemer gestart met de uitvoering van deze inpassing. Dit loopt nog door tot april 2015.

Herinrichting Grotestraat

In een proces van co-creatie met inwoners en ondernemers van Nijverdal is in 2014 het masterplan Centrum Nijverdal opgestart. Onderdeel daarvan is een mogelijke herinrichting van de Grotestraat. Er is een wens om tot uitvoering over te gaan nadat het Combiplan Rijksweg 35 afgerond is.

Noordzuidverbinding

De Noordzuidverbinding is een belangrijke schakel binnen de gemeentelijke infrastructuur en vergroot de leefbaarheid van Hellendoorn. In 2014 is het bestemmingsplan van het deel van de Noordzuidverbinding waarvoor nog geen bestemmingsplan was vastgesteld onherroepelijk geworden. Daarnaast is budget beschikbaar gekomen voor een versoerde uitvoering van het noordelijke deel, de verbinding van Ben & Jerry's tot aan de Ommerweg en is een start gemaakt met de verdere uitwerking van de plannen. De daadwerkelijke aanleg van het noordelijke deel van de Noordzuidverbinding wordt over een aantal jaren verspreid (2015 tot en met 2017).

Hellendoorns Mobiliteitsplan

Het Hellendoorns Mobiliteitsplan vormt de basis voor het uitvoeren van verkeersmaatregelen. De economische recessie en de financiële situatie leidden ertoe dat verkennende onderzoeken niet konden worden uitgevoerd. We hebben – binnen het beschikbare budget – wel zoveel mogelijk aan educatie/communicatie gedaan. Waar mogelijk liften we met verkeersverbeterende maatregelen mee met rioleringsprojecten. Zo is de oversteek in Haarle bij de Stationsweg verbeterd.

Betaald parkeren

In 2013 is een besluit genomen over het betaald parkeren beleid en zijn er onder meer voorstellen gedaan om het betaald parkeren rendabeler te maken. Eén van de maatregelen is dat er vanaf 1 januari 2014 vanaf 9.00 uur (was 10.00 uur) moest worden betaald in het betaaldparkerengebied, inclusief de parkeergarage. Daarnaast is een deel van wat betaald parkeren was, omgevormd naar vergunninghoudersgebied en blauwe zone. De inkomsten uit parkeren zijn hierdoor met ongeveer € 60.000,- afgenomen. Dit bedrag is na vaststelling van de eerste bestuursrapportage al in de begroting verwerkt.

Buurtbus Haarle

De buurtbus Haarle rijdt vanaf december 2013. Het is een pilot van 2 jaar. In 2015 evalueren we dit project.

Waarborgen onderhoud wegen

Wegonderhoud

In de begroting van 2014 werd het budget op wegonderhoud met € 150.000,- verlaagd. Als gevolg van deze keuze hebben we in 2014 geen onderhoud kunnen uitvoeren aan de volgende wegen:

- Diverse reparaties aan de Wierdensestraat;
- De asfaltdeklaag van de Rijssensestraat;
- Reggeweg tussen Ninaberlaan en Kasteelstraat;
- De reparaties op diverse fietspaden.

Lichtbeleid

Zowel binnen de bebouwde kom als in het buitengebied worden, in het kader van het Lichtbeleid, maatregelen getroffen om lichthinder tegen te gaan, de duurzaamheid te vergroten en te besparen op de energie- en onderhoudskosten. In het buitengebied is de openbare verlichting onder de loep genomen. Een aantal lichtpunten is vervallen. Daar waar nieuwe lampen geplaatst zijn, is LED-verlichting toegepast. Er zijn om precies te zijn 700 lantaarnpalen vervangen door armaturen met LED-verlichting. Deze verlichting levert een energiebesparing op van 60% ten opzichte van de eerdere verlichting. Dit komt overeen met een gemiddeld jaarverbruik van 32 huishoudens en een CO2-besparing van 66.000 kilo uitstoot per jaar. Door de lange levensduur van LED-lampen (20 jaar) blijven de onderhoudskosten beperkt tot het incidenteel schoonmaken van de armaturen.

Bruggen en tunnels

In 2014 is er groot onderhoud gepleegd aan de Thomas Ainsworthbrug in de Wierdensestraat. Ook de brug in de rijbaan van de Schuilenburgerweg is behoorlijk opgeknapt.

Vergroten verkeersveiligheid

Verkeerseducatieprojecten

Samen met Veilig Verkeer Nederland (VVN) afdeling Hellendoorn-Nijverdal en de politie is in 2014 gewerkt aan verkeerseducatieprojecten. We hebben ons met name gericht op de kwetsbare leeftijdsgroepen. De doelgroepen die in Hellendoorn relatief vaak bij verkeersongevallen betrokken zijn, krijgen hiermee extra aandacht. In 2014 hebben we gelet op de (oudere) fietser. Hieronder een opsomming van de projecten:

Fietsvaardigheidstraining

Deze fietstraining is in 2014 in een nieuw jasje gestoken. De lokale afdeling van VVN heeft de training volledig zelfstandig opgezet en gegeven met gecertificeerde instructeurs. De cursus bestond uit een theoriedeel en een praktijkdeel waarbij op (elektrische) fietsen een parcours moest worden afgelegd.

BROEM (rijbewijs op herhaling)

Ook dit project is dit jaar voor het eerst volledig door de lokale afdeling van VVN zelfstandig uitgevoerd. Ieder jaar nemen hier veel ouderen aan deel. Ook dit project bevat een deel theorie (nieuwe verkeersregels en borden) en een praktijkrit met een rijinstructeur.

Verkeersexamen basisschoolleerlingen

Het theoretisch en praktisch verkeersexamen had in 2014 een recordaantal deelnemers: bijna 400 kinderen hebben een fietsroute door Nijverdal afgelegd, waarbij zij door ouders werden beoordeeld op hun verkeersgedrag. Aan het theoretisch examen deden bijna 500 leerlingen mee.

Dode hoek

Ook het project Dode Hoek is in een nieuw jasje gestoken en is op een nieuwe, centraal gelegen locatie georganiseerd. Aan het project deden ruim 500 kinderen mee, een recordaantal. Zij kregen een quiz met filmmateriaal te zien en leerden buiten bij echte landbouwvoertuigen en een vrachtwagen wat de dode hoek is en wat een chauffeur wel, maar vooral ook niet, ziet.

Uitvoering maatregelen Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP 2009-2015)

In het kader van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) zijn er twee pilotprojecten op het gebied van rioolvervanging uitgevoerd aan de Bonteweg e.o. en aan de Laarweg e.o. Deze projecten zijn aanbesteed, waarbij mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt uit de gemeente Hellendoorn een werkplek hebben gevonden (Social Return on Investment, SROI). Ook zijn de gemalen aan de Kerkstraat en de Boomcateweg gerenoveerd. Deze gemalen verzorgen het transport van het afvalwater van een groot deel van de gemeente. Met behulp van de nieuwe pompen kan het water beter afgevoerd worden en zal het aantal storingen verminderen. Uit analyses is gebleken dat de overlast in het drukrioleringsstelsel in de Meester Werkmanstraat een gevolg is van onder meer te kleine diameters persleiding. Het vervangen van deze persleiding is aanbesteed in 2014 en zal worden uitgevoerd in 2015. De conclusie is dat wij niet kunnen blijven aansluiten op dit systeem. Gebruiksregels voor woningen en bedrijven moeten duidelijkheid geven wat wel en niet kan worden afgevoerd op dit systeem.

In 2014 is het incidentenplan riolering vastgesteld. Dit incidentenplan dient als leidraad bij de afhandeling van rioleringsincidenten binnen de gemeente Hellendoorn, waarbij soms meerdere organisaties betrokken zijn.

Om meer inzicht te krijgen in het grondwatersysteem en te voldoen aan de grondwaterzorgplicht zijn we in 2014 bezig geweest met de optimalisatie van het grondwatermeetnet. Dit betekent dat we het aantal peilbuizen van de gemeente naar 25 hebben kunnen terugbrengen. Metingen op deze plekken worden door andere partijen gedaan. De gemeente Hellendoorn heeft samen met drie andere gemeenten (WT4) de werkzaamheden rond de gezamenlijke uitvraag voor reiniging en inspectie van vrijerval riolering met succes afgerond. In april 2011 is het Bestuursakkoord Water (BAW2011) gesloten tussen Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven. In dit bestuursakkoord wordt onderkend dat de komende jaren de uitgaven voor de wateropgaven zullen toenemen als gevolg van hogere kapitaallasten, het tegengaan van (grond)wateroverlast en de verbetering van de waterkwaliteit. Tegelijkertijd zijn er minder middelen beschikbaar. Om besparingen te realiseren, heeft het Twents Waternet (TWN)

twaalf winstkansen geïnventariseerd, waarmee via samenwerking tussen gemeenten onderling en tussen gemeente en waterschap, belangrijke besparingen mogelijk zijn. In 2014 hebben we gewerkt aan de plannen rondom deze samenwerking.

Glasvezel

In 2014 is 80% van de huishoudens in de kern Hellendoorn en Nijverdal aangesloten op het glasvezelnetwerk. Dit gebeurde door Reggefiber. Ook werd een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor uitrol van glasvezel in het buitengebied inclusief de kleine kernen. Daarvoor is door het lokale initiatief van de Plaatselijke Belangen de stichting GlasHelder opgericht.

Realisatie baten en lasten

05 Wegen riolering en verkeer		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Aanleg en reconstructie riolering	- 2.017	-	
Aanleg en reconstructie wegen	- 2.077	-	
Beheer en onderhoud riolering	- 1.309	3.550	
Bermen en sloten	- 605	1	
Gladheidsbestrijding	- 197	-	
Onderhoud verhardingen	- 1.321	53	
Openbaar vervoer	- 811	575	
Parkeren	- 1.307	624	
Straatmeubilair	- 171	2	
Straatreiniging	- 164	3	
Verkeer	- 320	58	
Wegbeheer algemeen	- 834	187	

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Hogere opbrengst parkeren	40 V
Hogere doeluitkering Regio voor Regio-Taxi	27 V
Minder doorberekening apparaatskosten	36 V
Totaal voordelen	103 V
Nadelen	
Lagere opbrengst verhuur lichtreclame	- 29 N
Hogere uitgaven voor parkeren	- 40 N
Lagere eigen bijdrage Regio-Taxi	- 22 N
Hogere energie lasten openbare verlichting	- 29 N
Totaal nadelen	- 120 N
Overige afwijkingen	- 40 N
Totaal afwijkingen	- 57 N

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening worden de verschillen nader gespecificeerd en toegelicht.

Programma 6: **Economische zaken, recreatie en toerisme**

Verantwoordelijk voor dit programma:

Op bestuurlijk niveau: Burgemeester, mevr. A.H. Raven (recreatie en toerisme)
Wethouder, dhr. J.J. Beintema (markt, detailhandel, Lochter III)
Wethouder, mevr. J.H. van den Dolder-Soeten (economische zaken)
Wethouder, dhr. T.C. Walder (agrarische zaken)

Op ambtelijk niveau: Clustermanager Grondgebied, dhr. R.J.P. Willemsen

Over dit programma

Met behulp van dit programma willen we een goed ondernemers- en vestigingsklimaat realiseren. Het gaat over het scheppen van voorwaarden, het wegnemen van belemmeringen en waar mogelijk en noodzakelijk vormen we een verbindende schakel tussen zowel bedrijven onderling als andere (overheids)organisaties. We proberen daarbij in te spelen op de uitbreidingsbehoeften van bestaande bedrijven en bieden vestigingsmogelijkheden voor nieuwe bedrijven. De voorzieningen in de kleine kernen staan door allerlei ontwikkelingen onder druk. Waar dat in ons vermogen ligt, willen wij, samen met ondernemers en inwoners, een bijdrage leveren aan het in stand houden van voorzieningen. Op het gebied van recreatie en toerisme gaan we voor het versterken van de toeristisch-recreatieve structuren, het vermarkten ervan en het faciliteren van nieuwe initiatieven.

Kaderstellende nota's

- Nota verblijfsrecreatie Overnachten in Hellendoorn (2006);
- Toeristisch Bureau Hellendoorn (2007);
- Activiteitenplan recreatie en toerisme (jaarlijks);
- Bedrijventerreinvisie (2011 RB 11INT00636);
- Economische Agenda van Hellendoorn (2013 13INT01768).

Wat wilden we bereiken

Speerpunten		Realisatie
Begroting 2014		
6.1	Versterken ondernemers-/vestigingsklimaat met specifieke aandacht voor het centrum van Nijverdal.	
6.2	Versterken informatievoorziening ten behoeve van ondernemers.	
6.3	Verstevenigen van de focus op de (lokale) arbeidsmarkt.	
6.4	Marketing en promotie toerisme en evenementen.	
6.5	Optimaliseren routegebonden recreatie en investeren in voorzieningen.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunten uit collegeprogramma)		Planning
6.6	We maken het mogelijk dat maximaal vier keer per jaar, in combinatie met een grootschalig evenement, winkels op zondag open mogen vanaf 12:00 uur. (Actie 3.4)	Jaarlijks
6.7	Samen met bedrijfsleven en maatschappelijk betrokken burgers een marketing-strategie opstellen om het product 'Hellendoorn' beter te vermarkten. (Actie 5.11)	2014
6.8	De toeristische aantrekkelijkheid en de flora en fauna van onder meer de Sallandse Heuvelrug en Regge meer onder de aandacht brengen (vermarkten). (Actie 5.13)	Continu
6.9	Wij zetten actief in op de vestiging van hotels en andere particuliere initiatieven voor uitbreiding en kwaliteitsverbetering van bestaande campings en hotels. Dat geldt ook voor nieuwe initiatieven op het gebied van het toerisme. (Actie 5.14)	Continu

Wat we ondernamen beleidsverantwoording

Versterken ondernemers-/vestigingsklimaat, onder meer centrum Nijverdal

De veranderende economische situatie zorgt ervoor dat we – meer dan voorheen – samenwerken met ondernemers om zo een goed ondernemers- en vestigingsklimaat in de diverse kernen van de gemeente te ontwikkelen. Een goede bereikbaarheid van de accountmanagers en een aantrekkelijke woon- en leefomgeving zijn daarvoor belangrijke randvoorwaarden. In 2014 hebben we de samenwerking tussen gemeente en ondernemers in de diverse kernen en ook ondernemers onderling waar mogelijk gefaciliteerd. In 2014 is een digitaal en fysiek ondernemersloket geopend. Ondernemers komen in contact met de drie accountmanagers bedrijven. Uit de reacties blijkt dat ondernemers deze éénloketgedachte op prijs stellen.

In samenwerking met de Stichting Promotie Nijverdal is in 2014 een aantal activiteiten georganiseerd in het centrum van Nijverdal om op die manier mensen naar het kernwinkelgebied van Nijverdal te trekken. In de winter van 2014 is een ijsbaan in het centrum geplaatst. Dit was een groot succes. Dit heeft ook meer 'traffic' opgeleverd, waardoor het ook voor de ondernemers een goede zet was.

In 2014 is ook een besluit genomen over de koopzondagen en werden twee koopzondagen georganiseerd: één in combinatie met de Strongmanrun en één in combinatie met de ijsbaan en een brocantemarkt. Die laatste was een groot succes, de eerste koopzondag kon op iets minder bezoekers rekenen. De koopzondagen vinden plaats als er grote evenementen georganiseerd worden. Samen met ondernemers en de Stichting Promotie Nijverdal werkt de gemeente verder aan een marketing- en promotieaanpak voor het centrum van Nijverdal. De Stichting Promotie Nijverdal wordt financieel ondersteund met de middelen die binnenkomen uit de reclamebelasting. De aanpak voor de herinrichting van de Grotestraat is verbreed tot een masterplan voor het centrum. De aanpak van het masterplan verloopt door middel van co-creatie waarbij een werkgroep 'ondernemen in Nijverdal' actief is.

Versterken informatievoorziening ten behoeve van ondernemers

Sinds 2014 wordt periodiek een digitale nieuwsbrief onder ondernemers verspreid.

Verstevigen van de focus op de (lokale) arbeidsmarkt

Met het oog op de invoering van de Participatiewet speelt de bedrijfscontactfunctionaris een belangrijke rol. Hij/zij maakt een koppeling tussen werkgevers en inwoners die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Hoewel ook de arbeidsmarkt onder druk staat, vinden we het als gemeente belangrijk om ons ook voor deze specifieke doelgroep in te zetten. De inrichting van het Talentenportaal (een databank voor werkzoekenden) heeft inmiddels tot een aantal 'matches' geleid. Dit wordt in 2015, samen met de werkgevers, via een actieplan verder uitgerold.

Marketing en promotie toerisme en evenementen

De gemeente haakt zoveel mogelijk aan bij grote evenementen, bijvoorbeeld de Strongmanrun, Dauwpop, de Hellendoornrally, Heksendoorn, Zunnewende, etc. Rond 4 mei 2015 wordt de Liberation Route gelanceerd. Samen met de omliggende vier gemeenten hebben we hier in 2014 voorbereidingen voor getroffen. De Liberation Route is een internationale herdenkingsroute die mijlpalen uit de moderne Europese geschiedenis met elkaar verbindt. De route vormt een schakel tussen de belangrijkste regio's tijdens de opmars van de geallieerden. Het is de bedoeling dat langs de route memorabele punten worden gemarkeerd die de geschiedenis doen herleven. In onze gemeente is onder meer het Memory Museum zo'n belangrijk punt.

Optimaliseren routegebonden recreatie en investeren in voorzieningen

De gemeente Hellendoorn heeft met onder meer het Nationale Park de Sallandse Heuvelrug, het Reggedal, de Paarse Poort, het dorp Hellendoorn, het centrum van Nijverdal, het Avonturenpark en verschillende musea een aantal toeristische trekpleisters. Doel is om deze trekpleisters met elkaar te verbinden. In 2014 hebben wij de omgevingsvisie vastgesteld, waarin ook voorzien wordt in een zogenaamde fly-over tussen het zuidelijke en het noordelijke deel van de Sallandse Heuvelrug. Daarmee ontstaat een verbinding tussen het zuidelijke en het noordelijke deel van de Sallandse Heuvelrug vanaf de Paarse Poort (Zuid) richting het Avonturenpark (Noord).

Realisatie baten en lasten

06 Economische zaken, recreatie en toerisme		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Bedrijventerreinen	- 2.691		1.157
Economische aangelegenheden		- 180	60
Markten		- 46	38
Recreatie en Toerisme		- 549	363

Belangrijkste afwijkingen		Verschil
Voordelen		
Lagere storting voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie voor de exploitatie Lochter III		116 V
Onttrekking VAR i.v.m. lagere opbrengst toeristenbelasting		50 V
Totaal voordelen		166 V
Nadelen		
Egalisatie bufferreserve		- 116 N
Lagere opbrengst toeristenbelasting		- 50 N
Totaal nadelen		- 166 N
Overige afwijkingen		16 V
Totaal afwijkingen		16 V

Programma 7: Jeugd en Onderwijs

Verantwoordelijk voor dit programma:

Bestuurlijk verantwoordelijk: Wethouder, dhr. J.H. Coes (Jeugd en Scholencluster De Twijn)
Wethouder, mevr. J.H. van den Dolder-Soeten (onderwijs en onderwijshuisvesting)

Ambtelijk verantwoordelijk: Clustermanager Samenleving, dhr. G. Koolhaas

Over dit programma

De decentralisatie van de Jeugdzorg is één van de decentralisaties die vanaf 1 januari 2015 doorgevoerd moest zijn. Vanuit onze visie spreken we in Twente en de gemeente Hellendoorn van een transformatie. We werken samen met de veertien Twentse gemeenten (Samen14) en hierin treedt de gemeente Hellendoorn op als één van de vier ambtelijke en bestuurlijke kartrekkers. De effecten van de invoering van de Wet passend onderwijs waren vanaf augustus 2014 merkbaar. De zorgstructuren binnen en buiten het onderwijs moesten geïntegreerd worden. Naast de decentralisaties gingen 'going-concern'-taken gewoon door en bovendien zijn er in 2014 taakstellende bezuinigingen doorgevoerd.

Kaderstellende nota's

- Integraal HuisvestingsPlan (IHP) 2013-2016 (2012);
- Nota jeugdbeleid 'De samenleving van de toekomst' (2008);
- Uitgangspunten Centrum voor Jeugd en Gezin (2010);
- Verordening leerlingenvervoer (2003);
- Kadernota jeugdhulp 2015-2019 (2014);
- Verordening Jeugdhulp 2015 (2014).

Wat wilden we bereiken

Speerpunten	Realisatie
Begroting 2014	
7.1 Toegankelijke voorzieningen voor de jeugd.	
7.2 Goede en betaalbare onderwijshuisvesting voor scholen met een maximale eigen verantwoordelijkheid voor de schoolbesturen.	
7.3 Een goed functionerend jeugdbeleid met een aansluitende zorgstructuur o.a. ter vroegsignalering en vroegtijdige aanpak van (dreigende) problematiek.	
7.4 Bieden van gelijke ontwikkelingskansen voor alle kinderen.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunten uit collegeprogramma)	Planning
7.5 We zorgen ervoor dat iedereen weet waar hij of zij met problemen rondom kinderen en jongeren terecht kan en zorgen voor een goed functionerend CJG. (Actie 2.7)	Continu
7.6 De Stichting Peuterspeelzalen Gemeente Hellendoorn moet voldoende middelen behouden voor regulier peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie. (Actie 2.8)	Jaarlijks
7.7 We stimuleren verdere samenwerking tussen organisaties die betrokken zijn bij het jonge kind. (Actie 2.9)	Continu
7.8 We volgen het rijksbeleid en vertalen dit indien nodig naar lokaal beleid. (Actie 2.10)	Continu

Wat we ondernamen

beleidsverantwoording

Transitie Jeugdzorg

Alle Nederlandse gemeenten hadden de opdracht om de nieuwe gemeentelijke taken op het gebied van de jeugdzorg vorm te geven. Daartoe hebben wij in maart/april met de raad vastgesteld wat we lokaal en wat we regionaal gingen oppakken. Binnen de gemeente Hellendoorn zijn we gegaan voor een sterk sociaal team met professionals op het gebied van jeugdzorg (van Bureau Jeugdzorg). De voorliggende voorzieningen zijn neergelegd in de wijken en woonservicegebieden. Daar zijn VIA-teams (vroegsignalering, informatie en advies) geformeerd. In oktober heeft de gemeenteraad de kadernota Jeugdzorg vastgesteld. Voorafgaand hieraan waren er diverse inspraakavonden. De bovenregionale taken hebben we belegd bij het OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente). Deze organisatie ondersteunt de Twentse gemeenten bijvoorbeeld bij de inkoop van hulp en ondersteuning. In 2014 voerden we twee pilots uit om idee en richting te geven aan de transformatie. De eerste pilot betrof Huisartsen Plus. Huisartsen hebben en houden als taak het herkennen van problemen binnen gezinnen en aanreiken van passende jeugdzorg. Dit is lastig binnen de beperkte tijd van het gewone consult. Door een betere afstemming van deze werkzaamheden met de gemeentelijke jeugdzorg, kan vaak een betere oplossing voor deze gezinnen worden gevonden. De gemeente heeft daarom een bredere intake door een gezinsbegeleider gefaciliteerd. Die intake vindt plaats bij de gezinnen thuis. De gezinsbegeleiders vormen zo de ogen en oren van de huisarts die op basis van de informatie van de gezinsbegeleiders en in afstemming met de jeugdarts gerichte passende zorg kan adviseren. Deze pilot wordt in 2015 verlengd en structureel ingebed in het sociale team. De tweede pilot heet Toegang en regie met zorg. Het doel van deze pilot is het verkorten van het indicatietraject en het sneller toeleiden naar inzet van de lichtere zorg. Het project draait in de Kruidenwijk. Diverse organisaties zoals MEE, maatschappelijk werk, de Welle, de GGDTwente en de gemeente (onder andere leerplichtambtenaar) werken hierin samen. Deze pilot loopt nog door, maar nu is al duidelijk dat de organisaties elkaar beter weten te vinden. Er worden ook al getransformeerde (zorg) vormen ingezet. Uitgangspunt daarbij is 'dat wat nodig is'. Dat kunnen ook andere activiteiten zijn, zoals sport. De uitkomsten van de pilot leggen we ook weer regionaal neer om de toekomstige uitvraag richting zorgaanbieders te bepalen.

Toegankelijke voorzieningen voor de jeugd

Het gaat hierbij primair om onderwijsvoorzieningen (zie hierna: onderwijshuisvesting) en daarnaast ook om een passende jeugdhulpvoorziening (dichtbij), voldoende voorzieningen voor vrije tijd, ontmoeting, sport, cultuur, etc. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is ook een dergelijke voorziening en richt zich naast de jeugd op ouders met opvoedvragen. Het CJG is geïntegreerd in het loket WIZ (Welzijn, Inkomen en Zorg) en sluit daarbij aan bij dit loket voor onder andere jeugdzorg. De structuur van het CJG was al ingericht vooruitlopend op de decentralisatie. Ook de logopedie en leerplichtambtenaar zijn aangesloten bij het loket WIZ.

De samenwerkingsverbanden voor primair onderwijs en voortgezet onderwijs hebben beide een plan vastgesteld voor de invoering van passend onderwijs. Met de gemeente is overleg geweest over de manier waarop jeugdzorg en passend onderwijs op elkaar is afgestemd.

Elke school heeft een zorgadviesteam. De gemeente biedt de structuur aan en zorgt voor financiering van zorgtrajecten.

Leerlingen gaan steeds zelfstandiger naar school, al dan niet onder begeleiding van een 'OV-maatje'. Ook het groeiend aantal leerlingen afkomstig uit de eigen gemeente van het Voortgezet Speciaal Onderwijs bij de Elimschool in Nijverdal heeft tot gevolg dat er minder leerlingenvervoer nodig is.

Goede en betaalbare onderwijshuisvesting voor scholen

In 2014 is scholencluster 'De Twijn' opgeleverd. Hierin vinden een openbare basisschool, een Protestants Christelijk basisschool, een gymzaal, een Buitenschoolse Kinderopvang (BSO) en een peuterspeelzaal hun plek. Begin 2015 is De Twijn in gebruik genomen.

Per 1 januari 2015 ligt de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van huisvesting bij de scholen. Dit hebben we in 2014 voorbereid. We hebben in 2014 ook gewerkt aan de planvorming rond de nieuwbouw van de VSO Elimschool. In 2015 wordt het nieuwe Integraal Huisvestings Plan (IHP) voorbereid voor de periode 2015-2016.

Realisatie baten en lasten

07 Jeugd en onderwijs		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Algemeen onderwijsbeleid	- 520	89	
Bijzonder basisonderwijs	- 788	24	
Bijzonder speciaal onderwijs	- 243	12	
Bijzonder voortgezet onderwijs	- 149	-	
Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	- 882	41	
Jeugd en gezin	- 589	93	
Jeugdbeleid	- 225	258	
Kinderopvang / Peuterspeelzalen	- 500	13	
Openbaar basisonderwijs	- 136	-	

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen		Verschil
Voordelen		
Schoolvervoer		184 V
Projecten Jeugdbeleid (per saldo)		50 V
Jeugd en Gezin		47 V
Totaal voordelen		281 V
Nadelen		
Huurlasten Elimschool		- 71 N
Hygiënebegeleiding Kinderopvang		- 48 N
Kapitaallasten onderwijsgebouwen		- 46 N
Totaal nadelen		- 165 N
Overige afwijkingen		1 V
Totaal afwijkingen		117 V

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening worden de verschillen nader gespecificeerd en toegelicht.

Programma 8 Sport en Cultuur

Verantwoordelijk voor dit programma:

Bestuurlijk verantwoordelijk: Wethouder, dhr. J.H. Coes (Sport)
Wethouder, mevr. J.H. van den Dolder-Soeten (Kunst en Cultuur)

Ambtelijk verantwoordelijk: Clustermanager Samenleving, dhr. G. Koolhaas

Over dit programma

Sport en cultuur zijn belangrijk voor een goede sociale infrastructuur. Centraal daarbij staan het versterken van de sociale samenhang, een gezonde levensstijl, integratie, leefbaarheid van wijken en kernen, vrijetijdsbesteding en individuele ontplooiing.

In dit programma vindt u verschillende zaken met betrekking tot 'sport en cultuur'. In het kader van 'sport' betreft dit onder andere de sportvoorzieningen en het creëren van combinatiefunctie(s). Cultuur betreft subsidiestromen aan vrijwilligersorganisaties, de muziekschool en ZINiN (Toeristisch Bureau Hellendoorn (zie ook programma 6), het theater, de Culturele Raad Hellendoorn en de bibliotheek).

Kaderstellende nota's

- Nota verblijfsrecreatie Overnachten in Hellendoorn (2006);
- Toeristisch Bureau Hellendoorn (2007);
- Activiteitenplan recreatie en toerisme (jaarlijks);
- Sportnota 'Sport in beeld' (2003);
- Nota 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' (2009);
- High Five – cultuurnota (2006).

Wat wilden we bereiken

Speerpunten		Realisatie
Begroting 2014		
8.1	Kwalitatieve goede sportvoorzieningen, waarbij burgers een eigen verantwoordelijkheid nemen.	
8.2	Zoveel mogelijk handhaven van de cultuurvoorzieningen, uitgaande van een gezamenlijke verantwoordelijkheid en toepassing van het profijtbeginsel.	
8.3	Een sterk cultureel verenigingsleven.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunt uit collegeprogramma)		Planning
8.4	We ondersteunen nieuwe initiatieven die bijdragen aan cultuuruitingen, vooral als er jongeren bij worden betrokken. We zien hier een nadrukkelijke rol voor ZINiN. (Actie 5.1)	Continu
8.5	We bieden meer ruimte aan kunst in de openbare ruimte. (Actie 5.2)	Continu
8.6	In samenwerking met ZINiN stellen wij de centrale hal van het Huis voor Cultuur en Bestuur beschikbaar voor exposities. (Actie 5.3)	Continu
8.7	We faciliteren ZINiN in haar rol van ondersteuner, activator en initiator in het amateur culturele (verenigings)leven en andere private initiatieven. (Actie 5.5)	Continu
8.8	Actualiseren van de huidige sportnota. (Actie 5.15)	2014-2015
8.9	Wij stimuleren sportactiviteiten als middel voor participeren in de maatschappij en het voorkomen van jeugdhulp en zorg. (Actie 5.16)	Continu
8.10	Wij stimuleren gehandicaptensport en indien nodig helpen we mee om accommodaties aan te passen. (Actie 5.17)	Continu
8.11	We geven vorm aan de huldiging van sportkampioenen (NK en hoger). (Actie 5.18)	Jaarlijks
8.12	We blijven topsportevenementen met een hoge publiciteitswaarde stimuleren. (Actie 5.19)	Continu
8.13	Faciliteren van inwoners, verenigingen c.a. die sportdeelname organiseren. (Actie 5.20)	Continu
8.14	Zorgen voor goede sportfaciliteiten voor de jeugd. (Actie 5.21)	Continu
8.15	We stimuleren buitenspelen, waardoor kinderen beter sociale vaardigheden kunnen ontwikkelen. (Actie 5.22)	Continu
8.16	Wij blijven samenwerking tussen onderwijs en sportwereld ondersteunen. (Actie 5.23)	Continu
8.17	Zoeken naar mogelijkheden die Het Ravijn – zwem sport zorg – aantrekkelijker maken voor een breed publiek. (Actie 5.24)	Continu
8.18	Ondernemers zoeken die invulling willen geven aan de therapeutische fitness en re-integratie- en revalidatieactiviteiten op de zorgvloer. (Actie 5.25)	Continu

Wat we ondernamen beleidsverantwoording

Kwalitatieve goede sportvoorzieningen

Het sportbeleid in de gemeente Hellendoorn richt zich op twee pijlers: accommodatiebeleid en sportstimuleringsbeleid. Deze pijlers bieden uitstekende kansen om te komen tot een integraal model waarbij sport een middel is om andere doelen te bereiken, zoals gezondheidsbevordering en sociale samenhang. De economische situatie en omvangrijke Rijksbezuinigingen op het Gemeentefonds leiden echter tot een taakstelling voor sport en noodzaken tot een herbezinning op de invulling van de gemeentelijke taken op sportgebied. In het vierde kwartaal hebben we de sportnota geëvalueerd in het BLOS. In 2015 komt het voorstel voor de nieuwe sportnota waarin we uitgaan van minder middelen en mensen. In 2014 zijn alle begrote taakstellingen voor sport geëffectueerd. Het betrof een totaalbedrag van € 116.204,--. Voor wat betreft het onderhoud van de binnensportaccommodaties hebben we vanuit de knelpuntenpot vervanging voor drie langdurig zieken bekostigd.

Gymlokaal scholencluster 'De Twijn'

Het gymlokaal aan de Schoolstraat is buiten gebruik gesteld en het nieuwe gymlokaal binnen scholencluster De Twijn is klaar.

Het sporten stimuleren

In 2014 hebben we diverse activiteiten en maatregelen uitgevoerd om sporten te promoten en stimuleren:

- Het programma 'Sport en Bewegen in de buurt' waarbij buurtsportcoaches (combinatiefunctionarissen) op buurtniveau het sport- en beweegaanbod verbreden.
- In het najaar van 2014 is er een sport & cultuur promotiemarkt georganiseerd.
- Vanuit de '1 euro-regeling breedtesport 2013-2014' van de provincie Overijssel en een subsidie van Sportservice Overijssel is het project 'Sport en 't werkt' gefinancierd. Dit project activeert mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om te sporten. Dit draagt aan meerdere doelen bij: mensen komen uit hun sociaal isolement en voelen zich beter en gezonder.
- Ook vanuit de '1 euro-regeling' is het schoolschaatsen bekostigd. Alle basisscholen uit Hellendoorn kregen een uitnodiging om te komen schaatsen op de tijdelijke ijsbaan in het centrum van Nijverdal. In samenwerking met sportverenigingen en Het Roessingh is een activiteit georganiseerd voor mensen met een lichamelijke beperking.
- In samenwerking met welzijnsorganisatie De Welle is het project 'Wijk lekker fit' gestart. Dit project is bedoeld voor iedereen in de wijk en stimuleert een gezonde leefstijl, waar sporten, bewegen en gezonde voeding deel van uitmaken. Het brengt buurtbewoners bij elkaar in hun eigen omgeving.

Het Ravijn – zwem sport zorg –

In Het Ravijn – zwem sport zorg – komen vele functies samen, zoals: topsport, talentontwikkeling, breedtesport, bewegingsonderwijs, recreatie, revalidatie, sporten en bewegen met een beperking en specifieke doelgroepactiviteiten, zoals zwemlessen en aquasporten. De bezoekersaantallen zijn conform verwachting. De organisatie van het seniorenzwemmen heeft de gemeente overgenomen van De Welle. Dit loopt prima. De horecafunctie is ingevuld, over de invulling op de lange termijn wordt overleg gevoerd. Op de 'zorgvloer' willen we ook andere partijen een kans geven zich te vestigen. We hebben overleg gevoerd met diverse gegadigden, maar dit heeft nog niet geleid tot invulling van de ruimten.

Cultuurvoorzieningen en vrijwilligersinitiatieven

Iedere kern is in 2014 gestart met een plan en budget waarin een aantal bestaande subsidies voor vrijwilligersorganisaties (leefbaarheid, jeugd, kunst en cultuur, vrijwilligersorganisaties en wijk-buurt) in één budget is ondergebracht. Kernen kunnen zelf creatief gebruikmaken van de middelen. De plannen sluiten aan bij de lokale situatie.

Kaliber Kunstenschool

Met ingang van 2016 wordt de subsidie voor Kaliber Kunstenschool (voorheen De Muziekschool Twente) geheel beëindigd. Eind 2014 is op grote lijnen overeenstemming bereikt over de afkoop van wachtgeld. De instelling heeft plannen gemaakt om de activiteiten voort te zetten zonder subsidies. De uitwerking wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2015 afgerond. In 2015 vindt verder overleg plaats met de muziekverenigingen om de muziekopleiding voor jongeren vorm te geven.

Kulturhusorganisatie ZINiN

ZINiN heeft een succesvol jaar achter de rug. Binnen de bezuinigingen heeft de instelling haar activiteiten goed voort weten te zetten. Zowel de bezetting van het theater als het gebruik van de bibliotheekvoorziening is hoog.

Kunst

De provincie Overijssel ontwikkelde een Canon van Overijssel. Op twintig belangrijke plekken daaruit komen kunstwerken te staan. In Nijverdal is in 2014 het kunstwerk 'Sterrenstof' geplaatst, ontworpen door landschapskunstenaar Paul de Kort. Het kunstwerk verwijst naar de geschiedenis van het goudzoeken in Nijverdal. Dit project was een nauwe samenwerking tussen provincie, Kunstenlab, Rijkswaterstaat en de gemeente. De gemeente is eigenaar van het kunstwerk geworden.

Langs de Regge zijn twee kunstwerken geplaatst. De Schone Slaapster en een Silhouet van een Zomp.

Realisatie baten en lasten

08 Sport en cultuur		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Algemeen sportbeleid	- 233	284	
Bibliotheek	- 1.304	-	
Binnensport-accommodaties	- 1.250	442	
Buitensport-accommodaties	- 1.048	214	
Culturele voorzieningen en evenementen	- 75	16	
Het Ravijn-zwem sport zorg	- 2.863	596	
Kunst en Cultuur	- 1.080	-	
Musea / expositieruimten	- 80	14	
Muziekschool	- 349	15	
Overig vormings- en ontwikkelingswerk	- 1	-	
Stimulering sportdeelname	- 139	10	

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Vershil
Voordelen	
Vacatureruimte het Ravijn	32 V
Het Ravijn - inkomsten m.n. seniorenzwemmen	22 V
Onderhoud buitensport	26 V
Combinatiefuncties - bijdragen door partijen	37 V
Herijking voorziening privatisering was- en kleedruimten	100 V
Totaal voordelen	217 V
Nadelen	
Personeel van derden het Ravijn	- 29 N
Het Ravijn energiegebruik	- 25 N
Subsidie Zinin bibliotheek	- 15 N
Onderhoud binnensport	- 39 N
Combinatiefuncties - loonkosten en inhuur via sportservice Overijssel	- 41 N
Totaal nadelen	- 149 N
Overige afwijkingen	- 11 N
Totaal afwijkingen	57 V

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening worden de verschillen nader gespecificeerd en toegelicht.

Programma 9: **Maatschappelijke ondersteuning**

Verantwoordelijk voor dit programma:

Bestuurlijk verantwoordelijk: Wethouder, dhr. J.H. Coes
Ambtelijk verantwoordelijk: Clustermanager Samenleving, dhr. G. Koolhaas

Over dit programma

Diverse onderwerpen komen in dit programma aan de orde: leefbaarheid, vrijwilligerswerk, het loket Welzijn, Inkomen en Zorg, mantelzorgondersteuning, voorzieningenniveau wonen, welzijn en zorg, gezondheidszorg, maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid. De afgelopen jaren zijn al veel wijzigingen doorgevoerd die direct te maken hebben met de decentralisaties. De voorbereiding van deze decentralisaties per 1 januari 2015 heeft in 2014 volop aandacht gekregen.

Kaderstellende nota's

- Kadernota Lokaal Gezondheidsbeleid 2013-2016 (2013);
- Nota vrijwilligersbeleid 'Vrijwilligers zijn goud waard' (2006);
- Kadernota WMO 2015-2019 (2014);
- Verordening WMO 2015 (2014);
- Financieel besluit Wmo (2011);
- Verstrekkingenboek Wmo (2010);
- Nota cliëntparticipatie / Nota Wmo-raad (2008);
- Visie wonen, welzijn en zorg 2010–2014 'Samenwerken aan een blijvend vitale samenleving' (2011);
- Kadernota maatschappelijke ondersteuning 2011-2014 subregio midden Overijssel 'Meer samenleven' met beleidsagenda gemeente Hellendoorn (2011);
- Algemene Subsidieverordening samenleving 2011 (2011);
- Beleidsuitgangspunten Budgetsubsidie (2008);
- Nadere regels accommodaties (2011).

Wat wilden we bereiken

Speerpunten		Realisatie
Begroting 2014		
9.1	Het bevorderen van de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners.	
9.2	Zelfstandige deelname van inwoners aan de maatschappij.	
9.3	Behoud van sociale samenhang en leefbaarheid.	
9.4	Ondersteuning inwoners door een solide armoedebeleid, re-integratiebeleid en goede zorg- en welzijnsvoorzieningen.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunten uit collegeprogramma)		Planning
9.5	Wij organiseren, ondersteunen en faciliteren initiatieven gericht op werkgelegenheid voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. (Actie 3.1)	Continu
9.6	Wij werken nauw samen met werkgevers en onderwijsinstelling en voeren structureel overleg met werkgevers en onderwijsinstellingen. (Actie 3.2)	Ieder kwartaal
9.7	Mantelzorgers uitnodigen voor een inspirerende en stimulerende bijeenkomst (waar we waardering uitspreken voor hun bijzondere werk). (Actie 7.1)	Continu
9.8	Mantelzorgers blijven faciliteren door bijvoorbeeld cursusaanbod en organiseren van respijtzorg. (Actie 7.2)	Continu
9.9	Net zoals we jaarlijks met verschillende organisaties overleggen, gaan we dit ook met ouderenbonden doen. (Actie 7.4)	Jaarlijks
9.10	We zetten in op het activeren van ouderen. De ouderenbonden, vrijwilligers(organisaties) en mantelzorgers spelen hierbij een grote rol. (Actie 7.6)	Continu
9.11	Wij bieden ruimte aan professionals (zodat die niet gehinderd worden door regels en schotten tussen sectoren). (Actie 7.7)	Continu
9.12	Met de zorgaanbieders maken we afspraken op basis van doelen, prestaties en resultaten. (Actie 7.8)	Continu
9.13	We ondersteunen in aanbod van laagdrempelige zorg in een gebiedsgerichte aanpak. (Actie 7.9)	Continu
9.14	Wij organiseren / faciliteren / ondersteunen samenwerking in een / het 'Buurthuis van de toekomst'. (Actie 7.10)	Continu
9.15	Vrijwilligerswerk stimuleren we en de huidige voorzieningen, zoals de verzekeringen, houden wij in stand. (Actie 7.11)	Continu
9.16	Algemene jeugdvoorzieningen houden wij op peil. (Actie 7.13)	Continu

Wat we ondernamen beleidsverantwoording

Decentralisatie Wmo

Alle Nederlandse gemeenten hadden de opdracht om de nieuwe gemeentelijke taken op het gebied van de Wmo vorm te geven. Daartoe hebben wij in juli 2014 met de uitvoeringsstructuur vastgesteld en aangegeven wat we lokaal en wat we regionaal oppakken. Binnen de gemeente Hellendoorn zijn we gegaan voor een sterk sociaal team met professionals. De voorliggende voorzieningen zijn neergelegd in de wijken en woonservicegebieden. Daar zijn VIA-teams (vroegsignalering, informatie en advies) geformeerd. In oktober heeft de gemeenteraad de kadernota Wmo vastgesteld. Voorafgaand hieraan waren er diverse inspraakavonden. De bovenregionale taken hebben we belegd bij het OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente). Deze organisatie ondersteunt de Twentse gemeenten bijvoorbeeld bij de inkoop van hulp en ondersteuning.

Bevorderen van eigen verantwoordelijkheid van alle inwoners

Inwoners zijn zelf verantwoordelijk om al datgene te doen wat nodig en mogelijk is om volwaardig te participeren in de maatschappij, deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer, in hun bestaan te voorzien en zelfstandig te kunnen wonen. In het kader van de Wmo zijn verschillende veranderingen ingezet met als uitgangspunt dat de eigen kracht van inwoners wordt aangesproken in samenhang met hun eigen netwerk en voorzieningen in de wijk.

Consulenten gaan in de 'keukentafelgesprekken' uit van regie over het eigen leven en zelfredzaamheid van burgers. Er wordt allereerst gekeken naar mogelijkheden in plaats van naar beperkingen: 'Op eigen kracht waar mogelijk, ondersteunen indien nodig'.

Woonservicegebieden

De gemeente Hellendoorn kent verschillende vormen van gebiedsgericht werken. Met de ontwikkeling van woonservicegebieden sturen we op basisvoorzieningen, zodat inwoners kunnen meedoen en meebouwen aan de samenleving in de eigen omgeving. Dichtbij, minder overhead en minder vervoerskosten zijn daarbij uitgangspunten. We stimuleren organisaties en partijen om samen te werken. Dat is onder meer vertaald in de VIA-teams. We zetten er op in dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Daarvoor is een voorlichtingscampagne ('Lang zult u wonen') gevoerd.

Behoud sociale samenhang en leefbaarheid in de gemeente

Iedere kern is in 2014 gestart met een plan en budget waarin een aantal bestaande subsidies voor vrijwilligersorganisaties (jeugd, evenementen, kunst en cultuur, vrijwilligersorganisaties, wijk-buurt en leefbaarheid) in één budget is ondergebracht. Kernen kunnen zelf creatief gebruikmaken van de middelen. De plannen sluiten aan bij de lokale situatie. Voor Nijverdal is in 2014 overleg gevoerd over het inrichten van het budget. Het vervolg vindt plaats in 2015.

Versterking van dienstverlening en voorzieningenniveau wonen, welzijn en zorg

De Welle ondersteunt burgers en vrijwilligers op het gebied van welzijn en zorg. Haar corebusiness is het bevorderen van samenleven in buurt en wijk voor alle leeftijdsgroepen en kwetsbare inwoners, het bevorderen van vrijwilligerswerk en het bieden van voorliggende voorzieningen die het meedoen makkelijker maken. Deze activiteiten zijn noodzakelijke voorwaarden (sociale infrastructuur) voor zelfredzaamheid, omzien naar elkaar en een basisvoorzieningenniveau. Een belangrijk kader hiervoor is het ontwikkelen van de VIA-teams per woonservicegebied. De bezuinigingen vanuit voorgaande jaren hebben we samen met De Welle ingericht en we accepteren het maatschappelijk effect daarvan.

Decentralisatie Begeleiding en versobering AWBZ

De groeiende vraag naar dienstverlening en voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg gaat niet gepaard met een navenante groei van de (financiële) middelen. Het Rijk grijpt in door de AWBZ te versoberen tot een wet die alleen ondersteuning biedt aan chronisch zieken en gehandicapte burgers. Deze versobering van het beleid leidt tot veranderingen in de samenleving waarbij de gemeente inzet op meer preventieve en algemene voorzieningen en minder curatieve, individuele voorzieningen. De aanbesteding op Twents niveau, de nieuwe manier van organiseren (in de wijken zelf) en het sturen op basisvoorzieningen leidt tot lagere kosten.

Beleidsaanpassingen Wmo

Huishoudelijke ondersteuning valt ook onder de Wmo. Daarvoor hebben we in 2014 de voorbereidingen opgepakt. De huidige contracten liepen af op 31 december 2014 en we hebben deze regionaal aanbesteed. Er zijn contracten gesloten met diverse aanbieders. Cliënten hebben daardoor maximale keuzevrijheid. De gemeente Hellendoorn vindt het belangrijk dat inwoners de ondersteuning krijgen die bij hen past en hen daadwerkelijk ondersteunt. Tegelijkertijd is het budget waarmee we dat mogelijk kunnen maken kleiner. We gaan daarom uit van een basispakket en een pluspakket. Het basispakket is voor het op orde houden van de ruimtes in huis die dagelijks worden gebruikt, een gestructureerd huishouden. Als men zelf de regie over het huishouden niet meer kan voeren, kan een pluspakket worden toegekend. Verder kan in zeer bijzondere omstandigheden de hardheidsclausule worden toegepast.

Extra uitvoeringskosten

Om de decentralisaties op het gebied van jeugd, participatie en zorg te kunnen voorbereiden, zijn in 2014 extra uitvoeringskosten gemaakt. Met de raad is afgesproken dat deze kosten ten laste komen van de reserve Wmo. De kosten waren in 2014 € 222.000,-. Ook voor 2015 en 2016 zullen de extra kosten ten laste komen van deze reserves.

Realisatie baten en lasten

09 Maatschappelijke ondersteuning		Bedragen x €1.000	
		Lasten	Baten
Huishoudelijke verzorging	- 4.137		955
Jeugd en gezin		- 469	-
Maatschappelijk werk/slachtofferhulp		- 425	-
Minderhedenbeleid		- 29	-
Sociaal-cultureel werk		- 610	248
Volksgezondheid en ambulancevervoer		- 622	-
Voorziening gehandicapten	- 1.755		80
Zorgbeleid	- 1.896		475

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Vershil
Voordelen	
Wmo lagere lasten	670 V
Decentralisaties invoeringskosten	193 V
Wmo hogere eigen bijdrage	210 V
Huurbijdragen wijk- en buurtaccommodaties	26 V
Totaal voordelen	1.099 V
Nadelen	
Wmo - lagere onttrekking aan de reserve Wmo	- 1.073 N
Apparaatskosten cluster Welzijn t.b.v. decentralisaties	- 41 N
Totaal nadelen	- 1.114 N
Overige afwijkingen	2 V
Totaal afwijkingen	- 13 N

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening worden de verschillen nader gespecificeerd en toegelicht.

Programma 10: **Sociale voorzieningen**

Verantwoordelijk voor dit programma:

Bestuurlijk verantwoordelijk: Wethouder, mevr. J.H.. van den Dolder-Soeten
Ambtelijk verantwoordelijk: Clustermanager Samenleving, dhr. G. Koolhaas

Over dit programma

Werk gaat boven uitkering. Werk is voor burgers een middel om maatschappelijk en economisch zelfredzaam te zijn. We werken intensief samen met het bedrijfsleven, zowel in de beleidsontwikkeling als in de –uitvoering. Daarbij is het onze inzet om zoveel mogelijk personen uit de gemeentelijke doelgroepen (Wwb, aanverwante wetten en Wsw) te plaatsen op reguliere arbeidsplaatsen of leer/werkplekken bij bedrijven. Voor de groep mensen die extra ondersteuning nodig heeft, willen we voorkomen dat er maatschappelijke of sociale uitsluiting dreigt. Wij bieden begeleiding zoals activeringstrajecten, schulddienstverlening of een geldelijke ondersteuning. Met het Uww werken we samen bij de re-integratie van mensen uit de WW, zowel uit sociaal belang als ter beperking van de instroom in de Wwb.

Kaderstellende nota's

- Re-integratieverordening (2012);
- Verordening maatschappelijke participatie (2012);
- Besluit beleidsregels bijdrageregeling bijzondere bijstand (2013);
- Verordening langdurigheidstoeslag (2012);
- Beleidsplan Schulddienstverlening (2012);
- Kadernota Participatiewet (2014).

Wat wilden we bereiken

Speerpunten	Realisatie
Begroting 2014	
10.1 Solide armoedebeleid.	
10.2 Solide re-integratiebeleid.	
10.3 Het bevorderen van de eigen verantwoordelijkheid van de burgers.	
10.4 Het rechtmatig en doelmatig uitvoeren van de Wet werk en bijstand en aanverwante wetten.	
10.5 Zorgen voor een sociaal verantwoorde en financieel beheersbare uitvoering van de Wsw door voorbereiding lokale uitvoering.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunten uit collegeprogramma)	Planning
10.6 Wij handhaven de financiële steun aan Hulpfonds Hellendoorn en het Steunpunt Minima op minimaal het niveau van 2013. (Actie 3.8)	Continu
10.7 Als het nodig is voor het opleiden van vrijwilligers, verlenen we een bijdrage aan Stichting BOOM. (Actie 3.9)	Continu

Wat we ondernamen

beleidsverantwoording

Solide armoedebeleid

We hebben het beleid uitgevoerd conform begroting. Daarmee hebben we 418 huishoudens bereikt. We voeren overleg met maatschappelijke partijen, zoals het cliëntenplatform Werk en Inkomen, Stichting Hulpfonds Hellendoorn, Woningstichting Hellendoorn, Stichting BOOM, kerken, Netwerk Sociale Zekerheid, Steunpunt minima, ouderenorganisaties en vluchtelingenwerk.

Het Kabinet heeft een aantal landelijke regelingen gericht op financiële compensatie van zorgkosten (Wet tegemoetkoming chronisch zieken (Wtcg), Compensatie eigen risico (CER) en de Regeling specifieke zorgkosten) afgeschaft. We hebben daar beleid op ontwikkeld. In december 2014 hebben mensen die onder die regelingen vielen een collectieve ziektekostenverzekering aangeboden gekregen. Mensen die daar geen gebruik van willen of kunnen maken, krijgen een aanvulling vanuit de bijzondere bijstand. In 2015 evalueren we de knelpunten van deze opzet.

Stadsbank Oost Nederland (SON)

In 2014 hebben 131 mensen een beroep gedaan op schuldhulpverlening. Intern was er binnen de SON de nodige onrust, maar dit heeft de samenwerking en de dienstverlening niet beïnvloed. De goede samenwerking met de SON leidt ertoe dat de Stadsbank in 2015 spreekuren gaat houden in het gemeentehuis.

Voedselbank

Vanuit de samenleving worden regelmatig nieuwe initiatieven opgestart wat wij als gemeente van harte toejuichen. Een voorbeeld hiervan is de Voedselbank. Consulents attenderen burgers op deze voorziening. In 2014 heeft de Voedselbank van de gemeente Hellendoorn een startsubsidie ontvangen.

Solide re-integratiebeleid

In 2014 hebben we stevig ingezet op activiteiten in het kader van re-integratie. Zo werken we actief samen met ondernemers in de gemeente. In een ontbijtsessie zijn we samen aan de slag gegaan om actiepunten te formuleren voor wat betreft de Participatiewet met als doel een zo groot mogelijke uitstroom te realiseren. Ook is het Talentenportaal 'live' gegaan. Op deze website krijgen werkgevers inzicht in het cliëntenbestand van mensen die op zoek zijn naar werk. Ze kunnen direct afspraken plannen met kandidaten die ze willen spreken. Iedere vrijdag gaan de burgemeester en de portefeuillehouder arbeidszaken op bedrijfsbezoek. Zij inventariseren vacatures en wijzen bedrijven op het Talentenportaal. Werkgevers zijn enthousiast over het portaal. Verder zagen we positieve resultaten vanuit diverse groepsgewijze sollicitatietrainingen die we hebben aangeboden. Wij hebben inzicht in de mogelijkheden van cliënten. Op basis van de participatieladder is bekend bij de cliënt en de gemeente wat de afstand tot de arbeidsmarkt is en welke ondersteuning een cliënt nodig heeft. In het najaar van 2014 heeft de gemeenteraad de Kadernota Participatiewet vastgesteld. Hoewel een dergelijke nota niet verplicht is, vinden we het belangrijk dat het beleid wordt vastgelegd, zodat we de uitvoering beter kunnen monitoren.

Wettelijke ontwikkelingen

De invoering van de Participatiewet is uitgesteld tot 1 januari 2015. In 2014 hebben we de nodige voorbereidingen daarvoor getroffen, zoals het vaststellen van een beleidskader tegenprestatie. In het kader van het 1000 jongerenplan hebben we samen met Jeugdzorg ingezet op jongeren die moeilijk aan het werk komen. Binnen de arbeidsmarktregio, waarbij Enschede als centrumgemeente fungeert, maken we afspraken met bedrijfstakken op regioniveau. Met lokale werkgevers hebben wij als gemeente afspraken gemaakt. Het is de bedoeling om dit in 2015 ook in een actieplan vast te leggen.

In het kader van de Wajong komen in tegenstelling tot eerdere plannen alleen jongeren die na 1 januari 2015 arbeidsongeschikt zijn geraakt naar de gemeente. Daarvoor hebben we voorbereidingen getroffen door het bestaande re-integratiebeleid aan te passen. In 2015 wordt de verordening aan de raad aangeboden.

Uitvoering gemeentelijk re-integratie- en participatiebeleid

De Gemeenschappelijke Regeling SOWECO, waarin we samen met vijf andere gemeenten optrekken, voeren we zoveel mogelijk lokaal uit. In 2014 hebben we conform de verwachtingen de uitvoering vorm gegeven.

Zeventig procent van de werknemers was in de eigen gemeente aan het werk. Voor wat betreft de uitvoering zijn wij in overleg met de andere deelnemende gemeenten en in de eerste helft van 2015 komen we met aanvullende voorstellen voor deze voorziening.

In 2014 hebben we naar aanleiding van ons beleid ten aanzien van re-integratie en participatie van de doelgroep Wwb het cliëntenbestand geanalyseerd op basis van de Participatieladder. Voor de meest bemiddelbare werkzoekenden hebben we onder andere het Talentenportaal geïnitieerd. Daarnaast faciliteren we door de inzet van loonkostensubsidies of een proefperiode met behoud van uitkering. Voor dat deel van de doelgroep waarvoor aanbodversterkende maatregelen nodig zijn, hebben we re-integratietrajecten bestaande uit scholing, training en werkervaring ingekocht.

In het kader van SROI (Social Return on Investment) worden bij de bouw van het Kulturhus in Daarlerveen leerlingen ingezet en bij de Twijn langdurig werkzoekenden.

Het bevorderen van de eigen verantwoordelijkheid van de burgers

Als uitkeringsgerechtigden niet in staat zijn om te werken in een reguliere baan, wordt - bij wijze van tegenprestatie - gestreefd naar inzet voor maatschappelijke activiteiten. Met behulp van een eigen kracht conferentie (EKC) krijgen cliënten zicht op mogelijkheden en maken ze samen met familie en bekenden een plan voor de toekomst.

Het rechtmatig en doelmatig uitvoeren van de Wet werk en bijstand en aanverwante wetten

We streven naar een rechtmatige en doelmatige uitvoering zonder overbodige bureaucratie en een gerichte controle. Door de werkdruk als gevolg van de vele wijzigingen hebben er minder huisbezoeken plaatsgevonden. We doen meer werk met minder mensen. Dat heeft de uitvoering onder druk gezet. In samenwerking met het team heeft de sociaal rechercheur het aantal boetegesprekken geïntensiveerd.

Inburgering

In 2014 hebben we als gemeente extra statushouders grotendeels opgevangen. De toename maakt het lastiger om hen naar werk te begeleiden en maakt het lastiger om een woning te vinden. De overschrijdingen van het Inburgeringsbudget als gevolg van de wetswijzigingen hebben we binnen het Participatiebudget opgevangen.

Zelfstandigen

Het Bbz (Besluit bijstandsverlening zelfstandigen) biedt startende en bestaande ondernemers de mogelijkheid tot het verkrijgen van een lening en/of periodieke uitkering voor het levensonderhoud. We hebben hierover veel vragen gekregen en adviesgesprekken gevoerd, maar het heeft niet geleid tot veel aanvragen.

WWB

Het Rijk stelt per gemeente het budget vast voor de uitkeringen van de Wet werk en bijstand (WWB), de Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers (IOAW), de Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Zelfstandigen (IOAZ) en het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz). In de loop van 2014 steeg het aantal uitkeringen, maar aan eind van het jaar was een daling zichtbaar als gevolg van het uitstroombesleid. In vergelijking met andere Twentse gemeenten valt de gemeente Hellendoorn hierin positief op.

Organisatorische en personele keuzes

Gelet op de samenhang en de personele taakstelling is gekozen voor één loket voor zorg, sociale voorzieningen en jeugd, te weten loket WIZ (Welzijn Inkomen een Zorg). Alle primaire taken zijn gewaarborgd, alle uitkeringen zijn ondanks de grote werkdruk tijdig uitbetaald. We hebben verder ingezet op het standaardiseren van processen en een zo efficiënt mogelijke bedrijfsvoering bijvoorbeeld door digitalisering van WWB werkprocessen en dossiers. Dat laatste hebben we in 2014 voorbereid en is in april 2015 gereed.

Realisatie baten en lasten

10 Sociale voorzieningen		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Bijzondere bijstandsverlening	- 1.003	51	
Fraudebestrijding	- 46	-	
Inkomensvoorziening (IOAW/IOAZ)	- 623	3	
Participatiebudget	- 1.199	764	
Schuldhelpverlening	- 277	-	
Sociale werkvoorziening	- 5.478	4.589	
Uitvoering Wet Inburgering		-	
Bijstandsverlening en inkomensvoorziening	- 6.988	6.294	

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Bijstandsverlening - uitkeringen	160 V
Bijstandsverlening - debiteuren	130 V
Bijstandsverlening - onderzoekskosten Bbz	26 V
Bijstandsverlening - verstrekte Bbz-leningen	113 V
Bijstandsverlening - ontvangen rente en aflossing Bbz	188 V
Bijzondere bijstand - terugbetaalde (leen)bijstand	36 V
Participatiebudget - Scholing en activering en btw-voordeel	109 V
Participatiebudget - Inleenvergoedingen	23 V
Totaal voordelen	785 V
Nadelen	
Bijstandsverlening - inhuur personeel van derden	- 18 N
Bijstandsverlening - daling rijksbudget	- 157 N
Bijstandsverlening - lagere rijksbijdrage onderzoekskosten	- 25 N
Inkomensvoorziening IOAW/IOAZ - uitkeringen	- 128 N
Participatiebudget - storting voordeel in reserve sociaal domein	- 106 N
Sociale Werkvoorziening - afrekening Wsw 2011	- 145 N
Bijzondere bijstand - reservering overschot	- 27 N
Bijstandsverlening - storting voordeel Bbz in reserve WWB	- 167 N
Totaal nadelen	- 773 N
Overige afwijkingen	16 V
Totaal afwijkingen	28 V

Programma 11: **Natuur, landschap en water, agrarische zaken, begraafplaatsen en openbaar groen**

Verantwoordelijk voor dit programma:

Op bestuurlijk niveau:	Wethouder, dhr. T.C. Walder
Op ambtelijk niveau:	Clustermanager Grondgebied, dhr. R.J.P. Willemsen

Over dit programma

In de gemeente Hellendoorn willen we onze 'kroonjuwelen' – Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug en het Reggedal met de rivier de Regge – in stand houden en versterken. We willen de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten van de Sallandse Heuvelrug en het beekdalgebied beschermen en daarnaast ruimte bieden voor agrarische ontwikkelingen.

De landbouwsector vormt en bepaalt mede de kwaliteit van het cultuurlandschap en draagt mede de plattelands-economie. Daarom vinden we gebiedsprocessen, zoals de landinrichtingen Rijssen en Eelen en Rhaan, belangrijk. Recreatie en toerisme zijn belangrijke economische pijlers in ons landelijke gebied, maar ook de mogelijkheden die het beleid over vrijkomende agrarische gebouwen (VAB) biedt, levert er een bijdrage aan. In de gemeente Hellendoorn zijn twee gemeentelijke begraafplaatsen, één aan de Ninaberlaan en één aan de Mr. Ponsteenlaan.

Het versterken van de groenstructuur binnen de gemeente – en dan met name in het centrum van Nijverdal – krijgt extra aandacht. Door de economische ontwikkelingen organiseren we het dagelijks onderhoud en beheer van de openbare ruimte wijkgericht op een sober en doelmatig niveau.

Kaderstellende nota's

- Landschapsbeleidsplan (2001);
- Groenbeleidsplan (2003);
- Beeldkwaliteitsplannen (o.a. voor het centrum van Nijverdal 2010);
- Plattelandsvisie (2006);
- Landinrichtingsplan Ruilverkaveling Rijssen 1999/2008;
- Bestemmingsplan Buitengebied (RB 09INT00270);
- Natuurbeheer en gebiedsplan Overijssel (EHS);
- Beleid vrijkomende agrarische gebouwen (2006);
- Waterplan Hellendoorn (2007);
- Omgevingsvisie Natuurlijk avontuurlijk (2014 14INT00023);
- Omgevingsvisie Provincie Overijssel;
- Natura 2000 (NB-wet) 'Samen werkt beter' (o.a. 14INK09889).

Wat wilden we bereiken

Speerpunten	Realisatie
Begroting 2014	
11.1 Wijkgericht onderhoud/toename van burgerparticipatie bij het onderhoud van openbaar groen.	
11.2 Opwaarderen groen in het centrum van Nijverdal ('Nijverdal kleurt groen', beeldkwaliteitsplan Nijverdal Centrum).	
11.3 Vitale/duurzame plattelandsontwikkeling.	
11.4 Duurzame herinrichting van het beekdalgebied.	
11.5a Aanleg van Tuinen van Nijverdal	
11.5b Aanleg Blokkenpark.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunten uit collegeprogramma)	
	Planning
11.6 Opstellen nieuw groenbeleidsplan. (Actie 6.8)	2014
11.7 Groenonderhoud in wijken en buurten samen met burgers oppakken en burgerinitiatieven faciliteren en ondersteunen. (Actie 6.9)	Continu

Wat we ondernamen beleidsverantwoording

Toename burgerparticipatie bij onderhoud openbaar groen

In het kader van burgerparticipatie zijn ook in 2014 weer verschillende projecten tot stand gekomen. In totaal zijn er nu zo'n 25 concrete groenprojecten gerealiseerd. Zo was bijvoorbeeld het buurtgroen in de Bizetstraat aan verbetering toe. De gemeente had hier geen middelen voor beschikbaar, dus heeft de buurt zelf naar middelen gezocht. Tussen gemeente en buurt werd een contract afgesloten. De gemeente Hellendoorn vervulde in het proces een faciliterende rol. Een ander mooi voorbeeld is het project Daarle centraal waar Plaatselijk Belang Daarle middelen heeft gezocht (en gevonden!) om een kunstgrasvoetbalveld en verschillende andere speelvoorzieningen te realiseren. De gemeente heeft ook hierbij een faciliterende rol gespeeld.

Opwaarderen groen in het centrum van Nijverdal en versterken groenstructuur

Het document 'Nijverdal kleurt groen, beeldkwaliteitsplan Nijverdal Centrum' geeft invulling aan meer groen in het hart van Nijverdal. Zo is in 2014 de Constantijnstraat groener geworden door de aanplant van bomen, het uitbreiden van heestervlakken en het aanplanten van middengeleiders. In 2015 gaan we hiermee door. Voor de plannen rondom de Grotestraat maakt dit inmiddels deel uit van het masterplan Grotestraat. Daarin wordt ook onderzocht hoe de groenstructuur vanaf het centrum naar de Paarse Poort verbeterd kan worden.

Vitale/duurzame plattelandsontwikkeling

In het kader van de vitale en duurzame plattelandsontwikkeling die de gemeente Hellendoorn voorstaat, is in 2014 de laatste fase van de Groene Mal ingegaan en is dit Regge-revitaliseringsproject afgerond. De loop van de Regge is in zijn oorspronkelijke staat hersteld en meandert nu door het landschap. De enige ontbrekende schakel is het gedeelte dat binnen het project Nijverdal aan de Regge valt. In de (concept-) structuurvisie is de Regge als 'unique selling point' voor Hellendoorn opgenomen.

Er is periodiek overleg met agrariërs. De inzet van de gemeente is om onze agrariërs op een meer actieve manier te betrekken bij de aanpak van een aantal grotere maatschappelijke thema's, zoals vrijkomende agrarische bebouwing, lichtvervuiling en landschapskwaliteit.

Uitvoeren van het in 2013 geactualiseerde Groenbeleidsplan

In 2014 hebben we verder gewerkt aan een nieuw Groenbeleidsplan en is het concept opgesteld. In het voorjaar van 2015 gaat dit het besluitvormingstraject in. In het Groenbeleidsplan beschrijven we de te handhaven en te versterken groenstructuur in de gemeente. Het plan is mede tot stand gekomen met inbreng van het IVN en de milieuraad. In het plan heeft burgerparticipatie een prominente plek gekregen. Belangrijk is dat het beleidsplan is voorzien van een concreet uitvoeringsprogramma voor de komende twee jaar.

Aanleg van Tuinen van Nijverdal en Blokkenpark

De gemeente Hellendoorn prijst zich gelukkig met een aantal grote parken en landgoederen. Naast het Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug zijn er veel parken en landgoederen in de gemeente. De Tuinen van Nijverdal vormen een groene schakel van het station naar de Paarse Poort. Het plan voor de Tuinen van Nijverdal is in samenwerking met de burgers en omgeving gemaakt en in 2014 uitgevoerd. Resultaat is een parkachtige omgeving op het tunneldak van zo'n 450 meter lang en 30 meter breed die op 3 december feestelijk geopend is. Lokale ondernemers werden betrokken bij dit groenproject. Op het tunneldak is een mini arboretum aangelegd met daarin elf bijzondere bomen. Dit geeft een impuls aan het streven van de gemeente Hellendoorn om een grote verscheidenheid aan bijzondere bomen in de gemeente aan te planten. Het onderhoud van het park ligt de aankomende zes jaar bij de aannemer van het plan.

Het inrichtingsplan voor het nieuwe Blokkenpark is in 2014 uitgewerkt van een voorlopig ontwerp naar een definitief ontwerp. De herinrichting van het Blokkenpark schuift door naar 2015.

Paarse Poort

Bij de Paarse Poort is in het afgelopen jaar de parkeerplaats van het tijdelijke station aangepast en opgeknapt. Deze parkeerplaats is opnieuw ingericht op een manier die aansluit bij de uitstraling van de Paarse Poort. Er zijn enkele standplaatsen voor campers gemaakt, een opstelplaats voor touringcars en een nieuw wandelpad door het bos als verbinding van de parkeerplaats met het bezoekerscentrum. Daarnaast is de parkeerplaats geschikt gemaakt om als carpoolplaats te functioneren en kan het dienst doen als overloop van de parkeerplaats bij Dalzicht en het bezoekerscentrum.

Het Provinciaal Meerjaren Investerings Plan is in 2014 afgerond. In het kader van dit pMJP zijn in de gemeente samen met verschillende maatschappelijke partners diverse projecten uitgevoerd, zoals de aanleg van de routestructuren (onder meer toeristische fietspaden), de Reggeherstelprojecten (onder meer Groene Mal), de revitalisering van landgoed Eversberg en de aanpassing van enkele dorpshuizen. Dankzij deze gebiedsontwikkelingsprojecten zijn allerlei nieuwe kansen ontstaan voor gebruikers van deze gebieden (onder andere agrariërs).

Realisatie baten en lasten

11 Natuur, landschap en water, agrarische zaken, begraafplaatsen en openbaar groen		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Agrarische zaken		- 2	-
Begraafplaatsen en uitvaartcentrum	- 464		378
Hondenuitlaatplaatsen en -toiletten		- 180	167
Natuur en landschap		- 219	-
Openbaar groen	- 1.788		60
Speelplaatsen 12-		- 134	34

Belangrijkste afwijkingen		Verschil
Voordelen		
Hogere baten begrafenisrechten		25 V
Lagere uitgaven voor speelplaatsen		25 V
Totaal voordelen		50 V
Nadelen		
Hogere uitgaven openbaar groen		- 35 N
Totaal nadelen		- 35 N
Overige afwijkingen		17 V
Totaal afwijkingen		32 V

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening worden de verschillen nader gespecificeerd en toegelicht.

Programma 12: Afvalverwerking en milieu

Verantwoordelijk voor dit programma:

Op bestuurlijk niveau: Wethouder, dhr. T.C. Walder (energie)
Wethouder, dhr. J.J. Beintema (milieu, afval en duurzaamheid)

Op ambtelijk niveau: Clustermanager Grondgebied, dhr. R.J.P. Willemsen

Over dit programma

Dit programma beschrijft het handhaven van een milieuhygiënische en doelmatige inzameling, transport en verwerking van afval tegen acceptabele kosten volgens het prioriteitschema, de ladder van Lansink. Deze geeft de voorkeursrangorde weer hoe afval het meest milieuvriendelijk verwerkt kan worden, beginnend bij preventie, hergebruik, verbranding en als laatste het storten van afval. Leidend hierbij is voor ons de Toekomstvisie Hellendoorns Afvalbeleid (2012), waarbij we streven naar een afvalloze samenleving in 2030.

Het milieubeleid richt zich op het milieubeheer op lokaal niveau. Hierbij spelen milieuhygiënische aspecten die gericht zijn op een gezond en veilig woon- en leefmilieu binnen onze gemeente een belangrijke rol. Het betreft onder meer de instrumenten vergunningverlening en handhaving en de thema's geluid, lucht, water, bodem, externe veiligheid en klimaatbeleid/duurzaamheid en de communicatie hierover.

Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie Hellendoorns Afvalbeleid (THA) (2012 12INT01117);
- Klimaatbeleidsplan 2009-2012 (2008);
- Milieuprogramma 2012-2015 (2012 12INT00415);
- Extern veiligheidsbeleid (2012 12INK11278);
- Gebiedsgericht geluidbeleid (2009 B&W 09INT00072);
- Uitvoeringsprogramma vergunningverlening en toezicht & handhaving (2014 14INT01122);
- Beleidsnota 'Samen werken aan een duurzaam Hellendoorn' (2013 13INT01370.)

Wat wilden we bereiken

Speerpunten	Realisatie
Begroting 2014	
12.1 Uitvoeren Toekomstvisie Hellendoorns Afvalbeleid (THA).	
12.2 Bevorderen verdergaande afvalscheiding.	
12.3 Een gezond woon- en leefmilieu in onze gemeente.	
12.4 Uitvoering geven aan de beleidsnota 'Samenwerken aan een duurzaam Hellendoorn'.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunt uit collegeprogramma)	Planning
12.5 Nader bezien welke mogelijkheden ons energiegebruik kunnen reduceren en doorvoeren maatregelen om dit te bereiken. (Actie 6.3)	Continu
12.6 We informeren inwoners actief over duurzaamheid en de mogelijkheden die zij zelf hebben om dit in te zetten in hun eigen leefomgeving. (Actie 6.5)	Continu
12.7 Indien noodzakelijk, proberen wij een convenant af te sluiten met telers van liehebollen. (Actie 6.12)	2014

Wat we ondernamen

beleidsverantwoording

Uitvoeren Toekomstvisie Hellendoorns Afvalbeleid (THA)

In de Toekomstvisie Hellendoorns Afvalbeleid (THA) staat dat we in 2030 een afvalloze gemeente willen hebben. Dat wat nu afvalstromen zijn, zetten we dan in een duurzame kringloop om naar grondstoffen. Om deze doelstelling te behalen, hebben we in 2014 vooral ingezet op een andere manier van oud papier inzamelen en hebben we hier besluiten over genomen.

Daarnaast hebben we samengewerkt met andere WT4 gemeenten op het gebied van afval. Ook op Twentse schaal wordt in de beleidsvoorbereiding samengewerkt tussen de veertien Twentse gemeenten, onder meer op het gebied van de aanbesteding transport en verwerking van afvalstoffen.

Bevorderen verdergaande afvalscheiding

Met elkaar geven we steeds meer invulling aan verdere afvalscheiding. In 2014 hebben we stappen gezet op het gebied van het inzamelen van oud papier en karton (OPK). Vanaf 2015 gaan we het oud papier op een andere manier inzamelen: ieder huishouden krijgt een container met een blauwe deksel om het papier in te verzamelen. Deze containers halen we huis-aan-huis op. Het doel is om het milieurendement te verhogen (onder meer CO2 reductie). Als gemeente bieden we tegelijkertijd een hogere service door het papier en karton aan huis op te halen.

Met oud papier inzamelaars (zo'n vijftien partijen, vooral verenigingen, vrijwilligers en scholen) hebben we overeenkomsten gesloten, want zij missen door deze maatregel uiteraard inkomsten. Zij zijn in 2015 Ambassadeurs van de Duurzaamheid geworden, een voorbeeld van overheidsparticipatie. Ze kunnen een project of programma bij de gemeente indienen met activiteiten die duurzaamheid stimuleren, zoals projecten op scholen of energiemarkten. Een voorbeeld is het Duurzaamheidsconcert dat de muziekschool georganiseerd heeft. Voor projecten of programma's krijgen de verenigingen een vergoeding. Deze projecten dragen tegelijkertijd bij aan de sociale cohesie binnen de vereniging. Het blijkt niet eenvoudig te zijn om het onderwerp duurzaamheid concreet handen en voeten te geven. Met het anders inrichten van het ophalen van oud papier zijn we hier in geslaagd.

Een gezond woon- en leefmilieu in onze gemeente

De vergunningtaken op het gebied van milieu in het kader van de Wabo worden voorbereid door de regionale uitvoeringsdienst Twente (Netwerk RUD Twente). In programma 3 en 4 vindt u hier meer informatie over.

De gemeente Hellendoorn heeft een geluidssaneringsopgave voor verschillende woningen in de gemeente gekregen. In 2014 is een onderzoek opgestart voor de sanering van 28 woningen aan de westzijde van Nijverdal. In 2015 gaan we over tot de uitvoering.

Het gebruik van het grondontsmettingsmiddel Metam Natrium door telers van leliebollen geeft maatschappelijke onrust. Dit middel is per 27 mei 2014 verboden door de staatssecretaris. Als gemeente voelen we ons mede verantwoordelijk voor de gezondheid en het woongenot van onze inwoners. Daarom hebben we in 2014 gesprekken gehad om te bepalen of er (aanvullende) afspraken/het sluiten van convenanten met de telers van leliebollen gewenst zijn. Gebleken is dat in onze gemeente het betreffende middel niet wordt gebruikt en de regels zijn inmiddels aangescherpt. In 2014 is in het college besloten dat er geen aanleiding is om een convenant te sluiten.

Uitvoering geven aan de beleidsnota 'Samen werken aan een duurzaam Hellendoorn'

In 2014 zijn we aan de slag gegaan met de uitvoering van de – eind 2013 vastgestelde – beleidsnota 'Samen werken aan een duurzaam Hellendoorn'.

Sinds januari 2014 is Hellendoorn officieel Millennium Gemeente. Een gemeente met dit predicaat draagt samen met haar inwoners bij aan het behalen van de VN Millenniumdoelen. Dat zijn acht internationale afspraken om de armoede in de wereld te halveren. Daarnaast heeft Hellendoorn zich schaliegasvrij verklaard.

In het kader van het Energieloket Hellendoorn 2.0 hebben we bijeenkomsten en markten georganiseerd om vraag

en aanbod op het gebied van energiebesparing en het opwekken van duurzame energie bij elkaar te brengen. Ook is de zogenaamde zonnekaart beschikbaar gesteld als hulpmiddel voor eigenaren van gebouwen om te zien of hun dak geschikt is voor zonne-energie. De gemeente Hellendoorn heeft eind 2014 in totaal ongeveer 3 megawatt aan vermogen zonne-energie en staat daarmee op de 67e plek van alle gemeenten.

Verder hebben we meegedaan aan de nationale Dag van de Duurzaamheid. Toen hebben collegeleden en raadsleden voorgelezen op een aantal basisscholen. Ook heeft de gemeente Hellendoorn deelgenomen aan de Nacht van de Nacht.

Op 8 maart en 22 november organiseerden de gemeente Hellendoorn en de Rabobank West Twente een woon- en duurzaamheidsmarkt in het huis van Cultuur en Bestuur. De gemeente en Rabobank streven allebei naar verduurzaming en verbetering van de woningmarkt in de gemeente Hellendoorn en sloegen daarom de handen ineen.

In de loop van 2014 zijn in de gemeente vier informatieavonden georganiseerd (Haarle, Hellendoorn en Nijverdal 2x) met het doel particuliere woningbezitters te interesseren voor het verbeteren van de energieprestatie van hun woning (isoleren, etc.). De organisatie daarvan lag in handen van een tweetal consortia van bedrijven uit de gemeente. De gemeente had daarbij een faciliterende rol.

In 2014 heeft ook de uitvoering van de Energiepremieregeling (bestaande particuliere woningen 2012) een doorloop gekregen voor een reeks van particulieren die op een reservelijst stonden en voor wie nog budget beschikbaar is gekomen.

Er is door de inwoners van Hellendoorn dit jaar dankbaar gebruik gemaakt van de provinciale duurzaamheidsregeling (premie en lening): er zijn 345 premies toegekend en 83 leningen verstrekt.

De automaten van de gemeentelijke organisatie zijn voorzien van Fairtrade koffie, thee en chocolade. Voor de organisatie is een compact vervoersplan gemaakt (onder meer NS businesscards, dienstfietsen en een elektrische scooter). Er zijn onderzoeken gedaan naar de mogelijkheden om zonnepanelen aan te brengen op een aantal gemeentelijke gebouwen. Op de nieuwe school De Twijn zijn zonnepanelen aangebracht. Verder hebben we het duurzaam inkopen doorontwikkeld (inclusief Social Return on Investments (SROI)). Ook zijn stappen gezet in het verduurzamen van de openbare verlichting door middel van LED-verlichting. We zijn voortvarend op weg naar ons doel om in 2030 afvalloos te zijn.

In de regio Twente is op het gebied van duurzaamheid ook samengewerkt, bijvoorbeeld in de uit het Energieakkoord voortkomende VNG ondersteuningsstructuur voor woningbezitters.

Realisatie baten en lasten

12 Afvalverwerking en milieu		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Dierplaagbestrijding		- 30	3
Huishoudelijk afval	- 3.207		3.673
Kantoor- winkel- en dienstenafval		- 260	282
Milieu algemeen		- 552	89
Milieubeheer bedrijven		- 82	28
Overig afval		- 17	-
Uitvoering Wet geluidhinder		- 78	1

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Lagerer doorberekening kostenplaats inzameling en verwerking afval	48 V
Lagere kosten inzameling en verwerking afval	34 V
Lagere kosten transport en verwerking gft afval	23 V
Lagere kosten inzameling en verwerking kunststoffen	40 V
Totaal voordelen	145 V
Nadelen	
Bijdrage RUD aan Provincie	- 101 N
Hogere storting in de reserve inzameling en verwerking afval	- 219 N
Totaal nadelen	- 320 N
Overige afwijkingen	- 17 N
Totaal afwijkingen	- 192 N

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening worden de verschillen nader gespecificeerd en toegelicht.

Programma 13: **Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien**

Verantwoordelijk voor dit programma:

Op bestuurlijk niveau:	Wethouder, dhr. J.J. Beintema (Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien) Burgemeester, mevr. A.H. Raven (bedrijfsvoering)
Op ambtelijk niveau:	Clustermanager Bedrijfsvoering, dhr. F. Dijkstra Clustermanager Samenleving, dhr. G. Koolhaas (belastingen)

Over dit programma

Onder dit programma vallen de (algemene) inkomsten en de daarmee samenhangende kosten op het gebied van beleggingen, financiering, reserves en voorzieningen, het gemeentefonds en de onroerende zaakbelastingen. Algemene dekkingsmiddelen zijn belangrijk voor een goed beeld van onze financiële positie. Het zijn inkomsten die breed kunnen worden ingezet en dus niet onmiddellijk zijn gerelateerd aan specifieke taken en activiteiten. Kernpunten in dit programma zijn een reëel sluitende begroting en meerjarenramingen, een evenwichtige schuldenpositie en het op peil houden van onze reserves en voorzieningen. Op die manier creëren we evenwicht tussen ambitie en financiële stabiliteit. De grote lijn op dit moment is dat we hetzelfde of meer moeten doen, terwijl we minder middelen tot onze beschikking hebben.

Kaderstellende nota's

- Financiële verordening;
- Controleverordening;
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid;
- Verordening heffing en inning OZB 2014;
- Evaluatie reserves en voorzieningen 2014;
- Verordening op de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie (december 2010);
- Nota lokale heffingen;
- Kadernota investeren en afschrijven (2013);
- Nota versterking financieringspositie (2011);
- Treasurystatuut.

Wat we wilden bereiken

Speerpunten		Realisatie
Begroting 2014		
13.1	Versterking financieel beheer.	
13.2	Tijdig inzicht in de gevolgen van het landelijk beleid voor de hoogte van de algemene uitkering.	
13.3	Gematigde ontwikkeling gemeentelijke belastingen.	
13.4	Concentratie op kerntaken.	
Collegeprogramma 2014-2018 (actiepunten uit collegeprogramma)		Planning
13.5	Opstellen nota reserves en voorzieningen. (Actie 8.10)	2014
13.6	Bij meevallers of stijging van het gemeentefonds, dit geld steken in: (Actie 8.14) 1. het versterken van de financiële positie; vervolgens 2. het terugdraaien van knellende bezuinigingen uit het verleden; vervolgens 3. nieuw beleid.	2014-2018
13.7	Nieuw beleid evalueren we na drie jaar op nut en noodzaak. Nieuw beleid is niet automatisch structureel. (Actie 8.15)	Jaarlijks
13.8	Ontwikkeling van de lastendruk zo beperkt mogelijk houden; in principe beperken tot inflatiecorrectie. (Actie 8.16)	Jaarlijks
13.9	Herziening van de nota 'lokale heffingen' als beleidsmatig kader voor de komende vier jaar. (Actie 8.17)	2014
13.10	Processen stroomlijnen door toepassing van 'lean'-management. (Actie 8.18)	Continu

Wat we ondernamen beleidsverantwoording

Versterking financieel beheer

Begrotingsproces

In verband met de verkiezingen hebben wij al vroeg in 2014 de balans opgemaakt en gekeken wat de financiële vooruitzichten waren. Dat is meegenomen bij het overdrachtdossier. Dit alles gebeurde op basis van de kennis van dat moment, ook de inschatting van de hoogte van de benodigde bezuinigingen. Bij het opstellen van het coalitieakkoord zijn de bezuinigingen grotendeels ingevuld met concrete maatregelen, achteraf gezien helaas onvoldoende. Bij het opstellen van de jaarrekening 2013, de beide bestuursrapportages 2014 en de programmabegroting 2015 kwamen nieuwe tegenvallers naar voren. Dat waren onder meer de grondexploitatie, het betaald parkeren en de salarissen van ambtenaren. Bovenop het bedrag van € 800.000,- uit het coalitieakkoord moest daarom nog bijna zo'n zelfde bedrag extra gevonden worden aan structurele bezuinigingen. Een hele opgave gezien alle bezuinigingen in eerdere jaren. Dit gegeven had z'n weerslag op het begrotingsproces van 2015 en zorgde voor vertraging van de begrotingsstukken. Het lukte om de begroting voor 2015 sluitend te maken, maar als naar de toekomst gekeken wordt, staat ons nog wel een taakstelling te wachten en is er geen ruimte om nieuw beleid vorm te geven. We zijn blij dat we 2014 uiteindelijk met een klein positief saldo van bijna € 187.000,- af hebben kunnen sluiten. Dat geeft enig vertrouwen voor de komende jaren, al blijven de risico's bij bijvoorbeeld de grondexploitaties en de decentralisaties per 1 januari 2015 groot.

Rekenkameronderzoek

In 2014 heeft de Rekenkamer onderzoek gedaan naar de doorwerking van de bezuinigingen in de jaren 2009-2013. Het onderzoek is geeft een goed beeld van de bezuinigingen van de afgelopen jaren en de manier waarop het proces is georganiseerd. Het onderzoek laat nog weer eens zien dat we de afgelopen jaren flink hebben moeten

bezuinigen. Op verschillende beleidsvelden hebben we de bakens fors moeten verzetten. Het onderzoek van de Rekenkamer toont aan dat zo'n 95% van de bezuinigingsplannen ook daadwerkelijk gerealiseerd is. Bij de invulling van de verschillende bezuinigingen is de afgelopen jaren intensief samengewerkt met de betrokken instellingen. De Rekenkamer is daar op zich positief over maar doet wel een uitdrukkelijk appel om bij nieuwe bezuinigingen nog nadrukkelijker de samenwerking te zoeken met burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen (zie ook programma 1).

Versterking financiële positie

Om plannen goed uit te kunnen voeren, is een gezonde financiële positie van onze gemeente een belangrijke voorwaarde. We zorgen ervoor dat de reguliere inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn. In de afgelopen tien à vijftien jaar heeft de gemeente Hellendoorn veel geïnvesteerd in voorzieningen en grote projecten en mede daardoor is een schuldenpositie van zo'n 139 miljoen euro bruto ontstaan (126,5 miljoen netto). In 2014 is dat bedrag vrijwel gelijk gebleven. In 2011 is er een plan opgesteld om de schuldenpositie te verbeteren. De praktijk is weerbarstiger dan indertijd ingeschat met als één van de belangrijkste redenen weinig grondverkoop. Bij meevallers of stijging van het gemeentefonds houden we de volgende 'spelregels' aan:

1. Het versterken van de financiële positie; vervolgens
2. Het terugdraaien van knellende bezuinigingen uit het verleden; vervolgens
3. Nieuw beleid.

Tijdig inzicht in de gevolgen van het landelijke beleid voor de hoogte van de algemene uitkering

Uitkering gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds is veruit de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. In 2014 hebben we € 32 miljoen uit het gemeentefonds ontvangen. Naast de algemene uitkering zijn dat ook uitkeringen voor onder meer de Wmo, Centra voor Jeugd en Gezin en combinatiefuncties. Ook hebben we een suppletie-uitkering voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog ontvangen.

In een drietal circulaire (mei, september en december) worden we op de hoogte gesteld van de ontwikkeling van het Gemeentefonds. De meicirculaire 2014 was één van de belangrijkste van de afgelopen decennia. De financiële middelen voor de decentralisaties in het sociaal domein zijn daarin bekend gemaakt, net als de uitkomsten van de eerste tranche van het groot onderhoud aan het verdeelstelsel van het gemeentefonds. De meicirculaire is in de tweede bestuursrapportage verwerkt.

De september- en decembercirculaire zijn niet verwerkt in een begrotingswijziging. De septembercirculaire kwam € 144.000,- hoger uit. Hiervan is € 130.000,- voor taakmutaties en € 14.000,- is vrij aanwendbaar. De decembercirculaire kwam € 152.000,- hoger uit. Dit bedrag is geheel vrij aanwendbaar. De afrekening uit oude jaren was € 94.000,- positief, waardoor per saldo de uitkering uit het gemeentefonds € 390.000,- hoger uitviel dan begroot.

Schatkistbankieren

In 2014 is de 'wijziging van de Wet financiering decentrale overheden (Fido) in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist' door de Eerste en Tweede Kamer vastgesteld. De wet verplicht gemeenten om hun 'overtollige' (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die gemeenten niet direct nodig hebben voor de publieke taak. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lager EMU-saldo van de overheid als geheel. Iedere euro die lagere overheden aanhouden in de schatkist vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Decentrale overheden ontvangen hiervoor een rentevergoeding, maar die is vergelijkbaar met dat wat het Rijk anders kwijt is bij het aantrekken van leningen. Dat is fors minder dan gemeenten en provincies ontvangen. In 2014 hebben we slechts enkele keren voor enkele dagen gebruik moeten maken van het schatkistbankieren, omdat we normaal gesproken geen liquide middelen uit hebben staan.

Nota Reserves en voorzieningen

In november 2014 hebben wij u, zowel op beleidsmatig als financieel gebied, uitgebreid geïnformeerd over de reserves en voorziening door middel van een beleidsnota. De belangrijkste punten die in de nota aan de orde kwamen, waren het instellen van de reserve sociaal domein en het opheffen van de reserve duurzaam bouwen en de voorziening participatiefonds bij de jaarrekening 2014. Daarnaast is besloten de rente over het algemene deel van de bufferreserve in de bufferreserve te laten zitten in plaats van het te storten in de vrij aanwendbare reserve. Ook is de naam van de reserve wijk- en buurtaccommodaties gewijzigd in reserve 1/3-regeling accommodatiebeleid.

Nu is gebleken dat de voorziening participatiefonds nog niet opgeheven kan worden. We hebben op het participatiefonds middelen overgehouden die nog in de voorziening gestort moeten worden. Wij verwachten dat de reserve bij de jaarrekening 2015 wel opgeheven kan worden.

Invoering SEPA

Single European Payment Area (SEPA) staat voor de harmonisatie van het betalingsverkeer binnen de Europese Unie. In 2014 werd in Europa IBAN in gebruik genomen. Dit was een behoorlijke klus, maar bij de invoering van IBAN liep de gemeente Hellendoorn niet tegen noemenswaardige problemen op. Dit is als een intern project opgepakt en in februari 2014 waren we klaar voor de invoering, die vervolgens probleemloos is verlopen. Er ontstonden geen problemen met automatische incasso's en gedurende het traject hebben we nieuwe afspraken over intern betalingsverkeer en automatisering ingepast.

Gematigde ontwikkeling gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen blijven zich gematigd ontwikkelen. Doelstelling is om de tarieven niet meer te laten stijgen, dan met een correctie voor gestegen lonen en prijzen. Het afgelopen jaar was dat 1,2%. Daarnaast stegen de onroerendezaakbelastingen (OZB) in 2014 met 3% extra. Daarvan is 1% afgesproken als onderdeel van het collegeprogramma. De andere 2% was onderdeel van de kadernota 2014. Hier staan lagere tarieven voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tegenover. In 2014 is de totale belastingdruk voor een gemiddeld huishouden met gemiddeld 2,8% gestegen.

De waarde van alle onroerende zaken binnen onze gemeente wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Vergeleken met de vorige waardepeildatum waren de woningen in 2014 gemiddeld met 5,9% in waarde gedaald en de niet-woningen met bijna 0,6%. De verschillende OZB-tarieven zijn dienovereenkomstig gewijzigd, zodat de totale opbrengst ongewijzigd blijft. De ontwikkeling van de WOZ-waarde sluit aan bij het landelijke beeld. Wij verwachten dat de waarde de komende jaren zich wat zal stabiliseren.

Concentratie op kerntaken

In november 2012 stelde de raad onze nieuwe strategische visie vast. Begin 2013 stonden we organisatie breed stil bij hoe deze visie ons beleid en onze manier van werken beïnvloedt. Onderdeel van de visie is een overzicht van onze kerntaken. Met krappere budgetten moeten we ons de komende jaren vooral richten op onze kerntaken: die taken die we met elkaar belangrijk vinden en waarmee we ons willen onderscheiden. De rode draad in onze kerntaken is dat we meer aan de mensen zelf overlaten. Dat is niet zozeer uit financiële overweging, maar komt vooral voort uit onze wens om inwoners in onze gemeente ruimte te bieden aan het zelf invulling geven van hun directe woon- en leefomgeving.

Incidentele baten en lasten

Niet alle baten en lasten keren jaarlijks terug; een deel is namelijk incidenteel. Hieronder verstaan we baten en lasten die maximaal drie jaar duren. Voor een goed beeld van onze financiële positie is het daarom belangrijk dat we de jaarcijfers corrigeren voor incidentele zaken. Het structurele beeld dat resteert is vooral relevant voor het financiële toezicht.

Eerder gaven we aan dat de jaarrekening 2014 een positief saldo te zien geeft van € 186.500,--. Het resultaat wordt voor € 712.000,-- positief beïnvloed door incidentele factoren en omstandigheden. Aan het eind van deel 4 treft u een uitgebreid overzicht aan van de incidentele baten en lasten.

Realisatie baten en lasten

13 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		Bedragen x €1.000	
	Lasten	Baten	
Algemene baten en lasten	- 157	0	
Beleggingen	- 16	253	
Financiering	- 433	1.896	
Onroerende-zaakbelastingen	- 87	7.002	
Saldo van kostenplaatsen		- 782	
Uitkering gemeentefonds		-	32.009
Uitvoering Wet WOZ	- 341	-	

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Ontwikkeling gemeentefonds	390 V
Kapitaallasten hypothecaire geldlening	81 V
Achtergestelde lening Enexis	15 V
Saldo tweede bestuursrapportage	40 V
Totaal voordelen	526 V
Nadelen	
Hypothecaire geldlening - ontvangen rente	- 81 N
Voorziening dubieuze debiteuren	- 157 N
Koopkrachttegemoetkoming	- 91 N
Saldo van kostenplaatsen	- 150 N
Totaal nadelen	- 479 N
Overige afwijkingen	47 V
Totaal afwijkingen	94 V

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening worden de verschillen nader gespecificeerd en toegelicht.

Deel 3: Paragrafen

Paragraaf 1: **Bedrijfsvoering**

Inleiding

In dit deel van de jaarrekening 2014 gaan wij in op de gang van zaken op het punt van de interne bedrijfsvoering en organisatie. Het betreft hier het interne beleid op de terreinen Personeels- & organisatie, Financiën & Control, Informatievoorziening & automatisering, Juridische zaken, Facilitair en Vastgoed.

Informatisering en automatisering

De Rijksoverheid heeft de doelstelling geformuleerd dat gemeenten hun inwoners, burgers en bedrijven, snel, efficiënt en klantgericht van dienst moeten zijn en er voor moet zorgen dat die inwoners niet steeds naar de bekende weg hoeven te vragen. Dit betekent inspelen op trends als gemak, service, kwaliteit en digitale dienstverlening. Concreet betekent dit dat gemeenten voor 2015 de volledige set frontoffice-voorzieningen geïmplementeerd hebben, waarbij de nadruk ligt op Antwoord@. Implementatie van de frontofficevoorzieningen voor bedrijven (zoals eHerkenning) is dan ook vereist. Het aansluiten op en gebruik van de basisregistraties en het toepassen van standaarden is ook onderdeel van deze agenda.

Daarnaast heeft de Rijksoverheid doelstellingen geformuleerd die voor de gemeente Hellendoorn het volgende inhouden:

- Realiseer een digitale gemeente;
- Sluit aan op landelijke basisregistraties en basisvoorzieningen zoals MijnOverheid.nl.

In 2014 zijn de inwoners, ondernemers en bedrijven verder centraal gezet. Het voorop stellen van onze 'klanten' blijkt onder meer uit de doorontwikkeling van het digitaal portaal 'Mijn Hellendoorn' met gebundelde informatie voor en over klanten. Hierop is de voortgang en status van zaken, aanvragen en bezwaren digitaal beschikbaar en is in te zien door zowel medewerkers als inwoners en ondernemers.

Snel en efficiënt werken vanuit een vraaggerichte houding heeft een versnelling gekregen door inzet van een centrale voorziening (medewerkerportaal) voor het vastleggen van contacten met inwoners én het verbeteren van centrale regie op deze contacten. Vanuit de samenwerking binnen de coöperatieve vereniging Dimpact zijn verbeteringen in kaart gebracht voor het verder in gebruik nemen van dit portaal. De inspanning en uitdaging hiervoor zit niet primair in de techniek of inrichting, maar in de organisatorische implementatie.

Binnen het kader van het stelsel van basisregistraties is intensief en voortvarend verder gewerkt aan de invoering van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Hierbij werkt de gemeente intensief samen met de gemeenten Rijssen-Holten en Twenterand én de Twentse gemeenten. In 2014 zijn met name belangrijke resultaten geboekt door het gezamenlijk verbeteren van de topografische kaart, een unicum in Nederland. Tegelijkertijd zijn de tientallen geautomatiseerde administratieve en ondersteunende systemen verder aangepast.

Digitalisering

Om de digitale gemeente vorm te geven worden ook interne werkprocessen gedigitaliseerd. In 2014 zijn de processen bij Werk en Bijstand gedigitaliseerd. Daarnaast zijn verdere stappen gezet naar volledig digitaal vergaderen.

Informatiebeveiliging

We maken steeds meer en steeds vaker gebruik van geautomatiseerde systemen. Ook is er sprake van toenemende (digitale) informatie-uitwisseling tussen overheidsorganisaties onderling en met burgers en bedrijven door ontwikkelingen zoals internet, e-government en telewerken. We moeten hierbij rekening houden met de privacyregels. Burgers, bedrijven, instellingen moeten de overheid kunnen vertrouwen en hebben er recht op te weten wie welke

gegevens verzamelt en waarvoor deze gebruikt worden. Het is daarom van groot belang dat gegevens alleen onder strikte voorwaarden gebruikt worden. In 2014 is het gemeentebrede informatiebeveiligingsplan vastgesteld. In 2014 is Hellendoorn aangesloten bij de Informatie Beveiligingsdienst (IBD) van de VNG. Deze organisatie controleert actief op (cyber) bedreigingen, informeert ons daarover en stelt maatregelen voor.

Werkplek 3.0

In 2014 is verder gewerkt aan de noodzakelijke update van onze geautomatiseerde werkplekken, dit betreft onder meer de migratie van Windows XP naar Windows 7, nieuwe netwerkserver en nieuwe firewall- en antivirussoftware

Personeels- en organisatiebeleid

bedragen x € 1.000

Personele sterkte	Formatie		Personeelslasten	
	Begroting	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2014	2014	2014	2014
Huidig personeel				
Bestuur	32,50	32,60	1.033	1.034
Raadsleden	25,00	25,00	347	347
Burgemeester en wethouders	4,50	4,60	464	463
Griffie	3,00	3,00	222	223
Directie en secretariaat	3,11	3,11	236	236
Cluster Grondgebied	116,51	119,29	7.095	7.156
Cluster Samenleving	87,07	85,60	5.387	5.355
Cluster Bedrijfsvoering	57,30	56,87	3.756	3.709
Overig			80	78
Ambtenaren Burgerlijke Stand			13	9
Stagiaires			17	19
Vergoeding ambtsjubilea			50	50
Totaal Huidig personeel	296,49	297,47	17.587	17.569
Voormalig personeel				
Burgemeester en wethouders			322	317
Overig voormalig personeel			101	29
Totaal Voormalig personeel	0,00	0,00	424	346
Totaal personeel	296,49	297,47	18.010	17.915

In 2014 is ook een zo flexibel mogelijke inzet van de personele capaciteit en kwaliteit nagestreefd. Via maatwerk is invulling gegeven aan instrumenten en aanbevelingen om de noodzakelijke flexibele inzetbaarheid en mobiliteit op gang te brengen, om invulling te kunnen geven aan de taakstellingen op de formatie. Hierover zijn afspraken met de OR gemaakt. Interne mobiliteit, loopbaanbegeleiding, herplaatsingen en eventuele begeleiding van uitstroom vraagt de komende tijd de nodige aandacht. Hoewel de medewerker verantwoordelijk is voor zijn eigen loopbaan, is stimulering en begeleiding vanuit management en P&O ook van belang. In veel gevallen is er sprake van maatwerk. In totaal zijn in 2014 zes medewerkers via interne mobiliteit 'doorgestroomd' naar andere werkzaamheden. Via onder meer interne mobiliteit, selectieve vacaturevervulling en herschikking van taken is de taakstelling op de formatie voor de periode 2010-2014 van 40,8 fte nagenoeg geheel gerealiseerd.

Vanuit de CAO 2013-2015 worden ook instrumenten ontwikkeld die flexibiliteit en inzetbaarheid van medewerkers moeten vergroten. Uitgangspunt is een moderne en toekomstbestendige CAO. Dit wordt in 2015 verder uitgewerkt. Via het Platform Werken voor de Twentse Overheid wordt voor loopbaanontwikkeling en mobiliteit samengewerkt met de 14 Twentse gemeenten. Doelstelling hierbij is een interne arbeidsmarkt zonder belemmeringen voor de huidige en toekomstige Twentse ambtenaar, waarbij inzetbaarheid, mobiliteit en ontwikkelmogelijkheden maximaal zijn en de Twentse Overheid een aantrekkelijke werkgever is en blijft.

In 2014 is er sprake van een toename van het ziekteverzuim. In 2013 was het ziekteverzuim 3,97%; vorig jaar bedroeg het 4,8%. Op een aantal plaatsen zien we bovendien dat sprake is van langdurig verzuim. Op een groot aantal taakvelden zijn we hierdoor wel kwetsbaar, doordat er maar beperkte formatie beschikbaar is op dat taak- of beleidsveld.

Vanuit het centrale opleidingsplan is invulling gegeven aan interne mobiliteitstrajecten, training digitale vaardigheden en een (vervolg)training overheidsparticipatie. Ook zijn in 2014 de stappen gezet voor de verplichte invoering van de Werkkostenregeling per 1 januari 2015.

Daarnaast is het Arbo Meerjarenplan geactualiseerd. In dit plan worden de afgesproken acties uit het voorgaande jaar geëvalueerd en worden acties voor het komende jaar / de komende jaren vastgelegd. De acties richten zich op de veiligheid, gezondheid en welzijn van medewerkers.

Juridische zaken

Wet markt en overheid

De raad heeft op 27 mei 2014 vijf (categorieën van) economische activiteiten aangewezen als uitzonderingen van algemeen belang. Het gevolg van deze aanwijzing is dat op deze economische activiteiten de gedragsregels van de Wet markt en overheid (doorberekening integrale kosten in de tarieven, geen bevoordeling overheidsbedrijven ten opzichte van concurrerende bedrijven, gegevensgebruik en functiescheiding) niet van toepassing zijn. Tegen dit raadsbesluit is geen bezwaar en beroep ingesteld. Met betrekking tot tien andere economische activiteiten vindt nog onderzoek plaats of deze voldoen aan de wet dan wel dat hierin aanpassingen moeten plaatsvinden.

Verordening nadeelcompensatie

Omdat de Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten nog niet in werking is getreden, hebben wij u in 2014 geen voorstel kunnen voorleggen tot het vaststellen van een verordening die met alle aspecten van deze wet rekening houdt. Omdat nog niet te voorzien valt wanneer de wet wel in werking zal treden, stellen wij u in 2015 een verordening voor die alleen de procedurele aspecten regelt.

Facilitair en Vastgoed

Vastgoed

Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden en de advisering bij de lopende projecten en de projecten in de nazorgfase zijn in 2014 onder andere de volgende zaken gerealiseerd:

De molenstomp aan de Beltmolenweg is verhuurd evenals de watertoren aan de PC Stamstraat en een kantoorruimte van 447 m² in MFC De Holtink. Daarnaast is er een aantal kortlopende huurovereenkomsten verlengd.

Op het gebied van bedrijfsinterne milieuzorg is in 2014 onder andere de klimaatbeheersings- en luchtbehandelingsinstallatie bij het Ravijn –Zwem Sport Zorg- geoptimaliseerd en zijn er in het kader van het project 'duurzaam

wind in de zeilen' twee generatoren in molen de Hoop geplaatst. Daarnaast is de traditionele verlichting bij een aantal ruimten van gemeentelijke gebouwen vervangen door led- verlichting en zijn er zonnepanelen geplaatst op 't Noaberhuus in Hellendoorn. Daar waar het kon is bij bovengenoemde projecten gebruik gemaakt van beschikbare subsidies.

Sinds 2014 wordt voor het meerjaren onderhoud gebruik gemaakt van een Safety Register. Deze tool op het gebied van risicomanaagement geeft inzicht in de status van wet- en regelgeving, naderende deadlines en overschreden deadlines op gebouw- en regelgevingsniveau. Daarnaast zijn de meerjaren onderhoudsplanningen in 2014 geactualiseerd en omgezet naar Excel. De planningen voldoen aan de NEN 2767. Binnen de gemeente Hellendoorn wordt de conditiescore 3 gehanteerd wat overeenkomt met sober en doelmatig onderhoud.

Financiën en Control

In 2014 is opnieuw veel aandacht uitgegaan naar het opvangen van de gevolgen van de economische recessie, die ons al vanaf 2009 bezig houdt. In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen is als onderdeel van het overdrachtsdossier een eerste doorrekening gemaakt van het financieel perspectief voor de komende jaren. Bij de collegevorming zijn afspraken gemaakt over het opvangen van de toen verwachte tekorten. Maar dat was niet voldoende. Bij het opstellen van de programmabegroting 2015 zijn wij opnieuw geconfronteerd met forse tekorten. Onder andere in de sfeer van grondexploitatie, loonkosten en het betaald parkeren. We blijven ons dan ook richten op een duurzaam financieel beleid, waarbij we al te grote risico's proberen te vermijden en werken aan een geleidelijke versterking van onze financiële positie. In het nieuwe collegeprogramma zijn de beleidsaccenten voor de komende jaren vastgelegd.

In 2014 is de voorbereiding van de Single Euro Payments Area (SEPA) afgerond. Het betalingsverkeer binnen Europa is daarmee voor een groot deel op een uniforme leest geschoeid. De invoering per 1 augustus 2014 is probleemloos verlopen. In 2014 zijn verder stappen gezet bij het verbeteren van de programmabegroting, de jaarrekening en de beide tussentijdse bestuursrapportages. We werken toe naar een vereenvoudiging van het instrumentarium. Met de nieuwe indeling in programma's en paragrafen hebben we op dit punt in 2014 een nieuwe stap gezet, nadat bij het opstellen van de jaarrekening 2013 al eens goed was gekeken naar de risico's die we als gemeente lopen. De nieuwe opzet voor de begroting is samen met u recent geëvalueerd. Daarbij zijn diverse aandachtspunten voor de verdere doorontwikkeling naar voren gekomen. Een verdere digitalisering van de begrotingsstukken maakt onderdeel uit van dit proces.

Ook in breder verband blijven we kijken naar mogelijkheden om de werkprocessen binnen onze organisatie te vereenvoudigen. In 2014 is op het terrein van de Wet werk en bijstand een pilot afgerond in het kader van lean-management. Dit is een proces gericht op continue verbetering van onze bedrijfsvoering. Vooral van onderaf willen we bekijken waar zaken slimmer georganiseerd kunnen worden. Eind 2014 is besloten dit verder verbreden. Hiervoor wordt een aantal medewerkers opgeleid. Op dit moment lopen onderzoeken op het gebied van de bouwleges, de toeristenbelasting en het debiteurenbeheer.

2014 heeft verder in het teken gestaan van de drie decentralisaties binnen het sociale domein. Vanaf 1 januari 2015 zijn we hier als gemeenten verantwoordelijk voor. Het gaat om nieuwe taken met een enorme (financiële) impact en grote risico's omdat het Rijk fors heeft bezuinigd op de beschikbare budgetten. In nauwe samenwerking met de 14 Twentse gemeenten is hier een nieuwe structuur voor neergezet. Inclusief de daarbij behorende planning en control. Vanaf 1 januari 2015 volgen we de ontwikkelingen op de voet om tijdig bij te kunnen sturen als dat noodzakelijk mocht zijn.

Ten slotte blijven we ons inzetten op het binnenhalen van subsidies voor de projecten waar we mee bezig zijn. Medio 2014 hebben we een evaluatie van het subsidiebeleid afgerond. Het onderzoek laat zien dat we de afgelopen jaren goede resultaten hebben weten te boeken bij het verwerven van subsidies. Het onderzoek biedt daarnaast op diverse beleidsterreinen aanknopingspunten om verder mee aan de slag te gaan. Rijk, provincie Overijssel, Regio Twente en Europese Unie zijn belangrijke partners in dit proces. De samenwerking op zowel Twents als WT4-niveau wordt verder versterkt.

Paragraaf 2: Lokale Heffingen

Inleiding

In deze paragraaf geven we verantwoording over het beleid op het gebied van de gemeentelijke belastingen in 2014. Ook krijgt u inzicht in de belastingdruk voor burgers.

Beleid

Wij wilden de belastingdruk voor de gemiddelde burger in 2014 niet te zeer laten stijgen, afgezien van de verhoging in verband met inflatiecorrectie. Op basis van de laatste prognoses van het CPB bedroeg de inflatie 1,2%. Overwegingen om hiervan af te wijken waren bijvoorbeeld wettelijk vastgestelde tarieven of de mate van kostendekkendheid van een bepaald tarief.

Voor 2014 hadden wij de afvalstoffenheffing met circa 2,14% verlaagd ten opzichte van een jaar eerder. Het tarief voor de hondenbelasting was in 2014 verhoogd met de inflatiecorrectie van € 65,- naar € 66,-. Voor de onroerende-zaakbelastingen (OZB) bedroeg de verhoging 4,2%. Bij de rioolheffing was het uitgangspunt enerzijds dat deze verhoogd werd met de inflatie van 1,2%, maar dat tegelijkertijd de inkomstendaling € 68.000,- (dit is circa € 1,85%) zou zijn.

Door deze tariefmaatregelen steeg de belastingdruk (het totaal aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) voor een gemiddeld gezin met 2,8%. De belastingdruk voor een gemiddelde woninghuurder daalde met 1,5%. In de vergelijking wordt uitgegaan van een waterverbruik van 51 - 100 m³. Door de andere wijze van tariefdifferentiatie binnen de rioolheffing, waarbij de kleinverbruikers (tot 100 m³) minder hoeven te betalen, moeten gebruikers met een waterverbruik groter dan 100 m³ meer betalen.

De belastingdruk voor een fictief bedrijf steeg met 7,22%.

In het onderstaande overzicht ziet u een vergelijking van de tarieven en aanslagen van de gecombineerde aanslag van 2013 en 2014 en de daarmee samenhangende belastingdruk voor een gemiddeld huishouden in een gemiddelde woning (in eigendom).

In dit overzicht is de gemiddelde woningwaarde in de gemeente Hellendoorn gebruikt, die volgens de provincie Overijssel in 2012 € 255.000,- en in 2013 € 251.000,- bedroeg en in 2014 verder daalde naar € 239.000,-. Wij hantieren al jarenlang de provinciale cijfers, omdat de provincie deze waarde hanteert bij de vergelijking van gemeenten in Overijssel. De provinciale gemiddelde woningwaarde bedraagt € 208.000,-.

Bij de afvalstoffenheffing zijn de tarieven voor de standaardcombinatie weergegeven (basisheffing + 240 liter rest-container + 140 liter GFT-container). Voor de berekening van de rioolheffing wordt uitgegaan van een waterverbruik van 51-100 m³.

bedragen x € 1.000

Woonlasten eigenaar en gebruiker	2013	2014	Lasten- stijging (€)	Lasten- stijging (%)
Eigenaar en gebruiker				
OZB eigenaar	€ 285,64	€ 312,61	€ 26,97	9,4%
Afvalstoffenheffing (standaardcombinatie)	€ 237,24	€ 232,08	-€ 5,16	-2,2%
Rioolheffing (waterverbruik 51-100 m ³)	€ 200,40	€ 199,20	-€ 1,20	-0,6%
Woonlasten eigenaar en gebruiker	€ 723,28	€ 743,89	€ 20,61	2,8%
Gebruiker				
Afvalstoffenheffing	€ 237,24	€ 232,08	-€ 5,16	-2,2%
Rioolheffing	€ 200,40	€ 199,20	-€ 1,20	-0,6%
Woonlasten gebruiker	€ 437,64	€ 431,28	-€ 6,36	-1,5%

Overzicht belastingmaatregelen

Afvalstoffenheffing

We hebben de tarieven voor afvalstoffenheffing ten opzichte van 2013 verlaagd met circa 2,14%. Dit konden we doen omdat de kosten van het inzamelen en verwerken van afval lager waren. Ook speelden de kostendekkendheid van het tarief en de hoogte van de reserve inzameling en verwerking afval een rol.

Afvalstoffenheffing	2013	2014	Lastenstijging (€)	Lastenstijging (%)
Basisheffing	€98,88	€96,72	(€2,16)	-2,2%
140 liter GFT-container	€37,20	€36,36	(€0,84)	-2,3%
240 liter GFT-container	€62,28	€60,96	(€1,32)	-2,1%
140 liter restcontainer	€59,40	€58,08	(€1,32)	-2,2%
240 liter restcontainer	€101,16	€99,00	(€2,16)	-2,1%

Hondenbelasting

Sinds de invoering van deze belastingsoort wordt de opbrengst aangewend ter bestrijding van de overlast door honden en de daar direct aan verwante activiteiten zoals de aanleg en onderhoud van hondentoiletten en ruige bermen, een controleur, controles, hondenpenningen, voorlichting en perceptiekosten. Gelet op de ontwikkeling van de kosten kon het tarief voor de hondenbelasting 2013 op hetzelfde niveau blijven als in voorgaande jaren, namelijk € 65,00.

Hondenbelasting	2013	2014	Lastenstijging (€)	Lastenstijging (%)
Per hond	€65,00	€66,00	€1,00	1,5%

OZB

De opbrengst van de OZB is een algemeen dekkingsmiddel. De tarieven van de OZB worden uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Op grond van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) moeten wij elk jaar alle onroerende zaken taxeren.

In de begroting 2014 werd een verhoging van de opbrengst geraamd van 4,2%. Na de nieuwe taxaties naar waardepeildatum 1 januari 2013 zijn in de raadsvergadering van januari 2014 nieuwe tarieven vastgesteld. Ten opzichte van de vorige waardepeildatum daalden de woningen met gemiddeld 5,9% in waarde en de niet-woningen gemiddeld met bijna 0,6%. De OZB-tarieven 2014 zagen er als volgt uit:

Onroerende zaak belasting	2013	2014	Lastenstijging	Lastenstijging (%)
Eigendom				
Woning	0,1138%	0,1308%	0,0170%	14,9%
Niet-woning	0,2235%	0,2444%	0,0209%	9,4%
Gebruik				
Niet-woning	0,1788%	0,1955%	0,0167%	9,3%

Naast de begrote opbrengstenstijging moest in 2014 ook een inhaalslag worden gedaan, omdat er in 2013 te lage tarieven waren berekend. Een bedrag van € 150.000,- is in de tarieven voor 2014 verrekend om zo meerjarig toch de begrote opbrengst te realiseren. De aanslag OZB voor 2014 was daarmee dus hoger dan 2013.

Parkeerbelastingen

De opbrengst van de parkeerbelastingen is bestemd ter dekking van de kosten van de parkeermaatregelen (inclusief parkeergarage) in het centrum van Nijverdal. De parkeertarieven voor 2014 zijn gelijk gebleven aan die van 2013, namelijk € 1,00 per uur.

Reclamebelasting

Op verzoek van de Handelsbelangen Nijverdal heeft de gemeenteraad op 11 december 2012 besloten tot invoering van reclamebelasting per 1 januari 2013. De netto-opbrengst van deze belasting is door de gemeente in de vorm van een subsidie verstrekt aan de Stichting Promotie Nijverdal en is bedoeld voor allerlei activiteiten die moeten zorgen voor een aantrekkelijk winkelgebied. In 2014 is bijvoorbeeld voor het tweede jaar een schaatsbaan op het Henri Dunantplein geplaatst.

De belasting werd geheven voor openbare aankondigingen die op 1 januari 2014 zichtbaar waren vanaf de openbare weg. Het tarief bedroeg € 480,-. De reclamebelasting werd niet geheven in de hele gemeente, maar alleen in het centrum van Nijverdal. Dat betrof de Máximastraat, de Willem-Alexanderstraat, het Henri Dunantplein, het Keizerserf en de Grotestraat (van kruispunt Smidsweg/de Joncheerelaan tot kruispunt Máximastraat/Parkeerterrein Grotestraat-Noord).

Rioolheffing

De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing om collectieve maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater.

De tarieven zijn in 2014 verlaagd. Aan de ene kant zijn de tarieven verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,2%, maar tegelijkertijd is de opbrengst ook verlaagd met € 68.000,-. Dit laatste bedrag komt overeen met circa -1,85%. Dat levert de volgende tariefstelling op:

Rioolheffing	2013	2014	Lastenstijging (€)	Lastenstijging (%)
Vastrecht 0-50 m3	€168,00	€166,92	(€1,08)	-0,6%
Opslag voor elke 50 m3 of deel daarvan boven vastrecht	€32,40	€32,28	(€0,12)	-0,4%

Toeristenbelasting

De tarieven voor 2014 zijn vastgesteld conform de tariefafspraken met de Hellendoornse Ondernemers in Recreatie en Toerisme. Ten opzichte van 2013 zijn de tarieven (p.p.p.n.) als volgt gewijzigd:

Toeristenbelasting	2013	2014	Lastenstijging (€)	Lastenstijging (%)
Woning	€0,81	€0,91	€0,10	12,3%
Hotel	€1,23	€1,37	€0,14	11,4%
Alle overige vormen van nachtverblijf	€0,53	€0,55	€0,02	3,8%

Overige belastingen

Bij de overige belastingen zijn de tarieven gecorrigeerd voor een inflatie van 1,2% (in verband met gestegen lonen en prijzen). Het ging daarbij om de begrafenisrechten, leges en de marktprecariobelasting. De tarieven van de gemakkelikhedenretributie zijn niet aangepast. Met de enige belastingplichtige, Avonturenpark Hellendoorn, is er een convenant met een looptijd van 2013 tot en met 2017.

Wet waardering onroerende zaken

Elk jaar worden alle onroerende zaken binnen de gemeente Hellendoorn opnieuw gewaardeerd. Door de jaarlijkse

herwaardering verloopt de waardeontwikkeling minder schoksgewijs. De nieuwe WOZ-waarden werden eind februari 2014 aan de belanghebbenden bekend gemaakt en hadden als waardepeildatum 1 januari 2013.

Samen met o.a. de gemeente Rijssen-Holten en Wierden hebben wij in 2014 de uitvoering van de taxatiewerkzaamheden gezamenlijk gegund aan Tog Nederland. Het contract loopt van 1 januari 2015 tot 31 december 2017, met de mogelijkheid om twee jaar te verlengen.

Aanslagheffing gecombineerde aanslag 2014

In totaal zijn er voor belastingjaar 2014 17.800 aanslagen gemeentelijke belastingen verzonden. Hiervan hadden er 16.689 als dagtekening 28 februari 2014 (is ruim 93%). Naar aanleiding van verhuizingen, bezwaarschriften en controles werden er in de loop van 2014 dus 1.111 aanslagen opgelegd. Zoals gebruikelijk zijn op het aanslagbiljet de aanslagen afvalstoffenheffing, hondenbelasting, OZB en rioolheffing gecombineerd. Bij het opleggen van de aanslagen hebben zich geen problemen voorgedaan.

Betaling

Omdat ruim 68 % van de belastingplichtigen een machtiging hebben afgegeven tot automatische incasso, hadden zij tien termijnen om het verschuldigde bedrag te voldoen.

Kwijtschelding 2014

Kwijtschelding van de gecombineerde aanslag gemeentelijke belastingen kan verleend worden indien de belastingsschuldige niet in staat is anders dan met buitengewoon bezwaar de belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen. Van buitengewoon bezwaar is sprake indien de middelen om een belastingaanslag te betalen ontbreken en ook niet binnen afzienbare termijn kunnen worden verwacht.

Bij de afhandeling van kwijtscheldingsverzoeken maakte de gemeente Hellendoorn maximaal gebruik van de haar geboden mogelijkheden, door 100% van de bijstandsnorm aan te merken als kosten van bestaan.

Voor 65-plussers wordt een inkomstennorm gehanteerd gelijk aan de netto AOW-bedragen.

Verder houden wij bij de beoordeling van de betalingscapaciteit rekening met de netto kosten van kinderopvang.

Om de administratieve lasten voor de burger en uitvoeringskosten te beperken maken wij gebruik van geautomatiseerde kwijtschelding. Het Inlichtingenbureau krijgt van ons een bestand met gegevens aan wie het vorige jaar volledig kwijtschelding is verleend. Het Inlichtingenbureau toetst via bestandsvergelijking welke huishoudens in aanmerking komen voor automatische kwijtschelding. Zij die de toets doorstaan ontvangen jaarlijks in januari bericht dat kwijtschelding is verleend en krijgen geen aanslag toegestuurd.

Blijkt uit die toetsing een omstandigheid die kwijtschelding in de weg staat dan wordt geen kwijtschelding verleend en de belastingaanslag verzonden. Voor de belastingsschuldige blijft het recht bestaan om dan alsnog een gemotiveerd verzoek om kwijtschelding in te dienen. Dat verzoek wordt uitgebreid getoetst.

Over belastingjaar 2014 hebben we 512 aanvragers € 153.524,94 kwijtgescholden. Over belastingjaar 2013 was dit een bedrag van € 141.178,18 bij 428 aanvragers. Er zijn totaal vier beroepschriften ingediend tegen de kwijtscheldingsbeschikkingen, die echter allemaal ongegrond zijn verklaard.

Oninbaar

Als op het gebied van de invordering alle vervolgacties zijn ondernomen en er geen verhaalsmogelijkheden meer zijn, worden de desbetreffende posten uit het debiteurenbestand gehaald en oninbaar verklaard. Dit instrument is in de wet vastgelegd en geldt als sluitstuk indien invordering niet meer mogelijk blijkt.

Door het oninbaar verklaren, worden de invorderingsmaatregelen definitief afgerond. De schuld gaat administratief teniet, maar blijft toch formeel bestaan. Er hoeft echter geen tijd en energie meer te worden gestoken in het invorderen van de bedragen die toch niet binnenkomen.

Na de oninbaarverklaring wordt de schuld extra-comptabel vastgelegd. Dit houdt in dat de posten op een aparte lijst buiten de financiële administratie om worden bijgehouden en vervallen na vijf jaar door verjaring. Op deze manier blijft de invordering zichtbaar voor het geval (gedeeltelijke) invordering plotseling alsnog mogelijk is.

In de laatste jaren blijkt ook dat er een stijging is van belastingbedragen die niet inbaar meer zijn. De belastingen zijn dan wel terecht opgelegd, maar de belastingplichtige kan de aanslag niet betalen.

Het gaat hierbij in principe om alle soorten gemeentelijke belastingen, maar de gecombineerde aanslagen en leges vormen de hoofdmoot.

2012	€ 16.745,--
2013	€ 26.709,--
2014	€ 31.881,--

Overzicht opbrengsten

bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Belastingen					
Onroerende zaakbelasting gebruikers	1.079	1.079	1.079	0 V	1.015
Onroerende zaakbelasting eigenaren	5.932	5.932	5.923	- 9 N	5.475
Toeristenbelasting	354	354	302	- 52 N	272
Reclamebelasting	60	60	60	- 0 N	59
Hondenbelasting	173	173	167	- 6 N	166
Parkeerbelasting	563	463	485	22 V	552
Totaal Belastingen	8.162	8.062	8.016	- 46 N	7.539
Heffingen					
Rioolheffing	3.634	3.539	3.529	- 10 N	3.497
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	3.105	2.975	2.973	- 2 N	3.043
Marktgeden	39	39	37	- 2 N	37
Totaal Heffingen	6.779	6.554	6.540	- 14 N	6.577
Leges en rechten					
Secretarieleges burgerzaken	338	338	323	- 15 N	324
Begraafplaatsrechten	419	349	374	25 V	391
Overige leges en rechten	785	840	966	126 V	667
Totaal Leges en rechten	1.542	1.527	1.663	137 V	1.382
Totaal lokale heffingen	16.482	16.142	16.219	76 V	15.499

Hoe ziet de belastingdruk er uit?

Tarieven Hellendoorn versus tarieven andere gemeenten

De ontwikkeling van de woonlasten krijgt ieder jaar veel aandacht in de media. Dit komt vooral omdat door lokale afwegingen de stijgingen per gemeente kunnen verschillen. Meer nog dan de hoogte van de lokale lasten, wekt ook de variatie tussen gemeenten maatschappelijke weerstand op. Meestal worden enkele sprekende cijfermatige voorbeelden genoemd, die echter geen beeld geven van de variatie over de gehele linie.

Verder is het belangrijk te beseffen dat van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen, volgens het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) maar circa drie cent naar de gemeenten gaat. De gemeentelijke lasten zijn dus minder hoog dan wel eens wordt gedacht. De grote aandacht voor de hoogte van de gemeentelijke belastingen komt vooral door de zichtbaarheid van de heffingen.

Landelijk beeld belastingdruk

Het COELO onderzoekt jaarlijks het niveau en ontwikkelingen van de lokale lasten (gemeenten, provincies en waterschappen). In het onderzoek van het COELO naar de lokale lasten in 2014 waren 403 (deel)gemeenten betrokken. In de goedkoopste gemeente (Bunschoten) bedroegen de woonlasten € 514,-- voor een meerpersoonshuishouden.

In de duurste gemeente (Wassenaar) was dat € 1.183,--. De gemiddelde woonlasten in Nederland lagen op € 627,--. Volgens het COELO is het Overijsselse gemiddelde € 713,-- en bedroegen de lasten in de gemeente Hellendoorn € 758,--. Daarmee namen we de 273e plek in. In 2013 en 2012 was dat respectievelijk de 281e en 276e plek. Het COELO gaat in het onderzoek uit van een waterverbruik van 137 m³.

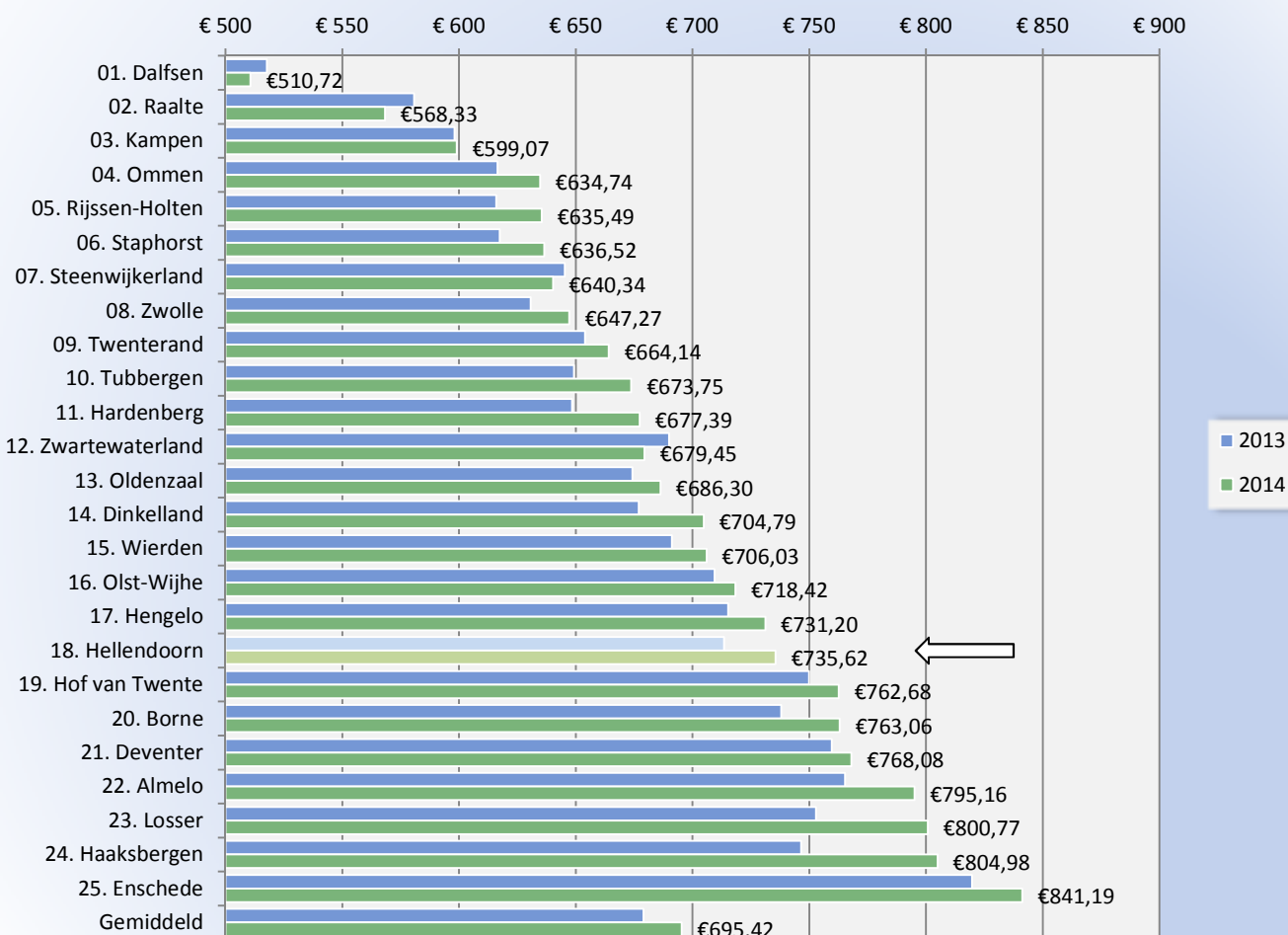
Provinciaal beeld belastingdruk

De provincie Overijssel berekent jaarlijks per gemeente wat per gemeente de stijging van de belastingdruk is. Uit de 'Belastinguitgave 2014' van de provincie Overijssel blijkt dat een gemiddeld huishouden in onze gemeente qua belastingdruk op de achttiende (2013 zeventiende) plaats komt op de ranglijst van 25 Overijsselse gemeenten, uitgaande van de gemiddelde woningwaarde in de afzonderlijke gemeenten. Hierbij gaan we uit van een gemiddelde standaardwoning in de provincie Overijssel. Er zijn volgens deze lijst dus zeventien gemeenten goedkoper.

Uitgaande van de standaardwoningwaarde van € 208.000,-- in de provincie Overijssel is de ranglijst van de belastingdruk hieronder weergegeven. De gemiddelde belastingdruk van alle gemeenten bedraagt dan € 695,42 en de gemiddelde belastingdruk in Hellendoorn is € 735,62. De provincie Overijssel gaat in het onderzoek uit van een waterverbruik van 125 m³.

Belastingdruk voor gemiddelde huiseigenaar in de gemeente Overijssel

Ontwikkeling belastingdruk bedrijven

Bij de bepaling van de belastingdruk voor bedrijven spelen slechts twee belastingsoorten een rol, te weten de OZB en de rioolheffing. De afvalstoffenheffing is namelijk alleen maar voor huishoudens. Hieronder ziet u de ontwikkeling in de belastingdruk voor een fictief bedrijf dat in 2010 een WOZ-waarde had van € 1.000.000,- (sindsdien verhoogd met de jaarlijkse gemiddelde marktontwikkeling voor niet-woningen) en een jaarlijks waterverbruik van 1000 m³. Op basis van dit overzicht stijgt de belastingdruk voor dit fictieve bedrijf met 7,22%.

Belastingdruk bedrijven	2013	2014
Woz-Waarde (fictief bedrijf met een WOZ-waarde van € 1.000.000,- in 2010)		
Woz-Waarde	987.892	982.283
Belastingsoort		
OZB-eigendom	2.207,94	2.400,70
OZB-gebruik	1.766,35	1.920,36
Rioolheffing	783,60	780,24
Te betalen gemeentelijke belastingen	4.757,89	5.101,30
Belastingdruk	1,31%	7,22%

Paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Risico's horen bij het leven en zijn niet altijd te voorkomen. Het is van belang de risico's die we als gemeente lopen zo goed mogelijk in beeld te hebben en middelen achter de hand hebben om tegenvallers die zich werkelijk voordoen op te vangen. We streven naar een alerte en flexibele organisatie die adequaat tegenvallers kan opvangen als deze zich voordoen en zich niet laat regeren door de angst dat er iets mis kan gaan.

In deze paragraaf gaan we in op de risico's die in beeld zijn, de risico's die in 2014 werkelijkheid zijn geworden en maatregelen die getroffen kunnen worden om toekomstige risico's te beheersen. Het weerstandsvermogen is daarbij een belangrijk punt van aandacht. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Reservepositie, onbenutte belastingcapaciteit en financiële ruimte binnen de begroting bepalen dit weerstandsvermogen en geven aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is.

De kern van risicobeheer is het systematisch inventariseren, inschatten en beheersbaar maken van risico's die de organisatie bedreigen. Risico's worden hierbij gezien als mogelijke gebeurtenissen met een negatief gevolg voor de organisatie.

Beleid

In de afgelopen jaren hebben we kunnen zien dat gemeenten op steeds meer terreinen in toenemende mate risico's lopen. Als gevolg van de economische recessie zijn de gemeentelijke inkomsten onder grote druk komen te staan. Het Rijk bezuinigt al een aantal jaren fors op het gemeentefonds, terwijl inkomsten uit bijvoorbeeld de grondexploitatie grotendeels zijn weggevallen. Ook aan de uitgavenkant zien we dit terug. De kosten van bijvoorbeeld uitkeringen, bijzondere bijstand en schuldhelpverlening zijn fors toegenomen. Nieuwe taken, zoals bij de decentralisaties binnen het sociale domein, verhogen de financiële druk nog verder.

Risico's laten zich niet vermijden. Dat zou verlamrend werken op de verschillende beleidsvelden. Wel is het van belang dat we ons bewust zijn van de risico's die we lopen. Ons beleid is erop gericht dat we risico's tijdig onderkennen en waar mogelijk onze maatregelen nemen. Dat kunnen maatregelen zijn van zeer verschillende aard. Bijvoorbeeld organisatorisch, zoals een goede functiescheiding en interne controle. Maar ook het vormen van een financiële buffer om tegenvallers op te vangen of het afsluiten van een verzekering zijn bekende maatregelen om gevolgen van risico's te ondervangen. Uitgangspunt voor ons is dat de risico's die we lopen altijd 'te managen' moeten zijn en dus geen bedreiging kunnen vormen voor de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in de breedste zin. Het weerstandsvermogen moet voldoende zijn voor het opvangen van normale bedrijfsrisico's en ons daarnaast voldoende tijd en ruimte geven om verdergaande maatregelen zorgvuldig voor te bereiden als daar aanleiding toe is.

Het huidige beleidskader rond risicobeheersing is vastgelegd in de nota's 'weerstandsvermogen' (2004) en 'versterking risicobeheer' (2005). De nota's zijn niet meer actueel en worden in 2015 herzien.

In 2014 is een intern onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om op het terrein van juridische advisering en contractbeheer de risico's te beperken.

Inventarisatie risico's

Voor het bepalen van de gewenste weerstandscapaciteit is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de actuele risico's. De gewenste weerstandscapaciteit wordt bepaald aan de hand van deze risico's. Bij de inventarisatie van de risico's zijn de 25 grootste risico's in kaart gebracht. Deze zijn opgenomen in onderstaande tabel. Hierbij wordt een onderverdeling gemaakt in 3 categorieën te weten een hoog, gemiddeld en laag risico. Aan deze onderverdeling ligt de kans op een risico en de hoogte van de mogelijke financiële schade ten grondslag.

Risico's	Bedrag
Hoog risico	
1 Ontwikkeling gemeentefonds	1.000 structureel
<i>De gemeentefondsuitkering bedroeg in 2014 € 32,0 miljoen en is daarmee de belangrijkste bron van inkomsten. Met € 27,0 miljoen is de algemene uitkering het grootste bestandsdeel. Dit is ook het deel waarover het grootste risico wordt gelopen. De decentralisatie- en integratieuitkeringen bedroegen € 4,9 miljoen en afrekeningen uit oude jaren € 0,1 miljoen. Vanaf 2015 neemt het gemeentefonds in omvang fors toe door toevoeging van de integratieuitkeringen in het kader van de decentralisaties. De gemeentefondsuitkering groeit naar € 46,6 miljoen, waarvan de algemene uitkering € 24,7 miljoen bedraagt. De integratieuitkeringen in het kader van de decentralisaties zijn € 18,2 miljoen groot. De overige decentralisatie- en integratieuitkeringen zijn samen € 3,7 groot. Het risico neemt daarmee ook toe. Voor de algemene uitkering is het risico met name het Rijksbeleid. Bezuinigingen bij het Rijk werken vaak door in de algemene uitkering. Het risico bij de integratieuitkeringen in het kader van de decentralisaties ligt met name bij het omzetten van het verdeelmodel van historische bedragen naar een objectief model. Daarnaast wordt het fonds periodiek herijkt. In 2014 vond een gedeeltelijke herijking plaats, wat voor ons resulteert in € 400.000,-- nadeel met ingang van het jaar 2015. In 2015 wordt het resterende deel herijkt. De financiële consequenties daarvan gelden vanaf 2016.</i>	
2 Decentralisaties	500 structureel
<i>In 2014 zijn de budgetten bekend gemaakt voor de decentralisaties die per 1 januari 2015 zijn ingevoerd. Er zijn in 2014 rondrekeningen gemaakt op basis van de zogenaamde Vektis-cijfers; dit zijn historische gegevens over de jaren 2011 en 2012 (Jeugd) c.q. 2012 en 2013 (Wmo). De werkelijkheid zal vanaf 2015 naar alle waarschijnlijkheid anders zijn, dus daar lopen we risico. Bovendien worden de budgetten de komende jaren verlaagd én anders verdeeld, terwijl we nu nog geen zicht hebben op de ontwikkelingen van deze open-einde regelingen. Overigens hebben wij wel afgesproken dat mee- en tegenvallers binnen het Sociale Domein ook binnen dat Sociale Domein blijven. Daarvoor is een reserve Sociaal Domein ingesteld.</i>	
3 Exploitatie bedrijventerrein Het Lochter III	3.250 incidenteel
<i>Door de economische recessie stagneren de grondverkopen al enkele jaren. De boekwaarde is ultimo 2014 ruim € 18,8 miljoen, het risico is dan ook fors. Hellendoorn deelt voor 40% in een eventueel verlies. De andere participanten voor 60%. Door vertraging in de uitgifte verwachten wij een verlies op deze exploitatie. Voor het gemeentelijke deel is een voorziening getroffen van € 1,5 miljoen.</i>	
4 Exploitatie woningbouwlocatie Kruidenwijk-Zuid fase 1	1.000 incidenteel
<i>De grondverkopen stagneren als gevolg van de economische recessie. Ook hier staan de kavelprijzen en de fasering onder druk. De boekwaarde ultimo 2014 is circa € 4,4 miljoen.</i>	
5 Exploitatie woningbouwlocatie Hellendoorn-Noord fase 1	640 incidenteel
<i>Door de economische recessie stagneren de grondverkopen. De kavelprijzen en de fasering staan onder druk. Bij de herziening 2014 is fase 2a afgewaardeerd tot agrarische waarde. Hiermee zijn de risico's die we hier lopen fors ingeperkt. De boekwaarde van fase 1 is aan het begin van 2015 ruim € 3,8 miljoen.</i>	
6 Soweco	280 structureel
<i>In 2014 zijn de budgetten betreffende de Participatiewet en de WSW 'oude stijl' bekend gemaakt voor de komende jaren. Vanaf 1-1-2015 kwam de oude regeling WSW te vervallen. Het bestand van WSW'ers zal door natuurlijk verloop in de loop der jaren uiteindelijk met tweederde krimpen. De afbouw van het aantal WSW'ers en de tevens krimpende budgetten vormen een risico voor de gemeenschappelijke regeling Soweco. Op bestuurlijk niveau heeft er in september 2014 een werkconferentie plaatsgevonden. Dit heeft geresulteerd in het instellen van drie werkgroepen die zich gaan buigen over de mogelijkheden voor een Soweco nieuwe stijl. Dit betekent onder andere het proberen aan te boren van nieuwe markten en het intensiveren van het aandeel in bestaande markten. Het risico zit in de vraag in hoeverre Soweco werkelijk in staat is toe te groeien naar een versoberde exploitatie.</i>	
7 Invulling / realisatie voorgenomen bezuinigingen	1.200 structureel
<i>Sinds 2009 is op verschillende beleidsvelden fors bezuinigd. Veel daarvan is op dit moment al concreet ingevuld. Ook voor de komende jaren staan verdere maatregelen gepland. Deels als taakstelling, deels als concrete maatregel. Gezien alle bezuinigingen tot nu toe is de realisatie een zware opgave. De voorgenomen maatregelen lopen uiteen van bezuinigingen op personeel tot het realiseren van aanbestedingsvoordelen en de verkoop van vastgoed.</i>	

Risico's	Bedrag
8 Personeel <i>De afgelopen jaren is er stevig bezuinigd op personeel. Hierdoor neemt de werkdruk fors toe, mede omdat er geen taken zijn geschrapt. De kans op het maken van fouten neemt toe, met alle financiële risico's van dien. Tot op heden zijn geen gedwongen ontslagen gevallen. Indien die zich voordoen zal er sprake zijn van wachtgeld. Deze kunnen zich ook voordoen bij (voormalig) gesubsidieerde instellingen. Door hogere werkdruk nemen de kansen op een hoger ziekteverzuim toe. In 2014 lag deze op 4,8% ten opzichte van 3,97% in 2013. De crisis maakt dat mensen angstvallig op hun oude werkplek blijven, vooral de wat oudere medewerkers. Hierdoor vergrijs het personeelsbestand. Omdat de overheid niet als 'flitsende' werkgever te boek staat, bestaat de kans dat er op korte termijn een tekort aan gekwalificeerd personeel ontstaat. Ook herzieningen van CAO-afspraken en belasting- en pensioenmaatregelen hebben altijd forse financiële consequenties voor de begroting: de effecten hiervan in de begroting 2015 ten opzichte van 2013 waren circa € 600.000,-.</i>	300 structureel
9 Voorgenomen projecten en garanties <i>De komende jaren willen we starten met een aantal projecten waarvoor de financiële middelen in (zeer) beperkte mate beschikbaar zijn gesteld (Herinrichting Grotestraat, ontsluiting Lochter op N35). Gelijkijdig zien we echter dat er al verwachtingen leven bij direct betrokkenen. Daarnaast staan we garant voor bepaalde meerkosten van ongelijkvloerse aansluitingen en kruisingen met de RW35 tot een maximum van € 1 miljoen waarvoor deels financiële dekking is. Ook voor de gewenste afronding van de F35 richting Dalzicht is nog geen budget beschikbaar. Tevens staan we garant voor een eventueel tekort op het Kulturhus in Daarlerveen.</i>	200 structureel
10 Bouwleges/actueel houden bestemmingsplannen <i>De aanhoudende crisis zorgt voor minder inkomsten uit bouwleges. In 2014 is de opbrengst bouwleges incidenteel neerwaarts bijgesteld. Door een grote aanvraag en strengere wetgeving met ingang van 2015 is de opbrengstenraming in 2014 ruimschoots behaald. Het betreffen echter eenmalige extra opbrengsten. De kans bestaat dat de ondergrens door de crisis nog steeds niet bereikt is. Er zijn ontwikkelingen dat voor bepaalde bouwwerken geen vergunning meer hoeft te worden aangevraagd. Dit zal ook een negatief effect op de opbrengsten hebben. De gemeente is gehouden aan het bijstellen van een bestemmingsplan 1x in de 10 jaar. Als dit niet op tijd gebeurt, mag er geen bouwleges geheven worden. De kans dat dit aan de orde komt, is erg gering.</i>	150 structureel
Gemiddeld risico	
11 Open einde regelingen: Wmo-verstrekkings en hulp bij het huishouden, bijstand, leerlingenvervoer, bijzondere bijstand <i>Het beroep dat de burger kan doen op open einde regelingen is niet gelimiteerd. Dit kan resulteren in mee- en tegenvallers. Met alle decentralisaties binnen het Sociale Domein nemen de risico's hier fors toe. Het beroep op het leerlingenvervoer en de Wmo is erg meegevallen. De reserve Wmo bedraagt ultimo 2014 bijna € 1,7 miljoen. We moeten voor 2015 en 2016 echter wel rekening houden met de invoeringskosten voor de decentralisaties.</i>	200 structureel
12 Vennootschapsbelasting <i>Met ingang van 2016 worden gemeenten voor hun ondernemersactiviteiten aangeslagen voor vennootschapsbelasting op hun winsten. In 2015 zal hierop een screening van de gemeentelijke organisatie moeten plaatsvinden, zodat er ultimo 2015 een openingsbalans klaar ligt. De financiële effecten kunnen fors zijn, maar zijn momenteel niet in te schatten.</i>	p.m.
13 Leegstandsrisico gemeentelijke accommodaties <i>Als gemeente verhuren we verschillende panden aan derden. Diverse sportaccommodaties worden verhuurd, evenals MFC's De Holtink en De Twijn, Unit 16 van het Nieuw Dunant en diverse ruimtes binnen het Huis voor Cultuur en Bestuur. Op dit moment zijn nog niet alle ruimtes verhuurd. De economische crisis maakt de kans op lagere huuropbrengsten groter.</i>	250 structureel
14 Onderhoud kapitaalgoederen (gebouwen, wegen, riolering, bruggen, speelplaatsen) <i>De meeste kapitaalgoederen in de gemeente Hellendoorn zijn goed onderhouden. Bij de gemeentelijke gebouwen is geen sprake van achterstallig onderhoud. Het onderhoudsniveau op de infrastructuur is door bezuinigingen naar beneden bijgesteld. Zeker op de wat langere termijn is dat een nadrukkelijk punt van aandacht.</i>	300 structureel
15 Herontwikkeling binnenstedelijke locaties <i>In 2014 zijn de locatie spoortheater en de gymzaal Schoolstraat verkocht. Er resteren echter nog diverse herontwikkelinglocaties die verkocht of ontwikkeld moeten worden. Het betreffen hier binnenstedelijke locaties zoals de Van den Steen van Ommerenstraat, sporthal Noetsele, Ireneschool en Bernardschool. Of deze ook voor het eind van de planperiode allemaal gerealiseerd kunnen worden is niet aan te geven.</i>	180 structureel

Risico's	Bedrag
16 Pensioenvoorziening wethouders (APPA)	250 incidenteel
<i>Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de pensioenopbouw van hun wethouders. Het is wethouders bovendien toegestaan de elders opgebouwde pensioenrechten in te brengen bij de gemeente. Voor de gemeente brengt dat extra kosten met zich mee. Daarnaast is de hoogte van de pensioenvoorziening die getroffen moet worden erg afhankelijk van de rentevoet. In 2014 moest € 180.000,-- meer in de voorzlening worden gestort dan begroot was.</i>	
17 Afwaardering gemeentelijke eigendommen	800 incidenteel
<i>Het onroerend goed is de afgelopen jaren minder waard geworden. Hoewel de vastgoedmarkt zich momenteel stabiliseert verwachten we niet dat de bodem in deze regio al helemaal bereikt is. Dat kan er toe leiden dat verdere afwaarderingen noodzakelijk blijken te zijn. In 2014 is voor circa € 200.000,-- aan gemeentelijk vastgoed afgewaardeerd.</i>	
18 Onderwijshuisvesting	400 structureel
<i>Het onderhoud van schoolgebouwen is overgedragen aan de onderwijsinstellingen onder gelijktijdige korting op het gemeentefonds. De gemeente blijft echter verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting. De kosten voor nieuwbouw blijven voor rekening van de gemeente komen. Met extra wenslen voor nieuwbouw is, naast de Elimschool, geen rekening gehouden.</i>	
19 Treasury / schuldenpositie	150 structureel
<i>Eind 2014 is voor € 139 miljoen aan langlopende geldleningen opgenomen. Jaarlijks wordt daarvan zo'n € 14 miljoen geherfinancierd. Voor nieuw op te nemen geldleningen gaan we op dit moment in de begroting en meerjarenramingen uit van een rente van gemiddeld 3%. De werkelijke rente ligt hier nog altijd fors onder. Met het aantrekken van de economie neemt ook de kans toe dat de rente gaat stijgen.</i>	
20 Planschade en overige juridische claims	250 structureel
<i>Het wijzigen van bestemmingsplannen kan resulteren in het moeten uitkeren van planschadevergoedingen. Veelal kunnen deze weer in rekening gebracht worden bij de aanvrager van de bestemmingsplanwijziging. Dit geldt uiteraard niet voor wijzigingen die de gemeente op eigen initiatief doorvoert. Op allerlei terreinen waar regelgeving wordt vastgelegd en overeenkomsten worden gesloten, liggen juridische risico's op de loer. We proberen ons werk goed te doen, maar fouten kunnen nooit helemaal worden voorkomen. Dit kan resulteren in juridische claims met bijbehorende financiële gevolgen. Niet altijd kunnen deze claims worden afgedekt via verzekeringen of doorgeschoven naar de veroorzakende partij. In 2014 is het verlies genomen op de afrekening WSW van Soweco (€ 145.000,--). Een hoger beroep is nog gaande.</i>	
Laag risico	
21 Vertraging lopende projecten	p.m.
<i>Door de vertraging in de openstelling van de Combitunnel zullen extra kosten gemaakt moeten worden. Door het langer aanhouden van de grote verkeersstromen zal er fors extra geïnvesteerd moeten worden in vervanging van het wegdek. Ook de interne projectgroep voor het combiplan zal nog langer moeten blijven bestaan.</i>	
22 Demografische ontwikkelingen	p.m.
<i>De te verwachten demografische ontwikkeling binnen onze gemeente zal invloed hebben op diverse beleidsterreinen. Zo zal vergrijzing, ontgroening en de daling van het aantal inwoners gevolgen hebben op het gebruik van de Wmo, onderwijshuisvesting, (sport)verenigingen, woningbouwlocaties, etc. De exacte consequenties zijn nog moeilijk in te schatten, maar de financiële en maatschappelijke gevolgen kunnen fors zijn.</i>	
23 Garantstellingen en leningen aan derden	500 structureel
<i>De gemeente heeft nog enkele verstrekte geldleningen aan stichtingen/verenigingen openstaan, naast de hypothekeken aan ambtenaren. De risico's rond deze leningen zijn beperkt en nemen jaarlijks af. Ook het renterisico is hier beperkt. Daarnaast staat de gemeente in de 2e en 3e lijn als achtervang garant bij de Nationale HypotheekGarantie en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Ondanks de huidige crisis kunnen deze organisaties de tekorten nog zelf opvangen. Bij aanhoudende economische malaise kunnen ook de gemeenten aangesproken worden.</i>	

Risico's	Bedrag
24 Materiële schade, fraude en digitale beveiliging <i>Veel eigendommen van de gemeente zijn verzekerd. Soms weegt de verzekeringspremie echter niet op tegen de schade die af en toe geleden wordt. O.a. de schade door vandalisme is slechts tegen hoge kosten te verzekeren. Vaak kunnen de kosten binnen de beschikbare budgetten worden gedekt. De gemeente is uitvoerende instantie voor een grote diversiteit aan regelingen. Voor een deel zijn wij hierbij afhankelijk van gegevens die de aanvrager of betaler van de regeling zelf indient. Doordat derden zelf gegevens moeten verstrekken die rechtstreeks van invloed zijn op de hoogte van de uitkering dan wel de hoogte van een te betalen bijdrage, bestaat de mogelijkheid dat van de regeling misbruik of oneigenlijk gebruik gemaakt wordt. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van fraude. Zowel intern als extern. Gemeenten kennen omvangrijke digitale gegevensbestanden. Deels voor eigen gebruik en deels voor tal van andere (overheids)instanties (waaronder de verschillende basisregistraties). De informatie dient juist en actueel te zijn. Als de kwaliteit onvoldoende is kunnen we daar op worden aangesproken. Daarnaast bestaat het risico dat persoonlijke gegevens van burgers en bedrijven in verkeerde handen komt.</i>	100 structureel
25 Inzameling afval – contract Twence <i>De Twentse gemeenten hebben een contract met afvalverwerker Twence om jaarlijks 220.000 ton afval aan te leveren. De goede afvalscheidings- en recyclingresultaten hebben tot gevolg dat we niet aan deze leveringsverplichting kunnen voldoen. In de praktijk heeft dat nog niet tot boetes geleid, omdat vanuit het buitenland voldoende afval ter verbranding wordt aangeboden.</i>	50 structureel

Benodigde weerstandscapaciteit

Hiermee bedoelen wij het gewogen risicobedrag, waarbij wij er van uit gaan dat de genoemde risico's zich nooit allemaal gelijktijdig zullen voordoen. Hierbij maken we per onderdeel een inschatting wat de kans is dat het risico werkelijkheid zal worden. We maken hierbij een onderscheid tussen de structureel benodigde weerstandscapaciteit en de incidenteel benodigde weerstandscapaciteit.

Rekening houdend met de kans dat bepaalde risico's zich voordoen en de gemaakte inschatting van de financiële implicaties schatten we de incidenteel benodigde weerstandscapaciteit in op een bedrag van (afgerond) € 3,1 miljoen. Voor de structurele risico's komen we uit op bijna € 1,8 miljoen.

Dit risicoprofiel is overigens voortdurend aan verandering onderhevig. Dit als gevolg van nieuwe risico's, het treffen van beheersmaatregelen, nieuwe inzichten in de omvang van de risico's en veranderingen in de in- en externe omgeving. Door de ontwikkelingen op dit vlak continu scherp te blijven volgen proberen we te komen tot een zo goed mogelijke inschatting van de verschillende risico's, de kans dat ze zich voordoen en de (financiële) effecten die daarvan het uiteindelijke gevolg kunnen zijn.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die ingezet kunnen worden om tegenvallers op te vangen als de risico's zich voordoen. Daarbij is onderscheid te maken in een incidentele en een structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit omvat de vrij aanwendbare reserves binnen het eigen vermogen van de gemeente en de stille reserves in bezittingen. Deze middelen kunnen slechts eenmalig worden ingezet. Bij de reserves gaat het om de algemene reserves, met een stand van € 7,14 miljoen per 31 december 2014 en een positief rekeningresultaat van € 187.000,-. Met de bestemmingsreserves houden we vooralsnog geen rekening omdat die in het verleden gevormd zijn voor specifieke bestemmingen. De raad kan die bestemming weliswaar wijzigen, maar dat betekent dat ook het onderliggende beleid gewijzigd zal moeten worden. Ook met de stille reserves houden we vooralsnog geen rekening. De waarde van het onroerend goed staat onder invloed van de recessie nog altijd onder grote druk, terwijl aandelen en deelnemingen vrijwel alleen in gemeentekring verkocht mogen worden.

De structurele component bestaat in de eerste plaats uit de onbenutte belastingcapaciteit. Het verhogen van de inkomsten door belastingverhogingen kan worden benut als er geen andere mogelijkheden meer voorhanden zijn om tegenvallers op te vangen. Bij afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges zitten we op dit moment op 100% kostendekkendheid. De tarieven voor de OZB kunnen nog wel worden verhoogd. Als we uitgaan van het tarief dat het Rijk hanteert voor een aanvraag op basis van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet is op basis van de normbedragen voor 2014 een meeropbrengst te realiseren van € 385.000,--. Een tweede element van de structurele weerstandscapaciteit is het bedrag voor onvoorziene uitgaven dat jaarlijks in de begroting wordt opgenomen. Daarbij gaat het om zo'n € 45.000,-- structureel. Het is vooral bedoeld om kleine tegenvallers lopende het jaar op te vangen. Voor de grotere risico's biedt het geen enkel houvast.

Ten slotte rekenen we tot de structurele weerstandscapaciteit de mogelijkheid om binnen de begroting structurele middelen vrij te maken als dat onverhoopt noodzakelijk is. De afgelopen jaren hebben we forse bedragen moeten ombuigen, maar die zien we niet als representatief voor de beschikbare weerstandscapaciteit. We sluiten daarom aan bij de bedragen die het Rijk hanteert bij maatregelen in de sfeer van het gemeentefonds. Bijvoorbeeld bij wijzigingen van de verdeelsystematiek of bij de overdracht van nieuwe taken. Op die momenten mag het negatieve herverdeeleffect maximaal € 15,-- per inwoner per jaar bedragen. Voor de gemeente Hellendoorn betekent dit zo'n € 550.000,-- (cumulatief) per jaar. In het verleden zijn daarover bij de bestuursakkoorden afspraken gemaakt. Voor het bepalen van de weerstandscapaciteit achten we dit een reële weerspiegeling van de mogelijkheden om binnen het meerjarenperspectief tegenvallers op te vangen.

Conclusie

De incidentele weerstandscapaciteit is met € 7,3 miljoen toereikend om de ingeschatte incidentele risico's van € 3,1 miljoen op te kunnen vangen.

De structurele weerstandscapaciteit is met circa € 0,95 miljoen niet voldoende om de structurele risico's van € 1,8 miljoen op jaarbasis vanaf het begin volledig af te dekken. Wel biedt de omvang van de algemene reserves voldoende ruimte om daar binnen het meerjarenperspectief van vier jaar naar toe te groeien. Gedurende die overgangperiode kunnen eventuele tekorten binnen de algemene reserves opgevangen worden. Dat biedt ons voldoende tijd en ruimte om te werken aan een structurele oplossing.

De huidige economische crisis heeft de afgelopen jaren grote financiële consequenties gehad die tot op heden op een verantwoorde wijze binnen de totale begroting zijn opgevangen. Het wordt echter steeds lastiger om substantiële tegenvallers op te vangen. De tijd van 'gemakkelijke' bezuinigingen is al lang voorbij. Nieuwe bezuinigingen hebben ingrijpende gevolgen voor het eerder vastgestelde beleid en de hieraan gekoppelde gewenste uitvoeringsniveaus van programma's en activiteiten.

Op dit moment zien we de economie weer iets opveren. Herstel van de economie zal de weerstandscapaciteit doen toenemen. Het is bijzonder moeilijk om in bovenstaande berekeningen met dit economisch herstel rekening te houden. Het is onduidelijk hoe snel het tij keert en we de effecten merken op bijvoorbeeld het gebied van de woningbouw of het aantal uitkeringsgerechtigden. Bij de weging van de risico's is geprobeerd een reële inschatting te maken van kansen en uiteindelijke effecten.

Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen van de gemeente Hellendoorn als acceptabel kan worden gekwalificeerd.

Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf geven wij inzicht in het onderhoud van de kapitaalgoederen van de Gemeente Hellendoorn in de volgende rubrieken:

- infrastructuur (wegen, riolering);
- voorzieningen (openbaar groen, speelplaatsen, openbare verlichting);
- gebouwen.

Het onderhoud van deze kapitaalgoederen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van veiligheid, vervoer en recreatie. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

Beleid

Het beleid van Hellendoorn voor het onderhoud aan kapitaalgoederen is opgenomen in de nota's:

- Onderhoudsprogramma wegen (jaarlijks)
- Gladheidsbestrijdingsplan (2010)
- Groenbeleidsplan (2003)
- Nota speelplaatsenbeleid (april 2003)
- Integraal HuisvestingsPlan (IHP)
- Gemeentelijk rioleringsplan (VGRP 2009-2015) (2009)
- Operationeel Beheer- en onderhoudsplan Riolering (2009)
- Lichtbeleid 2010-2014, openbare verlichting (2009))

De kwaliteit van het openbaar gebied wordt door de inwoners van de gemeente Hellendoorn vaak intensief beleefd. Zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels, slecht onderhouden schoolgebouwen, etc. Deze onderwerpen in de directe omgeving raken de burgers direct en hier hebben zij vaak een eigen en duidelijke mening over.

Het onderhoudsbeleid staat over het algemeen in het teken van sober onderhoud, dat wil zeggen dat alleen het noodzakelijke onderhoud wordt verricht om de functie van het object in stand te houden.

Waarde van de kapitaalgoederen

De totale boekwaarde van de materiële vaste activa bedraagt per 31 december 2014 € 126 miljoen. De onderverdeling is hieronder weergegeven.

	bedragen x € 1.000	
Materiële vaste activa	Boek- waarde 1-1-2014	Boek- waarde 31-12-2014
Gronden en terreinen	1.411	2.333
Bedrijfsgebouwen	57.918	58.801
Woonruimten	924	569
Machines, apparaten en installaties	13.592	12.759
Vervoermiddelen	1.173	1.245
Erfpachtgronden	687	687
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	44.892	45.829
Overige materiele vaste activa	3.699	3.836
Totaal	124.295	126.059

Gezien de boekwaarde van de activa, gevoegd bij de omvang van de activa die reeds zijn afgeschreven maar nog wel in gebruik zijn, is het duidelijk dat ook de budgettaire consequenties van het onderhoud aanzienlijk zijn.

Reserves en voorzieningen

Naast de budgetten die voor beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen in de begroting zijn opgenomen, zijn er voor diverse kapitaalgoederen reserves/voorzieningen gevormd. Dit kan om diverse redenen zijn, bijvoorbeeld om de onderhoudskosten (deels) van te betalen of omdat er toekomstige verplichtingen zijn aangegaan ter verbetering van de kapitaalgoederen. In onderstaande tabel worden drie relevante reserves en voorzieningen toegelicht.

bedragen x € 1.000

Reserves en voorzieningen kapitaalgoederen	Saldo 1-1-2014	Stortin- gen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2014
Reserve rioleringen / voorziening rioleringen *1)	912	36	- 948	-
Voorziening ISV *2)	466	-	-	466
Voorziening privatisering was- en kleedruimten *3)	1.215	-	- 232	800
Totaal	2.592	36	- 1.180	1.266

*1) Opvangen van fluctuaties in de berekening van de rioolheffing.

*2) Bijdragen uit het stadsvernieuwingsfonds, waarvan projecten worden gefinancierd.

*3) Renovering van was- en kleedruimten in de periode 2018-2022.

De kapitaalgoederen

Hieronder wordt ingegaan op de verschillende kapitaalgoederen en de nota's die over het onderhoud hiervan zijn geschreven.

Areaal	Aantal	Eenheid
Wegen		
• Asfalt- en betonverharding	283	km.
• Asfalt- en betonverharding	1.205.000	m2
• Klinkerverharding	112	km.
• Klinkerverharding	548.500	m2
• Onverhard en halfverhard	120	km.
• Wegen	515	km.
Kunstwerken		
• Verkeersbruggen	15	stuks
• Spoortunnel	5	stuks
• Fietstunnel	2	stuks
• Fietsbrug	15	stuks
Riolering		
• Vrijverval-riolering	215	km.
• Persleiding	216	km.
• Inspectiepunten	7.420	stuks
• Rioolgemalen	24	stuks
• Bergbezinkbasins	7	stuks
• Tunnelgemalen	10	stuks
• Oppervlaktegemaal	1	stuks
• Pompunits	762	stuks
• Overstorten	24	stuks
Openbare verlichting		
• Lichtpunten	7.800	stuks
Openbaar Groen		
• Stedelijk groen (gazon, heesters, sier)	1.295.000	m2
• Landschappelijk groen (berm, bosplantsoen, riet)	710.000	m2
• Begraafplaatsen	60.000	m2
• Bomen (binnen de kom)	13.000	stuks
• Bomen (buiten de kom)	12.000	stuks
Speelplaatsen		
• Speelplaatsen in gemeentelijk beheer	83	stuks
Gebouwen		
• Gebouwen en objecten (eigendom)	35	
• Onderwijshuisvesting	25	

Wegen

Jaarlijks wordt er een onderhoudsbestek gemaakt voor het onderhoud aan wegen. Eens in de drie jaar wordt door derden een weginspectie uitgevoerd. In 2012 en 2013 zijn alle asfaltwegen opnieuw visueel geïnspecteerd en daarmee is de kwaliteit in beeld gebracht.

De onderhoudssituatie van de asfaltverhardingen en de elementenverharding is als volgt te omschrijven:

Asfaltverhardingen

Asfaltverhardingen - Kwaliteitsbeoordeling	Maatregelen nemen in ..... jaar	Situatie Hellendoorn	"normaal" onderhouden wegnnet
Slecht	0	10%	0%
Onvoldoende	1 – 2	4%	10 % (is niveau R-)
Matig	3 – 5	1%	15 % (is niveau R)
Voldoende	> 5	85%	75 % (is R++ en R+)

Tien procent van de asfaltwegen heeft achterstallig onderhoud. Dat een deel van het areaal een onderhoudsachterstand heeft, is echter niet altijd te voorkomen, maar het is zaak om dit zo laag mogelijk te houden. De focus dient de komende jaren te liggen op het wegwerken van het achterstallig onderhoud van het areaal asfaltverhardingen en de verharding blijvend in stand te houden. De aandacht moet daarbij gericht zijn op het herstellen van de oppervlakte-schade (door toepassen van slijtlagen). Een goed gesloten wegdek houdt andere schadebeelden 'buiten de deur'.

Elementenverharding

De kwaliteit van de elementenverhardingen ligt onder de norm van een 'normaal' onderhouden wegnnet. Circa 5 % van de elementenverharding heeft te kampen met achterstallig onderhoud.

Elementenverhardingen - Kwaliteitsbeoordeling	Maatregelen nemen in ..... jaar	Situatie Hellendoorn	"normaal" onderhouden wegnnet
Slecht	0	5%	0%
Onvoldoende	1 – 2	2%	7 % (is niveau R-)
Matig	3 – 5	15%	10 % (is niveau R)
Voldoende	> 5	78%	83 % (is R++ en R+)

Wat opvalt ten opzichte van dezelfde metingen in 2009, is dat binnen de kom de allerslechtste wegen zijn aangepakt en het percentage onvoldoende iets is afgenomen, maar dat het percentage matig behoorlijk is toegenomen. Dat betekent over 4 – 5 jaar meer onderhoud. Een verklaring is dat onder andere in verband met de bouw van het Combiplan er niet veel onderhoud aan het hoofdwegennet is uitgevoerd. Buiten de bebouwde kom is de laatste jaren (sinds 2009) het percentage wegen dat voldoende scoort gestegen.

Voor het onderhoud van de wegen is in 2014 een bedrag van € 820.000 besteed. Hiervan is € 622.000,- uitgegeven aan asfaltonderhoud.

Riolering

In 2009 is het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) vastgesteld. Daarin zijn onder andere de resultaten van het Waterplan verwerkt en leggen we een relatie met de afkoppelplannen. Ook spelen we in op de nieuwe Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken waarmee we de zorg voor regen- en grondwater, uitgewerkt in maatregelen, vertalen naar de rioolheffing.

In 2014 is er onder andere geïnvesteerd in de vervanging van de riolering aan de Laarmanweg, Bonteweg en de Klaversweg voor in totaal € 2.060.000,-. De totale exploitatielasten van het product aanleg en reconstructie rioleringen bedroegen in 2014 € 3.360.000,-.

Omdat in de afgelopen 15 jaar slechts op beperkte schaal riolen vervangen zijn, is besloten om in 10 jaar een inhaal-slag te plegen. In het uitvoeringsprogramma (VGRP) zijn diverse projecten op deze wijze uitgevoerd en de realisatie loopt nagenoeg op schema. Vakdisciplines worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd, het streven is erop gericht vervangingen waar mogelijk te combineren met wegconstructies, verkeersmaatregelen c.q. groot onderhoud aan wegverhardingen en groenvoorzieningen. Overigens loopt het VGRP tot 2015 en dat betekent dat in 2015 een nieuw VGRP 2015-2020 wordt opgesteld. Ook de huidige onderhoudssituatie wordt op dat moment concreet in beeld gebracht, voorzien van een meerjarenplanning.

Openbaar groen

In 2014 is hard gewerkt aan het nieuwe Groenbeleidsplan dat gepland was voor de decemberraad. Dit is inmiddels uitgesteld naar april 2015. Dit plan biedt een actualisatie van het vorige plan uit oktober 2003.

Het groenbeleidsplan geeft een visie op het openbare groen binnen de bebouwde kom van de gemeente Hellendoorn. De gemeente streeft naar een duurzame vergroening van de woonkernen, waarbij de huidige groene kwaliteit minstens wordt behouden en waar mogelijk wordt versterkt. Het geeft voor de komende tien jaar een richting aan de wijze waarop het openbare groen wordt beheerd, onderhouden en (opnieuw) wordt ingericht. Bij het plan behoort een kaart met de groenstructuren en de diverse onderhoudszones. Een uitvoeringsprogramma complementeert het plan.

Hieronder treft u een sterkte-zwakte analyse aan voor het aanwezige openbare groen van de gemeente Hellendoorn.

Sterke punten

- Duidelijke groenstructuren;
- Goede vakbeplanting (één soort per vak, eenduidig beheer);
- Grote diversiteit aan boomsoorten, breed gevarieerd assortiment aan bomen;
- Gevarieerde leeftijdsopbouw van bomen;
- Vakkundige aanplant door eigen medewerkers;
- Kwalitatief hoogwaardig eigen materieel;
- Deskundige medewerkers (in aanleg en boomonderhoud);
- Goede resultaten van het ecologisch maai-beheer (na 10 jaar goed zichtbaar);
- Parkachtige uitstraling begraafplaatsen;
- Aanwezigheid van Nationaal Park, Duivecate, Eversberg en Regge in onmiddellijke omgeving.

Zwakke punten

- Beschikbare ruimte ondergronds;
- Er is niet duidelijk vastgelegd welk kwaliteitsniveau bij welk groentype in de diverse onderhoudszones horen;
- De forse bezuinigingen van de afgelopen jaren zijn zichtbaar in het beheer en onderhoud;
- Monotone boomstructuren, kwetsbaar voor ziekten en plagen;
- Minder budget, wat minder onderhoud betekent, wat ten koste gaat van de groene uitstraling (bijvoorbeeld er wordt nu 8x in plaats van 12x per jaar geschoffeld, er worden geen graskanten meer gestoken);
- Door verkoop van (verjaard) groen zijn in het verleden groenstructuren aangetast;
- De laatste jaren wel areaaluitbreiding, maar minder medewerkers en minder budget;
- Flink wat kleinschalig (postzegelachtig) groen;
- Burger niet altijd duidelijk wat de gemeente Hellendoorn met het openbare groen doet (communicatie);
- Weinig kleur meer aanwezig (bloembollen, éénjarigen);
- Beschikbare tijd om vakkennis op peil te houden.

Handhaven en versterken van de bestaande groenstructuren betekent volgens de ambitie dat de groenmassa's die de structuur vormen, in stand worden gehouden. Dit betekent niet dat bestaand groen in de groenstructuur, ongewijzigd moet blijven. Er doen zich kansen (en knelpunten) voor in de huidige structuren die op korte of lange termijn moeten worden aangepakt. Beplanting heeft niet het eeuwige leven en zal daarom vervangen moeten worden. Met het oplossen van knelpunten en bij vervanging zal de groenstructuur in verbeterde vorm worden teruggebracht.

Het onderhoud van het openbaar groen wordt deels door eigen medewerkers en deels door medewerkers van Soweeco uitgevoerd. Voor 2014 is er voor het product openbaar groen ruim € 1,65 miljoen besteed.

Openbare verlichting

In 2013 en 2014 hebben wij in het buitengebied de openbare verlichting vervangen door energiezuinige LED-armaturen en nieuwe masten voor ruim € 650.000,--. Het onderhoud en beheer van de openbare verlichting hebben we samen met negen Twentse plattelands-gemeenten aanbesteed. Het gaat dan om de onderhouds-, reinigings- en aanverwante werkzaamheden. Door dit collectief aan te besteden is een economisch gunstig contract voor de periode 2011-2015 afgesloten.

Speelplaatsen

Voor wat betreft de veiligheid van de speelplaatsen wordt voor de valdemping gekozen voor gietvloeren in plaats van rubbertegels. Vanwege de ervaringen met de duurzaamheid van de rubbertegels wordt nu in principe gekozen voor een langdurige samenwerking met de leverancier. In 2014 zijn er bijvoorbeeld gietvloeren geplaatst bij het Rembrandtplein en de Genestetstraat/Staringstraat. Daarnaast wordt op basis van een lijst met prioriteiten jaarlijks een planning gemaakt van de te vervangen speeltoestellen. Belangrijkste criterium is de veiligheid van de speelplaatsen. In de afgelopen jaren is een inhaalslag gemaakt en zijn de speelplaatsen op een goed niveau gebracht. Voor het onderhoud en de vervanging van spelvoorzieningen hebben wij in 2014 bijna € 85.000,-- uitgegeven.

Gebouwen

De gemeente Hellendoorn heeft twee vormen van kapitaalgoederen (als het gaat om gebouwen). Dit betreft accommodaties die door de eigen organisatie en voor maatschappelijke doeleinden worden gebruikt en objecten die voor een maatschappelijk doel zijn gesticht met gemeenschaps-gelden, maar waar de exploitatie in handen is van een zelfstandige stichting. Dit zijn specifiek de onderwijsgebouwen. Onderstaand gaan we op beide vormen in.

Accommodaties die door de eigen organisatie en voor maatschappelijke doeleinden worden gebruikt

Voor de eigen accommodaties wordt meerjarig een onderhoudsplanning opgesteld. In 2014 hebben wij gebruik gemaakt van de diensten van het bedrijf Som BV uit Oldenzaal.

Voor het reguliere onderhoud hebben wij in 2014 € 618.000,-- uitgegeven, al is er ten opzichte van de planning wel geschoven tussen de accommodaties. Daarnaast is er ook een calamiteitenbudget van jaarlijks € 65.000,--. Hieruit hebben wij aanpassingen van technische installaties binnen het Ravijn betaald.

Onderwijshuisvesting

In 2014 heeft de Rijksoverheid besloten om het budget onderwijshuisvesting de komende jaren flink te korten. Het Rijk heeft € 256 miljoen uit het Gemeentefonds gehaald en dit overgeheveld naar de lumpsum voor primair en voortgezet onderwijs. Daar bovenop komt een extra uitname van € 158 miljoen omdat het primair onderwijs straks zelf verantwoordelijk wordt voor het buitenonderhoud van schoolgebouwen, het voortgezet onderwijs is dat al. Daarmee blijft de gemeente wél verantwoordelijk voor nieuwbouw van scholen.

Paragraaf 5 **Verbonden partijen**

Inleiding

De gemeente kan haar beleidsvoornemens tot uitvoering brengen door inschakeling van verbonden partijen. Het begrip 'verbonden partij' is gedefinieerd als een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Hierbij kan worden gedacht aan gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen (vennootschappen), stichtingen en dergelijke. Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, "hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht". Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld die niet verhaalbaar zijn in het geval van een faillissement van de verbonden partij of in het geval wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. De gemeente kan ook relaties hebben met privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties die niet onder verbonden partijen als bedoeld in het BBV vallen. Het gaat dan om relaties waarbij alleen sprake is van of een financieel of van een bestuurlijk belang. In verband met bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en mogelijke, daarmee verband houdende, risico's moet in de begroting en in de jaarstukken een paragraaf worden opgenomen waarin aandacht wordt besteed aan de verbonden partijen. Volgens artikel 15 van het BBV moet de paragraaf betreffende de verbonden partijen ten minste bevatten:

- a. de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- b. de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- c. de lijst van verbonden partijen.

Beleid

Op grond van de financiële verordening van de gemeente Hellendoorn (vastgesteld in uw vergadering van 23 november 2005) moet voor de verbonden partijen een beleidsnota door de raad worden vastgesteld. Deze nota wordt 'naar behoefte' aangeboden. Hiermee worden kaders gesteld voor het beleid inzake (het aangaan van nieuwe) participaties en met name de condities waaronder het publiek belang is gediend met behartiging door verbonden partijen. Tevens zal een lijst met verbonden partijen ten behoeve van de raad worden opgesteld met tenminste:

- a. de naam en de vestigingsplaats;
- b. het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;
- c. het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- e. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

In november 2014 heeft de commissie BBV de 'Notitie Verbonden partijen' uitgebracht. De notitie geeft een overzicht van de relevante aspecten van verbonden partijen met betrekking tot begroting, verantwoording en governance vraagstukken voor gemeenten. In juni 2015 bieden wij u de nota Verbonden partijen aan.

Publiek belang

De kerntaak van gemeenten is het behartigen van het publiek belang. Hierbij horen bepaalde activiteiten, zoals het beheer en het onderhoud van wegen en riolering, het verlenen en controleren van bouw- en milieuvergunningen en het verstrekken van bijstandsuitkeringen, etc. Het in concurrentie met privaatrechtelijke organisaties uitoefenen van commerciële activiteiten behoort zeker niet tot het publieke domein.

Een gemeenschappelijke regeling is een publiekrechtelijke organisatie en in feite een verlengstuk van de gemeente. In principe is een gemeenschappelijke regeling niets meer of minder dan een samenwerkingsvorm tussen gemeenten, ter uitoefening van activiteiten ten behoeve van het publiek belang. Het onderbrengen van gemeentelijke activiteiten in een gemeenschappelijke regeling is vrijwel onbeperkt mogelijk. Een gemeenschappelijke regeling is overigens wel een zelfstandige rechtspersoon, maar gemeenten kunnen uiteindelijk worden aangesproken op tekorten van de gemeenschappelijke regeling.

In een privaatrechtelijke rechtsvorm kan niet zonder meer worden geparticipeerd. Artikel 160 van de Gemeentewet zegt hierover in lid 2: "Het college besluit slechts tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat de raad een ontwerpbesluit is toegezonden en hij zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college heeft kunnen brengen". In lid 3 staat vervolgens: "Een besluit als bedoeld in het tweede lid behoeft de goedkeuring van gedeputeerde staten. De goedkeuring kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang".

Conclusie van het voorgaande is dat het participeren in privaatrechtelijke rechtspersonen uitsluitend kan plaatsvinden indien onderzocht en gemotiveerd is waarom beleidsvoornemens niet kunnen worden uitgevoerd door de gemeente zelf, door een gemeenschappelijke regeling of door middel van subsidies.

De verbonden partijen

Deelnemingen

Verbonden partijen worden niet geconsolideerd in de begroting en jaarstukken (artikel 5 van het BBV). In de gemeentebegroting komen wel bijdragen aan de diverse gemeenschappelijke regelingen en dergelijke voor, maar deze instellingen hebben hun eigen begroting en jaarrekening. Uiteraard worden aandelen en effecten wel op de balans verantwoord.

De aandelen in gemeenschappelijke regelingen betreffen de bijdragen in het kapitaal van de Stadsbank Oost-Nederland en de inschrijving in het Grootboek NWS. Wij hebben besloten de inschrijving in het Grootboek NWS te verkopen aan het Rijk. De afwikkeling daarvan zal plaatshebben in 2015.

De effecten hebben betrekking op de aandelen in Vitens NV, Wadinko NV, Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Twence, Enexis NV en overige deelnemingen die zijn ontstaan uit de verkoop van de Essent Groep NV. De aandelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. In april 2014 hebben wij besloten het aandelenbezit in Attero NV te verkopen aan Waterland Private Equity Investment BV. In mei 2014 hebben wij u hier door middel van een memo over ingelicht.

De verhouding en de nominale waarde van de effecten is als volgt:

Deelnemingen	Belang	Aantal aandelen	Aanschafwaarde (per aandeel)	Balanswaarde
Vitens NV	0,52%	30.113	€1,00	€30.113
Wadinko NV	2,72%	65	€100,00	€6.500
Twence BV	5,72%	46.795	€0,00	€0
BNG	0,04%	24.180	€2,50	€60.450
Deelnemingen a.g.v. verkoop Essent Groep N.V.				
Enexis Holding BV	0,02%	32.331	€0,62	€20.045
Attero Holding NV (verkocht in 2014)				
Publiek Belang Elektriciteitsprod. BV	0,02%	32.331		€1
Vordering op Enexis BV	0,02%	32.331		€4
Verkoop Vennootschap BV	0,02%	32.331		€4
CBL Vennootschap BV	0,02%	32.331		€4
Claim Staat Vennootschap BV	0,02%	32.331		€4
Totaal				117.125

De intrinsieke waarde van de effecten wordt geschat op zo'n € 13,1 miljoen (cijfers per 31 december 2013)

Gemeenschappelijke regelingen

Regio Twente

De gemeente Hellendoorn maakt deel uit van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente. Regio Twente is het samenwerkingsverband van de 14 Twentse gemeenten en is ontstaan in 1994. Regio Twente vervult samen met de Twentse gemeenten werkzaamheden op een heel breed gebied: verkeer en vervoer, economische zaken, veiligheid, volksgezondheid en recreatie en toerisme. De Regio Twente brengt gemeenten samen, initieert, maakt verbindingen en stimuleert nieuwe initiatieven.

De activiteiten die de Regio Twente uitvoert, zijn in verschillende sectoren/funcities verdeeld, bijvoorbeeld GGD (wettelijke taak), hulpverleningsdiensten, recreatie en toerisme en economische zaken. Het 'bovengemeentelijke' van deze regeling geeft het belang aan voor Hellendoorn. Daarnaast is er ook een financieel belang in de vorm van een verplichte bijdrage per deelnemende gemeente, gebaseerd op het aantal inwoners. De bijdrage van de gemeente Hellendoorn over 2014 bedraagt circa € 1,3 miljoen. Hiervan is circa € 1,0 miljoen bestemd voor de GGD. Ook de vertegenwoordiging in het algemeen bestuur is gebaseerd op het aantal inwoners, waarbij iedere gemeente vertegenwoordigd moet zijn. Middels het algemeen bestuur hebben de gemeenten stemrecht en als zodanig invloed op het beleid van Regio Twente.

Het eigen vermogen van de Regio Twente bedraagt per 31 december 2013 € 8,4 miljoen op een totaal vermogen van € 116,7 miljoen. De Algemene reserve bedraagt € 1,4 miljoen.

Veiligheidsregio Twente

De Veiligheidsregio Twente wil de veiligheid van iedereen die in Twente woont, werkt en verblijft vergroten door crisisbeheersing en rampenbestrijding efficiënt, effectief en professioneel te organiseren. Om dit te realiseren werkt zij intensief samen met politie, brandweer, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en alle veertien Twentse gemeenten. Afhankelijk van de aard en oorzaak van een incident werkt zij ook samen met defensie en het Waterschap Regge en Dinkel.

De Gemeenschappelijke regeling geldt vanaf 1 januari 2011 op basis van de Wet veiligheidsregio's. De bijdrage van de gemeente Hellendoorn over 2014 bedraagt circa € 1,8 miljoen.

Het eigen vermogen van de Veiligheidsregio Twente bedraagt per 31 december 2013 € 4,9 miljoen op een totaal vermogen van € 54,7 miljoen. De Algemene reserve bedraagt € 0,2 miljoen.

SOWECO

Het Sociale Werkvoorzieningschap Centraal Overijssel (SOWECO) is namens de deelnemende gemeenten Almelo, Rijssen-Holtén, Tubbergen, Wierden, Twenterand en Hellendoorn belast met de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening. Het doel van deze wet is het bieden van een passende werkplek aan personen die vanwege lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen uitsluitend onder aangepaste omstandigheden in staat zijn tot het verrichten van regelmatige arbeid. Met het oog op een betere positionering in de markt is met ingang van 1 januari 1998 SOWECO NV opgericht, waarin alle operationele activiteiten zijn ondergebracht. Het beleid en de uitvoering van de re-integratie van de Wet werk en bijstand en de Wet sociale werkvoorziening wordt op elkaar afgestemd. Uitgangspunt is dat een Wsw-werknemer op een zo regulier mogelijke werkplek komt te werken, zo mogelijk in de eigen gemeente.

Het eigen vermogen van SOWECO bedraagt per 31 december 2013 € 1,6 miljoen op een totaal vermogen van € 12,8 miljoen.

Stadsbank Oost-Nederland

De Stadsbank Oost-Nederland is een samenwerkingsverband waaraan 22 gemeenten in Twente en de Achterhoek deelnemen. Als 'gemeentelijke kredietbank' biedt de stadsbank een, zowel vanuit maatschappelijk als ook bedrijfseconomische optiek bezien, verantwoord pakket van financiële dienstverlening, aan met name minder financieel draagkrachtigen. Het betreft onder andere (sociale) kredietverlening, schuldenregeling, voorlichting en budgetbeheer. De Stadsbank biedt haar diensten aan vanuit haar vestigingen in Almelo, Enschede en Hengelo.

De bank ondersteunt met dit productenpakket de aangesloten gemeenten in hun sociaal beleid, zonder winstoogmerk. In het kader van de schuldhulpverlening vindt op gemeentelijk niveau goede samenwerking plaats met de woningstichting, de Stadsbank Oost-Nederland, het Algemeen Maatschappelijk Werk, de stichting Hulpfonds, de diaconieën en Caritas. Belangrijk is overigens dat de gemeente een loket heeft waar de burger met schulden zich kan melden. Als men zich meldt, wordt gekeken op welke wijze de schuldsituatie mogelijk kan worden opgelost. Alleen in complexe schuldsituaties en bij grote schulden wordt de Stadsbank ingeschakeld. In de overige situaties kan veelal binnen de eigen gemeentegrenzen een eenvoudiger oplossing worden gevonden. De Stadsbank Oost-Nederland heeft een convenant gesloten met de energieleveranciers om bij betalingsachterstanden het afsluiten van primaire nutsvoorzieningen te voorkomen.

Het eigen vermogen van de Stadsbank Oost-Nederland bedraagt per 31 december 2013 € 3,0 miljoen op een totaal vermogen van € 19,1 miljoen. De Algemene reserve bedraagt € 1,7 miljoen.

Verenigingen en stichtingen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Alle 403 gemeenten (in 2014) zijn vrijwillig lid van de VNG. Daarnaast zijn lid enige tientallen gewesten, de Caribische landen Aruba en Curaçao en de drie openbare lichamen horende bij Nederland, Bonaire, Saba en St. Eustatius. De VNG draagt zorg voor de belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. Daarnaast verzorgt de VNG advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (proactief) en advisering aan individuele leden (op verzoek).

Stichting Rekenkamer West Twente

Als onderdeel van de invoering van de Wet dualisering zijn gemeenten verplicht een lokale rekenkamer(functie) in het leven te roepen. De rekenkamer heeft als taak het versterken van de controlerende rol van de gemeenteraad. De gemeente Hellendoorn heeft samen met de gemeenten Rijssen-Holtén, Twenterand en Wierden gekozen voor een gezamenlijke rekenkamerfunctie.

In 2007 is de Stichting Rekenkamer West Twente opgericht voor het faciliteren van de samenwerkende rekenkamerfuncties op het punt van het doen van onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door een gemeentebestuur gevoerde bestuur. De raadsgriffiers van de vier deelnemende gemeenten vormen gezamenlijk het bestuur van de stichting. De Rekenkamer heeft in 2014 onderzoek gedaan naar het re-integratiebeleid (gestart in 2013) en de doorwerking van bezuinigingen.

Paragraaf 6 **Treasury**

Inleiding

Het treasurybeleid maakt onderdeel uit van het totale financiële beleid. Begin 2010 is het treasurystatuut geactualiseerd en vastgesteld door de gemeenteraad. Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Eind 2011 is door de raad ingestemd met de nota over de financieringspositie van de gemeente Hellendoorn. Hierin staan concrete maatregelen om onze schuldpositie (op termijn) terug te brengen.

Treasurybeleid

Het algemene beleidsuitgangspunt van het treasurybeheer binnen onze gemeente is: de gemeente voert – gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijke kapitaal te beheren – een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdend beleid stelt de gemeente zich ten doel een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen en/of zo laag mogelijke kosten over leningen te realiseren binnen duidelijk geformuleerde randvoorwaarden ter beperking van risico's.

De doelstellingen van het treasurybeleid zijn:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste risico's, zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut;
5. Het verankeren van de treasury activiteiten in de administratieve organisatie.

Treasurybeheer

Risicobeheer

Centraal uitgangspunt ten aanzien van financieel risico is een defensief en risicomijdend beleid. Concreet betekent dit:

- De gemeente mag geld alleen aantrekken dan wel uitzetten uit hoofde van de 'publieke taak';
- Bankachtige activiteiten met als doel het genereren van inkomen worden niet tot de publieke taak van de gemeente gerekend;
- Het uitzetten van middelen is alleen toegestaan indien deze een prudent karakter hebben.

Renterisico's

Voor het aantrekken en opnemen van geldleningen is door de gemeente Hellendoorn gekozen voor een laag risico-profiel. De korte termijn risico's worden begrensd door de kasgeldlimiet, zoals die is opgenomen in de Wet Fido. De lange termijn risico's worden begrensd door de renterisiconorm, zoals die is opgenomen in de Wet Fido.

Geldmarkt (kredieten voor maximaal een jaar)

Het afgelopen jaar is aan de lage rentestand weinig veranderd. De rente is zelfs nog gedaald. Begin juni heeft de ECB de Europese rente met 0,10% verlaagd naar 0,15%. Daarna is het begin september met nog eens 0,10% verlaagd naar nu 0,05%. De laatste maanden heeft de ECB geen rentewijziging doorgevoerd. Ter vergelijking: medio 2011 stond het Europese rentepercentage nog op 1,50%. De maandgeldrente (Euribor) heeft geschommeld tussen 0,01%

en 0,27%, met een hoogste stand in april/mei 2014 en de laagste stand in de periode september/november 2014. De gemiddelde maandgeldrente bedroeg 0,13%. De bankverwachtingen geven weer dat er geen serieuze stijging van Euribor wordt voorzien. De lage inflatie(verwachting) in Europa en het opkopen van schuld papier door de ECB voor een bedrag van € 60 miljard per maand tot en met september 2016 zijn hier de redenen voor.

Kapitaalmarkt (kredieten langer dan een jaar)

Vorig jaar dachten de banken dat een 10-jaarslening ongeveer een half procentpunt boven het niveau van dat moment uit zou komen. Nu we een jaar verder zijn, blijkt de werkelijkheid anders. Een 10-jaarslening ligt nu 1,2% lager dan vorig jaar. Een forse daling dus terwijl een stijging werd verwacht.

De bankverwachting voor over een jaar ligt nu wederom op ongeveer een half procentpunt boven het huidige niveau (10-jaarslening). Gezien de uitkomst van de voorspelling van vorig jaar en de zeer lage inflatie in de eurozone lijkt deze stijging vrij fors

Kredietrisico's

Per 1 januari 2014 stond de gemeente garant voor een bedrag van € 4,6 miljoen. Eind 2014 is dit € 4,1 miljoen. Dit betreft voornamelijk garantstelling in het kader van de nationale hypotheek garantie.

De gemeente heeft voor de sociale woningbouw met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) een achtervangovereenkomst gesloten. Per 31 december 2014 heeft het WSW € 92,5 miljoen aan leningen geborgd.

Kasgeldlimiet

Zoals de laatste jaren gebruikelijk is, is ook in het afgelopen jaar de financieringsbehoefte zoveel mogelijk met kortlopende financieringsmiddelen ingevuld. De kortlopende rente ligt namelijk substantieel lager dan de rente voor langlopende leningen. De maximale omvang wordt daarbij bepaald door de kasgeldlimiet. Dit houdt in dat de totale omvang van de vlottende schuld maximaal 8,5% van de lastenkant van de gemeentebegroting mag zijn. Het begrotingstotaal voor 2014 komt uit op een bedrag van € 85,8 miljoen. De kasgeldlimiet voor 2014 komt derhalve uit op € 7,3 miljoen.

Als de omvang van de korte financiering wordt getoetst aan de kasgeldlimiet, ontstaat het beeld zoals dat in onderstaand overzicht is weergegeven. In dat verband wordt het gemiddelde genomen van de korte financiering per aanvang van de drie kalendermaanden in een kwartaal. Door uit te gaan van een gemiddelde over drie maanden kunnen pieken in de behoefte aan korte financiering worden gesaldeerd met een lagere financieringsbehoefte op andere momenten.

Zoals blijkt uit het overzicht is de kasgeldlimiet in 2014 drie kwartalen overschreden. Door het aantrekken van een langlopende geldlening in augustus 2014 komt de netto vlottende schuld in het vierde kwartaal weer onder de toegestane kasgeldlimiet. Aangezien de kasgeldlimiet niet meer dan drie kwartalen is overschreden, voldoen we aan de normen van de wet Fido.

bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Netto vlottende schuld				
Omvang vlottende schulden	11.154	11.961	9.844	5.540
Omvang vlottende middelen	- 676	- 1.961	- 2.280	- 2.065
Netto vlottende schuld	10.478	10.000	7.564	3.475
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang begroting 2014 (=grondslag)	85.782	85.782	85.782	85.782
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	7.291	7.291	7.291	7.291
Toets kasgeldlimiet				
Overschrijding	- 3.187	- 2.709	- 273	3.816
Onderschrijding				

Renterisiconorm

De renterisico's op de vaste schuld worden beperkt door de renterisiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's uit hoofde van renteherziening en herfinanciering maximaal 20% van het begrotingstotaal bedragen. De renterisiconorm benadrukt vooral het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en van de renterisico's. De berekening van het renterisico is een benadering van het te lopen c.q. het gelopen renterisico.

Zoals uit onderstaand overzicht blijkt, heeft de gemeente Hellendoorn in 2014 de renterisiconorm niet overschreden.

bedragen x € 1.000

Renterisico	Rekening 2013	Rekening 2014
Renterisico op vaste schulden		
Renteherziening o/g	-	-
Renteherziening u/g	-	-
Netto saldo herziening	-	-
Aflossingen	10.752	14.752
Renterisico vaste schulden (3+8)	10.752	14.752
Toegestane renterisiconorm		
Omvang begroting (=grondslag)	89.642	85.782
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%
Minimumbedrag (wettelijk bepaald)	2.500	2.500
Toegestane renterisiconorm	17.928	17.156
Toets renterisiconorm		
Onderschrijding	7.176	2.404
Overschrijding		

Gemeentefinanciering

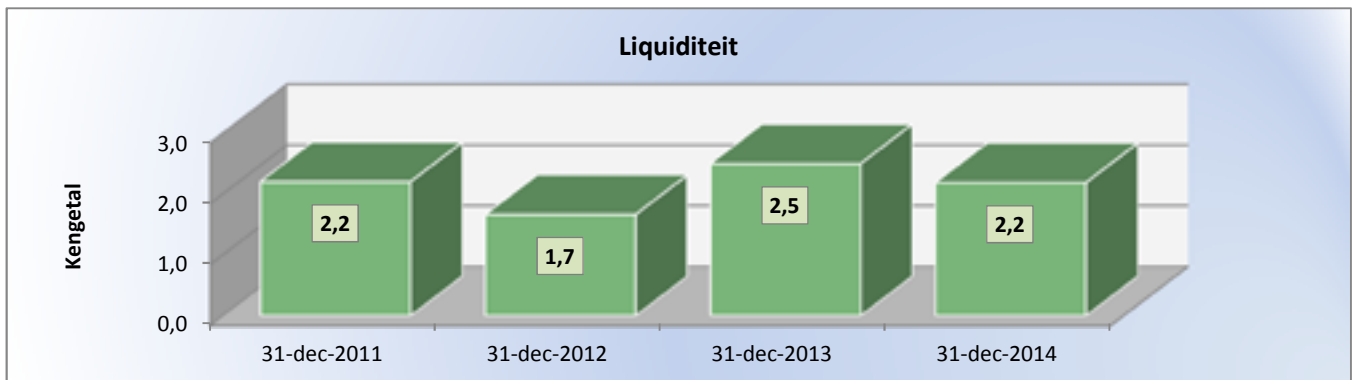
Financieringspositie

In 2011 hebt u beleid vastgesteld om de financieringspositie van de gemeente Hellendoorn te verbeteren. De volgende maatregelen zijn genomen:

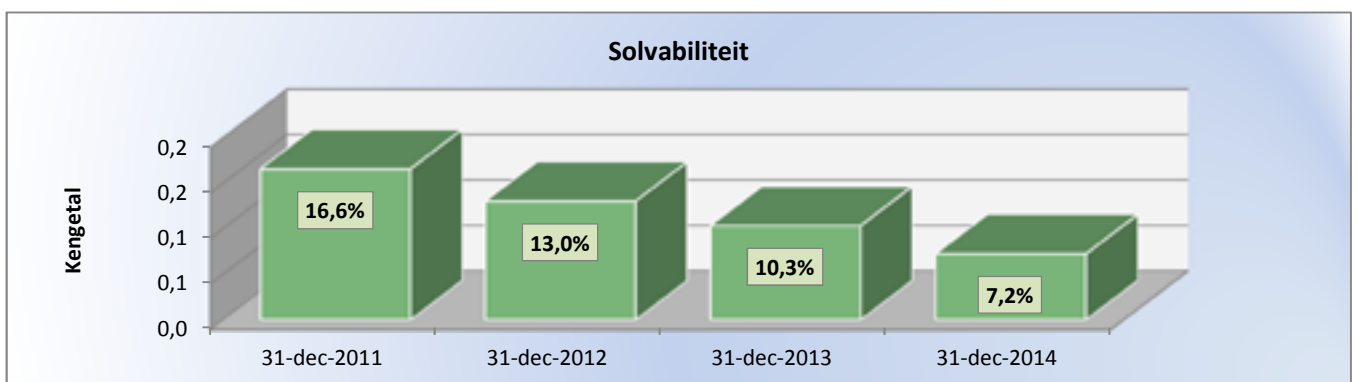
- Het netto investeringsvolume vanaf 2015 maximeren op € 5 miljoen per jaar;
- Vanaf 2015 jaarlijks € 30.000,- (cumulatief) binnen de begroting vrij maken om de schuldenpositie te verbeteren. Dit is bij de begroting 2015 verhoogd naar jaarlijks € 50.000,- (cumulatief);
- Alle tussentijdse meevallers en het resultaat van een positieve jaarrekening voor minimaal 50% gebruiken ter verbetering van de financieringspositie.

Liquiditeit en solvabiliteit

De liquiditeit (current ratio) geeft aan in welke mate een onderneming/gemeente aan haar lopende betalingsverplichtingen kan voldoen. Bij de berekening van de current ratio geldt in het algemeen een waarde van 1 als laag en tussen de 1,5 en 2 als gezond

Door de hoge schuldenpositie is de solvabiliteit (eigen vermogen gedeeld door vreemd vermogen) aan de lage kant. Zoals eerder al vermeld, hebben we maatregelen getroffen om de schuldenpositie te verbeteren. Uiteraard komt dit de solvabiliteit ten goede.

Leningenportefeuille

Er zijn verschillende leningen aangetrokken ter invulling van de eigen financieringsbehoefte. Eind 2014 bedraagt de totale schuld € 139,2 miljoen, oftewel circa € 3.908,-- per inwoner (ultimo 2013 was dit € 139,9 miljoen respectievelijk € 3.913,-- per inwoner). De nettoschuld (opgenomen leningen minus verstrekte leningen) bedraagt € 126,6 miljoen (€ 3.554,-- per inwoner).

In de toelichting op de balans is een totaal overzicht te vinden van alle opgenomen langlopende geldleningen en alle gewaarborgde geldleningen.

Liquiditeitsprognose

Gelet op de grote bedragen die gepaard gaan met het aantrekken en uitzetten van geld is het van groot belang dat er een goed inzicht is in de inkomende en uitgaande geldstromen. De gemeente brengt de interne liquiditeitsrisico's in beeld door de treasuryactiviteiten onder andere te baseren op een liquiditeitsplanning. De liquiditeitsplanning wordt elk kwartaal voortschrijdend geactualiseerd op basis van de verplichtingen, de geprognosticeerde inkomsten en uitgaven en de niet reguliere posten.

Paragraaf 7: Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid van de gemeente Hellendoorn is er op gericht om andere beleidsvelden te ondersteunen. De uitvoering van het grondbeleid leidt tot de exploitatie van industrieterreinen en woonwijken en de hiermee gemoeide aankoop en verkoop van gronden. Ook grond aan- en verkopen die betrekking hebben op overige beleidsterreinen, zoals bijv. aanleg & reconstructie van wegen, behoren tot het grondbeleid.

In 2014 werd de Nota Grondbeleid vastgesteld. Het belangrijkste onderwerp daaruit is dat is vastgelegd dat de gemeente geen actief grondbeleid meer zal voeren, maar slechts een faciliterende rol vervult. Dat betekent dat de gemeente er niet meer naar streeft om nieuwe gebieden voor woningbouw en bedrijfsvestiging zelf te ontwikkelen, maar dat de gemeente dit over laat aan de markt. Doordat nog behoorlijk wat gronden in portefeuille zijn, blijft de gemeente voorlopig nog wel een actieve speler op de markt. In Haarle en Daarlerveen heeft de gemeente geen gronden voor woningbouw en zal daar dus ook geen kavels meer aanbieden. Voor bedrijfsvestiging beperkt het gemeentelijke aanbod zich tot Haarle en Nijverdal.

Ontwikkeling grondverkoop

In de prestatieafspraken met de provincie Overijssel is vastgesteld dat de gemeente Hellendoorn netto 405 woningen mag toevoegen aan de woningvoorraad in de periode van 2010 tot 2016. Tot en met 2014 zijn daarvan netto 394 woningen gereed gekomen, waarvan 53 in 2014. Het appartementencomplex aan de Dahliastraat had met 39 appartementen een groot aandeel in de productie.

In het licht van de demografische ontwikkeling zal de komende jaren de bevolkingssamenstelling binnen de gemeente veranderen. We moeten voor de toekomst nadrukkelijk rekening houden met een dalend inwoneraantal en een verkleining van het aantal personen per huishouden (huishoudensverdunning). Dit zal uiteindelijk resulteren in een daling van het aantal huishoudens en daarmee vermindert ook de behoefte aan woningen. De behoefte aan extra woningen en de behoefte aan bouw kavels zal, in dat licht bezien, de komende jaren dus beperkt zijn, zeker zolang de economie niet echt uit het dal komt. De bestaande woningmarkt komt weliswaar wat in beweging, maar dit zien we (nog) niet terug in een doorstroming naar nieuwbouwplannen.

In 2014 is in Hellendoorn Noord een pilot gestart met verlaagde prijzen voor een zestal woningbouw kavels. Naast een prijsverlaging werd ook een duurzaamheids subsidie aangeboden. De pilot leidde tot de verkoop van één kavel. De pilot kende dus een beperkt succes. In dit bouwrijpe gebied hebben zowel de projectontwikkelaar als de gemeente nog een aantal kavels in voorraad.

De grondverkoop in Kruidenwijk Zuid stagneert. Met de marktpartijen waarmee een samenwerkingsovereenkomst is gesloten wordt onderhandeld over de wijze waarmee met de nieuwe werkelijkheid moet worden omgegaan.

Ook de afzet van grond op onze bedrijventerreinen stagneerde geruime tijd. Vooral het feit dat op 't Lochter III al geruime tijd geen grond werd verkocht was zorgelijk. Het achterblijven van verkopen is niet te wijten aan het feit dat dit bedrijventerrein niet aantrekkelijk is, integendeel. Dat moge blijken uit het feit dat onlangs circa 2 ha is verkocht aan een productiebedrijf. Dit bedrijf heeft zich georiënteerd op diverse vestigingslocaties en uiteindelijk een keuze gemaakt voor 't Lochter III. In de financiële cijfers over 2014 is deze overeenkomst nog niet opgenomen, omdat betaling en levering van de (bouwrijpe) grond pas in 2015 plaats vindt. Door deze verkoop moet in 2014 en 2015 fors worden geïnvesteerd in het bouwrijpmaken van 't Lochter III. Door deze investering wordt wel een flink deel van het areaal direct uitgeefbaar en kunnen zonder grote investeringen ook kleinere afnemers worden bediend.

Eind 2014 is de verkoop van de locatie Spoortheater en de gymzaal Schoolstraat aan de Woningstichting een feit geworden. Woningstichting Hellendoorn wil deze locatie op termijn ontwikkelen, maar heeft door de ontwikkelingen in de zorg geen gevolg kunnen geven aan de bouw van een zorgcomplex.

Grondverwerving

In 2014 werd de Kroon verzocht om over te gaan tot onteigening van gronden voor de Noordzuidverbinding. Die procedure loopt nog altijd, maar het concept Koninklijk besluit is in 2014 nog niet gepubliceerd. De minnelijke verwerving loopt natuurlijk gewoon door en aan het eind van 2014 liepen nog gesprekken met de laatste twee eigenaren. De verwachting bestaat dat deze laatste twee verwervingen in 2015 minnelijk kunnen worden afgerond. Het afgelopen jaar waren de enige grondverwervingen van betekenis die voor de aanleg van de Noordzuidverbinding.

Grondexploitaties van derden

De gemeente speelt ook een rol bij grondexploitaties van derden. Dit doet zich vooral voor als de gemeente een (wijziging van) een bestemmingsplan heeft vastgesteld en in verband daarmee een zogenaamde anterieure overeenkomst met de exploitant afsluit. In 2014 waren de meest opvallende projecten waarvoor een overeenkomst werd afgesloten het tweede medisch centrum Kruidenwijk, 'Op 'n Kappertskaamp' te Haarle en de Westzone van het Wijkontwikkelingsplan De Blokken. De laatste twee overeenkomsten betreffen aanvullende c.q. aangepaste overeenkomsten op reeds bestaande gesloten overeenkomsten.

Financiële ontwikkelingen

Bij de laatste herziening van de grondexploitaties medio 2014 zijn slechtere resultaatverwachtingen berekend. Deze hangen samen met de verwachte prijsontwikkeling en het tempo waarin de gronduitgifte plaatsvindt. Bij deze jaarrekening zijn nogmaals de grondexploitaties berekend. Deze resulteren in een iets minder slechte prognose dan waar eerder in 2014 rekening mee is gehouden. Dit is het gevolg van mee- en tegenvallers op diverse terreinen. De vertraging in de verkopen heeft gevolgen voor de indexering van kosten en opbrengsten. Daarnaast wijzigt de rentetoekening en de bijdrage aan de reserve duurzaam bouwen. Per saldo wordt circa € 90.000,-- minder verlies verwacht dan waarmee bij de tweede bestuursrapportage rekening is gehouden. Hierdoor hoeft er voor een gelijk bedrag minder uit de bufferreserve te worden onttrokken.

In onderstaande tabel zijn de verwachte financiële ontwikkelingen voor de gemeentelijke grondexploitaties weergegeven.

bedragen x € 1.000

Plangebied	Boek- waarde 31-12-2014	Looptijd t/m 31-12-2014	Gereali- seerd 31-12-2014	Nog te realiseren opbrengst	Nog uit te geven eenheden	Verwacht resultaat (CW)*	Voorziening per gemeente 31-12-2014	Aandeel
In exploitatie genomen gronden (IEGG)								
Bedrijventerreinen								
Lochter III	18.877	2025	1%	23.288	26 ha.	- 3.962	1.590	40%
Haarle	616	2019	65%	867	0,8 ha.	28	-	100%
Woningbouwgebieden								
Kruidenwijk Zuid fase 1	4.413	2024	53%	6.546	70 won.	- 714	714	100%
Hellendoorn Noord fase 1	3.878	2033	41%	9.108	82 won.	- 579	579	100%
Daarle West	185	2024	48%	1.291	18 won.	307	-	100%
De Branderij	809	2018	11%	1.241	5 won.	72	-	100%
subtotaal IEGG	28.778			42.341		- 4.848	2.883	
Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)								
Bedrijventerreinen								
Derde kampsweg	193			200		7	-	100%
Woningbouwgebieden								
Kruidenwijk Zuid fase 2 & 3	3.092			255		- 2.838	2.838	100%
Hellendoorn Noord fase 2 & 3	4.021			159		- 4.082	4.082	100%
V/d Steen van Ommerenstraat	2.838			p.m.		- 1.522	1.522	100%
subtotaal NIEGG	10.144			614		- 8.435	8.442	
Voor de verwachte verliezen zijn voorzieningen getroffen voor in totaal							11.325	

*) CW staat voor contante waarde: het resultaat uitgedrukt in euro's per 1-1-2015

Voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties

Aan de meeste grondexploitaties zijn financiële risico's verbonden. Indien tekorten worden voorzien op gronden die al in exploitatie zijn genomen of gronden die we in exploitatie willen nemen, dan wordt een bedrag opgenomen in de voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties ter hoogte van het te verwachten verlies. Dit op te nemen bedrag wordt bepaald aan de hand van de verwachte contante waarde van het complex aan het begin (begroting) of eind (jaarrekening) van het dienstjaar. Aan de voorziening wordt een indexatie toegevoegd tegen hetzelfde percentage als de rente die wordt gehanteerd binnen de betreffende grondexploitatie, zodat de voorziening meegroeit met het verwachte tekort.

De stand van de voorziening bedraagt aan het eind van 2014 € 11,3 miljoen. De werkelijke omvang van de voorziening is hiermee lager dan is begroot (€ 11,4 miljoen). Deze lagere aanvulling van de voorziening blijft behouden in de bufferreserve voor mogelijke toekomstige tegenvallers.

In de voorziening wordt rekening gehouden met de te verwachten verliezen op de grondexploitatie, niet met een worst case scenario. Indien alles tegen zit en er geen kavel meer verkocht wordt, de marktpartijen waar we mee samenwerken zouden omvallen, maar we nog wel de grond aan agrariërs zouden kunnen verkopen, zou het verlies oplopen tot zo'n € 27 miljoen. Dit is geen reëel scenario. Uiteraard blijven er risico's. Deze worden meegenomen in paragraaf 3.

Bufferreserve

Eén van de belangrijkste instrumenten om de financiële risico's binnen de grondexploitatie te beperken, is het op niveau houden van de bufferreserve. Door middel van de bufferreserve kunnen tegenvallers door kostprijsstijging, afzetvertraging, verlaging verkoopprijzen en rentestijging worden opgevangen. Binnen de bufferreserve is hiervoor

een onderdeel gereserveerd. Omdat de prijsrisico's aan elkaar gekoppeld zijn en er met een wat hogere rekenrente wordt gecalculeerd, achten wij deze risico's minder hoog. Met name de afzetvertraging weegt zwaar op de minimale vereiste hoogte van de reserve. De benodigde bufferreserve voor dit onderdeel is berekend op € 2,76 miljoen. Daarnaast bestaat de reserve uit een algemeen deel voor algemene gemeentelijke risico's (€ 1,62 miljoen) en een egalisatiedeel waarin mee- en tegenvallers uit winstnemingen en hertaxaties vastgoed worden opgevangen (omvang minimaal € 250.000,- maximaal € 1 miljoen). De totale benodigde omvang van de bufferreserve zou per 31 december 2014 € 4,63 miljoen moeten bedragen. Het saldo bedraagt € 2,39 miljoen: er resteert dus nog een aanvulverplichting van € 2,24 miljoen. Zolang de bufferreserve nog niet op peil is, zal voor het bedrag van deze aanvulverplichting een claim gelden op de financieringsreserve. De financieringsreserve heeft ultimo 2014 een omvang van ruim € 3,2 miljoen.

Winstnemingen

In de periode t/m 2011 werden er nog regelmatig tussentijds winsten op grondexploitaties genomen. Hierbij werd wel terughoudend te werk gegaan. Uitgangspunt is dat 35% van de uit te geven gronden ook daadwerkelijk is uitgegeven, voordat er winst aan de exploitatie mag worden onttrokken. Daarbij mag 10% van de te verwachten winst niet onttrokken worden voordat de exploitatie volledig is afgerond. De geringe gronduitgifte over 2014 geeft geen aanleiding tot het nemen van winst en voor de komende jaren is de winstverwachting nihil. Mochten zich alsnog winsten voordoen, dan komen deze ten gunste van de bufferreserve totdat deze weer op niveau is.

bedragen x € 1.000

Winstnemingen bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-12-2014	Cum. winst prognose 31-12-2014	Mate van voltooiing	Winst- neming 2014	Winst- neming t/m 2014
Onderhanden werk Lochter III (vh Vaderserf)	18.877	- 3.962	1%	-	-
Onderhanden werk bedr.terr. Haarle	616	28	65%	-	328
Kruidenwijk Zuid fase 1	4.413	- 714	53%	-	336
Hellendoorn Noord 1	3.878	- 579	41%	-	-
Daarle West	185	307	48%	-	236
De Branderij	809	72	11%	-	-
Bedrijventerrein Lochter III gemeentelijke kosten	5	- 5	n.v.t.	-	-
	28.782	- 4.853		-	900

De complexen

Bedrijventerrein 't Lochter III

Bedrijventerrein 't Lochter III betreft een plangebied dat in samenwerking met een combinatie van ontwikkelaars wordt ontwikkeld. In 2001 is een samenwerkingsovereenkomst en in 2009 een aanvullingsovereenkomst gesloten. Eventuele winsten of verliezen worden genomen op basis van de verhouding 40% gemeente en 60% combinatie. Het bestemmingsplan is in 2009 goedgekeurd en met een eerste fase bouwrijp maken is in 2014 gestart vanwege de verkoop van 2 ha grond.

Ondanks deze recente verkoop is de markt voor bedrijventerreinen niet rooskleurig. Wij verwachten niet dat de opgelopen achterstand snel zal worden ingelopen. Voorzichtigheidshalve nemen wij daarom een bedrijfseconomische voorziening voor toekomstige tekorten op.

Bedrijventerrein Haarle

Het uitgiftetempo op dit terrein ligt laag. De grond is al enkele jaren geleden in z'n geheel bouwrijp gemaakt. Op dit terrein is ook een combinatie van wonen en werken mogelijk. Als het aantal van twee bedrijfswoningen niet wordt gerealiseerd dan heeft dit nadelige gevolgen voor het overigens positief geraamde exploitatieresultaat.

Wonen/werken terrein Derde Kampsweg

Het wonen/werken terrein Derde Kampsweg is een plangebied waarvan de voorbereiding al gedurende langere tijd stil ligt.

Kruidenwijk Zuid

Kruidenwijk Zuid betreft een uitbreidingsgebied met een capaciteit van in totaal 450 woningen. De verkoop van de eerste fase (met een bouwcapaciteit van circa 160 woningen) is in 2009 gestart. De verkopen verlopen moeizaam: in 2014 is slechts 1 kavel verkocht door een marktpartij. De voorraad nog te verkopen kavels bij de gemeente bestaat uit 11 kavels voor vrijstaande woningen en bij de marktpartijen uit circa 59 kavels voor vrijstaande en halfvrijstaande woningen.

In januari 2011 is het principebesluit genomen om de bouw van de fasen 2 en 3 geruime tijd uit te stellen. Met het consortium van aannemers, met wie een overeenkomst is gesloten, wordt gesproken over de gevolgen die dit heeft. Ook over de afronding van de eerste fase wordt met het consortium overleg gevoerd. Onzerzijds wordt daarbij de nadruk gelegd op handhaving van de kwaliteit van het ontwerp en het handhaven van een toekomstbestendig programma. Voor de gevolgen van het uitstel van fase 2 en 3 is inmiddels een voorziening getroffen. Vanwege de lange uitsteltijd, wordt vanuit deze fasen geen bijdrage in de Baron van Sternbachlaan meer gedaan. De extra jaarlijkse lasten worden binnen de gemeentelijke meerjarenbegroting opgevangen.

Het voorkeursrecht voor de gehele Kruidenwijk Zuid vervalt in 2016. Voor de fasen 2 en 3 is in 2012, in verband met het gedurende drie jaar vervallen van het voorkeursrecht, opnieuw een voorbereidingsbesluit genomen.

Hellendoorn Noord

Hellendoorn Noord is een uitbreidingsgebied met een totale capaciteit van 330 woningen. Volgens de huidige woningbouwplanning komen de fasen 2 en 3, met een totaal aantal woningen van 200, niet voor 2030 voor realisatie in aanmerking. Fase 1 heeft een capaciteit van circa 130 woningen. Met betrekking tot het eerste deel van de eerste fase (tot aan de dierenkliniek) is een overeenkomst voor zelfrealisatie gesloten met een aantal ontwikkelaars. In dit eerste deel heeft de gemeente nog vijf kavels voor vrijstaande en halfvrijstaande woningen liggen. Met de verkoop van de gemeentelijke kavels is in 2014 gestart. Dit heeft geleid tot de verkoop van 1 kavel.

Een besluit over het in ontwikkeling nemen van het gebied na de dierenkliniek zal in 2015 worden genomen. Dit op basis van de ervaringen met de verkoop van de gemeentelijke kavels in het eerste deel en de monitoring van de Woonvisie 2012 die in 2015 plaatsvindt.

Voor de reeds gemaakte kosten ten behoeve van de fasen 2 en 3 is een voorziening getroffen. De milieuzone van een nabij gelegen agrarisch bedrijf vormt een risico voor deze fasen. Fasen 2 en 3 zullen vanwege de late ontwikkelingsfase geen financiële bijdrage in de Noord-zuidverbinding leveren.

Daarle West

Daarle West is een woningbouwgebied waaraan in 2010 een uitbreiding is toegevoegd. De exploitatieperiode loopt tot en met 2024. De uitgifte in Darle is gelet op de omvang van Darle en het economische tij uiteraard zeer beperkt. In 2014 werd één kavel afgeleverd.

De Branderij

Het plan De Branderij, dat vroeger het terrein Beunk werd genoemd, is in ontwikkeling. In 2010 is de eerste woning gereed gekomen. De bouw van deze woning liep, middels een projectbesluit, vooruit op de vaststelling van het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is in januari 2013 onherroepelijk geworden. Bij de voorbereiding van de uitgifte in 2014 werd geconstateerd dat er nog enkele obstakels uit de weg moesten worden geruimd voordat tot een goed aanbod aan potentiële kopers kan worden gekomen.

Van den Steen van Ommerenstraat

De Van den Steen van Ommerenstraat betreft een gebied dat deel uitmaakt van de Centrale Strip. De gemeenteraad heeft in het verleden, met het oog op de aanleg van het Combiplan, besloten om over te gaan tot de verwerving van alle woningen aan de Van den Steen van Ommerenstraat. Na verwerving en sloop van de 32 woningen is de strook grond gebruikt als opslagterrein voor de aanleg van de Combitunnel. Dit gebruik is inmiddels beëindigd, waardoor het terrein beschikbaar is voor herontwikkeling met bebouwing. Omdat het terrein grenst aan het project de Tuinen van Nijverdal is onderzocht of het bij dit project moest worden betrokken. De uitkomst hiervan is dat de Van den Steen van Ommerenstraat als zelfstandige woningbouwlocatie herontwikkeld zal worden. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart om te komen tot een kwalitatief hoogwaardige en stedenbouwkundig, ruimtelijk, functioneel, maatschappelijk en financieel verantwoorde invulling. Ondanks de afboeking van € 4 miljoen die in 2009 heeft

plaatsgevonden lopen we hier nog (financiële) risico's. Voor het te verwachten verlies op deze locatie is een voorziening getroffen.

Centrale Strip

De visie voor de Centrale Strip is vastgesteld in juli 2011. In maart 2014 is begonnen met de aanleg van de volgende fase van Stationsomgeving Zuid. Het project de Tuinen van Nijverdal is uitgevoerd. Het project op de hoek Grotestraat/ De Joncheerelaan is een particuliere exploitatie waarin de gemeente slechts faciliterend optreedt. Bij dit project kan wel sprake zijn van verkoop van gemeentegrond. De besluitvorming over dit project is nog niet afgerond.

Vrijkomende locaties

Door onder meer de ontwikkelingen in het centrum, Het Ravijn – zwem sport zorg – en scholencluster De Twijn zijn er diverse locaties vrij gekomen. Voor deze locaties moet een nieuwe bestemming gezocht worden. In 2014 zijn het Spoortheater en de gymzaal Schoolstraat verkocht aan Woningstichting Hellendoorn.

Tot voor kort werd woningbouw als het meest voor de hand liggend gezien om deze locaties in te vullen en werden de verwachte boekwinsten veelal meteen als opbrengst voor de hiervoor genoemde ontwikkelingen aangegeven. Gezien de discussie over de woningbouwaantallen, de demografische ontwikkeling, de vrijkomende locaties Koninklijke ten Cate en de concurrentie ten aanzien van de uitbreidingslocaties Kruidenwijk Zuid en Hellendoorn Noord is het noodzakelijk om deze problematiek in beeld te brengen. Als het totaal overzicht gereed is, kunnen er conclusies getrokken worden en voorstellen gemaakt worden hoe hier mee om te gaan. Met de voorbereidingen om dit gestalte te geven is in 2010 een eerste stap gezet door de keuze voor inbreidingslocaties in plaats van fase 2 en 3 van Kruidenwijk Zuid (die vooralsnog zijn uitgesteld tot na 2023) Inmiddels is in 2012 besloten om geen woningen te bouwen in het Blokkenpark. De in 2012 vastgestelde woonvisie geeft een richtinggevend kader voor het woningbouwprogramma voor de komende jaren.

Planschade

Het aantal ontvangen planschadeclaims in 2014 is twaalf, zeven minder dan vorig jaar.

Voor al deze aanvragen geldt dat de eventuele tegemoetkomingen kunnen worden verhaald op de initiatiefnemers voor een plan. Van die aanvragen hebben er vijf betrekking op het bestemmingsplan Dahliastraat (appartementen) en vier op het bestemmingsplan Nijverdal Spoortheater. Over zeven van de in 2014 ingediende aanvragen is reeds beslist. Op alle aanvragen die zijn ingediend in 2013 is inmiddels een besluit genomen.

Herwaardering gemeentelijke objecten/percelen

Nadat besloten is om een aantal gemeentelijke objecten/percelen actief te gaan verkopen, is een aantal van deze objecten/percelen bij een plaatselijke makelaar 'in de verkoop gezet'. Inmiddels zijn diverse objecten ook daadwerkelijk verkocht. In 2014 zijn verkocht en geleverd de schoolwoning Zuidelijke Hoofddijk 2, de woning Schanshekweg 10, de locatie Spoortheater en twee garageboxen aan de Willem Alexanderstraat.

In 2014 is, conform de afspraken, opnieuw een analyse en inventarisatie van het gemeentelijk vastgoed uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn meegenomen in de tweede bestuursrapportage over 2014. Er is voor een bedrag van € 207.000,- afgeboekt. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat bij een aantal objecten de boekwaarde hoger lag dan de getaxeerde marktwaarde. Dit is vooral het gevolg van de crisis op de woningmarkt. Het in de tweede bestuursrapportage 2014 opgenomen positieve resultaat van € 18.000,- op de verkoop van gemeentelijk vastgoed had betrekking op de verkoop van garageboxen aan de Willem Alexanderstraat.

Uit de inventarisatie is ook gebleken dat bij een aantal objecten de verwachte verkoopwaarde hoger is dan de boekwaarde vermeerderd met kosten. Op basis van de huidige taxaties wordt er op deze objecten een voordelig resultaat verwacht van circa € 0,64 miljoen. Echter positieve resultaten mogen pas worden genomen als zij ook daadwerkelijk zijn gerealiseerd (zgn. goed koopmansgebruik). Dit is hier (nog) niet het geval. Zij kunnen nu dus niet als compensatie dienen voor de huidige verliezen.

Verkoop snippergroen

De gemeente Hellendoorn heeft veel gronden in eigendom, zoals wegen, bermen, pleinen en openbaar groen. In een aantal gevallen betreft het stroken grond waar de gemeente geen bijzondere bedoeling (meer) mee heeft. Al geruime tijd is er de mogelijkheid om dergelijke stukjes grond te kopen van de gemeente Hellendoorn.

Enkele jaren geleden is de actie snippergroen gestart. Primair is de actie bedoeld om het gemeentelijk vastgoed beter in beeld te krijgen en te voorkomen dat door verjaring gronden overgaan in particuliere handen. Secundair wordt door het tijdelijk verlagen van de tarieven de verkoop en verhuur van snippergroen bevorderd, daar waar het geen (wijk)structuurgroen betreft. Ook in 2014 is de actie snippergroen gecontinueerd: er zijn 76 strookjes gemeentegrond overgegaan in particuliere handen. De opbrengst bedroeg € 215.000,--.

Paragraaf 8: **Burgerparticipatie, overheidsparticipatie en kwaliteit van de dienstverlening**

Inleiding

In deze paragraaf leggen we verantwoording af over onze ambities voor wat betreft (de mate van) burgerparticipatie en overheidsparticipatie en (de hoogte van) de kwaliteit van de dienstverlening van de gemeente Hellendoorn.

Ook in 2014 spanden wij ons in om onze inwoners elke dag van dienst te zijn. Dit deden wij bijvoorbeeld door het verlenen van vergunningen, het verstrekken van paspoorten, het onderhouden van wegen en het verzorgen van groen. Daarnaast probeerden we met het opstellen van beleid en bij het uitvoeren van projecten zoveel mogelijk aan te sluiten bij wat er leeft onder onze inwoners. Dat deden we door ons in te zetten om inwoners zo veel mogelijk te betrekken bij en te informeren over de ontwikkeling van visie en beleid en de uitvoering van plannen en projecten.

Dit is de laatste keer dat we deze paragraaf opnemen in de Gemeenterekening. Met ingang van de Gemeenterekening 2015 zullen de onderwerpen uit deze paragraaf zijn opgenomen in de verschillende programma's, conform de door u vastgestelde nieuwe indeling.

Beleid

Afgelopen jaar hadden wij onszelf de volgende ambities gesteld op het gebied van burgerparticipatie, overheidsparticipatie en de kwaliteit van de dienstverlening:

Burgerparticipatie

- Burgers zo veel als mogelijk actief betrekken bij beleid en plannen en hen raadplegen, laten adviseren en/of coproduceren.
- De mening van het burgerpanel vragen als een onderwerp zich daarvoor leent.

Overheidsparticipatie

- Daar waar mogelijk burgerinitiatieven steunen en meer bekendheid geven aan mogelijkheden voor burgerinitiatieven.
- De huidige vormen van overheidsparticipatie borgen in de werkwijze van de ambtelijke organisatie.
- Zoveel mogelijk medewerkers trainen in het zich eigen maken van de werkhouding en methodes die daarbij horen. Die training gebeurt voornamelijk door intern opgeleide trainers.

Kwaliteit van de dienstverlening

Zie programma 2 "Dagelijks bestuur, burgerzaken en voorlichting".

Wat hebben we ervoor gedaan / beleidsverantwoording

Burgerparticipatie

Met burgerparticipatie hebben we ook in 2014 geprobeerd onze inwoners zoveel mogelijk actief te betrekken bij de verschillende fasen van het beleidsproces. De mate van participatie varieerde – afhankelijk van het onderwerp – van informeren en meedenken tot mee-ontwerpen en zelfs meebeslissen.

Participatietrajecten

De manier waarop belanghebbenden en geïnteresseerden mee kunnen praten, kan verschillen. Naast inspraakavonden en speciale bijeenkomsten zijn er verschillende instrumenten als adviesraden, klankbordgroepen, inloopavonden, informatiemarkten en werkateliers.

Ook via het wijkgericht werken en door discussiebijeenkomsten van de raad te bezoeken kunnen burgers invloed uitoefenen op hun leefomgeving. Wat belangrijk blijft bij participatietrajecten is het vooraf duidelijk maken van de mate waarin invloed mogelijk is, interne overeenstemming daarover op alle betrokken niveaus (ambtelijk en bestuurlijk) en het voorkomen van radiostiltes.

Voorbeelden van participatietrajecten in 2014 waren: De Tuinen van Nijverdal (afgerond), Stationsomgeving Zuid (afgerond), herontwikkeling terrein Sporthal Noetsele, Parkzone WOP De Blokken, inrichting verschillende speelplekken.

Daarnaast werden over andere onderwerpen inloop- en inspraakavonden gehouden, bijvoorbeeld over: Omgevingsvisie Hellendoorn Natuurlijk Avontuurlijk, de nieuwe Drank- en Horecawet, verschillende bestemmingsplannen en het Combiplan.

Burgerpanel

Tenslotte hebben we als gemeente het digitale burgerpanel tot onze beschikking om de mening van onze inwoners over een afgebakend onderwerp te peilen. Het burgerpanel van de gemeente Hellendoorn vormt een afspiegeling van de Hellendoornse gemeenschap. In 2014 werd dat ingezet om de mening over en de mogelijkheden voor het gebruik van sociale media door de gemeente te onderzoeken

(Tijdig) informeren

Voor het informeren van onze inwoners gebruikten we ook in 2014 het scala aan overige middelen dat we tot onze beschikking hebben: de advertentiepagina in het Hellendoorn Journaal, persberichten, de wekelijkse perstoelichting op de openbare besluitenlijst van B&W, nieuwsbrieven, folders en brochures, tweets, onze website, feestelijke ondertekeningen, etc. Sinds april 2014 maken we ook actief gebruik van Facebook. Niet alleen om te informeren, maar ook om vragen te beantwoorden en meldingen door te geven. Daarnaast zetten we sinds eind 2014 ook een monitoringstool in om bij te houden wat er zoal gezegd en geschreven wordt over de gemeente, ook om zo nodig te kunnen reageren

Burgerinitiatief

Iedere kern is in 2014 gestart met een plan en budget waarin een aantal bestaande subsidies voor vrijwilligersorganisaties (jeugd, evenementen, kunst en cultuur, vrijwilligersorganisaties, wijk/buurt en leefbaarheid) in één budget is ondergebracht. Kernen kunnen zelf creatief gebruikmaken van de middelen. De plannen sluiten aan bij de lokale situatie. Voor Nijverdal is in 2014 overleg gevoerd over het inrichten van het budget. Het vervolg vindt plaats in 2015.

Ook kan de burger een meerjarig plan voor het dorp opstellen in de vorm van een Dorps-, Buurtschaps- en Wijkontwikkelingsplan. De inwoners van Haarle hebben onder leiding van het Plaatselijk Belang een Dorpsplanplus opgesteld. Dit dorpsplan bevat een agenda die de komende vier jaren wordt uitgevoerd.

In juli 2013 heeft de gemeenteraad ingestemd met de uitvoering van het Centrumplan Daarlerveen op basis van het concept Leerlingbouwplaats. Om het plan te kunnen realiseren is de bibliotheek aan de Gerhard Nijlandstraat aangekocht. Deze voorziening wordt opnieuw gehuisvest in de te realiseren vernieuwbouw van het dorps huis 't Trefpunt tot kulturhus. Verder komen in het gebouw voorzieningen voor passanten en vier zorgwoningen. Aangezien de begroting voor het project niet sluitend is, heeft u besloten garant te staan voor het tekort. Dit onder de voorwaarde dat de inspanningen er op gericht zijn om via het traject van subsidies of aanvullende middelen alsnog te komen tot een volledige dekking van het benodigde krediet. In september is begonnen met de bouwwerkzaamheden. In Daarle heeft 2014 in het teken gestaan van het onderzoek naar de uitvoering van het plan Daarle Centraal. Hiervoor heeft onder andere de provincie Overijssel subsidie beschikbaar gesteld.

Jaarlijks bezoeken collegeleden de vergaderingen van de plaatselijk belangen en bezoekt het college als totaal de woonservicegebieden.

Gemeentelijke adviesraden

De gemeente Hellendoorn heeft verschillende adviesraden waarin (ook) burgers zijn vertegenwoordigd. Deze raden fungeren als gesprekspartner met en geven – gevraagd en ongevraagd – adviezen aan het gemeentebestuur over verschillende aangelegenheden.

Wmo-raad

De Wmo-raad voorzag ons regelmatig van adviezen in 2014. Adviezen werden onder andere uitgebracht over integraal veiligheidsbeleid, de toegang jeugd en Wmo, kadernota's jeugd en Wmo, klachten en meldingen, invulling Wtcg en CER, huishoudelijke ondersteuning, verordeningen Wmo 2015 en verordening Jeugdhulp 2015. Ook gaf de Wmo-raad een reactie op het coalitieakkoord 2014 – 2018 "Samen aan zet" en het onderzoek ervaringen mantelzorgers. Vroegtijdige interactie met de Wmo-raad draagt bij aan het vinden van draagvlak en verbetering voor ons beleid. Wij waarderen de constructieve en betrokken wijze waarop de Wmo-raad opereert.

Cliëntenplatform Werk en Inkomen

In 2014 is het Cliëntenplatform Werk en Inkomen vijf keer bijeengekomen. Het jaar stond vooral in het teken van de Participatiewet. Het Cliëntenplatform adviseerde ons in het afgelopen jaar onder meer over de visie over het te voeren beleid. En verder over de communicatie richting de doelgroep, de tegenprestatie, de op te stellen verordeningen en het Controleplan Handhaving. Het Cliëntenplatform droeg bij aan de organisatie van een themadag voor de minima in november 2014. Daarnaast zetten organisaties en bedrijven in de gemeente Hellendoorn vanuit een gezamenlijk onderschreven visie activiteiten op om het gestelde doel 'in Hellendoorn telt iedereen mee' een stap verder te brengen. Het Cliëntenplatform heeft in oktober een nieuwe versie van het boekje 'In Hellendoorn telt iedereen mee' uitgebracht.

Overheidsparticipatie

Overheidsparticipatie is een vast onderdeel van het gemeentelijk beleidsproces, net als burgerparticipatie, waarbij de invloed van burgers op het overheidsbeleid belangrijk toeneemt. Verantwoordelijkheden zullen de komende jaren meer en meer aan de samenleving worden gegeven, waarbij de gemeente de rol van initiator en regisseur op zich neemt.

Overheidsparticipatie als werkprincipe

In 2012 is een ontwikkelagenda opgesteld met maatregelen die bijdragen aan het 'inburgeren' van overheidsparticipatie als werkwijze. Het trainingsprogramma is één van de instrumenten die het meest zichtbaar is in de organisatie. Elf collega's zijn opgeleid tot trainer en verzorgen deze training vervolgens voor ongeveer twaalf tot vijftien deelnemende collega's. Zo ook in 2014. Thema's als 'creativiteit, netwerken, wat is de juiste houding' staan in de training centraal. Daarnaast organiseerde we het afgelopen jaar twee 'stamtafels'. Dit zijn interactieve bijeenkomsten waarin collega's (vanuit verschillende functies/afdelingen) meedenken over een actueel thema. Er was een stamtafel vanuit de unit Communicatie over wat we als organisatie 'moeten' opnemen in ons sociale media beleid en een stamtafel vanuit de Griffie over de invulling van het inwerkprogramma voor de raad. Al met al activiteiten die zijn ingezet

met als doel de olievlek steeds te vergroten, zodat de werkwijze steeds meer onderdeel wordt van het DNA van een ambtenaar van de gemeente Hellendoorn.

Kwaliteit van de dienstverlening

Goede dienstverlening aan bewoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven staat hoog in het vaandel bij de gemeente Hellendoorn. Het bereikte niveau van dienstverlening staat als gevolg van de economische crisis echter wel onder druk. Hieronder geven we weer wat we het afgelopen jaar ten aanzien van de kwaliteit van de dienstverlening hebben gedaan en bereikt.

Contact met de gemeente

Inwoners kunnen op verschillende manieren contact met ons opnemen: telefonisch, per brief, via internet (www.hellendoorn.nl), per e-mail en natuurlijk fysiek in het Huis voor Cultuur en Bestuur. Wij proberen vragen altijd zo snel en efficiënt mogelijk te behandelen, want: tijdig, goed en duidelijk reageren op binnengekomen vragen, verzoeken, opmerkingen en dergelijke is ook een vorm van dienstverlening. We willen voorkomen dat een klant 'van het kastje naar de muur' wordt gestuurd. Daarom handelen we 85% van de vragen af in onze goed bereikbare frontoffice. Om dit te bereiken, zorgen we dat onze frontoffice medewerkers de meeste vragen zelfstandig kunnen beantwoorden. De software die we hier voor nodig hebben, wordt via het samenwerkingsverband Dimpact ontwikkeld.

In 2011 meldden wij voor het eerst dat de taakstelling op personeel gevolgen had voor de kwaliteitsnormen op het gebied van dienstverlening. Die trend was ook in 2014 te zien: op een aantal vlakken waren we helaas niet in staat onze kwantitatieve kwaliteitsnormen te realiseren.

Wat betreft de normen die wij onszelf hebben opgelegd met betrekking tot de dienstverlening zijn de volgende resultaten behaald in 2014:

- De gemiddelde wachttijd bij het loket Burgerzaken bedroeg 7:12 minuten, waarmee we dus helaas niet binnen de norm van een maximale wachttijd van 6 minuten gebleven zijn;
- Via een ontvangstbevestiging krijgen alle klanten die een brief of e-mail schreven concreet bericht over de duur van de afhandeling. Wij zijn er helaas niet in geslaagd om in alle gevallen post en e-mail binnen 6 weken te beantwoorden (wat wel de norm is, tenzij dit door wettelijke eisen niet mogelijk is). Afgelopen jaar lukte het ons niet om het aantal poststukken dat 'in rappel staat' terug te schroeven. Momenteel ligt dit aantal op circa 400 poststukken (2013: ca. 300). Overigens is het niet zo dat elk poststuk reactie behoeft. Daarnaast is een deel van deze stukken wel beantwoord, maar heeft de interne afhandeling nog niet plaatsgevonden.
- In deze tijden van economische recessie schenken we al enige tijd extra aandacht aan het tijdig betalen van facturen voor geleverde goederen en diensten. In 2014 zijn in totaal 9.625 facturen afgehandeld. 94% van alle facturen is binnen 30 dagen betaald. De gemiddelde doorlooptijd van een factuur was 16 dagen.

Het aantal klanten aan het loket verminderde: in 2014 werden 27.392 baliecontacten geregistreerd, tegenover 28.146 in 2013.

Digitale dienstverlening

Zie programma 2.

Beheer openbare ruimte

Er zijn in 2014 614 meldingen minder geregistreerd dan in 2013 (zie subtotaal in tabel).

In maart 2013 stapten we over op de nieuwe meldlijn, de MOR. Van gevonden voorwerpen moeten burgers sinds die tijd zelf melding doen via de gemeentelijke website.

Wanneer we de gevonden voorwerpen buiten beschouwing laten, zijn er in 2014 614 meldingen minder geregistreerd dan in 2013 (zie subtotaal in tabel).

Tabel: aantal meldingen per hoofdcategorie en realisatie normtijden afhandeling

Meldingen openbare ruimte	2013	2014
Meldingen beheer openbare ruimte		
Afval, huisvuil en reiniging	623	380
Bomen, begraafplaatsen en groen handhaving	605	673
Toezicht en Milieu	294	199
Openbare verlichting	13	5
Riolen en speelplaatsen	644	498
Verkeer, parkeren en vervoer	342	239
Wegen en paden	249	153
Totaal meldingen beheer openbare ruimte	3.279	2.665
Meldingen gevonden voorwerpen		
Gevonden voorwerpen	53	-
Verloren voorwerpen	163	-
Gevonden fietsen	67	68
Verloren fietsen	22	19
Totaal meldingen gevonden voorwerpen	305	87
Totaal meldingen openbare ruimte	3.584	2.752

* Gevonden voorwerpen worden vanaf 2014 door ons niet meer geregistreerd. Burgers moeten zelf via de website verlorenofgevonden.nl melding doen.

De daling is enigszins verklaarbaar doordat er in 2014 geen grote 'wateroverlast' problemen zijn geweest, er is nauwelijks gladheid opgetreden en de eikenprocessierups was nauwelijks aanwezig. Daarnaast kan het zo zijn dat verhoudingsgewijs steeds meer meldingen direct bij de frontoffice kunnen worden afgehandeld en daarmee niet in de registratie komen.

Bezwaar, beroep en klachten

Burgers kunnen bij de gemeente terecht als zij een bezwaar of een klacht hebben. Deze bezwaren en klachten worden door onafhankelijke commissies behandeld. Ook kunnen burgers de gemeente aansprakelijk stellen voor eventueel geleden schade. In onderstaande tabel is opgenomen hoeveel bezwaren en klachten de gemeente in 2014 behandelde.

Overzicht behandelde bezwaarschriften	2013	2014
Commissie bezwaarschriften		
ingetrokken	4	4
ongegegrond	10	16
(gedeeltelijk) gegrond	4	2
(kennelijk) niet-ontvankelijk	3	1
in behandeling	1	1
Totaal Commissie bezwaarschriften	22	24
Commissie bezwaarschriften ambtenarenzaken		
Ongegrond	-	1
Totaal Commissie bezwaarschriften ambtenarenzaken	-	1
Commissie bezwaarschriften sociale zekerheid		
ingetrokken	13	27
ongegegrond	8	18
(gedeeltelijk) gegrond *1)	19	36
(kennelijk) niet-ontvankelijk	-	10
in behandeling *3)	29	75
Totaal Commissie bezwaarschriften sociale zekerheid *2) / *4)	69	166
Klachtencommissie		
ingetrokken	1	1
ongegegrond	5	1
(gedeeltelijk) gegrond	1	-
Niet in behandeling genomen/ (kennelijk) niet-ontvankelijk	-	-
Geen oordeel	-	-
Totaal Klachtencommissie	7	2

*1) Het totaal vermeld bij het kopje (gedeeltelijk) gegrond bevat ook de bezwaarschriften waarbij een herzien besluit is genomen alvorens de commissie een advies heeft uitgebracht.

*2) Het grote aantal bezwaarschriften is het gevolg van twee beleidswijzigingen aan het einde van het jaar, nl. de invoering van een eigen bijdrage voor Wmo-hulpmiddelen en het afschaffen van de autokostenvergoeding.

*3) Het grote aantal bezwaarschriften dat nog in behandeling is, is het gevolg van de wijzigingen in de uitvoering van de hulp bij het huishouden. De besluiten hieromtrent zijn aan het einde van het jaar verstuurd.

*4) In dit totaal aantal bezwaarschriften zijn ook 37 bezwaarschriften opgenomen welke in 2013 zijn binnengekomen en in 2014 zijn afgehandeld.

Deel 4: Balans, programmarekening en toelichting

Balans, programmarekening en toelichting

Balans en toelichting

Per 31 december 2014

Inleiding

De balans is een in geld uitgedrukt overzicht van de samenstelling van de financiële positie op een bepaald tijdstip. Enerzijds staan op de balans de bronnen waar het vermogen vandaan komt, de passiva. Anderzijds staan op de balans de zaken waar dit vermogen in gestopt is, de activa. Onder de passiva staan eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (voorzieningen, langlopende leningen, kortlopende schulden). Activa zijn onder andere gebouwen, terreinen, debiteuren en liquide middelen.

Grondslagen voor waardering

Activa

Voor zover niet anders vermeld zijn de activa gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. Indien in de vervaardigingsprijs is opgenomen de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend dient te worden toegelicht dat deze rente is geactiveerd. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige levensduur.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen en/of eventuele beschikkingen over reserves voor zover het investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreft.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de (historische) verkrijgings- of de vervaardigingsprijs, onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen en eventuele investeringsbijdragen en/of eventuele beschikkingen over reserves (voor zover het investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreft).

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de uitgifteprijs van eerste uitgifte.

Financiële vaste activa

De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of de lagere marktwaarde. Kapitaalverstrekkingen, overige langlopende leningen en overige uitzettingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van eventuele aflossingen.

De bijdrage in activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage verminderd met afschrijvingen. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de nominale waarde van leningen en vorderingen verrekend.

Afschrijvingen

De afschrijvingen geschieden in principe lineair op basis van een vast percentage van de aanschafwaarde. In enkele

gevallen ook annuïtair. Bij de keuze van de afschrijvingstermijn wordt uitgegaan van de economische levensduur van de investering. Voor de belangrijkste investeringen gelden de volgende afschrijvingstermijnen:

■ immateriële vaste activa	5 jaar
■ hard- en software	4 jaar
■ vervoermiddelen	5-12,5 jaar
■ technische installaties	15 jaar
■ groot onderhoud gebouwen	20 jaar
■ wegen	25 jaar
■ riolen	15-60 jaar
■ gebouwen	40 jaar (schoolgebouwen en parkeergarage 60 jaar)

Op investeringen in de loop van het jaar wordt proportioneel afgeschreven, vanaf het moment dat het project is afgerond, voor zover de voorbereiding zich over meerdere jaren uitstrekt. De overige investeringen worden proportioneel afgeschreven vanaf het moment dat de eerste investeringen worden gedaan.

Grondexploitatie

De voorraden in de grondexploitatie worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met reeds ontvangen bedragen wegens gronduitgifte of tegen de marktwaarde; één en ander conform de notities van de commissie BBV.

Winsten op grondexploitatie worden tussentijds genomen. Hierbij wordt het principe gehanteerd dat minimaal 10% van de winst niet onttrokken mag worden voordat de exploitatie volledig is afgerond.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden op de nominale waarde van de vorderingen in mindering gebracht.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Passiva

Voor zover niet anders vermeld zijn passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat volgend uit de programmarekening.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd ter afdekking van:

- Verplichtingen of verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing kan worden geheven.

Overig

Beleidsregels toepassing WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Resultaatbepaling

Het resultaat van de jaarrekening 2014 is onder meer tot stand gekomen na het opnemen van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen in de rekening. Eén en ander is conform de besluitvorming rondom de begroting 2014, inclusief de nadien vastgestelde begrotingswijzigingen. De gevolgen van de tussentijdse toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn uiteengezet in de toelichting op de balans.

Resultaatbestemming

Het saldo van de exploitatierekening 2014 is gestort in de reserve 'Rekeningsaldo te bestemmen' en is afzonderlijk opgenomen in de balans onder het eigen vermogen.

Overige vermeldingen

Stelselwijziging

De commissie BBV heeft in november 2014 de notitie riolering uitgebracht. Met betrekking tot reserves en voorzieningen geeft de commissie aan dat er de mogelijkheid bestaat tot het hebben van drie voorzieningen en één reserve. De reserve mag alleen gevoed worden met aanbestedingsvoordelen en efficiencywinsten. Indien er sprake is van tariefsegalisatie dan dient een voorziening gevormd te worden. Aangezien dat bij ons geval is, dient de reserve per 31 december 2014 omgezet te worden naar een voorziening. Aangezien voor afval de zelfde systematiek geldt dient ook deze reserve omgezet te worden naar een voorziening.

Vanaf de jaarrekening 2014 worden investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven afzonderlijk opgenomen in de balans. Het effect op het eigen vermogen en het resultaat is nihil. De stelselwijziging is gedaan op basis van een wijziging in het BBV per 1 januari 2014. Op de balans betekent dit (voor de vergelijkende cijfers) voor 2013 een verschuiving van € 55,3 miljoen van de post materiële vaste activa met economisch nut naar de post materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Balans per 31 december 2014

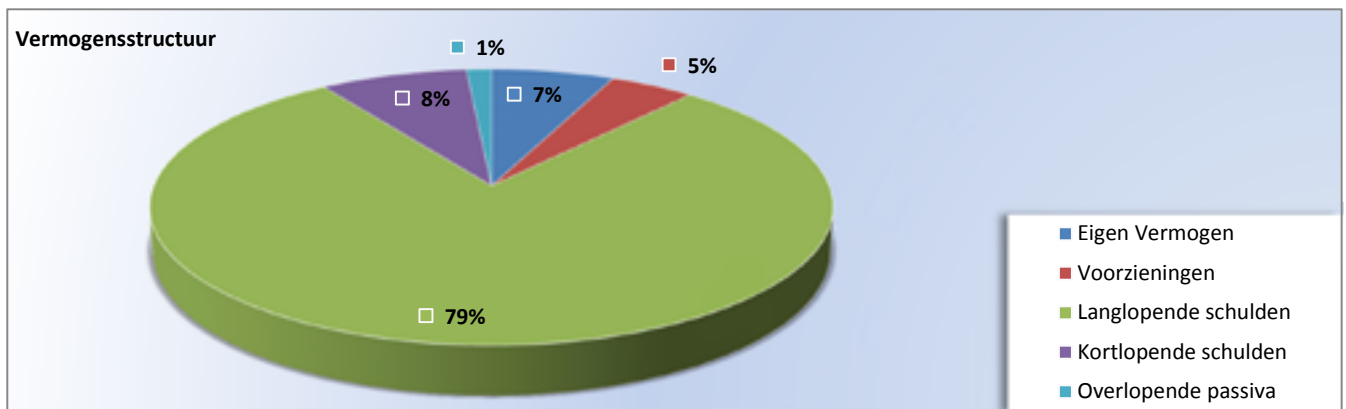
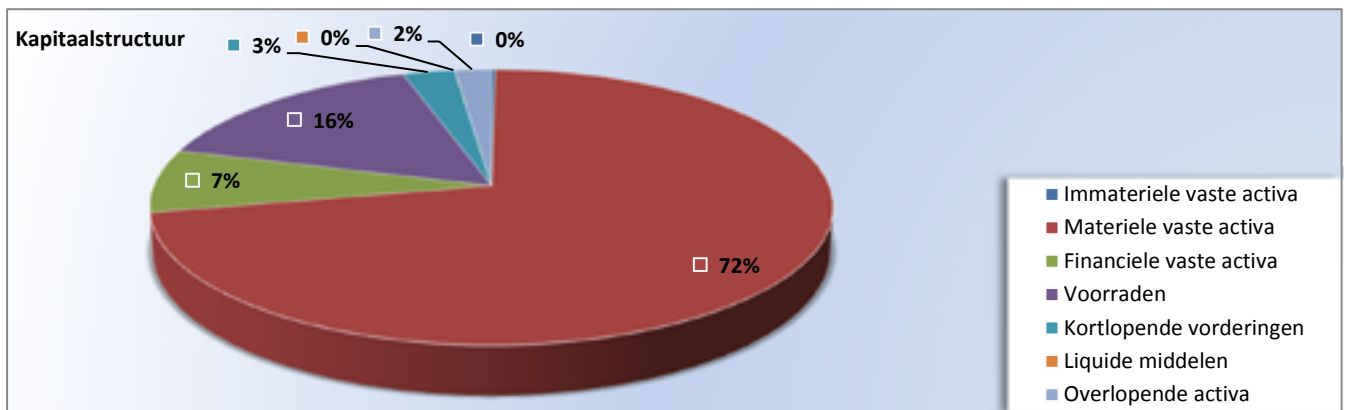
bedragen x € 1.000

Activa	31-dec-2013	31-dec-2014
Vaste Activa		
Immateriele vaste activa	376	368
Kosten sluiten van geldleningen		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	376	368
Materiele vaste activa	124.295	126.059
Investeringen in erfpacht	687	687
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	23.733	24.196
Investeringen met een economisch nut	47.656	45.839
Investeringen met een economisch nut waar een heffing tegen over staat	52.219	55.337
Financiële vaste activa	13.834	13.058
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	355	290
Kapitaalverstrekking aan verbonden partijen	178	174
Leningen aan verbonden partijen	199	199
Overige langlopende leningen u/g	13.102	12.396
Totaal vaste activa	138.505	139.486
Vlottende Activa		
Voorraden	30.080	27.763
Gereed product en handelsgoederen	13	8
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	28.570	25.899
Grond- en hulpstoffen bouwgronden	1.497	1.856
Vooruitbetalingen	-	-
Kortlopende vorderingen	4.176	4.995
Vorderingen op openbare lichamen	1.460	843
Overige vorderingen	3.669	4.767
Voorziening dubieuze debiteuren	- 953	- 615
Liquide middelen	28	35
Banksaldi	26	32
Kassaldi	2	2
Overlopende activa	4.413	3.530
Overige nog te ontvangen bedragen	3.821	3.092
Overige vooruitbetaalde bedragen	592	438
Totaal vlottende activa	38.697	36.323
Totaal Activa	177.203	175.809

bedragen x € 1.000

Passiva	31-dec-2013	31-dec-2014
Vaste passiva		
Eigen Vermogen	16.597	11.855
Resultaat boekjaar	31	187
Algemene reserves	8.979	7.139
Bestemmingsreserves	7.588	4.530
Voorzieningen	5.184	8.158
Voorzieningen	5.184	8.158
Langlopende schulden	139.919	139.167
Onderhandse leningen o/g	139.919	139.167
Totaal vaste passiva	161.701	159.181
Vlottende Passiva		
Kortlopende schulden	12.036	14.211
Opgenomen kasgeldleningen	-	5.000
Banksaldi	4.265	1.633
Overige schulden	7.771	7.578
Overlopende passiva	3.465	2.417
Ontvangen overheidsgeld met een specifiek bestedingsdoel	1.931	1.387
Overige vooruitontvangen bedragen	1.535	1.030
Totaal vlottende passiva	15.502	16.628
Totaal Passiva	177.203	175.809
Gewaarborgde geldleningen	104.545	96.622

Balansstructuur

In bovenstaande grafieken is de balansopbouw weergegeven. De kapitaalstructuur geeft aan wat de bezittingen van de gemeente zijn. Veruit het grootste deel (72%) is materiële vaste activa. Hieronder vallen onder andere gebouwen, wegen, vervoermiddelen en machines. De voorraden (16%) zijn met name de voorraden grond in de grondexploitatie. De financiële vaste activa, voor het grootste deel bestaand uit verstrekte langlopende leningen, maken voor 7% deel uit van de bezittingen.

De vermogensstructuur geeft de bronnen aan waar het vermogen vandaan komt. Een eigen vermogen van 7% (2013: 9%) van het balanstotaal geeft aan dat 7% van de activa is gefinancierd met eigen middelen en 93% met vreemd vermogen. Als verder naar de balans wordt gekeken, blijkt dat de vlottende passiva met € 16,6 miljoen, beduidend lager zijn dan de vlottende activa van € 36,3 miljoen. Dit betekent dat ruim de helft van de vlottende activa (namelijk € 19,7 miljoen) gefinancierd is met lang vermogen. Aan de ene kant is dit een nadeel omdat kasgeld goedkoper is dan langlopende leningen, aan de andere kant zijn er langlopende leningen afgesloten tegen relatief lage rentes, waardoor op lange termijn de lage rentekosten gewaarborgd blijven. Bovendien wordt met financiering middels langlopende schulden minder risico gelopen dan wanneer met kortlopend krediet wordt gefinancierd. De vlottende activa wordt voor het overgrote deel gevormd door voorraden van de grondexploitatie.

Toelichting op de balans

Vaste activa

bedragen x € 1.000

Vaste activa	Boek- waarde 1-1-2014	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrij- vingen	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12-2014
Immateriële activa	376	119	-	- 127	-	368
Materiële activa	124.295	13.237	- 4.900	- 6.340	- 232	126.059
Financiële activa	13.834	39	- 749	- 65	-	13.058
Totaal	138.505	13.395	- 5.649	- 6.532	- 232	139.486

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn kapitaaluitgaven, waar geen bezittingen tegenover staan. In de balans van de gemeente Hellendoorn zijn onder de immateriële vaste activa uitgaven verantwoord met betrekking tot onderzoek en ontwikkeling. Activering van deze uitgaven geschiedt om deze aan meerdere jaren te kunnen toerekenen.

De ontwikkeling van de boekwaarde gedurende het verslagjaar kan als volgt worden weergegeven:

bedragen x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boek- waarde 1-1-2014	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrij- vingen	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12-2014
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	376	119	-	- 127	-	368
Totaal	376	119	-	- 127	-	368

Kosten onderzoek en ontwikkeling

De investeringen inzake onderzoek en ontwikkeling betreffen € 119.000,- aan kosten welke volledig betrekking heeft op het onderzoeksprogramma VGRP.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa wordt onderscheiden in investeringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd. Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde worden niet geactiveerd. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden in principe niet geactiveerd. In het BBV is de uitzondering opgenomen om deze investeringen wel te mogen activeren, omdat gemeenten anders niet in staat zijn bepaalde investeringen in de openbare ruimte te doen. Wel is het wenselijk dergelijke investeringen op een zo kort mogelijke termijn af te schrijven.

bedragen x € 1.000

Materiële vaste activa	Boek- waarde 1-1-2014	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrij- vingen	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12-2014
Economisch nut						
Gronden en terreinen	386	1.108	- 219	33	-	1.308
Bedrijfsgebouwen	57.918	5.092	- 2.559	- 1.499	- 150	58.801
Woonruimten	924	6	- 282	- 2	- 77	569
Machines, apparaten en installaties	13.592	736	-	- 1.569	-	12.759
Vervoermiddelen	1.173	336	-	- 263	-	1.245
Erfpachtgronden	687	-	-	-	-	687
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	22.300	2.201	- 517	- 843	- 5	23.135
Overige materiele vaste activa	3.584	236	-	- 461	-	3.359
Totaal Economisch nut	100.563	9.715	- 3.577	- 4.604	- 232	101.864
Maatschappelijk nut						
Gronden en terreinen	1.025	-	-	-	-	1.025
Machines, apparaten en installaties	-	-	-	-	-	-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	22.592	3.053	- 1.234	- 1.717	-	22.694
Overige materiele vaste activa	116	469	- 89	- 19	-	477
Totaal Maatschappelijk nut	23.733	3.522	- 1.323	- 1.736	-	24.196
Totaal	124.295	13.237	- 4.900	- 6.340	- 232	126.059

Per einde boekjaar 2014 bedraagt de boekwaarde van de materiële vaste activa met een maatschappelijk nut € 24,2 miljoen (2013: € 23,7 miljoen). De boekwaarde van materiële vaste activa met een economisch nut bedraagt € 101,9 miljoen (2013: € 100,6 miljoen).

Gronden en terreinen

Tot dit onderdeel behoren onder meer gronden bestemd voor toekomstige uitbreidingen, overname van gronden uit voormalige bestemmingsplannen, terreinen bij gemeentelijke gebouwen en dergelijke. De mutaties hebben voornamelijk betrekking op de terreinen van het voormalige spoortheater, sporthal Noetsele en gronden aan de Jipkesbeltweg.

Bedrijfsgebouwen

Hiertoe behoren onder meer scholen, gebouwen ten behoeve van de sport, gebouwen voor de huisvesting van het gemeentelijke apparaat en dergelijke. De vermeerderingen hebben voornamelijk betrekking op onderwijsgebouwen (waaronder de Twijn), het Ravijn – zwem sport zorg – en de bouw van het Kulturhuus Daarlerveen. De verminderingen komen voort uit de verkoop van het voormalige spoortheater en de boekhoudkundige afwikkeling van de verkoop van de voormalige bibliotheek.

Woonruimten

Dit betreft de aan- en verkoop van woningen in het kader van het project Rijksweg 35 / Centrale strip en de Noord-zuidverbinding. De vermindering van € 282.000,- heeft te maken met de verkoop van een woning aan de Schanshekweg. De afwaardering heeft te maken met woningen aan de Schanshekweg en de Piksenweg.

Machines, apparaten en installaties

Dit heeft met name betrekking op machines van uiteenlopende aard, huis- en bedrijfscontainers, installaties voor drukriolering, automatiseringsapparatuur en dergelijke.

Vervoermiddelen

Dit betreft met name het rijdend materieel van de gemeente.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Hieronder vallen met name de investeringen verband houdend met reconstructie en aanleg van wegen, aanleg van riolering, sportterreinen, aanleg Tuinen van Nijverdal en Blokkenpark, parkeren, de Paarse Poort en particuliere exploitatieplannen.

Overige materiële vaste activa

Deze activasoort omvat voornamelijk activa welke betrekking hebben op meubilair, inrichtingskosten en overige activa.

De grote investeringen (> € 100.000,--) in 2014 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

bedragen x € 1.000					
Belangrijkste investeringen (> € 100.000)	Oorspr. krediet	Cumulatief Besteed t/m 2013	Investeringen 2014	Desinvesteringen 2014	Restant krediet
Bedrijfsgebouwen					
Scholenclustering De Twijn	5.708	1.080	3.911	- 132	849
Integraal huisvestingsplan 2014	501	-	304	-	197
Vervanging puien Prinses Beatrixschool	536	-	536	-	-
Kulturhuus Daarlerveen	75	65	270	- 191	- 69
Machines, apparaten en installaties					
Automatisering 2014 uitbreiding en vervanging	355	-	398	-	- 43
Vervoermiddelen					
Aanschaf tractiemiddelen 2014	230	-	134	-	96
Vervangen veegmachine 2014	125	-	112	-	13
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken					
De Tuinen van Nijverdal	255	- 140	980	- 475	- 110
Rioleringen	5.684	2.819	2.062	-	803
Aanleg stationsomgeving Zuid	1.326	844	351	-	131
Groene Mal - Vervolgfase	395	97	131	- 291	458
Inrichting park de Blokken	197	67	144	2	- 16
Paarse Poort	147	3	357	- 168	- 45
Rijksweg 35	4.313	4.075	320	- 127	45
Noordzuidverbinding	1.388	674	578	-	136
Overige materiele vaste activa					
Basisregistratie grootschalige topografie	110	-	143	-	- 33
Uitvoeringsprogramma openbare verlichting buitengebied	665	13	384	-	268
Totaal	22.010	9.597	11.115	- 1.382	2.680

De negatieve restantkredieten worden gedekt uit andere kredieten (Automatisering 2014 uit budget automatisering 2015, basisregistratie topografie uit budget basisregistratie topografie 2015) of inkomsten die nog ontvangen moeten worden (Kulturhuus Daarlerveen, tuinen van Nijverdal, park de Blokken, Paarse Poort).

Financiële vaste activa

Onder de financiële vaste activa worden voornamelijk de deelnemingen en de verstrekte geldleningen verantwoord.

bedragen x € 1.000						
Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2014	Vermeerderingen	Verminderingen	Aflossingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2014
Bijdragen aan activa en eigendom derden	355	-	-	- 65	-	290
Leningen aan deelnemingen	292	-	-	-	-	292
Overige langlopende leningen	13.102	39	- 745	-	-	12.396
Kapitaalverstrekking aan deelneming	121	-	- 4	-	-	117
Kapitaalverstrekking gemeensch. regelingen	57	-	-	-	-	57
Voorzieningen	- 93	-	-	-	-	- 93
Totaal	13.834	39	- 749	- 65	-	13.058

Bijdragen aan activa / eigendommen van derden

De mutatie in boekjaar 2014 betreft € 65.000,- aan reguliere afschrijvingen op reeds verstrekte bijdragen.

Verstrekte geldleningen

bedragen x € 1.000

Verstrekte leningen	Oorspr. Bedrag	Rente %	Begin looptijd	Einde looptijd	Boekwaarde 1-1-2014	Opname 2014	Aflossing 2014	Boekwaarde 31-12-2014
Rentedragend Woningcorporaties								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Rentedragend Woningcorporaties	-				-	-	-	-
Rentedragend Overig								
Hypothecaire geldleningen ambtenaren	-	div	div	div	11.864	143	- 717	11.290
Startersleningen	-	div	div	div	850	169	- 139	880
Bunga Tandjung	85	3,8%	2010	2025	72	-	- 9	63
Grootboek nationale schuld	16	-	-	-	16	-	-	16
Enexis	389	4,7%	2009	2019	184	-	-	184
Totaal Rentedragend Overig	490				12.986	312	- 865	12.433
Renteloos								
Larcom	113	0,0%	2006	2016	34	-	- 11	23
BBZ-leningen	-	0,0%	-	-	242	- 274	170	138
Fietsplan personeel	-	0,0%	-	-	39	-	- 38	1
Totaal Renteloos	113				315	- 274	121	162
Totaal	603				13.301	38	- 744	12.595

De langlopende geldleningen hebben vooral betrekking op verstrekte hypothecaire geldleningen aan ambtenaren in vaste dienst van de gemeente. Er is in 2014 voor een bedrag van € 0,7 miljoen afgelost. In verband met renteomzetting is er een vermeerdering van € 0,1 miljoen aan leningen (betalingsregeling). De totaal uitstaande leningenportefeuille inzake personeelshypotheek bedraagt per einde 2014 € 11,3 miljoen. Vanaf 1 januari 2009 is het bij wet verboden hypothecaire geldleningen aan ambtenaren te verstrekken. De contracten die zijn afgesloten voor 1 januari 2009 blijven gehandhaafd. In 2007 is een regeling voor startersleningen opgezet. Eind 2014 staat voor € 0,9 miljoen aan startersleningen uit. De leningen die worden verstrekt in het kader van de BBZ worden hier ook verantwoord.

Kapitaalverstrekking

De kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen betreft de bijdrage in het kapitaal van de Stadsbank Oost-Nederland. De kapitaalverstrekking aan deelnemingen hebben betrekking op de aandelen van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Vitens NV, Wadinko en deelnemingen die zijn ontstaan uit de verkoop van Essent NV, waaronder Enexis, en zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De aandelen zijn ultimo 2014 in het bezit van de gemeente Hellendoorn. Het dividend wordt verantwoord in het jaar van ontvangst. Voor verdere informatie wordt verwezen naar paragraaf 5 verbonden partijen.

Vlottende activa

bedragen x € 1.000

Vlottende Activa	31-dec-2013	31-dec-2014
Voorraden	30.080	27.763
Kortlopende vorderingen	4.176	4.995
Liquide middelen	28	35
Overlopende activa	4.413	3.530
Totaal	38.697	36.323

Vorraden

bedragen x € 1.000

Vorraden	31-dec-2013	31-dec-2014
Gereed product en handelsgoederen		
Voorraad magazijngoederen onderhoud en wegbeheer	13	8
Totaal Gereed product en handelsgoederen	13	8
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie		
Vorraden in exploitatie bouwgronden	66.074	46.954
Kosten grondaankopen	- 1.576	- 1.484
Kosten planschade	- 229	- 211
Kosten bouwrijpmaken	- 17.466	- 13.048
Kosten voorbereiding en toezicht	- 2.026	- 1.432
Rentekosten	- 12.327	- 6.845
Duurzaam bouwen	- 292	-
Exploitatieresultaat	- 1.668	4.848
Voorziening voorraden in exploitatie bouwgronden	- 1.920	- 2.883
Totaal Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	28.570	25.899
Grond- en hulpstoffen bouwgronden		
Voorraad grond niet in exploitatie (verspreide percelen)	287	162
Vorraden niet in exploitatie bouwgronden	8.818	10.514
Voorziening voorraden niet in exploitatie bouwgrond	- 7.607	- 8.442
Vorraden niet in expl bouwgronden afwaardering	-	- 369
Voorraad grond niet in expl verspr perc afwaarder	-	- 9
Totaal Grond- en hulpstoffen bouwgronden	1.497	1.856
Totaal	30.080	27.763

De voorraden hebben overwegend betrekking op gronden en onderhanden werken in de sfeer van de grondexploitatie. Daarnaast is nog sprake van een klein bedrag aan voorraden grond- en hulpstoffen, dat betrekking heeft op voorraden benzine en olie, welke nog afzonderlijk worden bijgehouden.

bedragen x € 1.000

Voorraad bouwgrond niet in exploitatie	Bruto oppervlakte (in m2)	2013	2014
Balans per 1 januari	110.658	9.400	9.662
Toename			
Inbreng en verwerving gronden	11.492	-	2.414
Diverse voorbereidingskosten	-	53	47
Rentebijbeschrijving	-	245	175
Totaal toename	11.492	298	2.636
Afname			
Verkopen en overboekingen naar exploitatie	- 6.555	- 28	- 1.622
Afwaarderen	-	- 8	- 378
Afsluiten complexen	-	-	-
Totaal afname	- 6.555	- 36	- 2.000
Balans per 31 december excl. voorziening hertaxatie	115.595	9.662	10.298
Voorziening			
Voorziening hertaxatie		- 7.607	- 8.442
Balans per 31 december incl. voorziening	115.595	2.055	1.856

bedragen x € 1.000

Voorraad bouwgrond in exploitatie	Netto oppervlakte (in m2)	2013	2014
Balans per 1 januari	342.436	29.007	29.932
Toename			
Grondverwerving	-	-	-
Diverse voorbereidingskosten		292	556
Rentebijbeschrijving		992	1.023
Totaal toename	-	1.284	1.579
Afname			
Opbrengst verkopen	-	- 129	- 269
Uit exploitatie nemen	- 11.492	-	- 2.413
Afsluiten complexen en overige bijdragen		- 230	- 47
Totaal afname	- 11.492	- 359	- 2.729
Balans per 31 december vóór reservering	330.944	29.932	28.782
Voorziening			
Voorziening toekomstige verliezen		- 1.920	- 2.883
Balans per 31 december incl. voorziening	330.944	28.012	25.899

Voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties

Aan de meeste grondexploitaties zijn bepaalde financiële risico's verbonden. Indien tekorten worden voorzien op gronden die reeds in exploitatie zijn genomen, dan wordt hiervoor een bedrag opgenomen in de voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties. De stand van de voorziening bedraagt per ultimo 2014 € 11,3 miljoen ten opzichte van € 9,5 miljoen in 2013. .

Kortlopende vorderingen

bedragen x € 1.000

Kortlopende vorderingen	31-dec-2013	31-dec-2014
Vorderingen op openbare lichamen		
Debiteuren Openbare Lichamen	1.460	843
Totaal Vorderingen op openbare lichamen	1.460	843
Overige vorderingen		
Belastingdebiteuren gecombineerde aanslag	444	479
Debiteuren algemeen	1.245	2.283
Debiteuren bijstandsverlening	958	968
Debiteuren nog te ontvangen	833	517
Verzekeringspremies	-	150
Rekening Courant SVN (Startersleningen)	188	369
Totaal Overige vorderingen	3.669	4.767
Voorziening dubieuze debiteuren		
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	- 463	- 255
Voorziening dubieuze debiteuren WWB	- 490	- 360
Totaal Voorziening dubieuze debiteuren	- 953	- 615
Totaal	4.176	4.995

De vorderingen op derden zijn toegenomen ten opzichte van het afgelopen jaar.

Overeenkomstig voorgaand jaar is de voorziening voor dubieuze debiteuren WWB op statische wijze bepaald. Per openstaande vordering is het risico van oninbaarheid ingeschat en op basis hiervan is de voorziening voor dubieuze debiteuren verantwoord.

De voorziening dubieuze debiteuren algemeen is met ingang van dienstjaar 2014 voor het eerst bepaald over het totaal openstaand saldo. In voorgaande jaren werd per post c.q. debiteur bepaald of het zinvol was een voorziening te treffen. Voor belastingdebiteuren werd geen voorziening getroffen. In overleg met de accountant is besloten om de voorziening dubieuze debiteuren via 2 methodieken vast te stellen:

1. Statische bepaling
Gekeken is naar debiteuren met een openstaand saldo van € 25.000,-- of hoger waarvan op dit moment de verwachting is dat (een deel van) de vordering niet verhaalbaar is.
2. Dynamische bepaling
Betreft het openstaand saldo per dienstjaar (minus het saldo dat meegenomen is bij de statische bepaling). Van dit openstaand saldo is een percentage meegenomen in de voorziening. De percentages zijn gebaseerd op algemeen gebruikte percentages.

1999 t/m 2010:	100%	dubieus
2011:	75%	dubieus
2012:	50%	dubieus
2013:	25%	dubieus

Tevens is overleg gevoerd met de accountant over de voeding van de voorziening dubieuze debiteuren: Belastingdebiteuren worden gesplitst in een deel dat ten laste komt van de afvalstoffenheffing en een deel rioolheffing. Hierbij wordt rekening gehouden met de verdeelsleutel voor bedrijven en particulieren. Daarnaast komt een deel ten laste van de algemene middelen (programma 13). De overige debiteuren komen volledig ten laste van de algemene middelen (programma 13).

In totaal is voor een bedrag van € 615.000,-- aan dubieuze vorderingen opgenomen.

Liquide middelen

bedragen x € 1.000

Liquide middelen	31-dec-2013	31-dec-2014
Banksaldi	26	32
Kassaldi	2	2
Totaal	28	35

De liquide middelen laten per saldo ultimo 2014 een negatieve stand zien van € 1,6 miljoen (2013: € 4,2 miljoen negatief). De positieve saldi per eind 2014 (€ 0,04 miljoen) zijn verantwoord onder liquide middelen en de negatieve saldi van € 1,6 miljoen zijn opgenomen onder de balanspost kortlopende schulden.

Overlopende activa

bedragen x € 1.000

Overlopende activa	31-dec-2013	31-dec-2014
Overige nog te ontvangen bedragen	3.821	3.092
Overige vooruitbetaalde bedragen	592	438
Totaal	4.413	3.530

Overlopende activa zijn lasten die in 2014 als uitgave zijn geboekt, maar die feitelijk tot 2015 of latere jaren behoren. Daarnaast bestaat overlopende activa ook uit baten die in 2014 als bate zijn geboekt, maar die pas in 2015 of later daadwerkelijk tot een ontvangst zullen leiden.

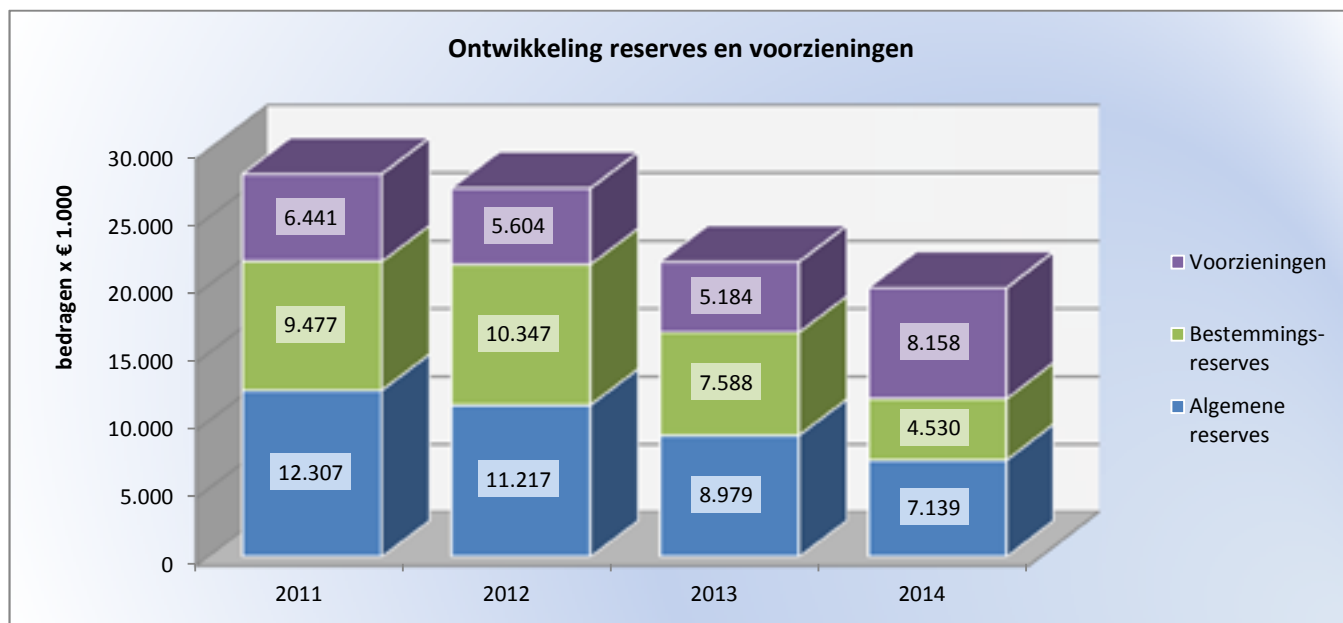
Vaste passiva

bedragen x € 1.000

Vaste passiva	31-dec-2013	31-dec-2014
Eigen Vermogen	16.597	11.855
Voorzieningen	5.184	8.158
Langlopende schulden	139.919	139.167
Totaal	161.701	159.181

Ontwikkeling gemeentelijke reserves en voorzieningen

In 2014 is de totale positie van reserves en voorzieningen afgenomen met een bedrag van circa € 1,8 miljoen, waarmee het totaal van de reserves en voorzieningen uitkomt op € 20,0 miljoen (2013: € 21,8 miljoen). De reservepositie, inclusief voorzieningen, over de afgelopen jaren laat een dalende trend zien.

Eigen vermogen / reserves

bedragen x € 1.000

Reserves	Saldo 1-1-2014	Stortin- gen	Afschrijving activa	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2014
Rekeningsaldo	31	187	-	- 31	187
Algemene Reserve	8.979	829	-	- 2.669	7.139
Bestemmingsreserves	7.588	6.682	-	- 9.740	4.530
Totaal	16.597	7.697	-	- 12.439	11.855

De algemene reserves zijn reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven. De daarin vastgelegde middelen kunnen dan ook nog vrijelijk worden ingezet. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan reeds een concrete bestemming is gegeven. Dit betekent dat de uiteindelijke bestedingsrichting reeds nadrukkelijk is aangegeven. Deels is dat gebeurd op basis van wet- en regelgeving of afspraken met andere overheden of maatschappelijke organisaties.

bedragen x € 1.000

Reserves	Saldo 1-1-2014	Stortin- gen	Afschrijving activa	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2014
Rekeningsaldo					
Rekeningsaldo te bestemmen	31	187	-	- 31	187
Totaal Rekeningsaldo	31	187	-	- 31	187
Algemene Reserve					
Vrij aanwendbare Reserve	1.215	501	-	- 194	1.522
Financieringsreserve	3.693	165	-	- 629	3.229
Bufferreserve	4.071	163	-	- 1.846	2.388
Totaal Algemene Reserve	8.979	829	-	- 2.669	7.139
Bestemmingsreserves					
Reserve inzameling en verwerking afval	2.389	124	-	- 2.513	-
Reserve rioleringen	912	36	-	- 948	-
Reserve Wmo	1.182	5.850	-	- 5.340	1.691
Reserve Salomonsonhuis / zorgpunt	164	-	-	-	164
Reserve bijzondere bijstand	-	27	-	-	27
Reserve WWB	246	167	-	- 246	167
Reserve groenrenovaties	94	-	-	-	94
Reserve duurzaam bouwen	-	-	-	-	-
Reserve 1/3-regeling accommodatiebeleid	105	50	-	-	155
Reserve kunst	21	0	-	- 8	13
Reserve rood-voor-rood	54	9	-	-	63
Reserve WOP de Blokken	1.893	211	-	- 268	1.835
Reserve reconstructie plattelandsvernieuwing	228	1	-	- 33	195
Reserve wachtgelden huidige wethouders	300	100	-	- 382	18
Reserve sociaal domein	-	106	-	-	106
Totaal Bestemmingsreserves	7.588	6.682	-	- 9.740	4.530
Totaal	16.597	7.697	-	- 12.439	11.855

Ultimo 2014 kent de gemeente Hellendoorn een drietal algemene reserves, met een totaalsaldo van € 7,1 miljoen (2013: € 9,0 miljoen). In vergelijking met het afgelopen jaar is de stand van deze reserves (per saldo) met € 1,9 miljoen afgenomen bestaande uit stortingen van € 0,8 miljoen en onttrekkingen ter hoogte van € 2,7 miljoen.

Stortingen (€ 0,8 miljoen)

- Rentetoerekening van € 0,4 miljoen;
- Storting van het bedrag dat in 2013 onttrokken is als gevolg van een nadelig saldo van de meicirculaire gemeentefonds voor € 0,3 miljoen;
- Conform de begroting (swijzigingen) 2014 is € 0,1 miljoen toegevoegd aan de vrij aanwendbare reserve.

Onttrekkingen (€ 2,7 miljoen)

- Een onttrekking aan de bufferreserve van € 1,9 miljoen in verband met het afwaarderen van gronden;
- Een onttrekking aan de financieringsreserve van circa € 0,4 miljoen ten gunste van de extra afschrijving in verband met het opheffen van de reserve strategische projecten;
- Het vaste rentebedrag van € 0,2 miljoen uit de financieringsreserve ten gunste van de exploitatie;
- Onttrekking van middelen die voorgaande jaren van de provincie zijn ontvangen (en gestort) als bijdrage voor de woningbouw van € 0,1 miljoen;
- Conform de begroting (swijzigingen) 2014 is € 0,1 miljoen onttrokken aan de vrij aanwendbare reserve.

Eind 2014 kent de gemeente Hellendoorn 13 bestemmingsreserves. Bij de vaststelling van de jaarrekening worden drie reserves opgeheven. In de nota reserves en voorzieningen is al aangegeven dat de reserve duurzaam bouwen wordt opgeheven. Daarnaast vervallen de reserves riolering en afval zoals eerder aangegeven. Het totaalsaldo van de bestemmingsreserves bedraagt € 4,5 miljoen (2013: € 7,6 miljoen). De afname van het saldo bedraagt derhalve € 3,1 miljoen en kan als volgt worden verklaard:

Stortingen (€ 6,7 miljoen)

- Een storting van € 5,8 miljoen in de reserve Wmo uit hoofde van bestaand beleid (zie ook onttrekkingen);
- Een storting van € 0,2 miljoen in de reserve Wet Werk en Bijstand in verband met de egalisatie van de BBZ;
- Een storting van € 0,1 miljoen in de reserve inzameling en verwerking afval ter egalisatie van de kosten en opbrengsten van de afvalinzameling en -verwerking;
- Een storting van € 0,1 miljoen in de reserve wachtgelden huidige wethouders;
- Een storting van € 0,2 miljoen in de reserve WOP de Blokken;
- Een storting van € 0,1 miljoen in de (nieuwe) reserve sociaal domein;
- Diverse kleinere stortingen ten gunste van de bestemmingsreserves van in totaal € 0,2 miljoen.

Onttrekkingen (€ 9,7 miljoen)

- Conform de systematiek van voorgaande jaren is voor circa € 5,3 miljoen onttrokken aan de reserve Wmo (zie ook stortingen);
- Een onttrekking van € 2,5 miljoen aan de reserve inzameling en verwerking afval aangezien deze reserve een voorziening moet worden per jaareinde;
- Een onttrekking van € 0,9 miljoen aan de reserve rioleringen aangezien deze reserve een voorziening moet worden per jaareinde;
- Een onttrekking aan de reserve wachtgelden huidige wethouders van € 0,4 miljoen ten gunste van de voorziening wachtgelden oud-wethouders;
- Een onttrekking aan de reserve Wet Werk en Bijstand van € 0,2 miljoen, ter egalisatie van de hogere kosten binnen het product;
- Een onttrekking van € 0,3 miljoen aan de reserve WOP de Blokken ter dekking van kapitaallasten;
- Diverse kleinere onttrekkingen ten laste van de bestemmingsreserves van in totaal € 0,1 miljoen.

Voorzieningen

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Saldo 1-1-2014	Stortin- gen	Aanwen- dingen	Vrijval	Saldo 31-12-2014
Voorziening van derden verkregen middelen	581	3.325	- 67	- 35	3.804
Voorzieningen personeel	3.386	624	- 261	- 194	3.554
Overige voorzieningen	1.217	-	- 185	- 232	801
Totaal	5.184	3.948	- 513	- 461	8.158

Voorzieningen zijn over het algemeen gevormd voor verplichtingen, verliezen of te verwachten tegenvallers waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs valt in te schatten. Kenmerkend voor een voorziening is dat de hoogte afgestemd moet zijn op de omvang van de achterliggende verplichtingen of verliezen.

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Saldo 1-1-2014	Stortin- gen	Aanwen- dingen	Vrijval	Saldo 31-12-2014
Voorziening van derden verkregen middelen					
Voorziening ISV	466	-	-	-	466
Voorziening parkeerbeleid	16	-	- 1	- 2	13
Voorziening participatiefonds	100	-	- 66	- 34	-
Voorziening egalisatie rioolheffing	-	812	-	-	812
Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	-	2.513	-	-	2.513
Totaal Voorziening van derden verkregen middelen	581	3.325	- 67	- 35	3.804
Voorzieningen personeel					
Voorziening APPA	3.127	268	- 100	-	3.295
Voorziening wachtgelden oud-wethouders	57	356	- 153	-	259
Voorziening wachtgelden voormalig personeel	202	-	- 8	- 194	-
Totaal Voorzieningen personeel	3.386	624	- 261	- 194	3.554
Overige voorzieningen					
Voorziening privatisering was- en kleedruimten	1.215	-	- 183	- 232	800
Voorziening tekorten SW-bedrijven	2	-	- 1	-	1
Totaal Overige voorzieningen	1.217	-	- 185	- 232	801
Totaal	5.184	3.948	- 513	- 461	8.158

Ultimo boekjaar 2014 zijn er in de jaarrekening van de gemeente Hellendoorn 9 voorzieningen (2013 10). In de nota reserves en voorzieningen is al aangegeven dat de voorziening participatiefonds wordt opgeheven. Zoals eerder aangegeven zijn de voorzieningen egalisatie rioolheffing en egalisatie afvalstoffenheffing nieuw. Het totaalsaldo van de voorzieningen bedraagt € 8,2 miljoen (2013: € 5,2 miljoen). De toename van € 3,0 miljoen bestaat uit stortingen van € 4,0 miljoen, € 0,5 aanvullingen en een vrijval van € 0,5 miljoen.

Conform artikel 55 lid 1 van de BBV dient de aard van de voorzieningen te worden toegelicht in de jaarrekening. Hierna hebben wij deze toegelicht voorzover ze ultimo 2014 groter zijn dan € 0,1 miljoen of de mutatie in het jaar 2014 groter is dan € 0,1 miljoen.

Voorziening ISV

In deze voorziening worden de ontvangen bijdragen uit het stadsvernieuwingsfonds gestort. Verplichtingen uit projecten worden er uit voldaan. Aanwending van de gelden van derden is gebonden. Dit jaar is er niets onttrokken.

Voorziening egalisatie rioolheffing

De voorziening is gevormd uit de ontvangen rioolheffing en dient in principe ter egalisatie. De jaarlijkse kosten van het beheer en onderhoud van rioleringen fluctueren dermate per jaar, dat geen rechtstreekse kostendekking uit de rioolheffingen kan worden verwacht. De rioolheffing die de burger moeten betalen zou geen gestage lijn volgen, maar erg fluctueren.

Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing

De jaarlijkse kosten van afvalinzameling en -verwerking fluctueren dermate per jaar, dat geen rechtstreekse kostendekking uit de afvalstoffenheffing kan worden verwacht. De heffing die de burger zou moeten betalen zou geen gestage lijn volgen, maar erg fluctueren. De voorziening is gevormd uit de ontvangen afvalstoffenheffing en dient in principe ter egalisatie.

Voorziening APPA

De voorziening APPA is gevormd voor de pensioenverplichtingen van (oud) wethouders van de gemeente Hellendoorn. Conform actuariële berekeningen is een storting van € 268.000,- opgenomen ten gunste van deze voorziening, terwijl er voor € 100.000,- is onttrokken aan de voorziening.

Bij de berekening van de voorziening is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- Sterftetabel GBM/GBV 07-12;
- Leeftijdsterugstelling vrouw: 6 jaar;
- Leeftijdsterugstelling man: 5 jaar;
- Rekenrente 2,8%;
- Pensioenleeftijd 65 jaar.

Voorziening wachtgelden oud-wethouders

De voorziening wachtgelden oud-wethouders is gevormd voor de wachtgeldverplichtingen voor oud-wethouders. Ultimo 2014 is de stand van de voorziening € 259.000,--. Dit is gebaseerd op de toekomstige wachtgeldverplichtingen.

Er is € 153.000,-- onttrokken aan de voorziening en € 356.000,-- gestort, waarvan € 352.000,-- uit de reserve wachtgelden huidige wethouders.

Voorziening wachtgelden voormalig personeel

Deze voorziening is ingesteld om de kosten van voormalig personeel te dekken. In 2014 zijn de kosten over 2014 (€ 8.000,--) aan de voorziening onttrokken. Daarnaast is bekend geworden dat de aanspraken op de voorziening zijn komen te vervallen. Het restant van de voorziening van € 194.000,-- valt daarmee vrij ten gunste van de algemene middelen en hoort conform bestaand beleid gestort te worden in de vrij aanwendbare reserve.

Voorziening privatisering was- en kleedruimten

Deze voorziening is ingesteld op het moment dat was- en kleedruimten zijn geprivatiseerd. Afspraak hierbij is dat accommodaties na 20 jaar op kosten van de gemeente kunnen worden gerenoveerd. De voorziening is op eindwaarde gewaardeerd en jaarlijks wordt de begrote index voor het boekjaar aangepast aan de werkelijke index. In 2014 heeft voetbalvereniging DES verzocht om haar deel (€ 183.000,-- in 2014) van de voorziening vervroegd uitbetaald te krijgen. Dit is gehonoreerd. Omdat de voorziening op eindwaarde is gebaseerd, is de voorziening op basis van de bijgestelde index verlaagd met € 232.000,--. De totale resterende kosten worden berekend op circa € 0,8 miljoen.

bedragen x € 1.000

Geactiveerde voorzieningen	Saldo 1-1-2014	Stortin- gen	Aanwen- dingen	Vrijval	Saldo 31-12-2014
Geactiveerde voorzieningen					
Voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie	9.527	4.405	-	- 2.607	11.325
Voorziening op Vordering verkoop Vennootschap	93	-	-	-	93
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	463	184	- 317	- 75	255
Voorziening dubieuze debiteuren WWB	490	-	-	- 130	360
Totaal Geactiveerde voorzieningen	10.573	4.589	- 317	- 2.812	12.033
Totaal	10.573	4.589	- 317	- 2.812	12.033

Langlopende schulden

bedragen x € 1.000

Langlopende schulden	31-dec-2013	31-dec-2014
Onderhandse leningen o/g	139.919	139.167
Totaal	139.919	139.167

De langlopende schuld betreft leningen aangetrokken ter invulling van de eigen financieringsbehoefte. Ultimo 2014 was daarmee een bedrag gemoeid van € 139,2 miljoen (2013: € 139,9 miljoen). In 2014 is één geldlening opgenomen van € 14,0 miljoen met een looptijd van 10 jaar tegen een rentepercentage van 1,21.

De opgenomen onderhandse leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

Opgenomen leningen	Oorspr. Bedrag	Rente %	Rente Bedrag	Begin looptijd	Einde looptijd	Looptijd (jaren)	Boekwaarde 1-1-2014	Opname 2014	Aflossing 2014	Boekwaarde 31-12-2014
Leningen Woningcorporaties										
n.v.t.	-						-	-	-	-
Totaal Leningen Woningcorporaties	-						-	-	-	-
Leningen overig										
BNG	3.630	6,04%	79	1998	2023	25	1.452	-	- 145	1.307
BNG	5.672	5,46%	113	1998	2023	25	2.269	-	- 227	2.042
BNG	5.000	4,92%	50	2002	2017	15	1.333	-	- 333	1.000
BNG	35.000	5,26%	1.034	2003	2028	25	21.000	-	- 1.400	19.600
Waterschapsbank	7.000	4,20%	101	2004	2019	15	2.800	-	- 467	2.333
ASN-Bank	6.500	3,33%	23	2005	2015	10	1.300	-	- 650	650
BNG	32.000	3,68%	846	2006	2031	25	23.040	-	- 1.280	21.760
Waterschapsbank	7.000	4,36%	104	2007	2017	10	2.800	-	- 700	2.100
Waterschapsbank	5.000	4,67%	233	2008	2028	20	5.000	-	-	5.000
BNG	5.000	4,68%	234	2008	2028	20	5.000	-	-	5.000
BNG	5.000	4,70%	235	2008	2028	20	5.000	-	-	5.000
BNG	5.000	4,71%	236	2009	2029	20	5.000	-	-	5.000
BNG	5.000	4,58%	101	2008	2018	10	2.500	-	- 500	2.000
BNG	9.000	2,66%	24	2009	2014	5	1.800	-	- 1.800	-
BNG	10.000	4,04%	325	2010	2030	20	8.500	-	- 500	8.000
Waterschapsbank	10.000	2,45%	164	2010	2020	10	7.000	-	- 1.000	6.000
Waterschapsbank	7.500	3,38%	179	2011	2021	10	6.000	-	- 750	5.250
BNG	10.000	4,54%	394	2011	2031	20	9.000	-	- 500	8.500
BNG	10.000	4,70%	418	2012	2032	20	9.125	-	- 500	8.625
BNG	20.000	1,00%	183	2013	2018	5	20.000	-	- 4.000	16.000
BNG	14.000	1,21%	57	2014	2024	10	-	14.000	-	14.000
Totaal Leningen overig	217.302		5.133				139.919	14.000	- 14.752	139.167
Totaal	217.302		5.133				139.919	14.000	- 14.752	139.167

Door de opname van een langlopende lening van € 14,0 miljoen en aflossingen van € 14,7 miljoen is de langlopende schuld gedaald met € 0,7 miljoen.

bedragen x € 1.000

Netto langlopende schuld	31-dec-2013	31-dec-2014
Opgenomen langlopende geldleningen	139.919	139.167
Verstreckte langlopende geldleningen	- 13.301	- 12.595
Totaal	126.618	126.572

De netto schuld komt steeds vaker naar voren als kengetal. Ook de provincie vraagt hierom. Daarom wordt vanaf deze jaarrekening gecommuniceerd over de netto langlopende schuld. Dit geeft een beter beeld dan de opgenomen geldleningen, aangezien een deel van die leningen weer verstrekt is aan andere partijen of hypothecaire leningen.

Vlottende passiva

bedragen x € 1.000

Vlottende Passiva	31-dec-2013	31-dec-2014
Kortlopende schulden	12.036	14.211
Overlopende passiva	3.465	2.417
Totaal	15.502	16.628

Kortlopende schulden

bedragen x € 1.000

Kortlopende schulden	31-dec-2013	31-dec-2014
Opgenomen kasgeldleningen	-	5.000
Banksaldi	4.265	1.633
Overige schulden	7.771	7.578
Totaal	12.036	14.211

De hoogte van de kortlopende schulden is in vergelijking met voorgaand jaar toegenomen met € 2,2 miljoen. Deze toename betreft met name de opname van een kasgeldlening van € 5,0 miljoen, een lager negatief banksaldo (€ 2,7 miljoen) en een lager crediteurensaldo van € 0,1 miljoen.

Overlopende passiva

bedragen x € 1.000

Overlopende passiva	31-dec-2013	31-dec-2014
Ontvangen overheidsgeld met een specifiek bestedingsdoel	1.931	1.387
Overige vooruitontvangen bedragen	1.535	1.030
Totaal	3.465	2.417

Overlopende passiva zijn baten die in 2014 als baten zijn geboekt, maar die feitelijk tot 2015 of latere jaren behoren. Daarnaast bestaat overlopende passiva uit lasten die in 2014 als lasten zijn geboekt, maar die pas in 2015 of later daadwerkelijk tot een betaling zullen leiden.

Overige toelichtingen

Schatkistbankieren

In 2014 is het schatkistbankieren verplicht geworden. In onderstaand overzicht is aangegeven wat het drempelbedrag is dat buiten de schatkist gehouden mag worden en welke bedrag de gemeente Hellendoorn gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist heeft gehouden.

bedragen x € 1.000

Schatkistbankieren		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
(1a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	34.943	12.006	9.156	15.686
(1b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(1) = (1a) / (1b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	388	132	100	171
Drempelbedrag					
(2a)	Begrotingstotaal verslagjaar	85.782	85.782	85.782	85.782
(2b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	85.782	85.782	85.782	85.782
(2c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-	-	-	-
(2) = (2b)*0,75% + (2c)*0,2% met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	643	643	643	643
(3a) = (2) > (1)	Ruimte onder het drempelbedrag	255	511	544	473
(3b) = (1) > (2)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Aandelen Twence

Door de Regioraad is besloten dat de aandelen in Twence B.V. (819.000 stuks) door Twence Beheer B.V. worden overgedragen aan de Regio Twente. De aandelen worden gesplitst in 819 stuks tijdelijk winstdelende preferente aandelen en 818.181 gewone aandelen A. Tevens heeft de Regioraad besloten dat de Regio zelf de 819 tijdelijk winstdelende preferente aandelen behoudt en de 818.181 gewone aandelen A overdraagt aan de deelnemende gemeenten.

De aanvaarding van de aandelenstroom heeft volgens notariële akte in 2011 plaatsgevonden. Er staan geen geldstromen of andere kosten tegenover. De verkrijgingsprijs is daarmee nihil. Het BBV schrijft ten aanzien van het activeren van deelnemingen voor dat hier de historische kostprijs of lagere marktwaarde dient te worden gehanteerd. Bij de gemeenten komen derhalve de aandelen voor nihil op de balans. Om wel een volledig beeld te krijgen van het bezit van de gemeenten dient door de gemeenten jaarlijks als toelichting op de balans melding gemaakt te worden van het aantal en soort aandelen dat men heeft. Hellendoorn bezit 46.795 gewone aandelen A.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Per 31 december 2014 bestonden de volgende, niet in de balans van de gemeente Hellendoorn opgenomen, rechten en verplichtingen:

Financiële vordering

- Met nog te ontvangen bedragen wegens bij besluit verkochte gronden / exploitatiebijdragen in het kader van de grondexploitaties, is eind 2014 een bedrag gemoeid van € 6,1 miljoen (ultimo 2013: € 4,2 miljoen). Dit betreft de plannen 'Heemtuin', Hellendoorn Noord en Lochter III.

Financiële garanties en verplichtingen:

- Ultimo 2014 wordt voor een bedrag van € 0,7 miljoen aan leningen garant gestaan (ultimo 2013: € 0,7 miljoen). Daarnaast staan we indirect garant voor € 3,4 miljoen aan oude gemeentegaranties (2013: € 3,9 miljoen) en € 92,5 miljoen bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (2013: € 99,9 miljoen).

bedragen x € 1.000

Gewaarborgde leningen	Oorspr. Lening	Percentage borg	Restant geldlening 1-1-2014	Vermeerderingen	Verminderingen	Restant geldlening 31-12-2014
Zorginstellingen (1 instelling)	1.256	100%	706	-	- 37	669
Sportverenigingen (1 vereniging)	14	100%	1	-	-	1
Cultuurorganisaties (1 organisatie)	54	100%	3	-	- 1	2
Woningcorporaties (24 leningen)	pm	50%	99.935	-	- 7.412	92.523
Gemeentegaranties (170 leningen)	pm	50%	3.900	-	- 473	3.427
Overig	-	100%	-	-	-	-
Totaal	1.324		104.545	-	- 7.923	96.622

Er is door het eigen personeel over de periode juni 2014 t/m december 2014 een recht op vakantiegeld opgebouwd van € 531.000.-- (exclusief sociale lasten). Dit vakantiegeld wordt uitbetaald in mei 2015. (Ultimo 2013: € 522.000.--).

- Bij de Bank Nederlandse Gemeenten hebben we een kredietfaciliteit voor een bedrag van € 8,5 miljoen.
- In 2012 hebben wij een vierjarig contract (vanaf 2013) afgesloten met een optie tot verlenging met twee keer één jaar voor wat betreft de inkoop, onderhoud en reparatie van Wmo-hulpmiddelen. Na een openbare Europese aanbestedingsprocedure gezamenlijk met de gemeenten Dinkelland, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden bleek Harting-Bank de beste aanbieding te hebben gedaan. Jaarlijks is er een lumpsumcontract voor het onderhoud van circa € 98.500,- afgesloten en daarnaast worden vaste prijzen betaald voor de levering van hulpmiddelen.
- In 2014 is een aantal langlopende investeringsprojecten niet afgerond, waarbij het de gewoonte is om dit als restant krediet naar het volgende boekjaar over te hevelen. Er is derhalve een "investeringsverplichting" voor deze projecten. Onderstaand is een lijst opgenomen met investeringsbedragen groter dan € 100.000,- die bij deze jaarrekening zijn overgeheveld naar 2015.

bedragen x € 1.000

Investeringsverplichtingen	31-dec-2014
Wegenstructuur / investeringsprogramma wegen	942
Rioleringen	794
Tractiemiddelen	114
Recreatie en toerisme	142
Afval	400
Huisvesting	135
Onderwijskundige ontwikkelingen / IHP	597
Totaal	3.124

Toelichting op de programmarekening

Totaal van alle programma's en mutaties in reserves

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Verschil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
01 Gemeenteraad griffie en dualisme	- 1.012	- 1.037	- 1.026	11 V	- 1.008
02 Dagelijks bestuur, burgerzaken en voorlichting	- 2.840	- 3.330	- 3.537	- 207 N	- 2.946
03 Ruimtelijke Ontwikkeling	- 10.133	- 12.392	- 9.940	2.452 V	- 6.933
04 Openbare orde en veiligheid	- 2.648	- 2.598	- 2.577	21 V	- 3.266
05 Wegen riolering en verkeer	- 10.995	- 11.003	- 11.133	- 130 N	- 14.599
06 Economische zaken, recreatie en toerisme	- 5.248	- 6.571	- 3.466	3.106 V	- 1.528
07 Jeugd en onderwijs	- 3.765	- 3.933	- 4.049	- 116 N	- 3.750
08 Sport en cultuur	- 7.523	- 8.297	- 8.422	- 125 N	- 8.261
09 Maatschappelijke ondersteuning	- 9.923	- 11.218	- 10.317	901 V	- 10.111
10 Sociale voorzieningen	- 15.638	- 15.729	- 15.613	115 V	- 15.216
11 Natuur, landschap en water, agrarische zaken, begraafp	- 2.845	- 2.787	- 2.787	- 0 N	- 2.784
12 Afvalverwerking en milieu	- 4.794	- 4.353	- 4.226	127 V	- 4.494
13 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	- 362	- 6	- 252	- 245 N	- 395
Totaal Lasten	- 77.726	- 83.254	- 77.344	5.910 V	- 75.291
Baten					
01 Gemeenteraad griffie en dualisme	6	1	1	- 0 N	4
02 Dagelijks bestuur, burgerzaken en voorlichting	534	534	611	77 V	512
03 Ruimtelijke Ontwikkeling	7.365	9.559	7.144	- 2.416 N	4.039
04 Openbare orde en veiligheid	28	36	44	8 V	150
05 Wegen riolering en verkeer	5.441	4.963	5.054	91 V	4.958
06 Economische zaken, recreatie en toerisme	5.055	4.645	1.618	- 3.028 N	1.171
07 Jeugd en onderwijs	203	298	532	233 V	180
08 Sport en cultuur	1.340	1.409	1.591	182 V	1.727
09 Maatschappelijke ondersteuning	1.031	1.498	1.757	259 V	2.260
10 Sociale voorzieningen	10.840	11.488	11.700	213 V	11.722
11 Natuur, landschap en water, agrarische zaken, begraafp	620	607	639	32 V	597
12 Afvalverwerking en milieu	4.284	4.161	4.075	- 86 N	4.360
13 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	39.887	40.839	41.161	322 V	39.423
Totaal Baten	76.634	80.040	75.927	- 4.113 N	71.101
Saldo van baten en lasten	- 1.092	- 3.215	- 1.418	1.797 V	- 4.190
Mutatie reserves					
Toevoegingen	- 8.057	- 7.546	- 7.511	35 V	- 14.319
Onttrekkingen	9.148	10.760	9.115	- 1.645 N	18.539
Mutatie reserves	1.092	3.215	1.604	- 1.610 N	4.220
Resultaat	0	0	187	187 V	31

De verschillen worden hieronder per programma nader toegelicht.

Met de aanduiding 'I/S' wordt aangegeven of een mee- of tegenvaller incidenteel (I) dan wel structureel (S) van aard is. Structureel betekent dat ze ook na 2014 in één of meerdere jaren terugkomen. Bij het opstellen van de eerste bestuursrapportage over 2015 en/of de programmabegroting 2016 worden ze dan meegenomen.

Programma 1 Gemeenteraad, griffie en dualisme

bedragen x € 1.000

01 Gemeenteraad griffie en dualisme	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Algemeen bestuur	- 337	- 363	- 361	2 V	- 365
Raadsgriffie	- 675	- 674	- 665	9 V	- 643
Totaal Lasten	- 1.012	- 1.037	- 1.026	11 V	- 1.008
Baten					
Raadsgriffie	6	1	1	- 0 N	4
Totaal Baten	6	1	1	- 0 N	4
Saldo van baten en lasten	- 1.006	- 1.036	- 1.025	11 V	- 1.004
Resultaat	- 1.006	- 1.036	- 1.025	11 V	- 1.004

Analyse verschillen (> € 15.000,-)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Overige afwijkingen	11 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	11 V		
Baten			
Overige afwijkingen	- 0 N		
Totaal baten	- 0 N		
Mutatie reserves			
Overige afwijkingen	-		
Totaal mutatie reserves	-		
Totaal afwijkingen	11 V		

Programma 2 Dagelijks bestuur, burgerzaken en voorlichting

bedragen x € 1.000

02 Dagelijks bestuur, burgerzaken en voorlichting	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 97	- 168	- 113	55 V	- 161
Bestuursondersteuning	- 526	- 524	- 514	11 V	- 503
Burgerlijke stand	- 93	- 93	- 90	3 V	- 88
Dagelijks bestuur	- 604	- 1.025	- 1.216	- 192 N	- 803
Internationale contacten	- 13	- 13	- 12	1 V	- 13
Interne communicatie	- 143	- 143	- 132	11 V	- 88
Overige burgerzaken	- 195	- 195	- 220	- 24 N	- 210
Promotie & public relations	- 130	- 130	- 130	0 V	- 151
Publieks- en persvoorlichting	- 507	- 507	- 500	7 V	- 480
Reisdocumenten	- 273	- 273	- 358	- 85 N	- 262
Rijbewijzen	- 142	- 142	- 141	1 V	- 138
Verkiezingen	- 116	- 116	- 112	4 V	- 50
Totaal Lasten	- 2.840	- 3.330	- 3.537	- 207 N	- 2.946
Baten					
Burgerlijke stand	43	43	37	- 6 N	30
Dagelijks bestuur	-	-	18	18 V	1
Internationale contacten	-	-	0	0 V	-
Overige burgerzaken	47	47	50	3 V	57
Promotie & public relations	-	-	1	1 V	-
Publieks- en persvoorlichting	39	39	20	- 20 N	27
Reisdocumenten	311	311	381	70 V	282
Rijbewijzen	94	94	104	11 V	114
Totaal Baten	534	534	611	77 V	512
Saldo van baten en lasten	- 2.306	- 2.796	- 2.926	- 130 N	- 2.434
Mutatie reserves					
Toevoegingen	- 100	- 100	- 100	-	- 100
Onttrekkingen	-	382	382	-	-
Mutatie reserves	- 100	282	282	-	- 100
Resultaat	- 2.406	- 2.514	- 2.644	- 130 N	- 2.534

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Voorziening APPA	- 196 N	I	De storting in de voorziening APPA valt € 196.000,-- nadelig uit. Dit wordt met name veroorzaakt doordat er met de nieuwste sterftetabel rekening is gehouden. De pensioenleeftijd is verhoogd naar 67 jaar. De aanspraken tot 1-1-2015 zijn verhoogd met een factor waardoor de uitgestelde pensioenaanspraken hoger worden. Daarnaast was er geen rekening gehouden met een storting in de voorziening voor de twee aangetreden wethouders.
Bestuursondersteuning	20 V	I	Lagere doorbelasting van apparaatskosten.
Licentiekosten nieuwe media/website	- 15 N	S	De licentiekosten voor de nieuwe media/ website vallen € 15.000,-- nadelig uit. Dit wordt veroorzaakt door een hogere bijdrage aan DIMPACT.
Regionale samenwerking	35 V	I	Voor nader onderzoek in het kader van de samenwerking in WT4-verband is in totaal een bedrag van € 35.000,-- beschikbaar gesteld. Hierop is geen beroep gedaan omdat het onderzoek in eigen beheer is uitgevoerd.
Regio Twente	17 V	I	De afwikkeling van de jaarrekening 2013 van de Regio Twente levert een voordeel op van € 17.000,--.
Reisdocumenten	- 88 N	I	Doordat er meer reisdocumenten zijn verstrekt, viel de inkomensoverdracht aan het Rijk ook € 88.000,-- nadelig uit.
Overige afwijkingen	20 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	- 207 N		
Baten			
Voorziening APPA	18 V	I	Er heeft een waardeoverdracht van het pensioen plaats gevonden. Deze is in de voorziening APPA gestort.
Gemeentelijke informatiepagina	- 16 N	I	De ontvangen leges uit advertenties in het Hellendoorn Journaal blijven met € 16.000,-- achter vanwege minder aanvragen en publicatie van omgevingsvergunningen.
Reisdocumenten	70 V	I	Omdat de geldigheidsduur van de paspoorten in 2014 naar 10 jaar is gegaan, vond er een verschuiving plaats van ID-kaart naar paspoort. Deze wijziging heeft tot extra aanvragen geleid en € 70.000,-- meer aan inkomsten.
Overige afwijkingen	5 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	77 V		
Mutatie reserves			
Overige afwijkingen	-		
Totaal mutatie reserves	-		
Totaal afwijkingen	- 130 N		

Programma 3 Ruimtelijke ordening en wonen

bedragen x € 1.000

03 Ruimtelijke Ontwikkeling	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Bestemmingsplannen	- 1.010	- 1.034	- 1.024	10 V	- 1.026
Bouwgrondexploitatie	- 6.167	- 8.363	- 5.939	2.423 V	- 2.478
Grondzaken	- 431	- 605	- 630	- 25 N	- 641
Herinrichting woonomgeving	- 274	- 133	- 143	- 10 N	- 459
Monumentenzorg	- 29	- 39	- 48	- 10 N	- 36
Structuurplannen	- 367	- 367	- 368	- 1 N	- 421
Vergunningen volkshuisvesting	- 1.712	- 1.704	- 1.660	44 V	- 1.742
Wonen	- 129	- 134	- 118	17 V	- 117
Woonwagens	- 14	- 14	- 11	4 V	- 12
Totaal Lasten	- 10.133	- 12.392	- 9.940	2.452 V	- 6.933
Baten					
Bestemmingsplannen	58	76	58	- 18 N	60
Bouwgrondexploitatie	5.778	7.667	5.217	- 2.450 N	1.683
Grondzaken	622	829	884	54 V	799
Herinrichting woonomgeving	-	-	26	26 V	44
Monumentenzorg	4	-	-	-	-
Structuurplannen	-	181	185	4 V	56
Vergunningen volkshuisvesting	700	602	729	127 V	564
Wonen	176	176	25	- 151 N	814
Woonwagens	28	28	20	- 8 N	20
Totaal Baten	7.365	9.559	7.144	- 2.416 N	4.039
Saldo van baten en lasten	- 2.767	- 2.832	- 2.796	36 V	- 2.894
Mutatie reserves					
Toevoegingen	- 632	- 231	- 221	10 V	- 473
Onttrekkingen	90	358	506	149 V	722
Mutatie reserves	- 542	126	285	158 V	250
Resultaat	- 3.309	- 2.706	- 2.512	194 V	- 2.644

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Kapitaallasten startersleningen	16 V	I	De kapitaallasten voor de startersleningen zijn over 2014 te hoog geraamd.
Adviseurskosten welstand	26 V	I	Voor aanvragen omgevingsvergunningen was minder advies voor welstand nodig. Hier staat een lagere legesopbrengst tegenover. (zie ook toelichting bij baten).
Leader West Twente	- 23 N	I	In 2014 is vanuit de regeling Leader West Twente meegewerkt aan de wens van de Kulturhussen om zonnepanelen te plaatsen. Voor het grootste deel is er sprake van voorfinanciering die door Kulturhusorganisaties, Provincie en Europa wordt terugbetaald.
Voorziening Kruidenwijk Zuid fase 1	- 213 N	I	Zie toelichting baten: per saldo een nadeel van € 82.000,--.
Voorziening Hellendoorn Noord fase 1 en 2	- 555 N	I	Zie toelichting baten: per saldo een voordeel van € 128.000,--.
Voorziening Hellendoorn Noord fase 2 en 3	- 14 N	I	Er zijn gronden geruild voor de Noordzuidverbinding die minder opgeleverd hebben dan verwacht.
Grondexploitatie	3.211 V	I	Alle uitgaven en inkomsten worden overgeheveld naar de voorraden gronden al of niet in exploitatie. Per saldo lopen baten en lasten binnen het programma nagenoeg budgettair neutraal.
Overige afwijkingen	4 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	2.452 V		
Baten			
Leges bestemmingsplannen /onderbouwingen	- 22 N	S	Het achterblijven van de leges wordt met name verklaard door de volgende oorzaken. Bij externe plannen vragen we de initiatiefnemer om de ruimtelijke onderbouwing aan te leveren., we hebben alle bestemmingsplannen op orde (actueel) waardoor minder vaak een afwijking/ onderbouwing nodig is en dat veranderde wetgeving nieuwe ontwikkelingen gemakkelijker toe staat waardoor er minder onderbouwing nodig is.
Prestatieafspraken woningbouw	- 140 N	I	Er is in de begroting rekening gehouden met een bijdrage van de Provincie van € 150.000,--. In 2014 is een bijdrage van € 10.000,-- ontvangen. De overige € 140.000,-- is in vorige jaren al als voorschot ontvangen en in de VAR gestort en er dit jaar weer uit gehaald (Zie ook toelichting bij mutaties reserves).
Leader West Twente	26 V	I	De kosten die we maken voor de diverse LEADER-projecten worden vrijwel geheel bekostigd door provinciale en Europese subsidies.
Leges omgevingsvergunningen mbt bouwen	213 V	I	Tot december 2014 is er sprake geweest van redelijk stabiele legesinkomsten waarbij de gemiddelde inkomsten per maand rond de € 47.000,-- bedroegen. In december 2014 was er sprake van een uitschieter naar boven van circa € 226.000,--. Dit werd met name veroorzaakt door één grote aanvraag op 't Lochter III en doordat er verschillende aanvragen zijn ontvangen vooruitlopend op veranderde wetgeving per 1 januari 2015 die anders in de loop van 2015 waren binnengekomen. Dit laatste heeft waarschijnlijk een negatief effect op de legesontvangsten in 2015.
Leges omgevingsvergunningen mbt bouwen vorige jaren	- 60 N	I	De nog te verwachten inkomsten van voorgaande jaren is met € 60.000,-- naar beneden bijgesteld. Dit is het gevolg van de intrekking van nog lopende aanvragen uit voorgaande jaren waarbij een restitutie van 25 % plaatsvindt en gehonoreerde bezwaren tegen de hoogte van de leges.

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Leges adviseurskosten welstand	- 27 N	I	Door minder advies welstand (zie toelichting bij lasten) worden er ook minder leges doorberekend.
Groenverkopen	23 V	I	De aktie snippergroen loopt goed. Hoewel bij de eerste en tweede burap al € 67.000,-- is bijgeraamd komt de opbrengst over 2014 € 23.000,-- hoger uit. Hier staan extra kosten voor het omvormen van groen van € 4.000,-- tegenover.
Huuropbrengst winkelunits Dunant	18 V	S	Eind 2013 is een deel van de winkelunit Dunant verhuurd. De verwachte huuropbrengst stond voor 2014 niet geraamd.
Voorziening Kruidenwijk Zuid fase 1	131 V	I	In totaliteit bekijken met lasten: per saldo wordt er een hoger verlies verwacht dan eerder is berekend. Dit nadeel van € 82.000,-- wordt enerzijds veroorzaakt door hogere rentelasten, anderzijds is er een voordeel doordat er m.i.v. 2014 vanuit de grondexploitatie geen bijdrage aan de reserve duurzaam bouwen meer is opgenomen (niet toegestaan).
Voorziening Kruidenwijk Zuid fase 2 en 3	- 43 N	I	Betreft de kosten van de inschakeling van adviseurs bij de mediation over Kruidenwijk Zuid
Voorziening Hellendoorn Noord fase 1 en 2	683 V	I	In totaliteit bekijken met lasten: per saldo wordt er een lager verlies verwacht dan eerder is berekend. Dit voordeel van € 128.000,-- wordt voor het grootste deel veroorzaakt doordat er vanuit de grondexploitatie m.i.v. 2014 geen bijdrage aan de reserve duurzaam bouwen meer is opgenomen (niet toegestaan). Alle toekomstige uitgaven hiervoor vervallen nu in één keer.
Grondexploitatie	- 3.221 N	I	Alle uitgaven en inkomsten worden overgeheveld naar de voorraden gronden al of niet in exploitatie. Per saldo lopen baten en lasten binnen het programma nagenoeg budgettair neutraal.
Overige afwijkingen	3 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	- 2.416 N		
Mutatie reserves			
Onttrekking Vrij Aanwendbare Reserve ivm prestatie afspraken woningbouw	140 V	I	Het in vorige jaren teveel ontvangen voorschot van € 140.000,-- in verband met prestatieafspraken woningbouw is dit jaar onttrokken uit de VAR.
Bufferreserve egalisatie	28 V	I	Doordat er iets meer verliezen verwacht worden moet de Voorziening grondexploitatie extra worden aangevuld. De bijdrage hiervoor uit de bufferreserve wordt hoger (= hogere inkomst vanuit bufferreserve in de exploitatie).
Overige afwijkingen	- 10 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal mutatie reserves	158 V		
Totaal afwijkingen	194 V		

Programma 4 Openbare orde en veiligheid

bedragen x € 1.000

04 Openbare orde en veiligheid	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Ondersteuning veiligheidsketen	- 1.957	- 1.852	- 1.852	1 V	- 2.295
Openbare orde	- 638	- 693	- 685	8 V	- 597
Opsporing en ruiming van conventionele explosieven	-	-	- 0	- 0 N	- 337
Preparatie	- 30	- 30	- 25	5 V	- 24
Rampenbestrijding	- 22	- 22	- 15	7 V	- 13
Totaal Lasten	- 2.648	- 2.598	- 2.577	21 V	- 3.266
Baten					
Ondersteuning veiligheidsketen	-	-	-	-	8
Openbare orde	28	36	44	8 V	141
Totaal Baten	28	36	44	8 V	150
Saldo van baten en lasten	- 2.620	- 2.562	- 2.534	29 V	- 3.116
Resultaat	- 2.620	- 2.562	- 2.534	29 V	- 3.116

Analyse verschillen (> € 15.000,-)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Inhuur personeel derden	11 V	I	In verband met het speciale karakter is extern personeel ingehuurd voor actualisatie drank- en horecaverunningen en handhaving illegale permanente bewoning van recreatiewoningen. Deze projecten worden afgerond in 2015 waardoor er in 2014 een voordeel ontstaat.
Overige afwijkingen	10 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	21 V		
Baten			
Overige afwijkingen	8 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	8 V		
Mutatie reserves			
Overige afwijkingen	-		
Totaal mutatie reserves	-		
Totaal afwijkingen	29 V		

Programma 5 Wegen, riolering en verkeer

bedragen x € 1.000

05 Wegen riolering en verkeer	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Aanleg en reconstructie riolering	- 2.144	- 2.023	- 2.017	6 V	- 2.181
Aanleg en reconstructie wegen	- 1.655	- 2.084	- 2.077	7 V	- 5.343
Beheer en onderhoud riolering	- 1.303	- 1.307	- 1.309	- 2 N	- 1.118
Bermen en sloten	- 698	- 612	- 605	7 V	- 758
Gladheidsbestrijding	- 190	- 190	- 197	- 8 N	- 273
Onderhoud verhardingen	- 1.263	- 1.256	- 1.321	- 64 N	- 1.293
Openbaar vervoer	- 695	- 819	- 811	7 V	- 779
Parkeren	- 1.273	- 1.273	- 1.307	- 34 N	- 1.288
Straatmeubilair	- 175	- 175	- 171	4 V	- 161
Straatreiniging	- 496	- 172	- 164	8 V	- 209
Verkeer	- 296	- 297	- 320	- 22 N	- 309
Wegbeheer algemeen	- 807	- 796	- 834	- 38 N	- 885
Totaal Lasten	- 10.995	- 11.003	- 11.133	- 130 N	- 14.599
Baten					
Aanleg en reconstructie riolering	-	-	-	-	-
Beheer en onderhoud riolering	3.657	3.544	3.550	6 V	3.526
Bermen en sloten	79	-	1	1 V	54
Gladheidsbestrijding	0	0	-	- 0 N	-
Onderhoud verhardingen	-	-	53	53 V	25
Openbaar vervoer	545	575	575	- 0 N	557
Parkeren	684	584	624	39 V	672
Straatmeubilair	-	-	2	2 V	2
Straatreiniging	355	1	3	3 V	38
Verkeer	40	40	58	18 V	32
Wegbeheer algemeen	80	218	187	- 31 N	52
Totaal Baten	5.441	4.963	5.054	91 V	4.958
Saldo van baten en lasten	- 5.554	- 6.040	- 6.079	- 39 N	- 9.640
Mutatie reserves					
Toevoegingen	- 102	- 117	- 36	80 V	- 680
Onttrekkingen	343	353	255	- 98 N	2.106
Mutatie reserves	241	236	219	- 18 N	1.426
Resultaat	- 5.312	- 5.804	- 5.861	- 57 N	- 8.214

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Energiekosten openbare verlichting	- 29 N	I	De besparende maatregelen o.a. verwijderen en vervangen lichtmasten buitengebied zijn vertraagd waardoor de verwachte besparing niet is gerealiseerd. Daarnaast is het aantal lichtmasten uitgebreid met 230 st. door uitvoering Combiplan, fietssnelweg en woonrijpmaken Hellendoorn Noord.
Straatwerk	- 47 N	I	We hebben meer kosten gemaakt voor reparatie straatwerk met name door de aanleg van glasvezel. De kosten worden geheel bedekt door de ontvangen leges van nutsbedrijven en de bijdrage van Reggefiber (Zie ook het voordeel bij baten).
Beleidsplan Aanpak Verkeers Onveiligheid (Bavo)	- 26 N	I	Hogere lasten door een groter dan verwachte deelname aan het project Streetwise en het door het aanstellen van een verkeerscoördinator bij Reggesteijn heeft de school meer projecten afgenomen dan verwacht. De kosten voor verkeersveiligheid worden voor ca. 75% vergoed door de Regio Twente (zie ook toelichting bij baten).
Parkeren	- 40 N	I	Hogere uitgaven komen met name door schade beweegbare paal voor centrumafsluiting, meer begeleidingskosten door vertraging nieuw vergunningensysteem, het verwijderen van automaten, lekkage in parkeergarage en meer kosten voor promotieactiviteiten.
Voorziening dubieuze debiteuren	- 16 N	I	Er is een voorziening getroffen voor mogelijk oninbare aanslagen rioolheffing.
Hogere doorberekening apparaatskosten	36 V	I	Dit verschil wordt met name veroorzaakt door een lagere doorberekening van de kostenplaatsen grondgebied € 22.000,-- en inzameling en verwerking afval € 21.000,--.
Overige afwijkingen	- 8 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	- 130 N		
Baten			
Huur lichtreclame	- 29 N	S	De belangstelling voor lichtmastreclame loopt sterk terug.
Straatwerk	47 V	I	Zie de toelichting bij lasten.
Bavo	19 V	I	Hogere subsidie voor verkeersveiligheidsprojecten (zie toelichting bij lasten).
Regio Taxi, eigen bijdrage	- 22 N	S	De eigen bijdrage die aan de chauffeur wordt betaald is lager door minder reizigers en/of kortere reisafstanden.
Regio Taxi, bijdrage Regio	27 V	S	De Brede Doeluitkering die wij via de Regio ontvingen is over 2013 afgerekend. Hierdoor is het voorschot over 2014 ook hoger.
Parkeren	45 V	I	Hogere opbrengst wordt met name veroorzaakt door parkeergarage (€ 7.000,--), straatparkeren (€ 10.500,--) en naheffingen (€ 18.000,--)
Overige afwijkingen	4 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	91 V		
Mutatie reserves			
Reserve rioleringen	- 18 N	I	Lagere onttrekking uit de reserve rioleringen door een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen
Totaal mutatie reserves	- 18 N		
Totaal afwijkingen	- 57 N		

Programma 6 Economische zaken, recreatie en toerisme

bedragen x € 1.000

06 Economische zaken, recreatie en toerisme	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Bedrijventerreinen	- 4.492	- 5.784	- 2.691	3.093 V	- 740
Economische aangelegenheden	- 146	- 181	- 180	2 V	- 197
Markten	- 41	- 42	- 46	- 5 N	- 48
Recreatie en Toerisme	- 568	- 565	- 549	16 V	- 544
Totaal Lasten	- 5.248	- 6.571	- 3.466	3.106 V	- 1.528
Baten					
Bedrijventerreinen	4.553	4.144	1.157	- 2.987 N	747
Economische aangelegenheden	60	60	60	- 0 N	59
Markten	39	39	38	- 1 N	37
Recreatie en Toerisme	402	402	363	- 39 N	327
Totaal Baten	5.055	4.645	1.618	- 3.028 N	1.171
Saldo van baten en lasten	- 194	- 1.926	- 1.848	78 V	- 357
Mutatie reserves					
Toevoegingen	- 4	- 4	-	4 V	-
Onttrekkingen	-	1.701	1.635	- 66 N	40
Mutatie reserves	- 4	1.697	1.635	- 62 N	40
Resultaat	- 198	- 229	- 213	16 V	- 317

Analyse verschillen (> € 15.000,-)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Lagere uitgaven actieplan recreatie en toerisme	19 V	I	Het project Liberation Route is doorgeschoven naar 2015 en wordt betaald uit het actieplan recreatie en toerisme 2015. Voordeel € 15.000,-.
Voorziening Lochter III	116 V	I	Het te verwachten verlies op Lochter III (gemeentelijk aandeel) is lager dan begroot, doordat een groter deel van het terrein uitgegeven kan worden en de (wettelijke) rente die mag worden toegerekend m.i.v. 1-1-2015 wordt verlaagd.
Grondexploitatie bedrijventerreinen	2.976 V	I	Alle uitgaven en inkomsten worden overgeheveld naar de voorraden gronden al of niet in exploitatie. Per saldo lopen baten en lasten binnen het programma nagenoeg budgettair neutraal (zie ook baten).
Overige afwijkingen	- 5 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	3.106 V		
Baten			
Lagere baten toeristenbelasting	- 52 N	S	In de begroting 2014 was een verhoging van de toeristenbelasting voorzien van € 50.000,-. De gemeenteraad heeft echter bij amendement besloten tot het alternatieve plan van de HORT (Hellendoornse Ondernemers in Recreatie en Toerisme). Dit houdt in dat er een tekort is in 2015 en 2016, maar meeropbrengsten in 2017 t/m 2019. De lagere opbrengst wordt conform raadsbesluit onttrokken aan de Vrij Aanwendbare Reserve (zie Mutatie reserve).
Grondexploitatie bedrijventerreinen	- 2.985 N	I	Alle uitgaven en inkomsten worden overgeheveld naar de voorraden gronden al of niet in exploitatie. Per saldo lopen baten en lasten binnen het programma nagenoeg budgettair neutraal. Doordat de grondverkoop aan Niverplast later plaatsvond dan verwacht (circa € 2 miljoen) en ook de uitgaven bouwrijp maken niet volledig in 2014 plaats heeft gevonden heeft dit gebruteerd een grote impact. Budgettair valt e.e.a. tegen elkaar weg (zie ook lasten).
Overige afwijkingen	9 V	I	Dit verschil wordt voornamelijk verklaard door een meeropbrengst van de toeristenbelasting van € 13.000,-.
Totaal baten	- 3.028 N		
Mutatie reserves			
Lagere onttrekking bufferreserve	- 116 N	I	Doordat er minder verliezen verwacht worden hoeft de VTVG minder te worden aangevuld. De bijdrage hiervoor uit de bufferreserve wordt lager (= lagere inkomst vanuit bufferreserve in de exploitatie)
Onttrekking Vrij aanwendbare reserve - lagere toeristenbelasting	50 V	S	De toelichting staat bij Lagere baten toeristenbelasting
Totaal mutatie reserves	- 62 N		
Totaal afwijkingen	16 V		

Programma 7 Jeugd en onderwijs

bedragen x € 1.000

07 Jeugd en onderwijs	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Algemeen onderwijsbeleid	- 524	- 497	- 520	- 24 N	- 392
Bijzonder basisonderwijs	- 721	- 764	- 788	- 23 N	- 892
Bijzonder speciaal onderwijs	- 169	- 170	- 243	- 72 N	- 182
Bijzonder voortgezet onderwijs	- 139	- 149	- 149	0 V	- 146
Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	- 1.165	- 1.066	- 882	184 V	- 1.138
Jeugd en gezin	- 429	- 637	- 589	48 V	- 378
Jeugdbeleid	- 18	- 51	- 225	- 175 N	- 26
Kinderopvang / Peuterspeelzalen	- 452	- 452	- 500	- 48 N	- 443
Openbaar basisonderwijs	- 129	- 127	- 136	- 9 N	- 137
Spelvoorzieningen 12+	- 12	- 12	- 10	3 V	- 8
Volwasseneneducatie	- 7	- 7	- 7	- 0 N	- 7
Totaal Lasten	- 3.765	- 3.933	- 4.049	- 116 N	- 3.750
Baten					
Algemeen onderwijsbeleid	89	89	89	0 V	89
Bijzonder basisonderwijs	10	10	24	14 V	2
Bijzonder speciaal onderwijs	15	15	12	- 3 N	15
Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	78	47	41	- 5 N	46
Jeugd en gezin	-	95	93	- 2 N	-
Jeugdbeleid	-	33	258	225 V	13
Kinderopvang / Peuterspeelzalen	10	10	13	3 V	14
Totaal Baten	203	298	532	233 V	180
Saldo van baten en lasten	- 3.562	- 3.635	- 3.517	117 V	- 3.570
Mutatie reserves					
Onttrekkingen	-	-	-	-	21
Mutatie reserves	-	-	-	-	21
Resultaat	- 3.562	- 3.635	- 3.517	117 V	- 3.549

Analyse verschillen (> € 15.000,-)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Schoolvervoer	184 V	S	Door een daling in het aantal langere ritten (o.a. strikte handhaving van de kilometergrens en vervoer naar de dichterbij gelegen Elimschool) is er een fors voordeel ontstaan op het schoolvervoer. Deels incidenteel, maar voor zo'n € 135.000,- structureel.
Huurlasten Elimschool	- 71 N	I	De VSO-afdeling van de Elimschool is flink gegroeid en de nieuwbouw is nog niet gerealiseerd. Daardoor moest vervangende huisvesting worden gehuurd, waarvan nog een afrekening over 2013 is ontvangen.
Projecten Jeugdbeleid	- 175 N	I	Betreft de kosten van een aantal projecten dat met behulp van provinciale subsidie wordt gerealiseerd. Het betreft de projecten Eigen Kracht (regionaal project waarvan Hellendoorn de penningen beheert), Arts als Centrale figuur, bedrijfsvoering 3 decentralisaties en pilot Kruidenwijk. Voor de ontvangen subsidie zie baten.
Jeugd en gezin	47 V	I	Door provinciale projecten is er een besparing geweest op ons reguliere programma Jeugd en Gezin
Hygiënebegeleiding Kinderopvang	- 48 N	I	Als kindercentra en/of gastouders ingeschreven willen worden in het landelijk register moet eerst verplicht de GGD een inspectie houden. Er wordt wel leges geheven, maar dat is niet kostendekkend. Een afrekening uit 2013 en meer aanvragen in 2014 leidt tot een overschrijding van deze open eind regeling.
Kapitaallasten onderwijsgebouwen	- 46 N	I	In de tweede bestuur rapportage is een verkeerde inschatting gemaakt van de ontwikkeling van de kapitaallasten.
Overige afwijkingen	- 7 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	- 116 N		
Baten			
Projecten Jeugdbeleid	225 V	I	Betreft ontvangen provinciale subsidie voor een aantal projecten in het kader van het jeugdbeleid. Overigens is een deel van al gedekte kosten wel subsidiabel, dus per saldo realiseren we een voordeel.
Overige afwijkingen	8 V	I	
Totaal baten	233 V		
Mutatie reserves			
	-		
Totaal mutatie reserves	-		
Totaal afwijkingen	117 V		

Programma 8 Sport en cultuur

bedragen x € 1.000

08 Sport en cultuur	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Verschil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Algemeen sportbeleid	- 127	- 213	- 233	- 20 N	- 251
Bibliotheek	- 1.152	- 1.291	- 1.304	- 13 N	- 1.236
Binnensport-accommodaties	- 1.125	- 1.209	- 1.250	- 42 N	- 1.117
Buitensport-accommodaties	- 929	- 1.078	- 1.048	30 V	- 976
Culturele voorzieningen en evenementen	- 66	- 66	- 75	- 10 N	- 91
Het Ravijn-zwem sport zorg	- 2.700	- 2.839	- 2.863	- 24 N	- 2.949
Kunst en Cultuur	- 882	- 1.059	- 1.080	- 21 N	- 999
Musea / expositieruimten	- 74	- 75	- 80	- 5 N	- 72
Muziekschool	- 332	- 332	- 349	- 17 N	- 401
Overig vormings- en ontwikkelingswerk	- 1	- 1	- 1	0 V	- 38
Stimulering sportdeelname	- 135	- 135	- 139	- 4 N	- 131
Totaal Lasten	- 7.523	- 8.297	- 8.422	- 125 N	- 8.261
Baten					
Algemeen sportbeleid	-	167	284	117 V	96
Binnensport-accommodaties	428	442	442	- 1 N	442
Buitensport-accommodaties	224	207	214	8 V	555
Culturele voorzieningen en evenementen	8	8	16	7 V	19
Het Ravijn-zwem sport zorg	673	574	596	22 V	574
Kunst en Cultuur	0	0	-	- 0 N	9
Musea / expositieruimten	-	4	14	10 V	13
Muziekschool	-	-	15	15 V	10
Stimulering sportdeelname	7	7	10	3 V	10
Totaal Baten	1.340	1.409	1.591	182 V	1.727
Saldo van baten en lasten	- 6.183	- 6.888	- 6.831	57 V	- 6.533
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-	- 0	- 0	-	- 146
Onttrekkingen	-	8	8	-	2.652
Mutatie reserves	-	8	8	-	2.505
Resultaat	- 6.183	- 6.880	- 6.823	57 V	- 4.028

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Cultuureducatie	- 15 N	I	De subsidie voor cultuureducatie wordt één op één doorbetaald. Zie ook baten.
Subsidie Zinin bibliotheek	- 15 N	I	De subsidie vaststelling voor de Zinin bibliotheek over 2013 heeft tot een nabetaling in 2014 geleid.
Onderhoud buitensport	26 V	I	Het onderhoud op de buitensport is binnen dit programma meegevalen. Overigens is binnen de gehele gemeentebegroting op een budget van € 611.000,-- een geringe overschrijding van € 7.000,-- opgetreden. Wel moest er binnen het onderhoudsprogramma worden geschoven.
Onderhoud binnensport	- 39 N	I	Het onderhoud van de binnensportaccommodaties viel per saldo € 39.000,-- hoger uit.
Het Ravijn personeel van derden	- 29 N	I	In de loop van 2014 is vacatureruimte ingevuld (zie vacatureruimte), voordien is de benodigde formatie ingehuurd. Geldt vooral voor seniorenzwemmen dat overgenomen werd van de Welle.
Het Ravijn vacatureruimte	32 V	I	In de loop van 2014 is vacatureruimte ingezet, voordien is de benodigde formatie ingehuurd (zie personeel derden).
Het Ravijn gas en electra	- 25 N	I	In november 2014 zijn aanpassingen gepleegd aan de technische installaties binnen het Ravijn die moeten zorgen voor een lager energieverbruik.
Combinatiefuncties	- 41 N	S	De combinatiefunctionarissen zijn in dienst van de gemeente of worden ingehuurd via sportservice Overijssel. De eigen bijdragen van inlenende partijen vallen nagenoeg weg tegen de meerkosten. Zie ook baten.
Overige afwijkingen	- 19 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	- 125 N		
Baten			
Cultuureducatie - ontvangen subsidie	15 V	I	Van de provincie ontvangen subsidie cultuureducatie. Zie ook lasten
Privatisering was- en kleedruimten - Herijking o.b.v. prijsindex	100 V	I	De voorziening privatisering was- en kleedruimten is op eindwaarde gewaardeerd, waarbij rekening gehouden wordt met een bouwindex van 5% per jaar. In werkelijkheid blijkt deze voor 2014 zelfs negatief te zijn. Hierdoor kan € 100.000,-- extra vrijvallen.
Het Ravijn - inkomsten	22 V	S	Vooral de activiteit seniorenzwemmen die wij overnamen van stichting de Welle heeft tot meeropbrengsten geleid.
Combinatiefuncties	37 V	S	Het betreft ontvangen eigen bijdrage van de partijen die gebruik maken van combinatiefunctionarissen. Per saldo hebben deze partijen financieel aantrekkelijk de beschikking over deze werknemers. Zie ook lasten.
Overige afwijkingen	8 V	I	
Totaal baten	182 V		
Mutatie reserves			
Overige afwijkingen	-		
Totaal mutatie reserves	-		
Totaal afwijkingen	57 V		

Programma 9 Maatschappelijke ondersteuning

bedragen x € 1.000

09 Maatschappelijke ondersteuning	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Huishoudelijke verzorging	- 4.408	- 4.408	- 4.137	271 V	- 4.244
Jeugd en gezin	-	- 469	- 469	-	- 433
Maatschappelijk werk/slachtofferhulp	- 333	- 413	- 425	- 12 N	- 432
Minderhedenbeleid	- 26	- 26	- 29	- 3 N	- 20
Sociaal-cultureel werk	- 585	- 697	- 610	87 V	- 518
Volksgezondheid en ambulancevervoer	- 1.025	- 627	- 622	5 V	- 579
Voorziening gehandicapten	- 2.050	- 2.050	- 1.755	295 V	- 2.058
Zorgbeleid	- 1.125	- 2.157	- 1.896	260 V	- 1.461
Zorgpunt Hellendoorn	- 370	- 370	- 373	- 2 N	- 364
Totaal Lasten	- 9.923	- 11.218	- 10.317	901 V	- 10.111
Baten					
Huishoudelijke verzorging	725	725	955	230 V	856
Minderhedenbeleid	3	3	-	- 3 N	-
Sociaal-cultureel werk	168	222	248	26 V	1.073
Voorziening gehandicapten	100	100	80	- 20 N	177
Zorgbeleid	35	449	475	26 V	154
Totaal Baten	1.031	1.498	1.757	259 V	2.260
Saldo van baten en lasten	- 8.893	- 9.720	- 8.560	1.160 V	- 7.851
Mutatie reserves					
Toevoegingen	- 5.923	- 5.900	- 5.900	-	- 5.511
Onttrekkingen	5.901	6.513	5.340	- 1.173 N	5.547
Mutatie reserves	- 22	614	- 559	- 1.173 N	35
Resultaat	- 8.915	- 9.106	- 9.119	- 13 N	- 7.816

Analyse verschillen (> € 15.000,-)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Woonservicegebieden	- 17 N	I	Betreft lasten i.v.m. woonservicegebieden. Het betreft fysieke aanpassingen aan enkele aangewezen accommodaties. Wordt bekostigd uit provinciale subsidie. Zie ook baten.
Apparaatskosten cluster Welzijn	- 41 N	I	Er is vooral meer gewerkt aan de decentralisaties. De verdeling van de apparaatskosten is daar op aangepast.
Wmo - lagere lasten	670 V	S	De uitgaven i.v.m. de Wmo zijn op alle onderdelen lager. Het voordeel loopt weg tegen de lagere onttrekking aan de Wmo-reserve.
Decentralisatie - invoeringskosten	193 V	I	Voor de invoering van de 3 decentralisaties hebben wij extra budget uitgetrokken ad € 513.000,- (zie eerste bestuursrapportage). In 2014 hebben we daarvan bijna € 193.000,- overgehouden, o.a. doordat we een deel uit specifieke subsidies konden dekken. Ook dit voordeel leidt tot een lagere onttrekking aan de reserve Wmo.
1/3-regeling Manege Hellendoorn	100 V	I	De bijdrage voor de verbouwing aan de manege in Hellendoorn is nog niet uitbetaald. Dit zal pas in 2015 plaatsvinden.
Overige afwijkingen	- 4 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	901 V		
Baten			
Woonservicegebieden	17 V	I	Betreft provinciale subsidies i.v.m. Woonservicegebieden. De provincie subsidieert dit meerjarige project voor 100%. Zie ook lasten.
Huurbijdragen wijk- en buurtaccommodatie / de Holtink	26 V	I	Wij hadden binnen de Holtink rekening gehouden met leegstand, maar dat werd in de loop van 2014 ingevuld door Kinderopvang MoreforKids. Daarnaast is er over 2013 afgerekend met gebruikers voor wat betreft het huurdersonderhoud dat de gemeente voor hen uitvoert.
Wmo - hogere eigen bijdrage	210 V	S	De eigen bijdrage in de Wmo is beduidend hoger, omdat we vanaf 2014 een eigen bijdrage heffen over individuele voorzieningen zoals scootmobielen, fietsen, trapliften, douchestoelen, e.d.
Overige afwijkingen	6 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	259 V		
Mutatie reserves			
Wmo - Lagere onttrekking aan reserve Wmo	- 1.073 N	S	De uitgaven i.v.m. de Wmo zijn lager, de invoeringskosten 3D's waren lager, de eigen bijdragen zijn hoger. In plaats van de begrote onttrekking van ruim € 550.000 wordt er € 500.000,- gestort. Het aantal verstrekkingen is in 2014 gedaald, dat lijkt een structurele ontwikkeling. Het deel invoeringskosten is uiteraard incidenteel.
1/3-regeling Manege Hellendoorn	- 100 N	I	De bijdrage voor de verbouwing aan de manege in Hellendoorn is nog niet uitbetaald en dus ook niet uit de reserve gehaald. Zie ook lasten.
Overige afwijkingen	- 0 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal mutatie reserves	- 1.173 N		
Totaal afwijkingen	- 13 N		

Programma 10 Sociale voorzieningen

bedragen x € 1.000

10 Sociale voorzieningen	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Bijzondere bijstandsverlening	- 823	- 991	- 1.003	- 11 N	- 1.040
Fraudebestrijding	- 47	- 47	- 46	1 V	- 47
Inkomensvoorziening (IOAW/IOAZ)	- 500	- 500	- 623	- 123 N	- 494
Participatiebudget	- 1.274	- 1.274	- 1.199	74 V	- 1.395
Schuldhelpverlening	- 265	- 290	- 277	12 V	- 303
Sociale werkvoorziening	- 6.376	- 5.353	- 5.478	- 124 N	- 5.284
Uitvoering Wet Inburgering	-	-	-	-	- 61
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	- 6.353	- 7.273	- 6.988	286 V	- 6.593
Totaal Lasten	- 15.638	- 15.729	- 15.613	115 V	- 15.216
Baten					
Bijzondere bijstandsverlening	15	15	51	36 V	77
Inkomensvoorziening (IOAW/IOAZ)	-	-	3	3 V	3
Participatiebudget	735	734	764	30 V	875
Schuldhelpverlening	-	-	-	-	50
Sociale werkvoorziening	4.730	4.580	4.589	9 V	4.727
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	5.360	6.158	6.294	136 V	5.991
Totaal Baten	10.840	11.488	11.700	213 V	11.722
Saldo van baten en lasten	- 4.797	- 4.241	- 3.913	328 V	- 3.494
Mutatie reserves					
Toevoegingen	- 96	-	- 301	- 301 N	- 326
Onttrekkingen	1.550	246	246	-	481
Mutatie reserves	1.454	246	- 54	- 301 N	155
Resultaat	- 3.344	- 3.995	- 3.967	28 V	- 3.339

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Bijstandsverlening (WWB)	160 V	I	Met de tweede bestuursrapportage is het budget 2014 aangepast omdat er een stijging van het aantal uitkeringen werd verwacht. Deze stijging is echter uitgebleven, het aantal WWB-uitkeringen per 31-12-2014 is gelijk aan het aantal per 31-12-2013.
Bijstandsverlening (WWB)	26 V	I	Er is minder uitgegeven aan onderzoekskosten Bbz. We hebben in 2014 veel vragen ontvangen en adviesgesprekken gevoerd met betrekking tot Bbz, maar dit heeft meestal niet geleid tot aanvragen.
Bijstandsverlening (WWB)	113 V	I	In 2014 is voor een lager bedrag aan Bbz leningen verstrekt dan begroot. Er was in 2014 wel veel behoefte aan informatie over Bbz maar dat heeft niet geleid tot veel aanvragen.
Bijstandsverlening (WWB)	- 18 N	I	De overschrijding is ontstaan door inhuur personeel van derden. Deels ten gevolge van deze inzet is er in 2014 een aanzienlijk bedrag aan Bbz-vorderingen geïnd.
Inkomensvoorziening (IOAW/IOAZ)	- 128 N	I	Er zijn meer uitkeringen verstrekt in het kader van de IOAW/IOAZ, gemiddeld 40 per maand ten opzichte van gemiddeld 30 per maand in 2013. Dit verklaart de forse overschrijding.
Participatiebudget	79 V	I	De kosten voor scholing en activering zijn lager dan begroot. In 2014 is ingezet op een zo efficiënt mogelijk gebruik van de middelen door steeds kritisch de nut en noodzaak van een reïntegratietraject, inclusief de langdurige trajecten, te beoordelen.
Participatiebudget	30 V	S	De btw die samenhangt met de kosten van scholing en activering is, volgens jurisprudentie, voor het merendeel compensabel. In 2015 wordt de vordering bij de Belastingdienst ingediend.
Sociale werkvoorziening	- 145 N	I	De afrekening WSW 2011 heeft geresulteerd in een nadeel vanwege foutieve Sisa-gegevens. Hierover loopt nog een bezwarenprocedure.
Overige afwijkingen	- 2 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	115 V		
Baten			
Bijstandsverlening (WWB)	130 V	I	Ten opzichte van het debiteurensaldo per jaarultimo 2013 is het bedrag aan vorderingen dat de status 'dubieus' heeft, lager.
Bijstandsverlening (WWB)	- 157 N	I	Het budget Bbz dat via het Rijk ontvangen is, is beduidend minder dan op basis van voorgaande jaren verwacht werd.
Bijstandsverlening (WWB)	- 25 N	I	Van de onderzoekskosten Bbz is 90% declarabel bij het Rijk. Doordat er minder onderzoekskosten waren is er ook minder te declareren.
Bijstandsverlening (WWB)	188 V	I	In 2014 is meer rente en aflossing Bbz ontvangen dan begroot, dit is onder andere het gevolg van de extra aandacht voor het invorderingsproces.
Bijzondere bijstandsverlening	36 V	I	Evenals in 2013 is er een stijging van de bijdragen naar draagkracht inzake verleende bijzondere bijstand en is er vooral meer leenbijstand terugbetaald.
Participatiebudget	23 V	S	De inkomsten van de inleenvergoedingen voor WIW'ers zijn toegenomen. Met de inlenende partijen is afgesproken dat de inleenvergoeding toegroeit naar 100% dekking van de kosten. In 2014 is dat punt bereikt, de begroting was hier nog niet op aangepast.
Overige afwijkingen	18 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	213 V		

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Mutatie reserves			
Bijzondere bijstandsverlening	- 27 N	I	Het overschot op het budget bijzondere bijstand gaat naar de gelijknamige reserve.
Bijstandsverlening (WWB)	- 167 N	I	Het saldo van de inkomsten en uitgaven in het kader van de Bbz is toegevoegd aan de reserve WWB. Dit in verband met verwachte aanzienlijke fluctuaties van het budget Bbz in 2015 en verder.
Participatiebudget	- 106 N	I	Het saldo van de rijksinkomsten participatiebudget minus de daaraan gerelateerde kosten van re-integratie en participatie, is toegevoegd aan de reserve sociaal domein.
Totaal mutatie reserves	- 301 N		
Totaal afwijkingen	28 V		

Programma 11 Natuur, landschap en water, agrarische zaken, begraafplaatsen en openbaar groen

bedragen x € 1.000

11 Natuur, landschap en water, agrarische zaken, begraafplaatsen en openbaar groen	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Agrarische zaken	- 2	- 2	- 2	- 0 N	- 3
Begraafplaatsen en uitvaartcentrum	- 427	- 442	- 464	- 21 N	- 435
Hondenuitlaatplaatsen en -toiletten	- 185	- 185	- 180	4 V	- 183
Natuur en landschap	- 255	- 240	- 219	21 V	- 221
Openbaar groen	- 1.835	- 1.758	- 1.788	- 30 N	- 1.766
Speelplaatsen 12-	- 141	- 160	- 134	26 V	- 176
Totaal Lasten	- 2.845	- 2.787	- 2.787	- 0 N	- 2.784
Baten					
Begraafplaatsen en uitvaartcentrum	420	350	378	28 V	400
Hondenuitlaatplaatsen en -toiletten	173	173	167	- 6 N	166
Openbaar groen	26	50	60	10 V	31
Speelplaatsen 12-	-	34	34	0 V	-
Totaal Baten	620	607	639	32 V	597
Saldo van baten en lasten	- 2.226	- 2.180	- 2.148	32 V	- 2.187
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-	-	-	-	- 6
Onttrekkingen	82	82	82	-	52
Mutatie reserves	82	82	82	-	46
Resultaat	- 2.143	- 2.097	- 2.065	32 V	- 2.141

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Verschil	I / S	Toelichting
Lasten			
Kapitaallasten Natuur en Landschap	23 V	I	Lagere kapitaallasten project Groene Mal vervolgfase door met name lagere bijdrage in de kosten aan het waterschap en het hoger uitvallen van subsidie en bijdrage van derden.
Openbaar groen	- 20 N	I	Overschrijding van de raming met name door extra inhuur ivm stormschade en verhoging inleenvergoeding WIW-ers naar 100%.
Openbaar groen, inhuur soweco	- 15 N	I	Extra inhuur in verband met stormschade en extra schoffelronden in nieuwe aanleg en renovatie projecten.
Lagere uitgaven Speelplaatsen	25 V	I	Door ziekte van een medewerker is er achterstand ontstaan in vervanging van speeltoestellen. Er wordt gestreefd om deze achterstand in 2015 in te halen.
Overige afwijkingen	- 13 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	- 0 N		
Baten			
Baten begrafenisrechten	25 V	I	Bij de 2e burap zijn de baten begrafenisrechten met € 70.000,-- naar beneden bijgesteld door fors minder begravingen in het 1e halfjaar. In het 2e halfjaar van 2014 is het aantal begravingen weer toegenomen waardoor er nu een voordeel ontstaat van € 25.000,-- ten opzichte van de bij de 2e burap bijgestelde raming.
Overige afwijkingen	7 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	32 V		
Mutatie reserves			
Overige afwijkingen	-		
Totaal mutatie reserves	-		
Totaal afwijkingen	32 V		

Programma 12 Afvalverwerking en milieu

bedragen x € 1.000

12 Afvalverwerking en milieu	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Dierplaagbestrijding	- 30	- 30	- 30	0 V	- 29
Huishoudelijk afval	- 3.741	- 3.363	- 3.207	156 V	- 3.265
Kantoor- winkel- en dienstenafval	- 348	- 308	- 260	47 V	- 303
Milieu algemeen	- 462	- 454	- 552	- 98 N	- 723
Milieubeheer bedrijven	- 110	- 95	- 82	14 V	- 78
Overig afval	- 24	- 24	- 17	7 V	- 18
Uitvoering Wet geluidhinder	- 80	- 80	- 78	2 V	- 78
Totaal Lasten	- 4.794	- 4.353	- 4.226	127 V	- 4.494
Baten					
Dierplaagbestrijding	7	7	3	- 4 N	2
Huishoudelijk afval	3.881	3.711	3.673	- 38 N	3.852
Kantoor- winkel- en dienstenafval	370	330	282	- 47 N	310
Milieu algemeen	9	84	89	5 V	167
Milieubeheer bedrijven	16	28	28	- 0 N	27
Uitvoering Wet geluidhinder	2	2	1	- 1 N	2
Totaal Baten	4.284	4.161	4.075	- 86 N	4.360
Saldo van baten en lasten	- 509	- 192	- 151	41 V	- 135
Mutatie reserves					
Toevoegingen	- 197	- 185	- 124	61 V	- 235
Onttrekkingen	472	295	-	- 295 N	9
Mutatie reserves	275	110	- 124	- 234 N	- 226
Resultaat	- 235	- 82	- 274	- 192 N	- 361

Analyse verschillen (> € 15.000,-)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	- 18 N	I	Het bedrag aan kwijtscheldingen was hoger dan geraamd. Een en ander loopt via de reserve inzameling en verwerking afval.
Doorberekening kostenplaats inzameling en verwerking afval aan huishoudelijk afval	48 V	S	Dit voordeel wordt grotendeel verklaard door dat er minder onderhoud nodig was op technische installaties en transportcontainers op het afvalbrengpunt. Voordeel van € 25.000,-. Daarnaast is er minder blad en slootmaaisel afgevoerd voor lagere prijzen. Voordeel van € 14.000,-.
Inzameling huishoudelijke afvalstoffen	34 V	I	Er is geen gebruik gemaakt van de inhuur van huisvuilauto's bij langdurige storingen.
Oud papier	27 V	I	Door de uitgestelde huis aan huis inzameling is er minder tonnage papier opgehaald.
Transport en verwerking GFT	23 V	I	Voordeel op kosten door meevallende marktprijzen.
Inzameling-transport en verwerking kunststoffen	40 V	I	Voordeel door lagere tarieven voor ledigen containers en het inzamelen van minder tonnage kunststoffen.
KWD-afval	47 V	I	Het voordeel op dit product is een resultante van allerlei kleinere meestal positieve verschillen door het aanleveren van minder afval. Hier staan uiteraard lagere baten tegenover.
Bijdrage RUD aan Provincie	- 101 N	I	Voor de Regionale Uitvoeringsdiensten ontvangen gemeenten vanaf 2014 extra middelen. Voor de gemeente Hellendoorn is dit € 130.000,-. Voorheen zaten deze bij de provincie. Ter overbrugging wordt in 2014 éénmalig 85% van de ontvangen bijdrage doorbetaald aan de provincie Overijssel. Dit ter compensatie van frictiekosten bij de provincie.
Overige afwijkingen	27 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	127 V		
Baten			
Oud papier	- 24 N	I	Door de uitgestelde huis aan huis inzameling is er minder tonnage papier opgehaald.
Inzameling KWD-afval	- 16 N	I	Minder baten door lagere aflevering KWD-afval op Afvalbrengpunt.
Verhuur bedrijfscontainers	- 18 N	I	Het aantal uitgezette containers is in 2014 verder teruggelopen.
Overige afwijkingen	- 28 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	- 86 N		
Mutatie reserves			
Reserve inzameling en verwerking afval	- 145 N	I	Door voordeel op huishoudelijk afval vindt er geen onttrekking maar een storting in de reserve inzameling en verwerking afval plaats.
Reserve inzameling en verwerking afval	- 48 N	I	Bij de begrotingswijziging van de 2e burap is geen rekening gehouden met de btw-component in de reserve inzameling en verwerking afval.
Reserve inzameling en verwerking afval	- 26 N	I	Bij het corrigeren van de begroting ivm foutieve onderlinge verrekeningen is er geen rekening gehouden met het egaliserende effect van de reserve inzameling en verwerking afval.
Reserve duurzaam bouwen	- 15 N	I	Door stagnatie in de kavelverkoop grondexploitatie is er in 2014 niet gestort in de reserve duurzaam bouwen, waardoor de reserve niet gevuld is. De uit deze reserve te dekken kosten voor duurzaamheid € 15.000,- kunnen derhalve niet gedekt worden door een onttrekking uit de reserve.
Overige afwijkingen	0 V		
Totaal mutatie reserves	- 234 N		
Totaal afwijkingen	- 192 N		

Programma 13 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

bedragen x € 1.000

13 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2014	Vershil	Rekening 2013
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Algemene baten en lasten	- 25	37	- 157	- 193 N	-
Beleggingen	- 24	- 24	- 16	9 V	- 25
Financiering	- 514	- 514	- 433	81 V	- 468
Onroerende-zaakbelastingen	- 82	- 82	- 87	- 5 N	- 79
Saldo van kostenplaatsen	638	932	782	- 150 N	516
Uitvoering Wet WOZ	- 354	- 354	- 341	13 V	- 340
Totaal Lasten	- 362	- 6	- 252	- 245 N	- 395
Baten					
Algemene baten en lasten	-	-	0	0 V	- 0
Beleggingen	230	260	253	- 7 N	230
Financiering	1.685	1.949	1.896	- 53 N	1.915
Onroerende-zaakbelastingen	7.011	7.011	7.002	- 9 N	6.490
Uitkering gemeentefonds	30.961	31.619	32.009	390 V	30.787
Totaal Baten	39.887	40.839	41.161	322 V	39.423
Saldo van baten en lasten	39.526	40.833	40.909	76 V	39.027
Mutatie reserves					
Toevoegingen	- 1.002	- 1.009	- 829	180 V	- 6.841
Onttrekkingen	710	821	659	- 162 N	6.908
Mutatie reserves	- 293	- 187	- 169	18 V	67
Resultaat	39.233	40.646	40.740	94 V	39.094

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Vershil	I / S	Toelichting
Lasten			
Hypothecaire geldleningen	81 V	S	Door de lagere rente en extra aflossingen zijn de kapitaallasten € 81.000,-- lager dan geraamd. Zie ook baten.
Voorziening dubieuze debiteuren	- 157 N	I	Er wordt in 2014 € 157.000,-- extra gestort in de voorziening dubieuze debiteuren. Bij de toelichting op de balans bij het onderdeel kortlopende vorderingen treft u een nadere onderbouwing aan.
Stelpost rijksvoornemens	- 91 N	I	Uitgaven in het kader van de eenmalige koopkrachttegemoetkoming komen ten laste van de stelpost rijksvoornemens dat voortvloeit uit het gemeentefonds.
Saldo tweede bestuursrapportage	40 V	I	Er was bij de tweede bestuursrapportage een positief resultaat van € 40.000,--.
Saldo van kostenplaatsen	- 150 N	I	Het saldo van kostenplaatsen wordt verantwoord in dit programma en bedraagt in totaal € 150.000,-- nadelig. Dit is de resultante van een groot aantal kleinere en grotere voordelige en nadelige doorberekingsverschillen op kostenplaatsen. Het nadelig saldo valt uiteindelijk weg tegen de voordelen op de andere programma's.
Overige afwijkingen	32 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	- 245 N		
Baten			
Hypothecaire geldleningen	- 81 N	S	Door de lagere rente en extra aflossingen ligt de ontvangen rente € 81.000,-- lager. Zie ook lasten.
Achtergestelde lening Enexis	15 V	I	Ontvangen rente in 2014 over achtergestelde lening Enexis.
Ontwikkeling gemeentefonds	390 V	I	De uitkering uit het gemeentefonds bedroeg in 2014 € 31,6 miljoen, dit is circa € 390.000,-- hoger dan geraamd. Zowel de september- als decembercirculaire kwam hoger uit, in totaal een bedrag van € 296.000,--, tevens was de afrekening over voorgaande jaren € 94.000,-- positief, waardoor per saldo de uitkering uit het gemeentefonds € 390.000,-- hoger uitviel dan begroot.
Overige afwijkingen	- 2 N	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	322 V		
Mutatie reserves			
Overige afwijkingen	18 V	I	Overige afwijkingen zijn een resultante van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal mutatie reserves	18 V		
Totaal afwijkingen	94 V		

Incidentele baten en lasten

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten	Programma	Rekening 2014
Storting voorziening APPA	2	- 190
Inkomenoverdracht Rijk reisdocumenten	2	- 88
Outplacement oud-wethouders	2	- 30
Vergoeding planschade	3	- 18
Leader West Twente	3	- 23
Afwaardering rente Kruidenwijk Zuid fase 2/3 (onderdeel NZ-verbinding)	3	- 369
Treffen hogere voorzieningen (toekomstige) grondexploitaties	3	- 262
Afwaarderingen vastgoed	3	- 77
Storting reserve WOP de Blokken	3	- 211
Energiekosten openbare verlichting	5	- 29
Reparaties straatwerk	5	- 47
Inhaalafschrijving deel NZ-verbinding dat in fase 2/3 Kruidenwijk was opgenomen	5	- 347
Parkeren	5	- 40
Extra afschrijvingen op wegen i.v.m. opheffing reserve strategische projecten in 2013	5	- 464
BAVO (verkeersveiligheid)	5	- 26
Treffen voorziening voor verwachte verliezen bedrijventerreinen	6	- 1.585
Schoolvervoer	7	49
Huurlasten Elimschool	7	- 71
Projecten Jeugdbeleid	7	- 175
Jeugd en Gezin	7	47
Hygienebegeleiding Kinderopvang	7	- 23
Kapitaallasten onderwijsgebouwen	7	- 46
Cultuureducatie - projectsubsidie	8	- 15
Lasten woonservicegebieden	9	- 17
Invoeringskosten decentralisatie	9	193
1/3-regeling Manege Hellendoorn	9	100
Bijstandsverlening - incidentele budgetaanpassing	10	160
Bijstandsverlening - onderzoekskosten WWB	10	26
Bijstandsverlening - Bbz-leningen	10	113
Bijstandsverlening - personeel van derden	10	- 18
IOAW/IOAZ - meer uitkeringen	10	- 128
Participatiebudget - scholing en activering	10	79
Participatiebudget - vormen Voorziening	10	- 106
Sociale Werkvoorziening - afrekening WSW 2011	10	- 145
Openbaar groen	11	- 35
Bijdrage RUD aan Provincie	12	- 110
Voorziening dubieuze debiteuren	13	- 157
Extra afschrijvingen a.g.v.. opheffen reserve strategische projecten in 2013	13	- 50
Totaal incidentele lasten		- 4.135

bedragen x € 1.000

Incidentele baten	Programma	Rekening 2014
Waardeoverdracht pensioen (APPA)	2	18
Regionale samenwerking	2	35
Afwikkeling jaarrekening 2013 Regio Twente	2	17
Reisdocumenten	2	70
Afrekening subsidie pMJP / Provincie	3	175
Afrekening grondzaken ruilverkaveling Rijssen	3	34
Vergoeding planschade	3	18
Leader West Twente	3	26
Verlaging voorziening toekomstige verliezen grondexpl. Ivm afwaardering rentedeel N2	3	369
Bijdrage uit bufferreserve ter aanvulling voorziening (toekomstige) grondexploitaties	3	262
Ottrekking reserve WOP de Blokken	3	67
Meeropbrengst leges bouwvergunningen	3	153
Verkoop perceel grond hoek Trompweg en Van Speijkstraat	3	536
Meeropbrengst groenverkopen	3	23
Prestatieafspraken woningbouw	3	150
Ottrekking reserve WOP de Blokken	5	118
Leges openstellingsvergunning tunnel	5	150
Leges/bijdragen reparaties straatwerk	5	47
Subsidie BAVO	5	19
Ottrekking Vrij aanwendbare reserve ivm toeristenbelasting	6	50
Bijdrage uit bufferreserve tbv aanvulling voorziening verliezen bedrijventerreinen	6	1.585
Projecten Jeugdbeleid - provinciale subsidie	7	225
Cultuureducatie - ontvangen provinciale subsidie	8	15
Bijdrage vooruitontvangen subsidie woonservicegebieden	9	17
Bijdrage reserve Wmo invoeringskosten 3D's	9	- 193
Bijdrage uit reserve Accommodatiebeleid tbv Manege Hellendoorn	9	- 100
Huurbijdragen wijk- en buurtaccommodaties / de Holtink	9	26
Bijstandsverlening - dubieuze debiteuren	10	130
Bijstandsverlening - budgetaanpassing Rijk	10	- 157
Bijstandsverlening - 90 % onderzoekskosten declarabel	10	- 25
Bijstandsverlening - Rente en Aflossing Bbz	10	188
Bijzondere Bijstand - terugbetaalde leenbijstand	10	36
Bijzondere Bijstand - reservering overschot	10	- 27
Bijstandsverlening - reservering Bbz	10	- 167
Vrijval rentetoevoeging MooiNL	11	24
Ottrekking reserve WOP de Blokken	11	82
Vrijval subsidie Energieloket 2.0	12	65
Boete personeelshypotheke	13	217
Bijdrage uit financieringsreserve i.v.m. opheffen reserve strategische projecten	13	454
Claim Huis voor Cultuur en Bestuur	13	75
Saldo tweede bestuursrapportage	13	40
Totaal incidentele baten		4.847

WNT-verantwoording 2014 gemeente Hellendoorn

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Hellendoorn van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2014 voor Hellendoorn is € 230.474,-. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

Bezoldigingsgegevens	F. Dijkstra		K. Zomer	
Functiegegevens				
Functie(s)	Algemeen directeur		Griffier	
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	
Omvang dienstverband (in fte)	1,0		1,0	
Gewezen topfunctionaris	nee		nee	
(Fictieve) dienstbetrekking	ja		ja	
Bezoldiging	2013	2014	2013	2014
Beloning	93.912	97.418	67.335	70.691
Belastbare onkostenvergoedingen	61	16	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	15.698	15.375	11.152	10.991
Totale bezoldiging	109.671	112.810	78.487	81.682
Toepasselijk WNT-maximum	228.599	230.474	228.599	230.474
Motivering indien overschrijding				

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Er zijn in 2014 geen uitkeringen verstrekt wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2014 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2014 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Deel 5: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de gemeenteraad van gemeente Hellendoorn

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2014 van de gemeente Hellendoorn gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en het overzicht van baten en lasten over 2014 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa bijlage en IMG-bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hellendoorn is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening alsmede voor het opstellen van het jaarverslag beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

---

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Zuiderzeelaan 53, 8017 JV Zwolle, Postbus 513, 8000 AM Zwolle
T: 088 792 00 38, F: 088 792 94 61, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de gemeenteraad bij raadsbesluit van 8 december 2014 vastgesteld. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Hellendoorn een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2014 als van de activa en passiva per 31 december 2014 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2014 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

20 mei 2015
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door

S.J. Dul MSc RA

100 CM
DIEPTE
VERBODEN TE DUIKEN

Deel 6: Bijlagen

Bijlage 1: Kerngegevens

Sociale structuur	31-12-2013	31-12-2014
Aantal inwoners (in aantallen)		
• 0 - 19 jaar	8.476	8.349
• 20 - 64 jaar	20.387	20.237
• 65 jaar en ouder	6.848	7.036
Totaal aantal inwoners	35.711	35.622
Aantal inwoners (procentueel)		
• 0 - 20 jaar	24%	23%
• 20 - 65 jaar	57%	57%
• 65 jaar en ouder	19%	20%
Totaal aantal inwoners	100%	100%
Uitkeringen		
• Aantal bijstandsgerechtigden jonger dan 65 jaar	403	409
• Aantal uitkeringsgerechtigden ingevolge de IOAZ/IOAW	33	43
• Aantal tewerkgestelden in sociale werkvoorzieningschappen	197	184
Bedrijfsvestigingen		
• Bedrijfsvestigingen (wordt vanaf 2014 op een andere manier berekend)	2.101	2.775

Fysieke structuur	31-12-2013	31-12-2014
Oppervlakte gemeente (in hectare)		
• Binnenwater	105	102
• Land	13.794	13.797
Totaal oppervlakte gemeente	13.899	13.899
Aantal wooneenheden		
• Woningen (BAG)	15.633	14.905
Totaal aantal wooneenheden	15.633	14.905
Lengte wegen en rioleringen (in kilometers)		
• Wegen	515	515
• Rioleringen	429	431
Oppervlakte groen (in m2)		
• Stedelijk groen	1.202.851	1.295.000
• Landschappelijk groen	682.196	710.000

bedragen x € 1.000

Financiële structuur	31-12-2013	31-12-2014
Exploitatie		
• Uitgaven	89.610	84.855
• Inkomsten	89.640	85.041
• Opbrengst belastingen		
- Onroerende zaakbelastingen	6.490	7.002
- Afvalstoffenheffing	3.043	2.973
- Rioolrechten	3.497	3.529
• Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds	30.787	32.009
Balans		
• Eigen vermogen	16.597	11.855
• Voorzieningen	5.184	8.158
• Langlopende geldleningen o/g	139.919	139.167

Bijlage 2: Single Information Single Audit (SISA) en Investeren met gemeenten (IMG)

Ministerie van Economische Zaken en
Klimaatinnovatie

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 2 januari 2015						
OCW	D9	Onderwijsachterstanden eleid 2011-2015 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitsseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04
			€ 99.090	€ 0	€ 0	€ 19
I&M	E10	Tijdelijke subsidierregeling Innovatieprogramma Mooi Nederland Tijdelijke subsidierregeling innovatieprogramma Mooi Nederland Provincies en gemeenten	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E10 / 01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E10 / 02	Eindverantwoording Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E10 / 03	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E10 / 04
			1 IPMN923018	€ 996.711	Ja	€ 1.104.299
SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: G1 / 01	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1 / 02		
			49,25	Nee		
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2013 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03	
			1 60163 Helleendoorn	179,29	4,81	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2014 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Wet werk en bijstand (WWB) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Wet werk en bijstand (WWB) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04
			€ 5.411.203	€ 75.062	€ 510.562	€ 3.309
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 10
			€ 0	€ 0	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2014 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04
			€ 57.043	€ 111.469	€ 8.423	€ 299.103
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05
			€ 0	€ 0	Ja	€ 0
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2014 Wet participatiebudget (WPB) Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/07 Aard controle D1 Indicatornummer: G5 / 01			
			364			
			Besteding (jaar T) participatiebudget Aard controle R Indicatornummer: G5 / 02	Waaraan besteding (jaar T) van educatie bij roc's Aard controle R Indicatornummer: G5 / 03	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget Aard controle R Indicatornummer: G5 / 04	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Aard controle R Indicatornummer: G5 / 05
			€ 834.778	€ 54.452	€ 107.319	€ 4.528
						Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/02 tot en met G5/06 Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G5 / 07
						Ja

FORMAT IMG / IIO / EV verantwoording volgens SISA systematiek 2014

	Beschikking- nummer provincie	Project afgerond / eindverantwoordig ing Ja-nee	In de verlenings- beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Werkelijk besteed t/m provinciale middelen jaar X (conform)	Werkelijk besteed t/m gemeentelijke middelen jaar X (conform)	Werkelijk besteed t/m provinciale middelen t/m jaar X (conform lastenstelsels)	Cumulatief besteed t/m provinciale middelen t/m jaar X (conform)	Cumulatief besteed t/m gemeentelijke middelen t/m jaar X (conform)	Cumulatief besteed t/m middelen derden t/m jaar X (conform)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	R	R	D1	D1
Externe Veilig- heid Subsidie deel I	2011/0098425	Ja	€ 63.104	€ 15.776	€ 9.192	€ -	€ 63.104	€ 48.917	€ -	31-12-14	n.v.t.
ImA - Paarse Poort	2011/0107920	Ja	€ 1.750.000	€ -	€ 82.095	€ -	€ 1.750.000	€ 482.199	€ 1.271.527	31-12-14	n.v.t.